

ΕΡΡΙΚΟΥ Α. ΣΚΑΣΣΗ

ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ
ΝΕΠΩΤΟΣ ΒΙΟΙ
ΕΚΛΟΓΑΙ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙ 1967

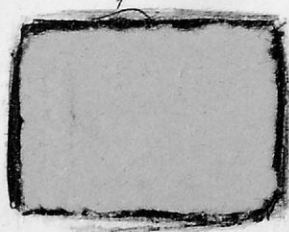
ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ ΝΕΠΩΤΟΣ

ΒΙΟΙ

18127

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΡΡΙΚΟΥ Α. ΣΚΑΣΣΗ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ, ΟΜΟΤΙΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ ΝΕΠΩΤΟΣ

Β Ι Ο Ι

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1967

ΚΟΡΨΗΛΙΟΥ ΠΕΠΟΣ
Β.Ι.Ο.Γ.
ΕΚΛΟΓΑΙ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Κορνηλίου Νέπωτος.

Ὁ Κορνήλιος Νέπωτος, οὗτινος εἶναι ἀγνωστον εἰς ἡμᾶς τὸ προω-
νύμιον καὶ ὀλίγον γνωστὸς ὁ βίος, ἐγεννήθη περὶ τὸ 100/99 π.Χ. ἐν τῇ
ἐντεῦθεν τῶν Ἀλπεων Γαλατία. Ἦτο πρόσεικος τοῦ Πάδου ποταμοῦ
(νῦν Po), ἀλλ' ἐν τίνι ἀκριβῶς πόλει ἐγεννήθη δὲν εἶναι μετὰ βεβαί-
τητος γνωστόν. Κατ' ἄλλους πατρίς του ἦτο ἡ Hostilia (ἡ νῦν
Ostiglia), κατ' ἄλλους τὸ Ticinum (ἡ νῦν Pavia). Ἀπὸ τοῦ ἔτους
64 π.Χ. διέμενον ἐν Ῥώμῃ, ἐπέτυχε δὲ νὰ κρατήσῃ ἑαυτὸν μακρὸν
τῆς πολιτικῆς καὶ τῶν δικαστηρίων. Ἀνῆκεν εἰς πλουσίαν οἰκογένειαν
τῆς τάξεως τῶν ἱππέων, ἀλλ' οὐδεμίαν ἤρξεν ἀρχὴν ἐξ ἐκείνων, αἵτινες
ἔφερον εἰς τὴν Σύγκλητον.

Ὁ Νέπωτος κατάρθρωσε νὰ ἀσκήσῃ ἐνωρὶς τὸ otium cum dignitate
καὶ νὰ ἀσχοληθῇ κυρίως περὶ ἔργα ἀφορῶντα εἰς τὰ γράμματα, περιο-
ρισθεὶς εἰς φρόνιμον οὐδετερότητα, ἥτις προσφύλαττεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν
μεταστροφῶν τῆς τύχης. Ἦδη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐσχέτισθη ἐν Ῥώμῃ
χάριν τῶν γραμμάτων πρὸς τὰ κυριώτερα μέλη τοῦ φιλολογικοῦ κύ-
κλου. Ἦτο φίλος τοῦ ποιητοῦ Κατούλλου, ὅστις ἀφιέρωσεν εἰς αὐτὸν
τὰ ποιήματά του, φίλος τοῦ Ἀττικοῦ καὶ τοῦ Κικέρωνος.

Ὁ Κορνήλιος Νέπωτος φαίνεται, ὅτι ἐζήσεν ὀλίγον μετὰ τὸ ἔτος 27
π.Χ., ὁπότε συνετάχθη πρὸς τὸ τέλος τῆς βιογραφίας τοῦ Ἀττικοῦ. Ἦτο
τότε γέρον καὶ δὲν εἶναι πιθανόν, ὅτι ἐπέζησε πολὺ μετὰ ταῦτα.

2. Ἔργα Κορνηλίου Νέπωτος.

Ὁ Νέπωτος συνέταξεν ἔργα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν
Ῥωμαϊκὴν ἀρχαιολογίαν, ἐπίσης δὲ καὶ σύγγραμμά τι γεωγραφικόν. Τὰ
ἔργα τοῦ Νέπωτος γραφέντα διὰ τὸ πολὺ κοινὸν ἔτυχον καλῆς ὑποδο-
χῆς καὶ ἱκανῶς διεδόθησαν διὰ τὸ ἀπλοῦν τοῦ ὕφους, τὴν ποικιλίαν
τῶν ὑποθέσεων, ὡσαύτως δὲ καὶ διὰ τὴν ἠθοπλαστικὴν ἀξίαν, μολο-

νότι τὸ διασωθῆν μέρος τῶν ἔργων αὐτοῦ δὲν εἶναι καὶ τόσον μεγάλης ἱστορικῆς σπουδαιότητος, καθότι ὁ Νέπωσ δὲν εἶναι ἱστορικὸς μεγάλης περιωπῆς, ἀλλὰ ἀπλῶς ἐκλαϊκευτῆς ἠθικῶν ἀρχῶν καὶ ἀξιομαμάτων.

Α) Ἀπολεσθέντα ἔργα :

1. Χρονικά (Chroniḗcōn libri ἢ Chroniḗca) εἰς τρία βιβλία. Περιλαμβάνουσι περιληπτικῶς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς ἰταλικῆς ἱστορίας ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἄλλους λαούς.

2. Παραδείγματα (Exempla) εἰς πέντε τοῦλάχιστον βιβλία, ἤτοι: συλλογὴ ἀνεκδότων (ἠθικοῦ περιεχομένου) καὶ ἀξιοθεάτων. Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ, ὅπερ ἴσως συνετάχθη μετὰ τὸ 43 π.Χ., παρέβαλλεν ὁ Νέπωσ τὰ ἔθη τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων πρὸς τὰ τῶν συγχρόνων.

Διὰ τῶν δύο τούτων ἔργων ἀπέκτησεν ὁ Νέπωσ φήμην συγγραφέως, διότι εἰσήγαγεν εἰς τὴν Ῥώμην τὸ νέον τοῦτο εἶδος τῆς Ἑλληνικῆς γραμματείας.

3. Βίος Μάρκου Πορκίου Κάτωνος του Τιμητοῦ κατὰ παράκλησιν τοῦ Ἀττικοῦ. Ἡ σφριζομένη ἐπιτομή (ἰδ. κατωτ. σελ. 7, P 1.) δὲν πρέπει νὰ συγγέεται πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο.

4. Βίος Μάρκου Τυλλίου Κικέρωνος. Οὗτος συνετάχθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κικέρωνος (43 π.Χ.) καὶ ἦτο ἀναμφιβόλως ὁ πανηγυρικὸς αὐτοῦ.

Διὰ τῶν δύο τελευταίων ἔργων ὁ Νέπωσ μετεφύτευσεν εἰς τὴν Ῥώμην, παρακινήθεις βεβαίως ὑπὸ τοῦ Ἀττικοῦ, ἑλληνιστικὴν ἰδίαν φιλολογίαν, εἰ καὶ ὑπῆρχον ἐκεῖ πλούσια σπέρματα εἰς τὰ ἐπικήδεια ἐγκώμια (laudationes funebres).

5. Βιβλία ἀνταλλαγεῖσιν ἐπιστολῶν μεταξύ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κικέρωνος

6. Σύγγραμμα γεωγραφικόν.

7. Βίοι ἐπιφανῶν ἀνδρῶν (de viris illustribus) Ῥωμαίων καὶ ξένων (βασιλέων, στρατηγῶν, νομομαθῶν, ῥητόρων, ποιητῶν, φιλοσόφων, ἱστορικῶν καὶ γραμματικῶν) εἰς δέκα καὶ ἕξ τοῦλάχιστον βιβλία ἀφιερωμένα εἰς τὸν Ἀττικόν, καί, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἐν παραλληλισμῷ πρὸς ἀλλήλους, καθὼς ἔπραξε μετὰ ἓνα περίπου αἰῶνα ὁ Πλούταρχος μετ' ἀπειρώς μεγαλυτέρας καλλιτεχνικῆς καὶ ῥητορικῆς ἐμπειρίας καὶ μετ' εὐρυτέρας ἀνέσεως.

Ἐκ πάντων τούτων σφίζονται ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Νέπωτος τὰ ἑξῆς :

Β) Σφζόμενα έργα :

1. De excellentibus ducibus exterarum gentium. Το βιβλίον τούτο μετά μικρὸν προίμιον περιέχει 25 κεφάλαια, ὧν τὰ δέκα ἐννέα ἀναφέρονται εἰς βίους Ἑλλήνων στρατηγῶν, ἐν (τὸ 14ον) εἰς τὸν βίον τοῦ ἐκ Καρίας Δατάμου, τὸ 21ον κεφ. ἀναφέρεται, ὅπως συντομώτατα, εἰς βασιλεῖς (Κῦρον, Δαρεῖον, Φίλιππον, Ἀλέξανδρον τὸν Μέγαν, Διονύσιον τὸν πρεσβύτερον, Ἀντίγονον, Δημήτριον, Λυσίμαχον, Σέλευκον καὶ Πτολεμαῖον), τὸ 22ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀμίλκα*, τὸ 23ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀννίβα*, τὸ 24ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Κάτωνος καὶ τὸ 25ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀττικοῦ.

Οἱ δύο τελευταῖοι βίοι εἶναι ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ Νέπωτος de historicis latinis, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ἔργου de viris illustribus. Τοῦτο ὠρμάτο ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, ἀλλ' ὁ Νέπωσ εἶχεν εἰς αὐτὸ προδρόμους ἐν Ῥώμῃ τὸν M.T. Varro καὶ τὸν Santra.

2. Ὀλίγα ἀποσπάσματα.

Γνησιότης τῶν βίων. Ἐγενήθη ζήτημα, ἂν οἱ σφζόμενοι βίοι εἶναι γνήσιοι ἢ ἐπιτομή τοῦ ἔργου de viris illustribus τοῦ Νέπωτος ἢ τέλος, οὐχὶ ὀρθῶς, ἂν εἶναι ἔργον ἄλλου συγγραφέως (τοῦ Αἰμιλίου Πρόβου).

Γλῶσσα τοῦ Νέπωτος Ἡ γλῶσσα εἶναι σχετικῶς δόκιμος, ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ καθ' ὅλα ὑπόδειγμα ἄκρας ὀρθοεπειας, ὡς ἡ τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Καίσαρος.

Πηγαί. Πρὸς σύνταξιν τοῦ βιβλίου de excellentibus ducibus exterarum gentium ἔσχεν ὑπ' ὄψιν ὁ Νέπωσ τὸν Θουκυδίδην, τὸν Ξενοφῶντα γράψαντα τὸ Ἀγησιλάου ἐγκώμιον, τὸν Θεόπομπον, τὸν Δείωνα, τὸν Τίμαιον, τὸν Πολύβιον, τὸν Βλῆθωνα καὶ τὸν Ἀττικόν, ὅστις τελευταῖος ἔγραψε (47 π.Χ.) Χρονικὸν (liber annalis) περιέχον τὴν Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν μέχρι τοῦ 54 π.Χ. (Hn 13, 1. A 18, 1).

Ὁ Νέπωσ ἴσως ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν καὶ ἄλλους, τοὺς ὁποίους ὅμως δὲν

* Ὁ Νέπωσ ἔκρινεν ἐπιωφελὲς νὰ μὴ παρέλθῃ ἐν σιγῇ τὸν Ἀμίλκαν καὶ τὸν Ἀννίβαν, διότι οὗτοι, κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν, ὑπερέβαλλον πάντας τοὺς ἐν Ἀφρικῇ κατὰ τὴν μεγαλοψυχίαν καὶ τὴν πανουργίαν. Ἐκ τῶν βίων ὄλων ἐξέχουσι κυρίως ὁ βίος τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ Ἀλκιβιάδου, τοῦ Ἐπαμεινώνδου, τοῦ Ἀννίβα καὶ τοῦ Ἀττικοῦ.

αναφέρει, οἷον τὸν Ἡρόδοτον, παρὰ τοῦ ὁποίου πολλά, ὡς εἰκός, ἠδύνατο νὰ ἀντλήσῃ.

Γενικῶς ὁ Νέπων εἶναι μέτριος ὡς ἱστορικὸς καὶ συχνάκις περιπίπτει εἰς ἀνακριβείας. Δίκαιον ὅμως εἶναι νὰ τονισθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅτι πρῶτος ἐκ τῶν Ῥωμαίων ἱστορικῶν ἐπραγματεύθη ἱστορίαν ξένων ἔθνων.

Ὡς πρὸς τὸν βίον τοῦ Ἀττικοῦ ὁ Νέπωνς διηγεῖται ὅ,τι εἶχεν ἴδει καὶ ἀκούσει ἐξ αὐτοῦ τοῦ στόματος τοῦ φίλου του (A 13,7).

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ *

HAMILCAR

Hamilcar, Hannibalis filius, cognomine Barca, Karthaginien-1
sis, primo Poenico bello, sed temporibus extremis, admodum adu- 246
lescentulus in Sicilia praeesse coepit exercitui. cum ante eius ad-2
ventum et mari et terra male res gererentur Karthaginiensium,
ipse, ubi affuit, numquam hosti cessit neque locum nocendi dedit,
saepeque e contrario occasione data lacessivit semperque supe-
rior discessit. quo facto, cum paene omnia in Sicilia Poeni amis-
sent, ille Erycem sic defendit, ut bellum eo loco gestum non vide- 243
retur. interim Karthaginienses classe apud insulas Aegates a C. 3
Lutatio, consule Romanorum, superati statuerunt belli facere fi- 241
nem eamque rem arbitrio permiserunt Hamilcaris. ille etsi flagra-
bat bellandi cupiditate, tamen paci serviundum putavit, quod pa-
triam exhaustam sumptibus diutus calamitates belli ferre non
posse intellegebat, sed ita ut statim mente agitare, si paulum mo-4
do res essent refectae, bellum renovare Romanosque armis per-
sequi, donecum aut virtute vicissent aut victi manus dedissent.
hoc consilio pacem conciliavit, in quo tanta fuit ferocia, cum Ca-5
tulus negaret bellum compositurum, nisi ille cum suis, qui Erycem
tenerent, armis relictis Sicilia decederent, ut succumbente patria
ipse periturum se potius dixerit, quam cum tanto flagitio domum
rediret: non enim suae esse virtutis arma a patria accepta ad-
versus hostes adversariis tradere. huius pertinaciae cessit Catulus.

* Τὸ κείμενον εἶναι κατὰ τὴν στερεότυπον ἔκδοσιν τοῦ Alfred Fleckeisen.
Αἱ σημειούμεναι ἐν τοῖς περιθωρίοις χρονολογίαι ἀναφέρονται εἰς τὰ ἐν ταῖς ἀντι-
στοίχοις γραμμαῖς τοῦ κειμένου ἱστορικά γεγονότα.

2 At ille, ut Karthaginem venit, multo aliter ac sperarat rem
 8 publican se habentem cognovit. namque diuturnitate externi
 mali tantum exarsit intestinum bellum, ut numquam *in* pari pe-
 2riculo fuerit Karthago, nisi cum deleta est. primo mercennarii mi-
 lites, quibus adversus Romanos usi erant, desciverunt, quorum
 numerus erat viginti milium. ii totam abalienarunt Africam, ip-
 3sam Karthaginem oppugnarunt. quibus malis adeo sunt Poeni
 9 perterriti, ut etiam auxilia ab Romanis petierint; eaque impetra-
 4 runt. sed extremo, cum prope iam ad desperationem pervenissent,
 8 Hamilcarem imperatorem fecerunt. is non solum hostes a muris
 Karthaginis removit, cum amplius centum milia facta essent ar-
 matorum, sed etiam eo compulit, ut locorum angustiis clausi plu-
 res fame quam ferro interirent. omnia oppida abalienata, in eis
 Uticam atque Hipponem, valentissima totius Africae, restituit
 5 patriae. neque eo fuit contentus, sed etiam fines imperii propa-
 gavit, tota Africa tantum otium reddidit, ut nullum in ea bellum
 videretur multis annis fuisse.

3 Rebus his ex sententia peractis fidenti animo atque infesto
 Romanis, quo facilius causam bellandj reperiret, effecit ut impe-
 7 rator cum exercitu in Hispaniam mitteretur. eoque secum duxit
 2 filium Hannibalem annorum novem. erat praeterea cum eo adu-
 lescentis illustris, formosus, Hasdrubal: huic ille filiam suam in ma-
 3 trimonium dedit. de hoc ideo mentionem fecimus, quod Hamil-
 9 care occiso ille exercitui praefuit resque magnas gessit et princeps
 largitione vetustos pervertit mores Karthaginensium eiusdem-
 1 que post mortem Hannibal ab exercitu accepit imperium.

4 At Hamilcar, posteaquam mare transiit in Hispaniamque
 1 venit, magnas res secunda gessit fortuna: maximas bellicosissi-
 masque gentes subegit, equis, armis, viris, pecunia totam locu-
 2 pletavit Africam. hic cum in Italiam bellum inferre meditaretur,
 9 nono anno postquam in Hispaniam venerat, in proelio pugnans
 3 adversus Vettones occisus est. huius perpetuum odium erga Ro-
 manos maxime concitasse videtur secundum bellum Poenicum.
 namque Hannibal, filius eius, assiduis patris obtestationibus eo
 est perductus, ut interire quam Romanos non experiri mallet.

HANNIBAL

Hannibal, Hamilcaris filius, Karthaginiensis. si verum est, 1 247/183
 quod nemo dubitat, ut populus Romanus omnes gentes virtute
 superarit, non est infitiandum Hannibalem tanto praestitisse ce-
 teros imperatores prudentia, quanto populus Romanus ante-
 cedat fortitudine cunctas nationes. nam quotienscumque cum eo 2
 congressus est in Italia, semper discessit superior. quod nisi domi
 civium suorum invidia debilitatus esset, Romanos videtur supe-
 rare potuisse, sed multorum obtrectatio devicit unius virtutem.

Hic autem velut hereditate relictum odium paternum erga 3
 Romanos sic conservavit, ut prius animam quam id deposuerit,
 qui quidem, cum patria pulsus esset et alienarum opum indige-
 ret, numquam destiterit animo bellare cum Romanis, nam ut o 2
 mittam Philippum, quem absens hostem reddidit Romanis, om-
 nium iis temporibus potentissimus rex Antiochus fuit. hunc 215-205
 tanta cupiditate incendit bellandi, ut usque a rubro mari arma 192
 conatus sit inferre Italiae. ad quem cum legati venissent Roma- 2
 ni, qui de eius voluntate explorarent darentque operam consiliis
 clandestinis, ut Hannibalem in suspicionem regi adducerent,
 tamquam ab ipsis corruptus alia atque antea sentiret, neque id
 frustra fecissent idque Hannibal comperisset seque ab interiori-
 bus consiliis segregari vidisset, tempore dato adiit ad regem, eique 3
 cum multa de fide sua et odio in Romanos commemorasset, hoc
 adiunxit, pater meus' inquit 'Hamilcar, puerulo me, utpote non
 amplius novem annos nato, in Hispaniam imperator proficiscens 237
 Karthagine Iovi optimo maximo hostias immolavit. quae divina
 res dum conficiebatur, quaesivit a me vellemne secum in castra 4
 proficisci. id cum libenter accepissem atque ab eo petere coepis-
 sem ne dubitaret ducere, tum ille, faciam, inquit, si mihi fidem
 quam postulo dederis. simul me ad aram adduxit, apud quam sa-
 crificare instituerat, eamque ceteris remotis tenentem iurare ius-
 sit numquam me in amicitia cum Romanis fore. id ego iusiuran- 5
 dum patri datum usque ad hanc aetatem ita conservavi, ut ne-
 mini dubium esse debeat, quin reliquo tempore eadem mente sim
 futurus. quare, si quid amice de Romanis cogitabis, non impru- 6

denter feceris, si me celaris; cum quidem bellum parabis, te ipsum frustraberis, si non me in eo principem posueris'.

- 3 ✓ Hac igitur quā diximus aetate cum patre in Hispaniam profectus est, cuius post obitum, Hasdrubale imperatore suffecto, equitatu omni praefuit. hoc quoque interfecto exercitus summan imperii ad eum detulit. in Karthaginem delatum publice comprobatum est. sic Hannibal, minor quinque et viginti annis natus, imperator factus proximo triennio omnes gentes Hispaniae bello subegit, Saguntum, foederatam civitatem, vi expugnavit, tres exercitus maximos comparavit. ex his unum in Africam misit, alterum cum Hasdrubale fratre in Hispania reliquit, tertium in Italiam secum duxit. ~~Aut~~ saltum Pyrenaeum transiit, quacumque iter fecit, cum omnibus incolis conflixit, neminem nisi victum dimisit. ad Alpes posteaquam venit, quae Italiam ab Gallia seiungunt, quas nemo umquam cum exercitu ante eum praeter Herculem Graium transierat (quo facto is hodie saltus Graius appellatur), Alpico conantes prohibere transitu concidit, loca patefecit, itinera muniit, effecit ut ea elephantus ornatus ire posset, qua antea unus homo inermis vix poterat repere. hac copias traduxit in Italiamque pervenit.
- 4 Confluxerat apud Rhodanum cum P. Cornelio Scipione consule eumque pepulerat. cum hoc eodem Clastidii apud Padum decernit sauciumque inde ac fugatum dimittit. tertio idem Scipio cum collega Ti. Longo apud Trebiam adversus eum venit. cum iis manum conseruit, utrosque profligavit. inde per Ligures Appenninum transiit, petens Etruriam. hoc in itinere adeo gravi morbo afficitur oculorum, ut postea numquam dextro aequo bene usus sit. qua valetudine cum etiamnum premeretur lecticaque ferretur, C. Flaminium consulem apud Trasumennum cum exercitu insidiis circumventum occidit, neque multo post C. Centenium praetorem cum delecta manu saltus occupantem. hinc in Apuliam pervenit. ibi obviam ei venerunt duo consules, C. Terentius et L. Aemilius. utriusque exercitus uno proelio fugavit, Paulum consulem occidit et aliquot praeterea consulares, in eis Cn. Servilium Geminum, qui superiore anno fuerat consul.
- 5 Hac pugna pugnata Romam profectus nullo resistente in

propinquis urbi montibus moratus est. cum aliquot ibi dies castra habuisset et Capuam reverteretur, Q. Fabius Maximus, dictator Romanus, in agro Falerno ei se obiecit. hic clausus locorum angustis noctu sine ullo detrimento exercitus se expedivit Fabioque, callidissimo imperatori, dedit verba. namque obducta nocte sarmenta in cornibus iuvenorum deligata incendit eiusque generis multitudinem magnam dispartitam immisit, quo repentino visu obiecto tantum terrorem iniecit exercitui Romanorum, ut egredi extra vallum nemo sit ausus. hanc post rem gestam non ita multis diebus M. Minucium Rufum, magistrum equitum pari ac dictatorem imperio, dolo productum in proelium fugavit. Ti Sempronium Gracchum, iterum consulem, in Lucanis absens in insidias inductum sustulit. M. Claudium Marcellum, quinquies consulem, apud Venusiam pari modo interfecit. longum est omnia enumerare proelia. quare hoc unum satis erit dictum, ex quo intellegi possit, quantus ille fuerit: quamdiu in Italia fuit, nemo ei in acie restitit, nemo adversus eum post Cannensem pugnam in campo castra posuit.

Hinc invictus patriam defensum revocatus bellum gessit adversus P. Scipionem, filium eius *Scipionis*, quem ipse primo apud Rhodanum, iterum apud Padum, tertio apud Trebiam fugarat. cum hoc exhaustis iam patriae facultatibus cupivit impraesentiarum bellum componere, quo valentior postea congredetur. inde colloquium convenit, condiciones non convenerunt. post id factum paucis diebus apud Zamam cum eodem confligit; pulsus (incredibile dictu) biduo et duabus noctibus Hadrumetum pervenit, quod abest ab Zama circiter milia passuum trecenta. in hac fuga Numidae, qui simul cum eo ex acie excesserant, insidiati sunt ei, quos non solum effugit, sed etiam ipsos oppressit. Hadrumeti reliquos e fuga collegit, novis dilectibus paucis diebus multos contraxit.

Cum in apparando acerrime esset occupatus, Karthaginenses bellum cum Romanis composuerunt. ille nihilo setius exercitui postea praefuit resque in Africa gessit [itemque Mago, frater eius], usque ad P. Sulpicium C. Aurelium consules. his enim magistratibus legati Karthaginienses Romam venerunt, qui se-

natui populoque Romano gratias agerent, quod cum iis pacem fecissent, ob eamque rem corona aurea eos donarent simulque peterent, ut obsides eorum Fregellis essent captivique redderentur. his ex senatus consulto responsum est: munus eorum gratum acceptumque esse; obsides, quo loco rogarent, futuros; captivos non remissuros, quod Hannibalem, cuius opera susceptum bellum foret, inimicissimum nomini Romano, etiamnum cum imperio apud exercitum haberent itemque fratrem eius Magonem.

4 hoc responso Karthaginienses cognito Hannibalem domum et
 9 Magonem revocarunt. huc ut rediit, rex factus est, postquam im-
 5 perator fuerat, anno secundo et vicesimo: ut enim Romae con-
 5 sules, sic Karthagine quotannis annui bini reges creabantur. in
 5 eo magistratu pari diligentia se Hannibal praebuit, ac fuerat in
 5 bello. namque effecit ex novis vectigalibus non solum ut esset pecunia, quae Romanis ex foedere penderetur, sed etiam superes-
 6 set, quae in aerario reponeretur. deinde [anno post praeturam]
 6 M. Claudio L. Furio consulibus Roma legati Karthaginem vene-
 7 runt. hos Hannibal ratus sui exposcendi gratia missos, priusquam
 7 iis senatus daretur, navem ascendit clam atque in Syriam ad Antiochum perfugit. hac re palam facta Poeni naves duas, quae eum
 7 comprehenderent, si possent consequi, miserunt, bona eius publicarunt, domum a fundamentis disiecerunt, ipsum exulem iudicarunt.

8 At Hannibal anno quarto, postquam domo profugerat, L.
 3 Cornelio Q. Minucio consulibus, cum quinque [navibus Africam
 3 accessit in finibus Cyrenaeorum, si forte Karthaginienses ad bellum inducere posset Antiochi spe fiduciaque, cui iam persuaserat
 2 ut cum exercitibus in Italiam proficisceretur. huc Magonem fratrem excivit. id ubi Poeni resciverunt, Magonem eadem, qua
 2 fratrem, absentem affecerunt poena. illi desperatis rebus cum solvissent naves ac vela ventis dedissent, Hannibal ad Antiochum
 2 pervenit. de Magonis interitu duplex memoria prodita est: namque alii naufragio, alii a servulis ipsius interfectum eum
 3 scriptum reliquerunt. Antiochus autem, si tam in gerendo bello consiliis eius parere voluisset, quam in suscipiendo instituerat,
 1 propius Tiberi quam *in* Thermopylis de summa imperii dimi-

casset. quem etsi multa stulte conari videbat, tamen nulla deseruit in re. praefuit paucis navibus, quas ex Syria iussus erat 4 in Asiam ducere, iisque adversus Rhodiorum classem in Pamphylio mari conflictit. in quo cum multitudine adversariorum 190 sui superarentur, ipse quo cornu rem gessit fuit superior.

Antiocho fugato verens ne dederetur, quod sine dubio acci- 9 190 disset, si sui fecisset potestatem, Cretam ad Gortynios venit, ut ibi, quo se conferret, consideraret. vidit autem vir omnium cal- 2 lidissimus in magno se fore periculo, nisi quid providisset, propter avaritiam Cretensium: magnam enim secum pecuniam portabat, de qua sciebat exisse famam. itaque capit tale consilium. 3 amphoras complures complet plumbo, summas operit auro et argento. has praesentibus principibus deponit in templo Dianae, simulans se suas fortunas illorum fidei credere. his in errorem inductis statuas aëneas, quas secum portabat, omni sua pecunia complet easque in propatulo domi abicit. Gortynii templum mag- 4 na cura custodiunt, non tam a ceteris quam ab Hannibale, ne ille inscientibus iis tolleret sua secumque duceret.

Sic conservatis suis rebus omnibus Poenus illis Cretensi- 10 bus ad Prusiam in Pontum pervenit. apud quem eodem animo fuit erga Italiam neque aliud quicquam egit quam regem armavit et exacuit adversus Romanos. quem cum videret domesticis 2 opibus minus esse robustum, conciliabat ceteros reges, adiungebat bellicosas nationes. dissidebat ab eo Pergamenus rex Eumenes, Romanis amicissimus, bellumque inter eos gerebatur et 184 mari et terra; sed utrobique Eumenes plus valebat propter Romanorum societatem. quo magis cupiebat eum Hannibal opprimi, quem si removisset, faciliora sibi cetera fore arbitrabatur. ad hunc interficiendum talem iniit rationem. classe paucis die- 4 bus erant decreturi. superabatur navium multitudine: dolo erat pugnandum, cum par non esset armis. imperavit quam plurimas venenatas serpentes vivas colligi easque in vasa fictilia conici. harum cum effecisset magnam multitudinem, die ipso, quo facturus erat navale proelium, classarios convocat iisque praecipit, omnes ut in unam Eumenis regis concurrant navem, a ceteris tantum satis habeant se defendere. id illos facile serpentium mul- 6

titudine consecuturos. rex autem in qua nave veheretur, ut sci-
 rent, se facturum: quem si aut cepissent aut interfecissent, magno
 11 iis pollicetur praemio fore. tali cohortatione militum facta classis
 ab utrisque in proelium deducitur. quarum acie constituta, prius-
 quam signum pugnae daretur, Hannibal, ut palam faceret suis
 quo loco Eumenes esset, tabellarium in scapha cum caduceo mit-
 2 tit. qui ubi ad naves adversariorum pervenit epistulamque osten-
 dens se regem professus est quaerere, statim ad Eumenem deduc-
 tus est, quod nemo dubitabat quin aliquid de pace esset scriptum.
 tabellarius ducis nave declarata suis eodem, unde erat egressus,
 3 se recepit. at Eumenes soluta epistula nihil in ea repperit, nisi
 quae ad irridendum eum pertinerent. cuius rei etsi causam mi-
 rabatur neque reperiēbat, tamen proelium statim committere
 4 non dubitavit. horum in concursu Bithygni Hannibalis praecepto
 universi navem Eumenis adoriuntur. quorum vim rex cum sus-
 tinere non posset, fuga salutem petiit, quam consecutus non
 esset, nisi intra sua praesidia se recepisset, quae in proximo litore
 5 erant collocata. reliquae Pergamenae naves cum adversarios pre-
 merent acrius, repente in eas vasa fictilia, de quibus supra men-
 tionem fecimus, conici coepta sunt. quae iacta initio risum pug-
 6 nantibus concitarunt, neque quare id fieret poterat intellegi. post-
 quam autem naves suas oppletas conspexerunt serpentibus, nova re
 perterriti, cum, quid potissimum vitarent, non viderent, puppes
 7 verterunt seque ad sua castra nautica rettulerunt. sic Hannibal
 consilio arma Pergamenorum superavit, neque tum solum, sed
 saepe alias pedestribus copiis pari prudentia pepulit adversarios.
 12 Quae dum in Asia geruntur, accidit casu ut legati Prusiae
 Romae apud T. Quintium Flamininum consularem cenarent,
 atque ibi de Hannibale mentione facta ex iis unus diceret eum
 2 in Prusiae regno esse. Id postero die Flamininus senatui detulit.
 39 patres conscripti, qui Hannibale vivo numquam se sine insidiis
 futuros existimarent, legatos in Bithyniam miserunt, in eis Fla-
 mininum, qui ab rege peterent, ne inimicissimum suum secum
 3 haberet sibi que dederet. his Prusia negare ausus non est; illud
 recusavit, ne id a se fieri postularent, quod adversus ius hospitii
 esset: ipsi, si possent, comprehenderent: locum, ubi esset, facile

inventuros. Hannibal enim uno loco se tenebat, in castello quod ei a rege datum erat muneri, idque sic aedificarat, ut in omnibus partibus aedificii exitus haberet, scilicet verens ne usu veniret, quod accidit. huc cum legati Romanorum venissent ac multitudine domum eius circumdeditissent, puer ab ianua prospiciens Hannibali dixit plures praeter consuetudinem armatos apparere. qui imperavit ei, ut omnes fores aedificii circumiret ac propere sibi nuntiaret, num eodem modo undique obsideretur. puer cum celeriter, quid vidisset, renuntiasset omnesque exitus occupatos ostendisset, sensit id non fortuito factum, sed se peti neque sibi diutius vitam esse retinendam. quam ne alieno arbitrio dimitteret, memor pristinorum virtutum venenum, quod semper secum habere consuevit, sumpsit

Sic vir fortissimus, multis variisque perfunctus laboribus, anno acquievit septuagesimo. quibus consulibus interierit, non convenit. namque Atticus M. Claudio Marcello Q. Fabio Labeone consulibus mortuum in annali suo scriptum reliquit, at Polybius L. Aemilio Paulo Cn. Baebio Tamphilo Sulpicius autem Blitho P. Cornelio Cethego M. Baebio Tamphilo. atque hic tantus vir tantisque bellis districtus nonnihil temporis tribuit litteris. namque aliquot eius libri sunt, Graeco sermone confecti, in eis ad Rhodios de Cn. Manlii Volsonis in Asia rebus gestis. huius belligesta multi memoriae prodiderunt, sed ex eis duo, qui cum eo in castris fuerunt simulque vixerunt, quamdiu fortuna passa est, Silenus et Sosylus Lacedaemonius. atque hoc Sosylo Hannibal litterarum Graecarum usus est doctore.

C A T O

- 49 **1** M. Cato, ortus municipio Tusculo, adulescentulus, priusquam honoribus operam daret, versatus est in Sabinis, quod ibi heredium a patre relictum habebat. inde hortatu L. Valerii Flacci, quem in consulatu censuraque habuit collegam, ut M. Perpenna censorius narrare solitus est, Romam demigravit in foroque esse
- 17 **2** coepit. primum stipendium meruit annorum decem septemque.
- 14 **3** Q. Fabio M. Claudio consulibus tribunus militum in Sicilia fuit. inde ut rediit, castra secutus est C. Claudii Neronis, magnique opera eius existimata est in proelio apud Senam, quo cecidit Has-
- 07 **4** drubal, frater Hannibalis. quaestor obtigit P. Africano consuli, cum quo non pro sortis necessitudine vixit: namque ab eo perpetua dissensit vita. aedilis plebei factus est cum C. Helvio. praetor provinciam obtinuit Sardiniam, ex qua quaestor superiore tempore ex Africa decedens Q. Ennium poetam deduxerat, quod non minoris aestimamus quam quemlibet amplissimum Sardinensem triumphum.
- 99 **2** Consulatum gessit cum L. Valerio Flacco. sorte provinciam **2** nactus Hispaniam citeriorem ex ea triumphum deportavit. ibi cum diutius moraretur, P. Scipio Africanus consul iterum cuius
- 04 **4** in priore consulatu quaestor fuerat, voluit eum de provincia depellere et ipse ei succedere, neque hoc per senatum efficere potuit, cum quidem Scipio principatum in civitate obtineret, quod tum non potentia, sed iure res publica administrabatur. qua ex re iratus senatui *consulatu* peracto privatus in urbe mansit. at Cato,
- 4 **3** censor cum eodem Flacco factus, severe praefuit ei potestati. nam et in complures nobiles animadvertit et multas res novas in edictum addidit, qua re luxuria reprimeretur, quae iam tum
- 4 **4** incipiebat pullulare. circiter annos octoginta, usque ad extremam aetatem ab adolescentia, rei publicae causa suscipere inimicitias non destitit. a multis tentatus non modo nullum detrimentum existimationis fecit, sed, quoad vixit, virtutum laude crevit.
- 3** In omnibus rebus singulari fuit industria: nam et agricola sollers et peritus iuris consultus et magnus imperator et proba
- 2** bilis orator et cupidissimus litterarum fuit. quarum studium

etsi senior arripuerat, tamen tantum progressum fecit, ut non facile reperiri possit neque de Graecis neque de Italicis rebus, quod ei fuerit incognitum. ab adolescentia confecit orationes. senex historias scribere instituit. earum sunt libri septem, pri-³ mus continet res gestas regum populi Romani, secundus et tertius unde quaeque civitas orta sit Italica, ob quam rem omnes Origines viderur appellasse. in quarto autem bellum Poenicum est primum, in quinto secundum. atque haec omnia capitulatim sunt ⁴ dicta. reliqua quoque bella pari modo persecutus est usque ad praeturam Ser. Galbae, qui diripuit Lusitanos: atque horum bellorum duces non nominavit, sed sine nominibus res notavit. in eisdem exposuit, quae in Italia Hispanisque [aut fierent aut] viderentur admiranda: in quibus multa industria et diligentia comparet, nulla doctrina.

150

ATTICUS

T. Pomponius Atticus, ab origine ultima stirpis Romanae ¹ generatus, perpetuo a maioribus acceptam equestrem obtinuit dignitatem. patre usus est diligente et, ut tum erant tempora, ² diti inprimisque studioso litterarum. hic, prout ipse amabat litteras, omnibus doctrinis, quibus pueri aetas impertiri debet filium erudivit. erat autem in puero praeter docilitatem ingenii ³ summa suavitas oris atque vocis, ut non solum celeriter acciperet quae tradebantur, sed etiam excellenter pronuntiaret. quae ex re in pueritia nobilis inter aequales ferebatur elariusque exsplendescibat, quam generosi condiscipuli animo aequo ferre possent. ⁴ itaque incitabat omnes studio suo, quo in numero fuerunt L. Torquatus, C. Marius filius, M. Cicero, quos consuetudine sua sic devinxit, ut nemo iis perpetua *vita* fuerit carior.

Pater mature decessit. ipse adulescentulus propter affinita-² tem P. Sulpicii, qui tribunus plebei interfectus est, non expers ⁸⁸ fuit illius periculi: namque Anicia, Pomponii consobrina, nupsit Servio, fratri Sulpicii. itaque interfecto Sulpicio postea-² quam vidit Cinnano tumultu civitatem esse perturbatam neque ⁸⁷

sibi dari facultatem pro dignitate vivendi, quin alterutram partem offenderet, dissociatis animis civium, cum alii Sullanis, alii Cinnanis faverent partibus, idoneum tempus ratus studiis obsequendi suis Athenas se contulit. neque eo setius adolescentem Marium hostem iudicatum iuvit opibus suis, cuius fugam pecunia sublevavit. ac ne illa peregrinatio detrimentum aliquod afferret rei familiari, eodem magnam partem fortunarum traiecit suarum. hic ita vixit, ut universis Atheniensibus merito esset carissimus. nam praeter gratiam, quae iam in adolescentulo magna erat, saepe suis opibus inopiam eorum publicam levavit. cum enim versuram facere publice necesse esset neque eius conditionem aequam haberent, semper se interposuit, atque ita ut neque usuram umquam ab iis acceperit neque longius, quam dictum esset, debere passus sit. quod utrumque erat iis salutare: nam neque indulgendo inveterascere eorum aes alienum patiebatur neque multiplicandis usuris crescere. auxit hoc officium alia quoque liberalitate: nam universos frumento donavit, ita ut singulis seni modii tritici darentur, qui modus mensurae medimnus Athenis appellatur.

3 Hic autem sic se gerebat, ut communis infimis, par principibus videretur. quo factum est ut huic omnes honores, quos possent, publice haberent civemque facere studerent: quo beneficio ille uti noluit [quod nonnulli ita interpretantur, amitti civitatem Romanam alia ascita]. quamdiu affuit, ne qua sibi statua poneretur, restitit, absens prohibere non potuit. itaque aliquot ipsi et Phidiae locis sanctissimis posuerunt: hunc enim in omni procuratione rei publicae actorem auctoremque habebant potissimum. igitur primum illud munus fortunae, quod in ea urbe natus est, in qua domicilium orbis terrarum esset imperii, ut eandem et patriam haberet et domum; hoc specimen prudentiae, quod, cum in eam se civitatem contulisset, quae antiquitate, humanitate doctrinaque praestaret omnes, unus ei fuit carissimus.

4
5 tranquillatis autem rebus Romanis remigravit Romam, ut opinor L. Cotta L. Torquato consulibus: quem discedentem sic uni-

versa civitas Atheniensium prosecuta est, ut lacrimis desiderii futuri dolorem indicaret.

Habebat avunculum Q. Caecilium, equitem Romanum, fami- 5 70
liarem L. Luculli, divitem, difficillima natura: cuius sic asperitatem veritus est, ut, quem nemo ferre posset, huius sine offensione ad summam senectutem retinuerit benivolentiam. quo facto tulit pietatis fructum. Caecilius enim moriens testamento 2
adoptavit eum heredemque fecit ex dodrante: ex qua heredi- 58
tate accepit circiter centiens sestertium. erat nupta soror Attici 3 68
Q. Tullio Ciceroni, easque nuptias M. Cicero conciliarat, cum quo a condiscipulatu vivebat coniunctissime, multo etiam familiarius quam cum Quinto, ut iudicari possit plus in amicitia valere similitudinem morum quam affinitatem. utebatur autem intime Q. Hortensio, qui iis temporibus principatum eloquentiae tenebat, ut intellegi non posset, uter eum plus diligeret, Cicero an Hortensius: et, id quod erat difficillimum, efficiebat ut, inter quos tantae laudis esset aemulatio, nulla intercederet obtrectatio essetque talium virorum copula.

In re publica ita est versatus, ut semper optimarum partium 6
et esset et existimaretur, neque tamen se civilibus fluctibus committeret, quod non magis eos in sua potestate existimabat esse, qui se his dedissent, quam qui maritimis iactarentur. honores 2
non petit, cum ei paterent propter vel gratiam vel dignitatem: quod neque peti more maiorum neque capi possent conservatis legibus in tam effusis ambitus largitionibus neque *geri* e re publica sine periculo corruptis civitatis moribus. ad hastam publicam numquam accessit. nullius rei neque praes neque maniceps 3
factus est. neminem neque suo nomine neque subscribens accusavit, in ius de sua re numquam iit, iudicium nullum habuit. mul- 4
torum consulum praetorumque praefecturas delatas sic accepit, ut neminem in provinciam sit secutus, honore fuerit contentus, rei familiaris despexerit fructum: qui ne cum Quinto quidem Cicerone voluerit ire in Asiam, cum apud eum legati locum obtinere posset. non enim decere se arbitrabatur, cum praeturam gerere nolisset, asseclam esse praetoris. qua in re non solum dignitati 5
serviebat, sed etiam tranquillitati, cum suspiciones quoque vi-

taret criminum. quo fiebat ut eius observantia omnibus esset carior, cum eam officio, non timori neque spei tribui viderent.

13 Neque vero ille minus bonus pater familias habitus est quam civis. nam cum esset pecuniosus, nemo illo minus fuit emax, minus aedificator. neque tamen non inprimis bene habitavit omnibusque optimis rebus usus est. nam domum habuit in colle Quirinali Tamphilianam, ab avunculo hereditate relictam, cuius amoenitas non aedificio, sed silva constabat: ipsum enim tectum antiquitus constitutum plus salis quam sumptus habebat: in quo nihil commutavit, nisi quid vetustate coactus est. usus est familia, si utilitate iudicandum est, optima, si forma, vix mediocri. namque in ea erant pueri litteratissimi, anagnostae optimi et plurimi librarii, ut ne pedisequus quidem quisquam esset, qui non utrumque horum pulchre facere posset, pari modo artifices ceteri, quos cultus domesticus desiderat, apprime boni. neque tamen horum quemquam nisi domi natum domique factum habuit: quod est signum non solum continentiae, sed etiam diligentiae. nam et non intemperanter concupiscere, quod a plurimis videas, continentis debet duci, et potius industria quam pretio parare non mediocris est diligentiae. elegans, non magnificus, splendidus, non sumptuosus: omnisque diligentia munditiam, non affluentiam affectabat. supellex modica, non multa, ut in neutram partem conspici posset. nec praeteribo, quamquam nonnullis leve visum iri putem, cum inprimis lautus esset eques Romanus et non parum liberaliter domum suam omnium ordinum homines invitaret, non amplius quam terna milia peraeque in singulos menses ex ephemeride eum expensum sumptui ferre solitum. atque hoc non auditum, sed cognitum praedicamus: saepe enim propter familiaritatem domesticis rebus interfuimus.

14 Nemo in convivio eius aliud acroama audivit quam anagnosten, quod nos quidem iucundissimum arbitramur; neque umquam sine aliqua lectione apud eum cenatum est, ut non minus animo quam ventre convivae delectarentur: namque eos vocabat, quorum mores a suis non abhorrent. cum tanta pecuniae facta esset accessio, nihil de cottidiano cultu mutavit,

nihil de vitae consuetudine, tantaque usus est moderatione, ut neque in sestertio viciens, quod a patre acceperat, parum se splendide gesserit neque in sestertio centiens affluentius vixerit, quam instituerat, parique fastigio steterit in utraque fortuna. nullos³ habuit hortos, nullam suburbanam aut maritimam sumptuosam villam, neque in Italia, praeter Arretinum et Nomentanum, rusticum praedium, omnisque eius pecuniae reditus constabat in Epiroticis et urbanis possessionibus. ex quo cognosci potest usum eum pecuniae non magnitudine, sed ratione meriti solitum.

Mendacium neque dicebat neque pati poterat. itaque eius¹⁵ comitas non sine severitate erat neque gravitas sine facilitate, ut difficile esset intellectu, utrum eum amici magis vererentur an amarent. quidquid rogabatur, religiose promittebat, quod non liberales, sed leves arbitrabatur polliceri quod praestare non possent. idem in tenendo, quod semel annuisset, tanta erat² cura, ut non mandatam, sed suam rem videretur agere. numquam suscepti negotii eum pertaesum est: suam enim existimationem in ea re agi putabat, qua nihil habebat carius. quo fiebat ut omnia³ Ciceronum, M. Catonis, Q. Hortensii, A. Torquati, multorum praeterea equitum Romanorum negotia procuraret. ex quo iudicari potest non inertia, sed iudicio fugisse rei publicae procurationem

Humanitatis vero nullum afferre maius testimonium possum,¹⁶ quam quod adulescens idem seni Sullae fuit iucundissimus, senex adulescenti M. Bruto, cum aequalibus autem suis Q. Hortensio et M. Cicerone sic vixit, ut iudicare difficile sit, cui aetati fuerit aptissimus. quamquam eum praecipue dilexit Cicero, ut ne² ter quidem ei Quintus carior fuerit aut familiarior. ei rei sunt in³ dicio praeter eos libros, in quibus de eo facit mentionem, qui in vulgus sunt editi, sedecim volumina epistularum, ab consulatu eius usque ad extremum tempus ad Atticum missarum: quae qui legat, non multum desideret historiam contextam eorum temporum. sic enim omnia de studiis principum, vitiis ducum, muta⁴ tionibus rei publicae perscripta sunt, ut nihil in eis non appareat et facile existimari possit, prudentiam quodam modo esse divinationem. non enim Cicero ea solum, quae vivo se acciderunt,

futura praedixit, sed etiam, quae nunc usu veniunt, cecinit ut vates.

17 De pietate autem Attici quid plura commemorem? cum hoc
 ipsum vere gloriantem audierim in funere matris suae, quam ex-
 42 tulit annorum nonaginta cum *ipse esset* septem et sexaginta, se
 numquam cum matre in gratiam redisse, numquam cum sorore
 2 fuisse in simultate, quam prope aequalem habebat. quod est
 signum aut nullam umquam inter eos querimoniam intercessisse,
 aut hunc ea fuisse in suos indulgentia, ut, quos amare deberet,
 3 irasci eis nefas duceret. neque id fecit natura solum, quamquam
 omnes ei paremus, sed etiam doctrina: nam principum philoso-
 phorum ita percepta habuit praecepta, ut iis ad vitam agendam,
 non ad ostentationem uteretur.

18 Moris etiam maiorum summus imitator fuit antiquitatisque
 amator, quam adeo diligenter habuit cognitam, ut eam totam
 2 in eo volumine exposuerit, quo magistratus ordinavit. nulla enim
 lex neque pax neque bellum neque res illustris est populi Ro-
 mani, quae non in eo suo tempore sit notata, et, quod difficil-
 limum fuit, sic familiarum originem subtexit, ut ex eo clarorum
 3 virorum propagines possimus cognoscere. fecit hoc idem separa-
 tim in aliis libris, ut M. Bruti rogatu Iuniam familiam a stirpe
 ad hanc aetatem ordine enumeraverit, notans, quis a quo ortus
 4 quos honores quibusque temporibus cepisset: pari modo Marcelli
 Claudii Marcellorum, Scipionis Cornelii et Fabii Maximi Fabiorum
 et Aemiliorum. quibus libris nihil potest esse dulcius iis, qui ali-
 5 quam cupiditatem habent notitiae clarorum virorum. attigit
 poëticen quoque, credimus, ne eius expers esset suavitatis. nam-
 que versibus *de iis*, qui honore rerumque gestarum amplitudine
 6 ceteros populi Romani praestiterunt, exposuit, ita, ut sub sin-
 gulorum imaginibus facta magistratusque eorum non amplius
 quaternis quinisque versibus descriperit: quod vix credendum
 sit tantas res tam breviter potuisse declarari. est etiam unus li-
 ber Graece confectus, de consulatu Ciceronis.

19 *Haec* hactenus Attico vivo edita a nobis sunt. nunc, quoniam
 fortuna nos superstites ei esse voluit, reliqua persequemur et,
 quantum potuerimus, rerum exemplis lectores docebimus... suos

cuique mores plerumque conciliare fortunam. namque hic contentus ordine equestri, quo erat ortus, in affinitatem pervenit imperatoris divi filii, cum iam ante familiaritatem eius esset consecutus nulla alia re quam elegantia vitae, qua ceteros ceperat principes civitatis dignitate pari, fortuna humiliores. tanta enim prosperitas Caesarem est consecuta, ut nihil ei non tribuerit fortuna, quod cuiquam ante detulerat, et conciliarit, quod nemo adhuc civis Romanus quivit consequi. nata est autem Attico neptis ex Agrippa, cui virginem filiam collocarat. hanc Caesar vix anniculam Ti. Claudio Neroni, Drusila nato, privigno suo despondit: quae coniunctio necessitudinem eorum sanxit, familiaritatem reddidit frequentiore. quamquam ante haec sponsalia non solum, cum ab urbe abesset, numquam ad suorum quemquam litteras misit, quin Attico scriberet, quid ageret, imprimis quid legeret quibusque in locis et quamdiu esset moraturus, sed etiam, cum esset in urbe et propter infinitas suas occupationes minus saepe, quam vellet, Attico frueretur, nullus dies temere interessit, quo non ad eum scriberet, cum modo aliquid de antiquitate ab eo requireret, modo aliquam quaestionem poëticam ei proponeret, interdum iocans eius verbosiores eliceret epistulas. ex quo accidit, cum aedis Iovis Feretrii in Capitolio, ab Romulo constituta, vetustate atque incuria detecta prolaberetur, ut Attici admonitu Caesar eam reficiendam curaret. neque vero a M. Antonio minus absens litteris colebatur, adeo ut accurate ille ex ultimis terris, quid ageret, curae sibi haberet certiolem facere Atticum. hoc quale sit, facilius existimabit is, qui iudicare poterit, quantae sit sapientiae eorum retinere usum benivolentiamque, inter quos maximarum rerum non solum aemulatio, sed obtrectatio tanta intercedebat, quantam fuit [incidere] necesse inter Caesarem atque Antonum, cum se uterque principem non solum urbis Romae, sed orbis terrarum esse cuperet.

Tali modo cum septem et septuaginta annos complisset atque ad extremam senectutem non minus dignitate quam gratia fortunaque crevisset (multas enim hereditates nulla alia re quam bonitate consecutus est) tantaque prosperitate usus esset valetudinis, ut annis triginta medicina non indiguisset, nactus 21

est morbum, quem initio et ipse et medici contempserunt: nam
 3 putarunt esse tenesmon, cui remedia celeria faciliaque propone-
 bantur. in hoc cum tres menses sine ullis doloribus, praeter quam
 quos ex curatione capiebat, consumpsisset, subito tanta vis morbi
 in imum intestinum prorupit, ut extremo tempore per lumbos
 4 fistulae puris eruperint. atque hoc priusquam ei accideret, post-
 quam in dies dolores accrescere febresque accessisse sensit, Agrip-
 pam generum ad se arcessi iussit et cum eo L. Cornelium Bal-
 5 hum Sextumque Peducaeam. hos ut venisse vidit, in cubitum
 innixus 'quantam' inquit 'curam diligentiamque in valetudine
 mea tuenda hoc tempore adhibuerim, cum vos testes habeam,
 nihil necesse est pluribus verbis commemorare. quibus quoniam,
 ut spero, satisfeci, me nihil reliqui fecisse, quod ad sanandum me
 pertineret, reliquum est ut egomet mihi consulam. id vos igno-
 6 rare nolui: nam mihi stat alere morbum desinere. namque his
 diebus quidquid cibi sumpsi, ita produxi vitam, ut auxerim do-
 lores sine spe salutis. quare a vobis peto, primum ut consilium
 probetis meum, deinde ne frustra dehortando impedire cone-
 mini.'

22 Hac oratione habita tanta constantia vocis atque vultus, ut
 non ex vita, sed ex domo in domum videretur migrare, cum qui-
 2 dem Agrippa eum flens atque osculans oraret atque obsecraret,
 ne id quod natura cogeret ipse quoque sibi acceleraret, et, quo-
 niam tum quoque posset temporibus superesse, se sibi suisque
 3 reservaret, preces eius taciturna sua obstinatione depressit. sic
 cum biduum cibo se abstinuisset, subito febris decessit leviorque
 morbus esse coepit. tamen propositum nihilo setius peregit, ita-
 que die quinto, postquam id consilium inierat, pridie kal. Apriles
 Cn. Domitio C. Sosio consulibus decessit. elatus est in lecticula
 32 4 ut ipse praescriperat, sine ulla pompa funeris, comitantibus
 omnibus bonis, maxima vulgi frequentia. sepultus est iuxta viam
 Appiam ad quintum lapidem in monumento Q. Caecili, avunculi
 sui.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΑΜΙΛΚΑΣ

Κεφάλαιον 1.

1. Hannibalis] τοῦ πάππου τοῦ περιωνύμου Ἀννίβα. Οἱ ἀρχαῖοι τυχνάκις ἔδιδον εἰς τὸν ἔγγονον τὸ ὄνομα τοῦ πάππου. cognomine] ἀφαιρ. τῆς ἀναφορᾶς. temporibus] (ἔνν. belli) ἀφαιρ. χρονική. admodum] ἐπιτείνει τὸ ἐπίθετον adulescentulus = peradulescentulus.

2. cum] σύνδ. χρον. = ἐν φ. eius] γεν. ὑποκειμ. et mari et terra] (συνήθως terra marique)· τὸ πρῶτον δὲν ἀληθεύει, διότι οἱ Καρχηδόνιοι εἶχον ἤδη ἐπανακτήσει τὴν κυριαρχίαν τῆς θαλάσσης. male] = non feliciter. ubi] ἐνθα, ὅπου. locum] = facultatem, occasionem (βλάβης τῶν Καρχηδονίων). Ἡ μεταφορὰ ἐλήφθη ἐκ τῶν μονομάχων, οἵτινες, ἐὰν ἀπεκαλύπτετο μέρος τοῦ σώματός των, παρυσίαζον οὕτω εἰς τοὺς ἀντιπάλους των τὴν θέσιν, ἣν οὗτοι ἠδύναντο νὰ πλήξουν. saepeque] τὸ -que = ἀλλά. occasione datā] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. quo facto] ἀφαιρ. ἀπόλυτος = οὗ γενομένου, οὗ ἕνεκα, δηλ. τοῦ μὴ ὑποχωρῆσαι ποτε πρὸ τοῦ ἐχθροῦ. cum amisissent] δηλ. πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ἀμίλκα. eo loco] ἀντί in eo loco. ut... gestum non videretur] gestum (ἔνν. esse). Ὑπερβολικὴ ἔκφρασις. Οἱ δύο ἀντίπαλοι στρατοὶ ὠχυρωμένοι ἕκαστος ἐντὸς χαρακωμάτων, δὲν ἐπεχείρουν νὰ συνάψουν ἀποφασιστικὴν μάχην, εἰς τρόπον ὥστε εἰς τὸ μέρος τοῦτο δὲν ἐφαίνετο ὅτι διεζήγυτο πόλεμος.

3. a C. Lutatio...superati] ποιητ. αἴτιον = ὑπὸ τοῦ... consule] παράθεσις εἰς τὸ Lutatio. bellandi] γεν. ἀντικειμενική. cupiditate] ἀφαιρ. τῆς αἰτίας. serviundum] ἔνν. esse serviundum = serviendum. Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ putavit, quod... intellegebat] διότι... κατενόει. sumptibus] ἀφαιρ. ferre] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ posse, ὅπερ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ intellegebat.

4. sed ita...ut] συμπλήρωσον *sed paci serviundum putavit*. Κατά τὸ στάδιον τῶν διαπραγματεύσεων συνέλαβε τὸ σχέδιον νά...—*armis*] ἀφαιρ. *vicissent... dedissent...*] ὑποκείμε. *Romani manus*] ἡ φράσις *manus* (αἰτ. πληθ.) *dare* ἐλήφθη ἀπὸ τῶν ἀγώνων τῶν μονομάχων, οἵτινες νικώμενοι ἀνέτεινον τὰς χεῖρας, ἵνα δείξωσιν ὅτι ἠττήθησαν.

5. *hoc consilio*] = *hac mente. in quo*] = *in qua re* (= ἐν ταύτῃ τῇ διαπραγματεύσει). *tanta... ferocia*] ἀφαιρ. τῆς ιδιότητος *cum... negaret*] *se compositurum (esse)*. *nisi*] = *si non. cum*] πρόθεσις. *armis relictis*] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. *Sicilia*] ἀφαιρ. *decéderent*] ἐτέθη ὁ πληθ., διότι ἐννοοῦνται καὶ οἱ στρατιῶται (= *cum suis* δηλ. *ille et sui*). *ut... (dixerit)*] ὥστε... εἶπεν. ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *tanta... ferocia*, ἡ δὲ λογικὴ θέσις τοῦ *ut* εἶναι πρὸ τοῦ *cum... negaret. armis relictis... succumbente patriā*] ἀφαιρετικαὶ ἀπόλυτοι. *ipse*] ἡδύνατο νά τεθῆ καὶ *ipsum*, διὰ νά συμφωνήσῃ μὲ τὴν ἀκολουθοῦσαν αἰτιατ. *se. — potius... quam rediret*] = *quam ut. cum tanto flagitio*] δηλοῖ τρόπον. *domum*] οἶκαδε. *non suae virtutis esse*] ὑπον. τὸ ῥ. *dixit*. (εἶπεν) ὅτι δὲν εἶναι ἴδιον τοῦ χαρακτῆρός του. *pertinaciae*] δοτικῆ. *cessit*] ὑπεχώρησε παρασχῶν ὄρους ὀλιγώτερον σκληροῦς καὶ ἐπιτρέψας νά ἀποσυρθοῦν ἔχοντες τὰ ὅπλα καὶ τὰς ἀποσκευὰς αὐτῶν.

Κεφάλαιον 2.

1. *ut... venit*] ὡς... ἦλθε. *se habentem*] μετοχὴ κατηγορηματικὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ *cognovit* (= *vidit*). *externi*] ἀντίθ. τοῦ *intestinali mali*] = *belli (adversus Romanos)*. *intestinalium bellum*] ὁ « ἄσπονδος » οὗτος πόλεμος διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ 241 - 238 π.Χ. *tantum... ut... fuerit*] (πρkm. ὑποτ.) τοσοῦτον... ὥστε ὑπῆρξε *nisi cum*]... εἰ μὴ ὅτε...

2. *mercennarii*] οὗτοι ἦσαν Ἰβήρες, Γαλάται, Λίγυες, Ἑλληνες, *erat*] ἀνήρχετο, συνεποσοῦτο εἰς... *ipsam*] αὐτὴν ταύτην.

3. *quibus* (ἀφαιρ.) = *his autem. etiam*] καὶ, ἐτι.. *ut... petierint*] ὥστε ἐζήτησαν... *auxilia*] οὐχὶ στρατὸν, ἀλλὰ σῖτον καὶ τὸ διαίωμα νά στρατολογηθοῦν ἄνδρες ἐκ τῆς Ἰταλίας. *extremo*] ἀνταπε

κρίνεται εἰς τὸ προηγούμενον primo (§2). cum... pervenissent] ἀφοῦ περιῆλθον. imperatorem] κατηγορούμενον.

4. non solum... sed etiam] οὐ μόνον... ἀλλὰ καί. cum] = εἰ καί, καίτοι. milia] ἦσαν 20000 μισθοφόροι καὶ 8 000 Καρχηδόνιοι. armatorum] ἐξαρθῆται ἀκ τοῦ milia. eo... ut] εἰς τοσοῦτον... ὥστε. locorum angustiis] = angustiis loci clausi. fame] ἐτρέφοντο κατ' ἀρχὰς ἐκ τῶν νεκρῶν τῆς μάχης, ἐκ τῶν αἰχμαλώτων καὶ τῶν δούλων καὶ τέλος ἀλληλοσπαρασσόμενοι. in eis] μεταξὺ τούτων. patriae] δοτ.

5. neque] = ἀλλὰ δέν. eo] (οὐσιαστικῶς) = hac re, δηλ. μετὰ τὴν ἐκ νέου κατάκτησιν τῶν πόλεων τούτων. tota Africa] (ἀφαιρ.) δέν πρέπει τὰ λεγόμενα νὰ νοηθοῦν κατὰ γράμμα. otium] = pacem. reddidit] = restituit (= ἀποκατέστησε). multis annis] ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. nullum... bellum videretur] ἰδ. κεφ. 1, 2 εἰς τὸ τέλος. Ὑπερβολικῶς ἐλέχθη τοῦτο ὑπὸ τοῦ Νέπωτος.

Κεφάλαιον 3.

1. ex sententia] ἡ πρόθεσις ex δηλοῖ συμφωνίαν. Ἡ φράσις αὕτη ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ feliciter, bene = εὐτυχῶς. rebus... peractis] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. fidenti animo...] ἀφαιρ. τῆς συνοδείας καὶ τοῦ τρόπου. Romanis] δοτ. quo] = ut eo, ἕνα... bellandi] ἐνν. cum Romanis. imperator] κατηγορ. eoque] καὶ ἐκεῖσε. annorum] γεν. τῆς ιδιότητος.

2. cum eo] μετ' αὐτοῦ παρ' αὐτοῦ. illustris] = illustri loco natus, ἐξ εὐγενοῦς γένους (οἰκογενείας) καταγόμενος.

3. de hoc] = de Hasdrubale. Hamilcare occiso] ἀφαιρ. ἀπόλυτος = post mortem Homilearis μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἀμίλκα. Οὗτος ἐφονεύθη εἰς τινα μάχην κατὰ τὸ 228 π.Χ. Ille] = Hasdrubal. Οὗτος εἶχε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ ἀπὸ τοῦ 228 - 220 π.Χ. magnas] ὑπέταξε πολλοὺς Ἰσπανικοὺς λαοὺς εἰς τοὺς Καρχηδόνιους καὶ ἔκτισε τὴν Carthago nova (νῦν Καρθαγένην). princeps] (= primus) πρῶτος ἦτο ὁ ὑπότις... largitione] αἱ γενναιοδωρίαι αὐταὶ προήρχοντο ἐξ Ἰσπανικῶν λαφύρων.

Κεφάλαιον 4.

1. mare] = fretum Gaditanum τὸν πορθμὸν τῶν Γαδεΐρων (τὸ νῦν στενὸν τοῦ Γιβραλτάρ). secunda fortuna] ἀφαιρ. ἀπόλ.

equis, armis, viris, pecunia] αφαιρετικάι οργανικάι. viris] εξα-
ναγκάζων τούς υποτεταγμένους λαούς νά παρέχουν εις τούς Καρχηδο-
νίους άνδρας χάριν στρατιωτικῶν ἀναγκῶν.

2. hic] ἀντωνυμία. cum] σύνδ. χρον. nono anno postquam] 8
ἔτη μετὰ τὴν ἀφιξίν του εις τὴν Ἰσπανίαν. occisus est] οὗτος κατέ-
λιπε τέσσαρα τέκνα, περί ὧν λέγεται ὅτι συχνάκις τὰ ἀνέτρεφεν ὡς
λεοντιδεῖς διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ.

3. erga] = in, adversus. odium] ὑποκείμεν. concitasse] = con-
citavisse ἔνεκα τοῦ μίσους, ὅπερ ἐνέπνευσεν εις τὸν υἱὸν κατὰ τῶν Ῥω-
μαίων καὶ τοῦ ὄρκου, τὸν ἵποιοι παρ' αὐτοῦ ἀπήτησε. bellum] ἀντι-
κείμεν. assiduis] περί τούτου ἰδ. Ἄνν. 2, 3 - 6. patris] γεν. ὑποκειμε-
νική εις τὸ obtestationibus.

ANNIBAS

Κεφάλαιον 1.

1. Hannibal... Karthaginiensis] μᾶλλον εἶναι ὡς τίτλος, ὡς
ἐπιγραφή. ἰδ. Ἀμῖλκ. 1, 1. si verum est... ut populus Romanus..
superarit] ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου si verum est populum Roma-
num superasse. Ἡ διὰ τοῦ ut εἰσαγομένη πρότασις ἐπέχει θέσιν ἵπο-
κειμένου = (τὸ) ὅτι... quod] = de qua, de qua re. non est in-
fitiandum] οὐδεὶς δύναται νά ἀρνηθῆ, πᾶς τις ὀφείλει νά ὁμολογήσῃ.
ceteros] συνηθέστερον τίθεται ἢ δοτ. ceteris. prudentiā] ἀφαιρ.
antecedat] ἢ ὑποτακτικὴ ἀναγκαία, διότι ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀπαρεμ-
φατικῆς προτάσεως (praestitisse). Τὸ antecedat θά μεταφρασθῆ
ὡς ἐὰν ἦτο ἐνεστῶς τῆς ὀριστικῆς.

2. cum eo] = cum populo Romano. congressus est] ὑπο-
κείμενον Hannibal. semper] κυρίως f e r e semper σχεδὸν πάντοτε.
quod nisi] ὡς τὸ quod si ἐν ἀρχῇ τῆς φράσεως χρησιμεύει ὡς συνδε-
τικὸν = ἐὰν δὲ δέν... domi] οἴκοι, ἐν Καρχηδόνι. civium] τὸ κόμμα
τοῦ Ἄννωνος κατεπολέμει τὴν οἰκογένειαν τοῦ Βάρκα καὶ ἐπομένως
κατέλιπε τὸν Ἄννιβαν ἄνευ βοήθειας, ἔρμαιον τῆς τύχης του. invidia]
ἀφαιρ. αἰτίου. videtur... potuisse] = potuisset. Ἡ ἔννοια : πρέπει
νά θεωρηθῆ ὡς ὁ μόνος, ὅστις θά ἠδύνατο νά καταβάλλῃ τοὺς Ῥωμαίους.

3 hereditate relictum] = hereditarium. paternum] τὸ παρὰ

τοῦ πατρὸς· ἰδ. Ἀμίλκ. 4, 3. sic... ut... deposuerit] οὕτως... ὥστε.. παρέδωκε (κατέλιπε). quam] ἤ. id] δηλ. o d i u m. qui quidem (quidem = γε, πράγματι)... destiterit] ἀναφ. αἰτιολ. = cum... is. cum] σύνδ. ἐνδ. patriā] ἀφαιρ. εἰς τὸ pulsus esset. animo] ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ καταπολεμῇ τοὺς Ῥωμαίους ἐκ τοῦ πλησίον (corpore), κατεπολέμει τούτους μακρόθεν (animo διὰ τῶν διανοητικῶν του δυνάμεων) ἐξεγείρων τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν.

Κεφάλαιον 2.

1. absens] ἀπόν, μακρόθεν. Εὐρίσκετο τότε ἐν Ἰταλίᾳ μακρὰν τοῦ Φιλίππου, ἐν τούτοις κατώρθωσε νὰ πείσῃ αὐτὸν διὰ τινος τῶν ἀπεσταλμένων του. hostem] κατηγορούμενον. omnium] συνάπτεται μὲ τὸ potentissimus. tanta... ut... conatus sit] διὰ τσαύτης... ὥστε.. ἐπεχείρησε

2. ad quem] = et ad eum. cum...] cum... venissent... fecissent comperisset... vidisset] ἀφοῦ... ἤλθον... ἐπραξαν... ἔμαθε... παρετήρησε. Κατὰ τὸ 192 π.Χ. qui] ἀναφορ. τελικὴ πρότασις = ut ii. eius] = Antiochi. consiliis clandestinis] (ἀφαιρ.). Ἦθελον δι' αὐτῶν νὰ καταστήσουν τὸν Ἀντίβαν ὑποπτον εἰς τὸν βασιλέα. ut... adducerent] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ darent operam. tamquam] ἐνν. si = ὡς ἐάν, ὥσει· συνάπτεται μὲ τὸ corruptus sentiret. ab ipsis] ποιητ αἴτιον alia atque antea] ὅτι δηλ. συνεφιλιώθη πλέον μὲ τοὺς Ῥωμαίους sentiret] ἐφρόνει. neque] συνδέει τὸ venissent μὲ τὸ fecissent = et (cum) non. id] τὴν ἄφιξιν αὐτῶν. idque] = et (cum) id. seque] = et (cum) se tempore dato] ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος = occasione data.

3. adiit] εἶλαι τὸ κύριον ῥῆμα τῆς ὅλης προηγουμένης § 2. cum... commemorasset] ἀφοῦ... multa] (σύστοιχον ἀντικείμεν.) = πολλὰς ἀναμνήσεις. in] ἐναντίον. hoc] οὐσιαστ. τόδε. inquit] πλεονάζει, ἐφ' ὅσον προηγεῖται τὸ adiunxit. puerulo me] (ἀφαιρ. ἀπόλυτος) ὄντος ἐμοῦ... utpote... nato] (ἀναφέρεται εἰς τὸ puerulo) = ἅτε γεγονότος. imperator] (κατηγορ. ὡς στρατηγός. proficiscens] ἐναυθᾶ = (profecturus). Iovi optimo maximo] (τυπικὴ ἐπίκλησις τοῦ Διὸς εἰς τὰς ἱεσίας καὶ τὰς θυσίας)· ἰδ. Πίνακα ἱστορικῶν καὶ γεωγραφ. λ. Iuppiter.

4. quae... dum conficiebatur] dum a u t e m h a e c... con-

ficiebatur. Συνήθως μετὰ τὸ τοιοῦτον dum τίθεται ἐνεστώως, ἀδιαφόρως πρὸς τὸν χρόνον τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως. a me] ἰδ. Λεξιλ. λ. quaero. vellemme] δύο λέξεις : vellem καὶ -ne = ἐὰν ἦθελον. in castra] = ab bellum. cum... accepissem atque... coepissem] ἀφοῦ... ἐδέχθην καί... ἤρχισα. ab eo] ἰδ. Λεξιλόγ. λ. peto. ne] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ petere. ducere] ἐνν. m e s e c u m. dederis] τετελ. μέλλ., ὅστις μεταφράζεται δι' ἄπλοῦ. simul] ἐπίρρ. iussit] (me) tenentem eam (a r a m) iurare ὡς νῦν ὀρκιζόμεθα ἐπιθέτοντες τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. instituerat] = coeperat.

5. usque ad] τότε ἤγε τὸ 55ον ἔτος τῆς ἡλικίας. ut nemini dubium esse debeat] = ut nemo dubitare debeat = ὥστε πᾶς τις ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ σαφῶς ὅτι θά... quin... sim futurus] (ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ nemini dubium esse) = ὅτι θὰ εἶμαι τῶν αὐτῶν ἐχθρικών διαθέσεων, ὅτι θὰ ἔχω...

6. si quid] = si aliquid. feceris... celaris... posueris] τετελεσμένοι μέλλοντες. celaris = celaveris. cum...] (ἄλλ' ἐπειτα) ὅταν. Τὸ quidem χρησιμεύει ἐνταῦθα, διὰ νὰ ἐξάρῃ τὸ ἀντίθετον. te ipsum] σὲ αὐτὸν (σὲ τὸν ἴδιον). in eo] (οὐδ. οὐσ.) = in ea re, δηλ. in bello parando. principem] (κατηγορ. (= ducem, imperatorem στρατηγὸν [ἐπὶ κεφαλῆς])).

Κεφάλαιον 3.

1. qua] ἀντὶ quam. Ἔγινεν ἔλξις πρὸς τὸ hac aetate. post obitum] = post mortem. ἰδὲ Ἀμίλκ. 3, 3 imperatore] (κατηγορ. εἰς τὸ suffecto) = ὡς στρατηγοῦ. id] (οὐσ.) = ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ἀννίβα ὑπὸ τοῦ στρατοῦ. delatum] = cum delatum esset.

2. annis] (ἀφαιρ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ minor) ἀντὶ τοῦ συνηθεστ. annos... natus. ὁ Ἀννίβας τότε ἦτο 26 ἐτῶν. foederatam] (ἐνν. cum Romanis). Τὸ Σάγουντον κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα παρὰ τὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους συνθήκην, ἥτις ἠσφάλιζε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ.

3. ex his] ἐμπροσθέντος ἀντὶ horum. Μὲ τὸ unus τίθεται ἐκτὸς τῆς γενικῆς διαιρετικῆς καὶ αἱ προθέσεις ex, de καὶ inter. tertium] τὸ μεγαλύτερον ὄλων τμημα. ut] εὐθὺς ὡς.

4. nemo umquam] ἐν τούτοις οἱ παρὰ τὸν Ῥοδανὸν κατοικοῦντες Γαλάται πολλάκις εἶχον διαβῆ ταύτας. cum exercitu] ἡ πρόθ. δηλοῖ συνοδείαν. quo facto] μεθ' ὁ γεγονός, οὗ ἕνεκα. is] καθ' ἔλξιν

πρὸς τὸ saltus ἀντι id (= τὸ μέρος τοῦτο). hodie] (ἀκόμη) σήμερον. prohibere] ἔνν. se. ut] ὥστε. ea] ἐπίρρ. κατὰ παράλειψιν τῆς ἀφαιρ. via. quā] (ἀφ.) ἔνν. viā. reperere] τὸ ῥῆμα τοῦτο κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν δυσβάτων μερῶν. copias] ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Ἰσπανίας ἔχων 50.000 πεζοὺς καὶ 9000 ἵππεις, πάντας παλαιμάχους. Ὑπελειφθησαν ὅμως ἐκ τούτων μόνον 35.000 ἄνδρες. Προσέτι ἔπαθε φθορὰν μεγάλην εἰς ζῶα καὶ εἰς ἀποσκευάς. in Italiamque] τὸ que προσετέθη εἰς τὴν δευτέραν λέξιν, διότι ἡ πρόθεσις in εἶναι μονοσύλλαβος.

Κεφάλαιον 4.

1. apud Rhodanum] ἡ μάχη αὕτη, ἃν ἀληθεύη, φαίνεται ὅτι ἦτο οὐχὶ σημαντικῆ. Scipione] ὁ Σκιπίων εἶχεν ἀποβιβασθῆ εἰς Μασσαλίαν, ὅπως ἐμποδίσῃ τὸν Ἀννίβαν νὰ διαβῆ τὸν ποταμὸν Ῥοδανόν, ἀλλ' ὑστέρησε, διότι ἤδη ὁ Ἀννίβας εὕρισκετο ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ. repulerat] κατ' ἄλλους ὅμως, εἰς τὴν ἀσήμαντον ταύτην ἀψιμαχίαν τοῦ ἱππικοῦ ἀνεδείχθησαν νικηταὶ οἱ Ῥωμαῖοι. cum hoc eodem] = cum Scipione. Clastidii] (κυρίως ad Clastidium παρὰ τὸ Κλ.). apud Padum] Ἡ δευτέρα αὕτη μάχη δὲν ἐγένεν ἐνταῦθα, ἀλλὰ παρὰ τὸ Τίκινον, μεθ' ἧν ὁ Ἀννίβας ἐκυρίευσεν τὴν μνημονευομένην πόλιν. discernit... dimittit] ἱστορ. ἐνεστ. (ὑποκ. Hannibal).

2. tertio] = tertium. cum] πρόθ. = μετὰ. collegā] ἀφαιρ. manum] ἰδ. Λεξ. ῥ. consero. utrosque] ἀντι utrumque (ἐτέθη ὁ πλη. θυντικός, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ τῶν στρατευμάτων καὶ τοῦ μὲν καὶ τοῦ δέ). per Ligures] = per fines Ligurum διὰ τῆς χώρας τῶν Λιγύων.

3. hoc in itinere] διαρκούσης τῆς πορείας διὰ τῆς κοιλάδος τῆς μεταξὺ Ἀρνού καὶ Ἀνσερος (νῦν S e r c h i o). ut] ἐξαρτ. ἐκ τοῦ adeo. dextro] ἔνν. oculo. aequē] ἔνν. atque sinistro. usus sit] ἐχηρησιμοποίησε, ἰδ. Ἀμ. 1,5. quā] = et eā. lecticā] ἀφαιρ. = διὰ (ἢ ἐπὶ) φορείου. post] ἐπίρρ. praetorem] (ἔνν. o c c i d i t) κυρίως ἦτο legatus pro praetore. Οὗτος σταλεῖς μετὰ ἱππικοῦ ὑπὸ τοῦ ἐτέρου ὑπάτου Σερβιλίου εἰς βοήθειαν τοῦ Φλαμινίου κατεπολεμήθη εἰς τὴν Ὀμβρικὴν μετὰ τὴν μάχην καὶ ὄχι κατέχων τὰς στενάς διόδους (πρβλ. ἀνωτέρω : saltus occupantem). cum delecta manu] πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ Φλαμινίου.

4. hinc] ἐδῶ ἀκριβῶς θὰ ἔπρεπεν ὁ Νέπως νὰ ἀναφέρῃ τὰ περὶ Φαβίου καὶ Μινουκίου ἐκτιθέμενα ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίῳ. utrius-

que] ἐκατέρου, δηλ. ἀμφοτέρων. exercitus] αἰτ. πληθυντ. uno proelio [δηλ. apud Cannas ἢ Cannensi (216 π.Χ.). Paulum] = L Paulum Aemilium. in eis] (καὶ) μεταξὺ τούτων.

Κεφάλαιον 5.

1. pugnā pugnata] (ἀφαιρ. ἀπόλυτος). pugnā pugnare (σύστοιχον ἀντικείμενον) = πόλεμον πολεμεῖν. Γίνεται σύγχυσις, διότι πλησίον τῆς Ῥώμης ἔφθασε κατὰ τὸ ἔτος 211 π.Χ. nullo (= nemine) resistente] ἄνευ ἀντιστάσεως. urbi] = Romae (δοτ.). in propinquis] πλησίον τοῦ Ἀνίωνα (νῦν T e v e r o n e). Ὁ Ἀννίβας διαβάς τὸν Ἀνίωνα ἐστρατοπέδευσε ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, εἰς ἀπόστασιν 40 παλαιῶν σταδίων, ἤτοι δύο περίπου ὥρῶν ὄδον ἀπὸ τῆς Ῥώμης. Τοῦτο ὅμως ἔγινε κατὰ τὸ ἔτος 217 π.Χ. πρὸ τῆς μάχης παρὰ τὰς Κάννας. aliquot dies] τοιοῦτον ἦτο τὸ στρατηγικὸν σχέδιόν του.

2. hic] ἐνταῦθα. clausus] ὑποκείμεν. Hannibal. locorum angustiiis] ἰδ. Ἀμίλκ. 2,4. exercitus] γεν. Συνάπτεται μὲ τὸ detrimento. dedit verba] = fefellit ἐξηπάτησεν (ἔκφρ. τῶν λατίνων κωμικῶν). obducta] ἰδ. Λεξιλ. obducō. incendit... immisit... κυρίως incendi (παθητ. ἀπαρμφ.) et immitti (παθητ. ἀπαρμφ.) iussit.. eiusque generis] δηλ. iuvenorum ἔχόντων sarmenta in cornibus vallum] δηλ. castrorum. ut... nemo sit ausus] ὥστε... οὐδεὶς ἐτόλμησε.

3. post] ἢ σύνταξις : non ita multis diebus post hanc rem gestam. Τὸ ita περιορίζει τὴν ἔννοιαν τοῦ multis. pari ac dictatorem imperio] μετὰ δικτατορικῆς ἐξουσίας. Τοῦτο συνέβη κατ' ἐξαιρέσιν, διότι ὁ δῆμος εἰς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις δὲν συνεμερίζετο τὸ σχέδιον τῆς βραδύτητος τοῦ Φαβίου (ὅστις ἔνεκα τούτου ἐπωνομάσθη Cunctator = Μελλητής). productum fugavit] = produxit et fugavit. iterum] κυρίως μετὰ τὴν δευτέραν ὑπατείαν αὐτοῦ. ὅθεν ἔπρεπε νὰ τεθῆ bis consulem. in Lucanis] = in Lucania. Οἱ κάτοικοι ἀντὶ τῆς χώρας. absens] ἀπὼν ὁ Ἀννίβας, δηλ. ἄνευ προσωπικῆς ἐπεμβάσεως, πόρρωθεν διὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Μάγωνος. inductum sustulit] induxit et sustulit. quinquiens] κυρίως διαρκούσης τῆς πέμπτης ὑπατείας αὐτοῦ. ὅθεν ἔπρεπε νὰ τεθῆ quintum consulem (= τὸ πέμπτον ὑπατον ὄντα). pari modo] ὁμοίως, δηλ. in insidias inductum.

4. longum est] θά ἤτο μακρὸν (= longum esset αμακρὸν ἄν εἴη »). hoc unum] τοῦτο (καὶ) μόνον. ex quo] = u t e x e o . . . possit. quantus ille fuerit] παρακειμ. ὑποτακτ., διότι εἶναι πλαγία ἐρώτησις = ὅπως ἔσται. . . ὑπῆρξε. quamdiu] περὶ τὰ 16 ἔτη. nemo] τοῦτο εἶναι ὑπερβολή. in acie] εἰς μάχην ἐκ παρατάξεως (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐκ συναντήσεως). adversus eum] (ἄ π ἔ ν α ν τ ι α ὑ τ ο ῦ), κατ' αὐτοῦ. in campo] δηλ. in loco maxime idoneo proeliis = εἰς πεδῖον ἀνοικτὸν τὰ μάλιστα κατάλληλον πρὸς μάχας.

Κεφάλαιον 6.

1. Hinc] (ἐντεῦθεν χρονικῶς). invictus] τοῦτο δὲν ἀληθεύει ὅλως, διότι ὁ Ἄννιβας εἶχεν ὑποστῆ ἤττας καὶ ἰδίᾳ παρὰ τὴν Νῶλαν τῆς Καμπανίας. defensum] ὑπτίον α' πρὸς δῆλωσιν τοῦ σκοποῦ (ἀντιστοιχοῦν μὲ τελικὴν μετοχὴν τῆς ἑλλην. γλώσσης). Συνάπτεται μὲ τὸ revocatus. gessit] ὑποκ. Hannibal. P. Scipionem] οὗτος βραδύτερον καὶ μετὰ τὴν κατανίκησιν τοῦ Ἄννιβα ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Ἀφρικανοῦ. fugārat] ὑπερσυντέλικος = fugaverat.

2. cum hoc] δηλ. Scipione. exhaustis facultatibus] ἀφαιρ. ἀπόλ. αιτιολ. quo] = u t e o ἴνα... congrederetur] συμπλήρ. cum Romanis. convenerunt] ἰδὲ Λεξιλ. convenio.

3. post id factum] (οὐσ.) = quo facto. ἰδ. Ἀμῖλκ. 1,2. paucis diebus] = non ita multis diebus. apud Zamam] πιθανῶς ὄχι μακρὰν τῆς Σίρκης. incredibile] ἀναφέρεται εἰς τὸ τάχος τῆς φυγῆς, ἦτοι εἰς τὸ Hadrumetum pervenit. Hadrumetum] τοῦτο ἀπέχεν ἀπὸ τῆς Ζάμας 100.000 ῥωμαϊκῶν βημάτων (περίπου 150 χλμ.). ab] ἢ πρόθεσις εἶναι ἀναγκαία, διότι ὀρίζεται ἡ ἀπόστασις (milia passuum trecenta] = 444000 μέτρα] ἐνὸς τόπου ἀπὸ ἄλλου). Ὁ ὑπολογισμὸς τῆς ἀποστάσεως ἀρίσταται πολὺ τοῦ πραγματικοῦ.

4. quos] = s e d e o s ἀλλὰ τούτους. effūgit] πρκμ. Hadrumeti] (γεν. τοῦ τόπου) ἐν Ἀδρυμῆτῳ. e fuga] ἀνήκει εἰς τὸ collegit. reliquos] = τοὺς ὑπολοίπους (= reliquias τὰ λείψανα).

Κεφάλαιον 7.

1. in apparando] (ἀπολύτως), κατὰ παράλειψιν τοῦ bellum ἢ τοῦ copias (= in apparatu belli = εἰς τὴν... ἢ περὶ τὴν παρασκευὴν

τοῦ πολέμου). usque ad... consules] = usque ad consulatum P. Suplicii (et) C. Aurelii.

2. his...magistratibus] (ἀφαιρ. ἀπόλ.) = his consulis. qui (ut ii) agerent... donarent... peterent = ἵνα οὗτοι... cum iis] δηλ. Karthaginensibus : cum iis καὶ οὐχὶ secum, διότι οἱ πρέσβεις ὁμιλοῦν ἐξ ὀνόματος τῶν Καρχηδονίων καὶ οὐχὶ δι' ἴδιον λογαριασμόν· πρβλ. κατωτ. eorum ἀντὶ sui. ob eamque rem] τὸ que ἀνήκει εἰς τὴν πρόθεσιν = et ob eam rem. coronā aureā] (ἀφαιρ. ὄργαν. ἰ. Τοῦτο ἦτο ἐνδειξις τῆς ἀξίας καὶ τῆς νίκης. eos] δηλ. senatum populumque Romanum. eorum] ἀντὶ suos, δηλ. τῶν Καρχηδονίων. Fregellis] (ἀφαιρ. πρὸς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως) = ἐν Φρεγγέλλαις. essent] (ἵνα) μείνουν, κρατηθοῦν ἐν...

3. his] = legatis Karthaginensibus (δοτ. ἰ. ex] ἡ προθ. δηλοῖ συμφωνίαν· ἰδὲ Ἀμ. 3,1. quo loco rogarent, futuros] ἦτοι = eo loco futuros (esse) quo (loco) rogarent (ut essent). remissuros] ἐνν. se esse. Τὸ ὑποκείμενον se ἐξάγεται ἐκ τοῦ responsum est (a Romanis, δηλ. Romani responderunt). quod... haberent] διότι οἱ K... εἶχον. foret] = esset. nomini Romano] ἐντονώτερον τοῦ Romanis ἢ populo Romano. etiamnum] ἀντὶ τοῦ etiamtum.

4. responso... cognito] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. domum] οἰκαδε, εἰς τὴν Καρχηδόνα. revocārun] = revocaverunt. huc] = domum. ut] σύνδ. χρον. (εὐθύς) ὥς. Ἡ σύνταξις : anno secundo et vicesimo postquam imperator fuerat, rex factus est (δηλ. 221 π. X.-199 π. X. = 22 ἔτη)· περὶ τοῦ rex ἰδ. Λεξιλόγιον. ut] ὡσπερ. Romae] ἐν Ῥώμῃ.

5. pari diligentia] (ἀφαιρ. ἰδιότ.) = se pariter diligentem. pari ac] τῆς αὐτῆς καί... (ἰδὲ Λεξιλόγιον λ. par). effecit ut] ἡ σύνταξις : effecit ut ex novis vectigalibus non solum esset pecunia quae (= ut ea ἵνα...) penderetur (πρὸς πληρωμὴν) sed etiam superesset, quae... (= ut ea) reponeretur (πρὸς ἀποταμίευσιν). ex vectigalibus] ἡ πρόθ. δηλοῖ τὴν αἰτίαν, ἐξ ἧς προέρχεται τι. esset] (ἵνα ἰ ὑπάρχη. ex foedere] συμφώνως πρὸς τὴν συνθήκην. superesset] ὑποκείμ. pecunia.

6. consulis] (ἀφαιρ. ἀπόλ.) ὑπάτων (ὄντων). Roma] ἀφαιρ., ἐκ τῆς Ῥώμης. Karthaginem] εἰς τὴν Καρχηδόνα. hos] (legatos) ὑποκείμ. τοῦ missos (esse). ratus] μτχ. πρkm. με σημασίαν ἐνεστῶτος = νομίζων. exproscendi gratiā] ἡ γενικὴ τοῦ γερουνδίου

πρὸ τοῦ gratiā ἢ causā δηλοῖ τὸ τελικὸν αἴτιον. prius quam... daretur] πρὶν ἤ... δοθῆ. senatus daretur] ἰδ. Λεξιλ. ρ. do. ascendit] συνηθέστερον τίθεται τὸ conscendit.

7. re palam factā] ἀφαιρ. ἀπόλυτος = re cognitā ἢ nuntiātā. Τὸ palam κεῖται ἀντὶ κατηγορουμένου. quae... comprehenderent] = eius generis ut (ἴνα) eae comprehenderent. si possent consequi] (ἐνν. e u m), ἐὰν θὰ ἠδύνατο νὰ προφθάσουν (αὐτόν). publicārent] (πρkm.) = publicaverunt. domo] ἀπὸ τῆς Καρχηδόνος.

Κεφάλαιον 8.

1. quarto anno] ἰδ. Ἀττ. 22, 3. Africam] ἀντὶ in Afr. si forte] εἴ ποτε (ἂν τυχόν... μὲ τὴν ἐλπίδα ἴσως ὅτι θά... Antiochi] γεν. ἀντικειμ. Ὁ Ἀννίβας ἔλεγεν εἰς τὸν Ἀντίοχον ὅτι ἐχρειάζοντο μόνον 10.000 πεζοί, 1000 ἵππεῖς καὶ 100 πλοῖα. in] ἐναντίον. huc] = in fines Cyrenaeorum. spe fiduciaque] ἐξ ἐλπίδος καὶ ἐμπιστοσύνης πρὸς τόν...

2. ubi] σύνδ. χρον. eādem quā... poenā] ἀφαιρ. absentem] ἀπόντα· ἔθεν ἐ ρ ἡ μ η ν. illi] ὄνομ. πληθ. = Hannibal et Mago. desperatis rebus] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. cum] σύνδ. χρον. ἀφοῦ. naufragio] ὑπονοεῖται κατὰ ζεῦγμα τὸ periisse (ρ. pereō). a servulis] ποιητικὸν αἴτιον. ipsius] ἀντὶ suis ἢ suis ipsius (δηλ. Magonis), τῶν ἰδίων αὐτοῦ. interfectum] ἐνν. esse. Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ scriptum reliquerunt, ἰδ. Λεξιλόγ. λ. relinquo.

3. autem] δέ, ἀλλά. in gerendo bello... in suscipiendo] ἐνν. bello = κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου... κατὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ πολέμου. consilii eius]. Ὁ Ἀννίβας μίαν καὶ μόνην γνώμην εἶχε, νὰ καταπολεμηθοῦν οἱ Ῥωμαῖοι ἐντὸς τῆς Ἰταλίας. eius] τοῦ Ἀννίβα. instituerat] (συμπλήρ. p a r e e consilii). Ὁ Ἀντίοχος εἶτε ἄλλοθεν πεισθεὶς εἶτε καὶ ἐκ ματαιοδοξίας ἀγόμενος παρήκουσε τὰς συμβουλὰς τοῦ Ἀννίβα καὶ ἐπολέμησεν ἐν Ἑλλάδι νικηθεὶς κατὰ τὸ ἔτος 191 π.Χ. εἰς τὰς Θερμοπύλας ὑπὸ τοῦ Ἀχιλίου Γλαβρίωνος. propius Tiberi] (ἡ δοτ. μὲ τὸ propius σπανιωτέρα ἀντὶ αἰτιατικῆς) = propius Romae (δοτ.) δηλ. εἰς τὴν Ἰταλίαν. dimicasset] = dimicavisset. Ὁ ὑπερσυντέλ. τῆς ὑποτακτικῆς δηλοῖ τὸ ἀπραγματοποιήτον εἰς τὸ παρελθόν. quem] (Antiochum) = (ἀλλά) τοῦτον.

4. paucis navibus] δοτ. εἰς τὸ praefuit. in Asiam] = εἰς τὴν (Μικρὰν) Ἀσίαν. in Pamphylia mari] παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐρυμέδοντος. in quo] = in qua re. ipse] αὐτὸς οὗτος. quo cornu] ἀφαιρ. ὄργαν. = eo cornu in quo. rem gessit] = pugnavit ἐπολέμησε. Τῆς ἄλλης πτέρυγος τὴν διοίκησιν ἐνεπιστεύθη εἰς τινα ἐκ Συρίας, ἕνεκα τῆς προδοσίας τοῦ ὁποίου ἡ νίκη μετέστη πρὸς τὸ μέρος τῶν Ροδίων.

Κεφάλαιον 9.

1. fugato] (ἀφαιρ. ἀπόλ.). Ὁ Ἀντίοχος ἠττηθεὶς παρὰ τὸ ὄρος Σίπυλον τῆς Μαγνησίας ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀνέλαβεν ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὄρων νὰ παραδώσῃ καὶ τὸν Ἀννίβαν. verens ne] φοβούμενος ὁ Ἀννίβας μὴ (πως), μὴ θέλων νά... dederetur] δηλ. Romanis, quod] ὅπερ, δηλ. ἡ παράδοσις. sui] ἰδ. Λεξιλ. λ. potestas. Cretam] εἰς Κρήτην. ut] ἵνα ἡ σύνταξις : ut ibi consideraret quo (= quem in locum εἰς ποῖον μέρος) se conferret θὰ ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ καταφύγιον.

2. nisi [= si non. quid] = aliquid. de qua] δηλαδὴ pecuniā. Συνάπτεται μὲ τὸ exisse famam.

3. plumbo... auro... argento] ἀφαιρ. τῆς ὕλης. summas] (ἐνν. a m p h o r a s) = τὴν ἐπιφάνειαν, « τὸ ἄνω μέρος ». praesentibus principibus] (ἀφαιρ. ἀπόλυτος) = παρόντων, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν... suas... sua]. Ἐτέθη suas... sua, διότι ἀναφέρεται εἰς τὸν Ἀννίβαν. illorum his] ἀμφοτέρω ἀναφέρονται εἰς τοὺς Γορτυνίους καὶ εἰς τοὺς principes... inductis] ἀφαιρ. ἀπόλυτος χρονική. domi] (πτῶσις τοπ.). Ἐὰν ἡ λέξις αὕτη ἐξηρεῖτο ἐκ τοῦ in propatulo, ἔπρεπε νὰ τεθῆ ὁ τύπος τῆς γενικῆς domus (κατὰ τὴν τετάρτην κλίσιν).

4. magnā curā] ἀφαιρ. τροπ. inscientibus iis] ἀντὶ iis ὁρθότ. re = ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν. ne tolleretur... duceretur] ἐνν. e a s (ἕτοι amphoras) ἵνα μὴ σηκώσῃ καὶ ἀποκομίσῃ.

Κεφάλαιον 10.

1. conservatis... illis] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. rebus] = fortunis, pecuniā. Poenus] ἐτέθη τὸ ἐθνικὸν ἀντὶ τοῦ Hannibal ἐπίτηδες, διότι πάλαι οἱ Καρχηδόνιοι ἐφημιζόντο ὡς πονηροὶ καὶ δόλιοι, ὡς οἱ Κρήτες. Ὁ Ἀννίβας ἀπατήσας τούτους ἔθεσεν εἰς πρᾶξιν τὴν παροϊμίαν « πρὸς Κρήτα κρητίζειν ». pervēnit] παρχμ. exacuit] ἐντο-

νώτερον τοῦ excitavit. neque... quicquam egit] τὸ egit ἢ τὸ ἀντίστοιχον fecit (= ἔπραξε) δύνανται καὶ νὰ παραλειφθῇ· πρβλ. τὸ « οὐδὲν ἄλλο ἢ ».

2. quem] = sed eum. cum] σύνδ. αἰτιολογ. conciliabat... adiungebat] δηλ. εἰ ἢ illi (=Prusiae)· παρατ. ἀποπείρας = προσεπάθει (ἐπεζήτει νά...). ceteros reges] δηλ. τῆς Μ. Ἀσίας. ab eo] = a Prusia. amicissimus] (ἐπιθετικῶς) φίλτατος. utrobique] ἐπανάληψις τοῦ et mari et terra.

3. quo] = et eā re igitur. quem] = quia ἢ nam eum (δηλ. Eumenem). removisset] = sustulisset ἢ θελεν ἄρει, παραμερῖσει.

4. ad...] ἢ πρόθεσις ad δηλοῖ σκοπόν. classe] ἰδὲ Ἀμίλκ. 1, 3. paucis diebus] ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. erant decreturi) ἔμελλον νά... superabatur] ἦτο ἀσθενέστερος (ἐνν. Hannibal ab Eumene). cum] (σύνδ. αἰτιολογ.). par] συμπλήρ. E u m e n i. quam] (ἐπιτείνει τὸ ὑπερθετικὸν plurimas = ὡς, ὅσον τὸ δυνατὸν, πλείστους. vivas] (κατηγορ.). Συνάπτεται μὲ τὸ colligi.

5. cum] σύνδ. χρον. die ipso, quo] καθ' ἣν ἀκριβῶς ἡμέραν. facturus erat] ἔμελλε νά... omnes ut] ἐντονώτερον τοῦ ut omnes. unam] μόνην, μόνον. a ceteris] ἀνήκει εἰς τὸ se defendere. tantum satis habeant] τὸ tantum εἶναι πλεονασμὸς μὲ τὸ satis habent. consecuturos] ἐνν. esse. Ἡ σύνταξις : (dicit) illos (δηλ. classiarioris) consecuturos (esse) facile id.

6. rex] προηγῆται ἢ λέξις αὐτῆ χάριν μεγαλυτέρας ἀντιθέσεως πρὸς τὸ ceteris. in qua] ἢ πρόθεσις in περιτετεύει. facturum] ἐνν. esse Ἡ σύνταξις : (dicit) se facturum (esse) ut scirent in qua nave rex veheretur. fore] = futurum esse. Ἡ σύνταξις : pollicetur (id) fore magno praemio (praemio = δοτ. τοῦ σκοποῦ = θὰ εἶναι πρὸς μεγάλην ἀμοιβὴν ἢ μεγάλη ἀμοιβή). iis (qui aut cepissent aut interfecissent).

Κεφάλαιον 11.

1. cohortatione factā] ἀφαίρ. ἀπόλυτος. ab utrisque] ἰδὲ 4, 2 quarum] δηλ. classium ἢ navium utriusque classis. daretur] ἰδὲ 7, 6. esset] ἦτο.

2. qui] = is a u t e m. ubi] σύνδ. χρον. regem] ἀντικ. τοῦ quaerere. quod] διότι.

3. solutā epistulā] άφαιρ. άπόλυτος. Τò β. solvo άρμόζει κάλλι-
στα. Κατά τήν τότε συνήθειαν αί έπιστολαί, και μάλιστα αί μυστικάί,
οὔσαι πινακίδια κηρωτά, προσηρμόζοντο άνά δύο και περιεδένοντο διά
ταινίας (linum) διασταυρουμένης, ής τά άκρα συνενούμενα έσφραγι-
ζοντο διά κηροῦ. quae... pertinerent] έτέθη ύποτακτική, διότι ή πρό-
τασις είναι άποτελεσματική = πράγματα τοιαῦτα, ώστε... eum] τόν
Ευμένη. cuius rei] ή όνομαστ. quae re s. neque reperiebat] ά λ-
λ ά δέν άνεύρισκε (χωρίς όμως νά...).

4. Hannibalis] γεν. ύποκειμενική. universi] ιδέ 10,5 : omnes.
quorum] = horum a u t e m. fuga] άφαιρ. όργαν. praesidia] = cas-
tra nautica (ιδέ κατωτ. § 6). cum] σύνδ. αίτιολ.

5. in] εις, έναντίον. conici coepta sunt] (ύπό τών ανθρώπων τοῦ
'Αννίβα) νά βίπτωνται ήρχισαν. 'Ο τύπος coeptus sum τίθεται, όταν
τò άπαρέμφ. έχη (έδω τò conici) παθητικήν σημασίαν. iacta] =
cum iacerentur, ένῶ έρρίποντο. neque... poterat] αλλά δέν... ήτο
δυνατόν. quare... fieret] διά τί... intelligi] (άπροσώπως). Πρέπει
έκ τοῦ pugnantibus νά νοηθῆ τò a pugnantibus.

6. oppletas] ένν. esse. serpentibus] άφαιρ. τῆς ύλης. Συνάπτε-
ται με τò oppletas. cum] σύνδ. αίτιολ. vitarent] έπρεπεν, ώφειλεν
νά... ιδέ 9,1 : conferret. puppes] επί στρατιωτών θά έτίθετο
t e r g a.

7. consilio] = dolo. Μετεχειρίσθη τέχνασμα, καθότι άριθμητικῶς
ήτο κατώτερος ιδέ 10,4: superabatur. arma] = exercitum. 'Η λέ-
ξις έτέθη έπίτηδες πρòς δήλωσιν τῆς ύπεροχής τοῦ έχθροῦ ὅχι μόνον
εις άριθμόν άνδρῶν, αλλά και εις πολεμικήν παρασκευήν. alias] έπίρρ.
pedestribus] = terrestribus. Ταῦτα εις αντίθεσιν πρòς τοὺς classia-
rios: ιδέ 10,5. prudentiā] άφαιρ.

Κεφάλαιον. 12.

1. dum geruntur] έν ῶ χρόνῳ έ π ρ ά τ τ ο ν τ ο. accidit] πρkm.
legati] άναμφιβόλως οὐχι οί πρέσβεις τοῦ Προυσίου, αλλά οί πρέσβεις
τοῦ Ευμένους έλθόντες εις 'Ρώμην έπεισαν τήν Σύγκλητον νά ζητήση τήν
έκδοσιν τοῦ 'Αννίβα. Romae] = έν 'Ρώμη. apud] εις τήν οικίαν τοῦ...
consularem] = qui consul fuerat. ibi] = in cena. mentione factā]
μετοχή άπόλυτος = μνείας γενομένης. eum] = Hannibalem. in Pru-
siae regno] τοῦτο έγνώριζεν ή Σύγκλητος.

2. qui... existimarent] = cum ii (ἐπειδή...). Οἱ πρόεσβεις, κατ' άλλους συγγραφεῖς, εἶχον σταλῆ με άλλον σκοπόν. Hannibale vivo] ἀφαιρ. ἀπόλ. se] (αἰτιατ. πληθ.) ὑποκείμε. τοῦ futuros (esse). sine insidiis] ἄνευ (ἐκτός) ἐπιβουλῆς, ἀσφαλεῖς. Οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Ἀννίβαν, καίπερ ὄντα γέροντα καὶ ἐξόριστον, ἐφοβοῦντο ὡς τὸ πῦρ. qui] q u i p r e qui διότι οὗτοι. inimicissimum suum] τὸν ἑαυτῶν ἔχθιστον, τὸν μεγαλύτερον ἐχθρὸν τῶν Ῥωμαίων. secum] παρ' ἑαυτῶ (τῶ Προυσίας). 'H se ἀναφέρεται εἰς τὸ προσεχὲς ὑποκείμενον, ἦτοι εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ haberet. sibi que] = sed Romanis. Tὸ que = ἀλλά. dederet] ἐξαρθᾶται ἐκ τοῦ νοουμένου u t, ὅπερ περιέχεται ἐν τῷ προηγουμένῳ ne = ut que sibi (= legatis ἢ patribus conscriptis) eum dederet.

3. negare] ἀπολύτως = νὰ δώσῃ ἀρνητικὴν ἀπάντησιν. illud] μόνον τοῦτο, δηλ. ne... postularent. recusavit] κατ' άλλους ὅμως, ὅπερ ἀπίθανον, μάτην ἰκετευτικῶς παρεκάλεσε. id] ὑποκ. τοῦ fieri (= ut fieret). a se] ποιητ. αἴτ. = a Prusia· πρβλ. κατ. a rege. quod] ὅπερ. esset] (κατὰ τὴν γνώμην του) ἦτο. ipsi] = legati. comprehenderent] ὑποτ. προτρεπτικὴ ἰσοδυναμοῦσα πρὸς προστακτ. τοῦ εὐθέως λόγου. Ὁ εὐθέως λόγος : comprehendite, si potestis. inventuros] (esse). Tὸ ὑποκείμε. eos ἢ (illos). Tὸ locum... inventuros ἐξαρθᾶται ἐκ τοῦ νοουμένου dixit. Ὁ Προυσίας ὑπῆρξε ταυτοχρόνως διελθὸς καὶ ὑποκριτής, in castello] τοῦτο ὠνομάζετο Λίβυσσα. muneri] ὡς δῶρον ἰδὲ 10, 6 : praemio. exitus] αἰτ. πληθυντ. Φέρεται ὅτι εἶχεν ἐπτά ὑπογείους ἐξόδους. haberet] ὑποκείμε. Hannibal. usu] ἀφαιρ. (ἢ δοτ. ἀντὶ usui)· ἰδ. Λεξιλ. λ. usus.

4. cum] σύνδ. χρον. ab ianua] συνάπτεται μετ' τὸ prospiciens. plures praeter consuetudinem] πλείονας τοῦ συνήθους, ἀσυνήθους, ἐκτάκτως. qui] = e t i s, t u n c i s (δηλ. Hannibal). ei] δηλ. p u e r o. sibi] = Hannibali. num] εἰσάγει πλαγίαν ἐρώτησιν = ἄρα γε, ἔάν.

5. cum... renuntiasset... ostendisset...] ἀφοῦ... (τί εἶχεν ἴδει quid vidisset). occupatos] ἐνν. esse. sensit] ὑποκ. Hannibal. factum] ἐνν. esse. se] ὑποκ. τοῦ peti. Ἐτέθη ἐν ἀρχῇ, διότι τονίζεται. neque... esse retinendam] καὶ ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν αὐτὸς νά... (καὶ ὅτι δὲν ἔπρεπεν αὐτὸς νά...). quam] = hanc autem (ἐνν. vitam). alieno] = aliorum. virtutum] τῶν ἡρωικῶν ἔργων. Ὁ πληθυντ. ἐτέθη, διότι νοοῦνται διάφοροι περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ ἀνδρεία αὐτοῦ ἐξεδηλώθη. secum] μεθ' ἑαυτοῦ. Λέγεται ὅτι τὸ δηλητήριον ἔφε-

pen ἐντὸς τοῦ δακτυλίου του. consuērat] = consueverat] = Ἰδ. consuesco

Κεφάλαιον 13.

1. variisque] τὸ -que = καὶ μάλιστα. adquieuit] δηλ. morte (εὐφημισμός, πρβλ. καὶ τὸ ἡμέτερον ἀνεπαίθη, δηλ. ἀπέθανε). septuagesimo] κατὰ προσέγγισιν, διότι, κατὰ τὰ ἀνωτέρω (κεφ. 2, 3 καὶ Hm 3,1) λεγόμενα, ἀπέθανεν, ὕπερ καὶ πιθανώτερον, εἰς ἡλικίαν 63 ἐτῶν. mortuum] ἔνν. e u m esse... in annali suo] ἔνν. l i b r o. Τοῦτο ἐδημοσιεύθη τὸ ἔτος 47 π.Χ. καὶ περιελάμβανε τὴν ἱστορίαν τῆς Ῥώμης ἀπὸ τῶν ἀρχῶν μέχρι τοῦ 54 π.Χ. (ἰδὲ β. Ἀττικοῦ 18,1. 2) scriptum] ἰδὲ 8,2.

2. atque] ἐπιπροσθέτως, καὶ μάλιστα. tantus] τὸ tantus μετὰ τὸ hic ἐρμηνεύεται ἐνταῦθα διὰ τοῦ μέγας. districtus] εἰ καὶ ἦτο... καίπερ ὦν. nonnihil] ἀρκετὰ πολὺ. temporis] γεν. διαιρετικῆ. litteris] (δοτ.) εἰς τὰ γράμματα, εἰς τὴν συγγραφικὴν. sunt] ὑπάρχουν. confecti] = s c r i p t i. in eis] μεταξὺ τούτων. ad Rhodios] ἔνν. liber.

3. huius] = Hannibalis. Ἐξαρθᾶται ἐκ τοῦ belli gesta (= res gestas). memoriae] δοτικῆ. ex eis] ἐκ τούτων, duo] (κυρίως) δύο. simul] ἔνν. c u m H a n n i b a l e. fortuna] ἡ εὐτυχία. doctore] κατηγορ.

4.

Κ Α Τ Ω Ν

Κεφάλαιον 1.

1. M. Cato] 234 - 149 π.Χ. ortus municipio Tusculo] = ortus ἢ oriundus (a) Tusculo καταγόμενος ἐκ Τοῦσκλου, Τουσκουλανὸς τὴν πατρίδα. adulescentulus] νεώτατος (ὦν). in Sabinis] = i n f i n i b u s Sabinorum ἢ in agro Sabino. quod] διότι. in consulatu] ἰδὲ καὶ 11,4 : in concursu. censuraque] = et in censurā. ut] ὥσπερ. in foroque] τὸ -que ἀνήκει κυρίως εἰς τὴν πρόθεσιν = et in foro πρβλ. Ἄνν. 3,4 : Italiamque. esse] = versari νὰ εἶναι, νὰ διατρέβῃ (ἀσκούμενος εἰς τὴν δικανικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν).

2. annorum] γεν. τῆς ιδιότητος (ἰδὲ Ἀμίλκ. 3, 1) εἰς τὸ νοοῦμενον cum esset (= ὦν). decem septemque] septendecim. Ἡ ἡλι-

κία αὐτὴ ἦτο νόμιμος διὰ τὴν ἔναρξιν τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας. *consulibus*] ἀφαιρ. ἀπόλ. = ὑπάτων (δυντων)... *ut*] σύνδ. χρον. (εὐθὺς) ὡς. *magni*] μεγάλως. *apud Senam*] ἡ μάχη παρὰ τὴν Σή- νην εἶναι γνωστοτέραν ὡς μάχη τοῦ Μεταύρου (207 π.Χ.).

3. *P. Africano*] οὗτος τότε δὲν εἶχεν ἀκόμη λάβει τὴν ἑπωνυμίαν τοῦ Ἀφρικανοῦ. *consuli*] κυρίως ἀνθυπάτω μετὰ ὑπατικῆς ἐξουσίας (204 π.Χ.). *cum quo*] = *quocum, cum e o t a m e n. pro*] ἀνα- λόγως πρὸς. *perpetua... vitā*] ἀφαιρ. χρον. *dissensit*] ὡς λόγος τῆς διαφωνίας φέρεται ὅτι ὁ Κάτων ἐθαύμαζε τὸν Φάβιον Μάξιμον, ὃν ὁ Σικιπῖον δὲν ἠγάπα, καὶ τοῦ ὁποίου ἐπεθύμει οὗτος νὰ μειώσῃ τὴν δόξαν. *plebei*] (γεν. τοῦ *plebes*) ἀντὶ *plebis* (οὗ ἡ ὄνομ. *plebs*). Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ὑπῆρχον δύο *aediles quurules* καὶ δύο *aediles plebei* (γεν. ἡ (κατὰ συναίρεσιν τοῦ *plebei*] *plebi*).

4. *praetor*] ὡς στρατηγός, στρατηγός (ὦν). *ex qua*] σύνδεσον μὲ τὸ *deduxerat* (ἐνν. *R o m a m*). *quod*] αἰτία. Ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα. *minoris*] ἡ ἄφιξις τοῦ Ἐννίου εἰς τὴν Ῥώμην ὠφέι- λετο μᾶλλον εἰς τὴν τύχην ἢ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Κάτωνος πρὸς τὴν ποιήσιν, ἣν καὶ περιεφρόνει. Ὁ Ἐννιος ἔγινεν αἰτία νὰ ἀγαπήσουν οἱ Ῥωμαῖοι τὰ γράμματα καὶ τὸ ὥραϊον. *quam*] ἡ. *amplissimum*] ἡ λέξις αὐτὴ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐξωτερικὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν θριάμι- βων. *Sardiniensem*] Ἡ πλήρης καθυπόταξις τῆς Σαρδηνίας συνετελέ- σθη τῷ 238 π.Χ.

Κεφάλαιον 2.

1. *sorte*] ἰδ. 1, 3. Τοῦτο συνέβη διαρκούντος τοῦ ὑπατικοῦ ἔτους καὶ κατὰ διαταγὴν τῆς Συγκλήτου. *provinciam*] ὡς ἐπαρχίαν. *nac- tus*] = *potsquam nactus est*. Τοῦτο ἔγινε διαρκούσης τῆς ὑπατείας αὐτοῦ (ἰδὲ καὶ 2,2 : *consulatu peracto*). *ex*] ἡ πρόθεσις δηλοῖ τὴν αἰτίαν ἐξ ἧς ἀπορρέει τι.

2. *cum*] σύνδεσμος αἰτιολογ. *diutius*] μακρότερον χρόνον (ἢ ὅσον ὁ νόμος ἐπέτρεπε). *cuius*] ἀναφέρεται εἰς τὸ *consulatu* καὶ εἰς τὸ *quaestor*. *ipse*] αὐτὸς οὗτος. *neque*] = *s e d non* (ἀλλὰ δέν). *per senatum*] = κωλοῦσης τῆς Συγκλήτου, ἣτις κατὰ κανόνα ἀπεφάσιζε περὶ τῆς τύχης τῶν ἐπαρχιῶν. *cum quidem*] εἰ καὶ μάλιστα, (εἰ καὶ ἀληθῶς). *quod*] τὸ *quod* αἰτιολογεῖ τὸ *neque efficere potuit*. *qua*

ex re] δι' ὅ. privatus] κατηγορούμενον· ἀντὶ δηλ. νὰ μεταβῆ ὡς ἀνθύπατος νὰ διοικήσῃ ἐπαρχίαν. potentiā... iure) ἀφαιρ. ὄργαν. in urbe] κατ' ἐξοχὴν διὰ τῆς λέξεως urbs ἐδηλοῦτο ἡ 'Ρώμη.

3. censor] ἡ ἀρχὴ τοῦ τιμητοῦ, ἡ τιμητεία, ἐτάσσετο ἱεραρχικῶς μετὰ τὴν ὑπατείαν καὶ τὴν στρατηγίαν, ἀλλὰ μὲ τὸν χρόνον ἀπέβη τὸ τιμιώτατον τῶν ἀξιωματῶν τῆς ἐλευθέρας πολιτείας (τ.ἔ. τῆς προαυτοκρατορικῆς 'Ρώμης). severe praefuit] ὅθεν καὶ ἡ ἐπωνυμία Censorius· ἰδὲ 1, 1. in... nobiles] ἐξεδιώξε τινὰς τούτων ἐκ τῆς Συγκλήτου. novas] ἐνῶ ἡ ἀνωτάτη τάξις κακῶς ἀπεδέχθη τὰ κολαστικὰ τῆς τρυφῆς μέτρα, τὸνναντίον ὁ λαὸς ἐπεδοκίμασε ταῦτα καὶ ἀνήγειρε πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἀνδριάντα μὲ ὠραίαν ἐπιγραφὴν. in] ἐναντίον. animadverit] ἡ ἐπιτίμησις τῶν τιμητῶν ἐλέγετο animadversio ἢ nota censoria. quā re] ἕνα (ἀντὶ quibus rebus) = ut eā re luxuria] αὕτη εἶχεν αἰτίαν τὸν εἰσρεύσαντα εἰς 'Ρώμην πλοῦτον ἐκ τῶν εὐτυχῶν ἐξωτερικῶν πολέμων.

4. circiter annos octoginta] ὁ Κάτων ἔφθασεν εἰς ἡλικίαν 85 ἐτῶν. Τὸ λεγόμενον ἐναυθὰ εἶναι πως ὑπερβολικὸν καὶ πρέπει νὰ νοηθῆ διὰ χρονικὴν περίοδον μόνον τοῦ δημοσίου βίου αὐτοῦ. ad extremam aetatem] εἰς βαθύτατον γῆρας κατηγόρησε τὸν Γάλβαν. a multis] ποιητ. αἵτιον· λέγεται ὅτι 44κις (ἢ κατ' ἄλλους 50κις) ἐνήχθη καὶ τοσάκις ἠθωώθη. non modo nullum... sed] οὐ μόνον οὐδεμίαν... ἀλλὰ τὸνναντίον.

Κεφάλαιον 3.

1. in omnibus rebus] ἐν παντί, εἰς ὅλα. singulari industriā] ἀφαιρ. ἰδιότητος. et-et-et-et-et-] πολυσύνδετον. Δύναται νὰ μεταφρασθῆ μόνον τὸ τελευταῖον et. agricola] ἔγραψε μάλιστα ἐξ ἑλληνικῶν πηγῶν καὶ σύγγραμμα γεωπονικὸν de re rustica ἢ de agri cultura (περὶ γεωργίας), ὅπερ μόνον ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Κάτωνος σφίζεται ἀκέραιον καὶ εἶναι τὸ ἀρχαιότατον πεζὸν λατινικὸν ἔργον. peritus iuriconsultus] = iuris peritissimus. Διέπρεψεν ὡς δικανικὸς ῥήτωρ. imperator] στρατηγός. Ὁ Κάτων ὑπατος ὢν ἐκυρίευσεν μέγα μέρος τῆς Ἰσπανίας, ἔπειτα δὲ συνώδευσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ Ἀντιόχου τὸν ὑπατον Γλαβρίωνα, φανείς εἰς αὐτὸν χρησιμώτατος (ἰδὲ καὶ Hn 8,3 : Thermopylis). probabilis orator] ὁ Κάτων διὰ τὴν ἐποχὴν του ἦτο ῥήτωρ δόκιμος, ἄξιος ἐκτιμῆ-

σεως. cupidissimus litterarum] (γενική ἀντικείμεν.) = ἔνθερμος φίλος τῶν γραμμάτων.

2. senior] ἀρκετὰ γέρων, γέρων πωσ. Ὁ Κάτων πολὺ ἀργὰ ἔλαβεν εἰς χεῖρας βιβλίον, καθότι ἐθεώρει τὴν Ἑλληνικὴν μόρφωσιν ὡς ἐπιβλαβὴ εἰς τὰ ῥωμαϊκὰ ἤθη. possit] ἀντὶ posset. Ἐδῶ ὁ ἐνεστώδης τῆς ὑποτακτικῆς, διότι ἡ πρᾶξις τῆς δευτερευούσης προτάσεως θεωρεῖται ἐκ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἔγραψεν ὁ Νέπως. Ὡς ὑποκείμενον τοῦ possit πρέπει νὰ νοηθῇ τὸ οὐδέτερον τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας, εἰς ὃ ἀναφέρεται ἡ ἐπομένη ἀναφορικὴ πρότασις quod... de Graecis, de Italicis] ἐπέχουν θέσιν γεν. διαιρετικῆς εἰς τὸ νοούμενον οὐδέτερον τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας (π.χ. id ἢ aliquid ἢ quiddam) quod ei fuerit incognitum = quod ille non investigaverit et scierit, ὅπερ ἐκεῖνος δὲν ἠρεύνησε καὶ ἔμαθε. Τίθεται ὑποτακτικὴ (fuerit), διότι ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὑποτακτικῆς (possit).

3. orationes] ἐδημοσίευσεν πλείστους, περὶ τοὺς ἑκατὸν πενήκοντα λόγους ῥητορικοὺς, ἔνεκα τῆς μακρᾶς καὶ περιπετειώδους αὐτοῦ δράσεως, ἐπίσης ἐξεφώνησε πολιτικοὺς καὶ δικανικοὺς λόγους, ὧν ἐλάχιστα μόνον ἀποσπάσματα σφίζονται. historias] ἱστορικὸν ἔργον (ἐπιγραφόμενον Origines). sunt] ὑπάρχουν. primus] ἔνν. liber. unde orta sit] τὰς «Κτίσεις». omnes] δηλ. libros. Origines] «Ἀρχάς». Ἐκλήθησαν οὕτω, εἴτε διότι περιέγραψε τὰς κτίσεις, ἤτοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἴδρυσιν πλείστων Ἰταλικῶν πόλεων (βιβλ. II. III.), εἴτε διότι ἀπ' ἀρχῆς (ab origine) ἐπραγματεύθη τὴν πάτριον ἱστορίαν. Τὸ ἔργον τοῦτο ἦτο οὐ μόνον τὸ ἀρχαιότερον λατινικὸν ἱστορικὸν ἔργον, ἀλλὰ καὶ τὸ πρῶτον ἄξιον λόγου δημιούργημα τῆς ῥωμαϊκῆς πεζογραφίας. Δυστυχῶς ὅμως δὲν σφίζεται. est] ὑπάρχει, περιέχεται, περιλαμβάνεται.

4. reliqua bella] τοὺς πολέμους τοὺς μετὰ τὸν δεῦτερον Καρχηδονιακὸν πόλεμον. diripuit] οὗτος, καίπερ ἐγγυθηεῖς (τῷ 150 π.Χ.) τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς 30.000 Λυσιτανῶν, ὅπως πειθοῦν νὰ παραδοῦν, διέταξεν, ἀτίμως φερόμενος, τοὺς μὲν τούτων νὰ σφάζουν, τοὺς δὲ νὰ πωλήσουν. Κατηγορηθεῖς ὑπὸ τοῦ Κάτωνος ἠθωώθη, ὅπερ ἦτο νέα ἀτιμία. atque] καὶ δὴ. non nominavit] ὁ Νέπως ἐμνημόνευσε τοὺς ἐκάστοτε εἰς τὰς ἐπαρχίας πεμπομένους ἄρχοντας μόνον διὰ τῶν δηλωτικῶν τοῦ ἀξιώματος τῶν ἀρχόντων λέξεων (π.χ. consul, praetor κ.τ.τ.). res] αἰτ. πληθ. τὰ γεγονότα. in eisdem] δηλ. libris. viderentur] (πλάγια ἐρώτησις εἰς τὸ exposuit). ἀναφέρεται εἰς πᾶν

ὅ,τι ἦτο ἀξιοθέατον (π.χ. τόποι, μνημεῖα, κτλ.) admiranda] ἀξία θαυμασμοῦ. Διηγεῖται π.χ. περὶ τῶν ὑπερβολικῶς παχέων χοίρων τῶν Ἰνσοῦβρων τῆς Gallia cisalpina, περὶ ὄρους ἐξ ἄλατος ἐν Ἰσπανίᾳ κ.τ.τ. in quibus] ἐνν. libris.

5.

Α Τ Τ Ι Κ Ο Σ

Κεφάλαιον 1.

1. ab] ἡ πρόθεσις δηλοῦ τὴν ἀπωτέραν καταγωγὴν. Ἰσχυρίζοντο ὅτι κατήγοντο ἀπὸ τὸν Pompus, υἱὸν τοῦ Νομαῦ. perpetuo] συνάπτεται μὲ τὸ obtinuit. equestrem] ἵππικόν. Καὶ ὅμως ἠδύνατο νὰ γίνῃ συγκλητικὸς, ἐὰν ἤθελε προηγουμένως νὰ ἀποκτήσῃ ἀρχὰς δημοσίας.

2. usus] ἰδὲ Ἄνν. 13,3 τέλ. ut tum erant tempora.] ὅσον διὰ τὴν ἐποχὴν του. filium erudivit] δηλ. erudiendum curavit (= ἐπεμελήθη τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ υἱοῦ.).

3. erat in puero] εἰς τὸν νεανίαν ἦτο, εἶχεν ὁ νεανίας. quae trahebantur] (ἀντικειμ. τοῦ acciperet καὶ pronuntiaret) = πᾶν τὸ παραδιδόμενον, διδασκόμενον. suavitas oris (ὄνομαστ. os) atque vocis] τῆς προφορᾶς καὶ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς. Ἀμφότερα εἶχον ἀποτελέσμα τὴν καλὴν ἀπαγγελίαν (excellenter pronuntiare). clarior... quam... possent] = λαμπρότερον ἢ ὅσον (θὰ) ἠδύνατο νὰ ὑποφέρωσι...

4. quo] ἀντὶ quorum. filius] δηλαδὴ ὁ υἱὸς τοῦ ὀνομαστοῦ στρατηγοῦ Γαῖου Μαρίου. quos] = καὶ ὅμως τούτους. devinxit] ἐνν. sibi. fuerit] ὑπῆρξε.

Κεφάλαιον 2.

1. pater] ἦτο τραπεζίτης. decessit] ἐνν. de vitā. adolescentulus] νεανίας (23 ἐτῶν). plebēi tribunus] (ὢν) δῆμαρχος. Περὶ τοῦ plebei ἰδ. Κάτων. 1,3. namque] αἰτιολογεῖ τὸ affinitatem.

2. interfecto Sulpicio] μετοχὴ ἀπόλυτος χρόν. = μετὰ τὸν φόνον τοῦ Σ. vivendi] facultatem vivendi. quin] = χωρὶς νά... dissociatis animis] μετοχὴ ἀπόλυτος αἰτιολογικὴ, ἐπειδὴ... cum] χρόν. ἐν ᾧ. studiis] δοτ. εἰς τὸ obsequendi. Athenas] εἰς Ἀθήνας. Αὐται εἶχον ἤδη περιέλθει διὰ τοῦ Σύλλα εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ἐκεῖ διατρίψας ἀπὸ

του 86 - 65 προσέλαβε την έπωνυμίαν Ἄ τ τ ι κ ό ς. iuuit] ἡ ὑποστήριξις ἐν τούτοις ἔγινε δύο ἔτη πρὸ τῆς εἰς Ἀθήνας ἀφίξεως αὐτοῦ. adolescentem Marium] τὸν νέον Μάριον. hostem iudicatum] ἐνν. patriae. Παράθεσις με ἐνδοτικὴν σημασίαν. cuius] οὗ = διότι τούτου. fugam] τὴν φυγὴν (ἐνεκα τῆς προγραφῆς αὐτοῦ). pecuniā] ἀφαιρ. τοῦ ὄργάνου.

3. aliquod] τὸ aliquod μετὰ τὸ ne εἶναι ἐντονώτερον τοῦ quod. eodem] εἰς τὰς Ἀθήνας (ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ, π.χ. εἰς τὴν Ἡπειρον). hic] ἐνταῦθα. ita... ut... esset] οὕτως... ὥστε νὰ εἶναι.

4. adolescentulo] οὖς. opibus... inopiam (λογοπαίγνιον)] διὰ τῶν χρημάτων αὐτοῦ τὴν ἀχρηματίαν τῶν Ἀθηναίων. cum] = ὁσάκις, ἑάν. eius] δηλ. versurae faciendae. se interposuit] παρενεβλήθη. atque ita] καὶ οὕτως. acceperit] (πρkm. ὑποτ.) ἐδέχθη. quam dictum esset] ὑποτακτ. καθ' ἑλξιν τῆς ἐγκλίσεως καὶ διότι δηλοῦ ἀόριστόν τι = ἢ ὅσον (ἐκάστοτε) ὠρίζετο ἢ ἀπόδοσις τοῦ δανείου. passus sit] παρεδέχθη, ὑπέμεινε. debere] ὀφείλειν, ὀφειλέτας εἶναι. Συμπλήρωσον eos, δηλ. Athenienses, διότι ἐβόηθει ἐξ ἰδίων χρηματικῶν μέσων.

5. indulgendo] ἀφαιρ. γερονδίου πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὄργάνου = indulgentiā suā. neque] ἐνν. patiebatur. multiplicandis usuris] = multiplicando (ἀφαιρ. ὄργ.) usuras διὰ τῆς ἐπισωρεύσεως τόκων. Ὁ κανονικὸς τόκος ἦτο τότε 1% τὸν μῆνα (ἦτοι 12% ἐτησίως)].

6. alia] συναψον μετὰ τὸ liberalitate. singulis] εἰς ἕκαστον. senī ἀντὶ sex ἔξ. Athenis] (ἀφαιρ. τόπ.) ἐν Ἀθήναις.

Κεφάλαιον 3.

1, hic] ἐν ταῖς Ἀθήναις. gerebat] ὑποκείμε. Atticus. communis... par] ἐνν. esse. quo] = e o i g i t u r. honores quos possent] ἐτέθη ὑποτακτικῆ, διότι δηλοῦνται σχέψεις ἀλλοτρία (ἐδῶ τῶν Ἀθηναίων) = πάσας τὰς δυνατάς τιμάς.

2. affuit] δηλ. A t h e n i s. ne] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ῥήμ. restitit (resisto). ne... qua] = aliqua. sibi] δοτ. ἡθικῆ. absens] ἀφοῦ ἀνεχώρησε, μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του. aliquot] δηλ. effigies, statuas. ipsi] = Attico. Phidiae] (δοτ.) ποῖον Φειδίαν ἐννοεῖ ὁ συγγραφεὺς ἄγνωστον. Ἴσως πρόκειται περὶ Ἀθηναίου τινός, ὅστις θὰ

-είχε και οὗτος εὐεργετήσῃ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων. locis] ἀφαιρ. το πικῆ. posuerunt] ὑποκείμε. Athenienses. hunc] τὸν Φειδίαν.

3. illud] ὑποκείμε. τοῦ ὑπονοουμένου est ἢ fuit. quod natus est] ἐπεξηγήσεις τοῦ illud. quod] ὅτι δηλ. in ea... urbe] = in tali urbe (δηλ. Romae ἐν τῇ Ῥώμῃ). in qua esset] = tali ut in eā...esset = ἐν τῷ αὐτῇ πόλει ἐν ἣ ἤδρευεν ἢ παγκόσμιος ἐξουσία. orbis terrarum] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ imperii, ὅπερ πάλιν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ domicilium. eandem] δηλ. urbem. Ἀντικείμε. τοῦ haberet. patriam... et domum] κατηγορ. Ἡ ἐν Ἀθήναις διαμονή του ὑπῆρξε τυχαία καὶ προσωρινή, διὰ τοῦτο ὁ Ἀττικὸς παρέμεινε Ῥωμαῖος πολίτης. hoc... quod] hoc (ἐνν. est ἢ fuit) specimen prudentiae ὅτι δηλ. contulisset] ἰδ. confero. doctrinā] ἀφαιρ. Τοῦτο ἀντιτίθεται πρὸς τὸ naturā ἰδὲ 17, 3. omnes] ἢ omnibus (δοτ.) unus] (πλεοναστικὴ ἐπίτασις τοῦ ὑπερθετικοῦ carissimus] = μόνος, ὑπὲρ πάντα ἄλλον. ei] (= civitatis Atheniensium) δοτ. εἰς τὸ carissimus ἰδὲ καὶ 2,3: carissimus.

Κεφάλαιον 4.

5. tranquillatis rebus] ἀφαιρ. ἀπόλ. (χρον.), ἀφοῦ... consuli- bus] (ἀφαιρ.) ὑπάτων ὄντων. desiderii] (γεν. ἀντικειμ. εἰς τὸ dolorem) = τὴν λύπην τοῦ μέλλοντος πόθου των ἐκ τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ.

Κεφάλαιον 5.

1. naturā] ἀφαιρ. τῆς ιδιότητος. cuius] = sed eius ἀλλὰ τοῦ- του. ut] Ἡ σύντ.: ut benivolentiam huius, quem nemo ferre posset (ἡδύνατο) ad summan senectutem (δηλ. Caecilii) sine of- fensione (ἐνν. huius γεν. ἀντικ.) retinuerit (διετήρησε). quem (= etsi eum). posset] ἐτέθη ὑποτακτ., διότι ἐξαρτᾶται ἐξ ἄλλης ὑποτακτ. (retinuerit). quo facto] καὶ διὰ τοῦτο. tulit] ὑποκ. Atticus.

2. testamento] ἀφαιρ. ὄργαν. adoptavit] ἔκτοτε (ἀπὸ τοῦ 58 π.Χ.) ὠνομάζετο Q. Caecilius Q. f. Pomponius Atticus. dodrante — sestertium] ἰδ. Λεξιλ. soror Attici] = Pomponia.

3. Q. Tullio Ciceroni] μετὸν ἀδελφόν δηλ. τοῦ ῥήτορος. easque]

(= και μάλιστα κατά λέξιν = και τουτον τον γάμον. conciliarat] = conciliaverat. cum quo] αντί quocum. etiam] ἔτι, ἀκόμη. ut] = ita ut εις τρόπον ὥστε. iudicari] (ἀπροσώπως) = νά κρίνη (νά ἴδῃ) τις. possit] ἐνεστώσ, διότι τὸ λεγόμενον ἴσχυε και ὅτε ἔγραφεν ὁ συγγραφεύς.

4. utebatur intime Q. Hortensio] ἦτο ἐπιστήθιος φίλος τοῦ... autem] δέ, (πρὸς τούτοις). iis temporibus] δηλ. ἀπὸ τοῦ 89 - 68 π.Χ. intellegi] (ἀπροσ.) = νά κατανοηθῆ, νά κατανοήσῃ τις. inter quos] δηλ. inter eos, inter quos μεταξύ ἐκείνων ἐν οἷς ὑπῆρχε τόσον μέγας ἀνταγωνισμὸς δόξης. essetque] = atque (ut) esset (ὑποκ. εἶναι ὁ Ἀττικὸς). talium] τοιούτων, οὕτω μεγάλων. copula] κατηγορ.

Κεφάλαιον 6.

1. in re publica] εἰς τὸν δημόσιον βίον. optimarum partium] = optimatium (τῆς συντηρητικῆς συγκλητικῆς μερίδος). neque tamen] = χωρὶς ἐν τούτοις νά... quod] διότι. Ἡ σύντ.: quod existimabat eos, qui se dedissent his (δηλ. civilibus fluctibus) esse non magis in sua potestate quam qui iactarentur maritimis (δηλ. fluctibus) Τολμηρὰ μεταφορὰ ἀλλὰ συνήθης. in suā potestate] κύριος ἐαυτῶν, εἰς κατάστασιν νά πράττουν ὅ τι θέλουν.

2. cum] εἰ και (= quamvis). capi... geri] = ἀπόκτησις... διαχειρίσις. more maiorum] ἐντίμως (ὡς οἱ παλαιότεροι), ἄνευ δηλ. τεχνασμάτων και δωροδοκιῶν κατὰ τὸν χρόνον τῶν ἐκλογῶν πρὸς διαφθορὰν τοῦ φρονήματος τῶν ἐκλογέων και ἀγορὰν τῆς ψήφου των. quod... possent] (ὑποκ. honores). Ἡ ὑποτακτικὴ, διότι δηλοῖ τὸ ὑποκειμενικόν. conservatis legibus] ἀφαιρ. ἀπόλυτος = ἄνευ τῆς παραβάσεως τῶν νόμων, μετὰ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς νόμους. in largitionibus] (ὁ προσδιορισμὸς οὗτος ἀνήκει και εἰς τὸ neque peti more maiorum) = ἐν μέσῳ... ἀφειδῶν δεκασμῶν... tam] ἐπιτείνει τὸ effusi. e re] πρὸς ὄφελος τῆς πολιτείας... Tὸ res ἐνταῦθα δηλοῖ τὰ συμφέροντα τοῦ κράτους. corruptis moribus] ἀφαιρ. ἀπόλυτος (αιτιολογική).

3. praes - manceps] ὁ μισθωτὴς ἢ ἐργολάβος (manceps) ὄφειλε νά καταβάλλῃ χρηματικὴν τινα ἐγγύησιν ἢ τοῦλάχιστον νά παρᾶσχη ἀξιόχρεων ἐγγυητὴν (praes).

4. praefecturas] ἐπαρχιακὰς διοικήσεις (προσενεχθείσας παρ' ὑπάρτων καὶ πραιτῶρων). Τὰ διοικητικὰ ταῦτα λίαν προσοδοφόρα ὑπουργήματα ἦσαν κατώτερα τῆς legatio καὶ τῆς quaestura. sic accepit ut... sit secutus] οὕτως ἐδέχθη, ὥστε οὐδένα ἠκολούθησε... (τυπικῶς μόνον ἐδέχθη, οὐχὶ ἐνεργῶς ἐδέχθη). honore] ἀφαιρ. εἰς τὸ contentus. qui ne quidem] ἀναφ. συμπερασμ. = ὅστις ὑπῆρξε τοιοῦτος, ὥστε οὐδέ... ἠθέλησε. Cicerone]. 'Ο Κόιντος Κικέρων (ἰδὲ 5, 3) ἐχρημάτισεν ἐπὶ τριετίαν 61 - 59 π.Χ. διοικητῆς τῆς ἐπαρχίας Ἀσίας. cum] ἂν καὶ (ἠδύνατο). cum] ἀφοῦ (ἠρνήθη).

5. qua in re] = in quo διότι ἐν τούτῳ, διότι πράττων οὕτω. Ἀναφέρεται εἰς ὀλόκληρον τὴν § 4. cum] αἰτιολ. criminum] αἰτιάσεων (δυναμένων νὰ παράσχουν λαβὴν κατηγορίας). 'Ο Κόιντος Κικέρων π.χ. ἠπειλήθη κατ' ἀρχὴν διὰ παράνομον ἀργυρολογίαν. quo fiebat ut] τούτου ἕνεκα. cum] αἰτιολ. officio] δοτ. non timori] οὐχὶ εἰς φόβον πρὸς τοὺς ἰσχυροτέρους του. spei] εἰς ἐλπίδα καλυτέρας σταδιοδρομίας ἢ κερδῶν μεγαλυτέρων. tribui] ὅτι ἀπεδίδετο, ἐγίνετο, ὠφείλετο.

Τὰ Κεφ. 7 - 12 παραλείπονται.

Κεφάλαιον 13.

1. neque vero... minus... quam] ἀλλὰ δέν... ὀλιγώτερον... ὅσον. pater familiās] = pater familiae. Τὸ familias εἶναι ἀρχαϊκὸς τύπος τῆς γεν. τοῦ ἐνικοῦ. cum] ἂν καὶ (=quamvis). illo] β' ὄρος συγρ. =quam ille. neque tamen non] καὶ ἐν τοσοῦτῳ (μ' ὅλα ταῦτα). Τὸ neque non ἀντὶ τοῦ et δηλοῖ ἰσχυρότερον τὴν κατάφασιν. bene habitavit] εὐμαρῶς κατόκησε (εἶχεν ὠραῖο σπίτι).

2. ab avunculo] ἰδὲ 5, 1 καὶ 2. cuius] = eius a u t e m τούτου δέ. aedificio—silva] (ἀφαιρ.) σύναψον πρὸ τὸ constabat. tectum] τὸ μέρος ἀντὶ τοῦ ὅλου = domus. salis—sumptūs] γεν. διαίρ. si quid] = si aliquid. coactus est] συμπλήρωσον c o m m u t a r e.

3. usus est familia... optima] (ἀφαιρ.) ἔσχεν οἰκογένειαν... ἀρίστην. Τὸ ἔχειν ὑπηρετικὸν προσωπικὸν καὶ δούλους ὠραίους (πρβλ. κατωτ. forma) ἐθεωρεῖτο τότε ζήτημα πολυτελείας. utilitate - forma] ἀφαιρ. τοῦ κατὰ τι. si formā] συμπλ. i u d i c a n d u m e s t i n e ā] = in Attici familiā. anagnostae et librarii] προσδιορισμὸς τοῦ pueri (δούλοι). qui non... posset] = talis ut non... posset

τοιούτος, ὥστε νὰ μὴ. . . utrumque horum] δηλ. ἀνάγνωσιν καὶ ἀντιγραφὴν. artifices] ἔνν. in eā erant.

4. horum] γεν. διαίρ. domi] εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀττικοῦ. natum] γνωστὸν εἶναι ὅτι ὡς δούλοι ἐθεωροῦντο καὶ τὰ τέχνα τῶν δούλων. concupiscere] ὑποκ. τοῦ debet duci. quod] = id quod (ἀντικείμε- τοῦ concup). a plurimis συμπληρ. fieri τ.ξ. concupisci. videas] ὑποτακτ. δυνητικῆ. Ἐπὶ ἀορίστου ὑποκειμένου τίθεται τὸ β' ἐν. πρόσω- πον = videre aliquis potest δύναιται τις νὰ ἴδῃ. continentis] = pro- prium (=ἴδιον) continentis (=ἐγκρατοῦς). iudustiā] ἀφαιρ. pretio] (ἀφαιρ.) δι' ἀγορᾶς, διὰ χρημάτων. parare] συμπλ. a l i q u i d non mediocris] = magnae. est diligentiae] τὸ est κεῖται ἔλλειπτι- κῶς ἄνευ οὐσιαστικοῦ τινος ἀντὶ est signum (σημεῖον) dili- gentiae = προδίδει οἰκονομίαν.

5. elegans — magnificus — splendidus — sumptuosus] συμ- πλήρωσον erat.

6. nec praeteribo] σύναψον πρὸς τὸ εἰς τὸ τέλος εὐρισκόμενον solitum (ἐνν. esse), τὸ ὁποῖον ἐπέχει θέσιν ἀντικειμένου = ὅτι συνήθως ἐδαπάνᾳ. quamquam] μὲ ὑποτακτικὴν δὲν εἶναι κλασσικόν. visum iri] σπάνιος τύπος. putem] ὑποτακτ. δυνητικῆ = putare pos- sum. cum] μολονότι. lautus] = splendidus. domum suam] εἰς τὸν οἶκόν του. terna milia] ἐνν. sestertium = 3000 σηστερτίων (ιδ. Λεξιλόγ.). expensum ferre] ἡ λέξις expensum μένει ἀμετάβλητος (ιδ. Λεξιλόγ. λ. expendo). sumptui] δοτ. τοῦ σκοποῦ (τοῦ προορισμοῦ).

7. hoc] (οὐσιαστικῶς) = τὸ γεγονὸς τοῦτο. audītum] ἐξ ἀκοῆς, ἐκ φήμης. cognitum] — ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως. (ιδ. Λεξιλ. cognosco). praedicamus — interfuimus] ἀντὶ α' ἐν. προσ. familiaritatem] δηλ. cum eo (= Attico). rebus] πτώσ. δοτικ. (ὑποθέσεις).

Κεφάλαιον 14.

1. acroāma] εἶδος συστοίχου ἀντικειμ. εἰς τὸ audivit. Εἰς τὸ πρόκειμενον χωρίον πρόκειται μόνον περὶ τῶν ἀναγνωστῶν, ὡς δηλοῦ τὸ ἐπόμενον quam anagnosten = p r a e t e r anagnosten. nos quidem] = ego quidem ἐγὼ τοῦλάχιστον. aliquā] οὐχὶ ullā, διότι τὸ non umquam sine ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ semper cum. apud eum] παρ' αὐτοῦ (σπίτι του). cenatum est] (ἀπρόσ.) = ἐδέϊπνησαν. animo] ἀφαιρ. διὰ τοῦ πνεύματος, πνευματικῶς.

2. eos... quorum]=tales ut eorum. abhorrērent] ὑποτακτική, διότι ἡ πρότασις ἔχει ἀποτελεσματικὴν σημασίαν. a suis] συμπλήρωσον διὰ τοῦ moribus. cum] εἰ καὶ (= quamvis). accessio] τοῦτο συνέβη ἕνεκα τῆς κληρονομίας. tantā] ἀφαιρ. ut se gesserit — vixerit — steterit] μετάφρασον δι' ἀορίστων=ὥστε...— in sestertio viciens]= in viciens centenis milibus sestertium ὡς ἄνθρωπος μὲ περιουσίαν... 2.000.000 σηστερτίων. in sestertio centiens]= in centiens centenis milibus sestertium = 10.000.000 σηστερτίων. quam... instituerat]=solito, τοῦ συνήθους. fastigio] ἀφαιρετική. iu utrāque fortuna] καὶ ὅτε δηλαδὴ εἶχε 2.000.000 καὶ ὅτε εἶχε 10.000.000 σηστερτίων.

3. hortos] μεγάλους κήπους (πάρκα) καὶ πολυτελεῖς ἐξοχικὰς οἰκίας ἐφιλοδόξουν νὰ ἔχωσιν οἱ πλοῦσοι Ῥωμαῖοι. aut] (ἐνταῦθα =) καὶ, eius] = Attici. omnis] σύναφον πρὸς τὸ reditūs. urbanis] δηλ. τῆς Ῥώμης. possessionibus] δηλ. οἰκίαι, καταστήματα (tabernae), ἐργαστήρια, ἄτινα οὗτος ἐξεμίσθου. Ὁ Ἀττικὸς ἀπέκτησεν ὡσαύτως ἀξιόλογα προσοδοφόρα κτήματα εἰς τὴν Ἡπειρον (πρβλ. in Epiroticis) πλησίον τῆς Χαονικῆς πόλεως Βουθρωτοῦ ἐπὶ τοῦ Θυάμιδος ποταμοῦ (τῷ 70 περίπου ἢ 69 π.Χ.), ἐπίσης εἰς τὴν νῆσον Κέρκυραν, καθὼς καὶ εἰς τὰ Σύβοτα. eum] τὸν Ἀττικόν. σύναφον πρὸς τὸ solitum (ἐνν. esse). usum... pecuniae] ἀντικ. τοῦ metiri. non magnitudine sed ratione] οὐχὶ ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ ἀλλ' ἀναλόγως τοῦ ὀρθοῦ μέτρου (τῆς καλῆς χρήσεως). Ἐκ τῆς διεξοδικότητος τοῦ συγγραφέως περὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ Ἀττικοῦ δύνανται τις νὰ συμπεράνη πόσον ἐσπάνιζεν ἡ ιδιότης αὕτη εἰς τοὺς Ῥωμαίους.

Κεφάλαιον 15.

1. pari] ἐνν. in alio. itaque]=et ita καὶ οὕτω. difficile intellectu] δύσκολον νὰ ἐννοήσῃ τις. quidquid] αἰτ. τοῦ συστοίχ. ἀντικειμένου εἰς τὸ rogabatur=si quid rogabatur. promittebat] ἀπολύτως ἄνευ ἀντικειμ. quod] διότι. quod... non possent] ἀντικείμεν. τοῦ polliceri. Τίθεται ἡ ὑποτακτικὴ, διότι quod =tale ut id non...

2. idem] ὁ αὐτός, ὡσαύτως. quod] = si quid ἐάν τι, ὅσάκις τι. adnuisset] ἡ ὑποτακτικὴ δηλοῦ τὸ ἀόριστον καὶ τὴν ἐπανάληψιν. tantā... curā] ἀφαιρ. τῆς ιδιότητος. eum] ἡ ἀντων. εἶναι τὸ λογικὸν ὑποκείμεν. τοῦ pertaesum est. suam] ἀντὶ γεν. ἀντικει. sui = τὴν γνῶ-

μην, ἣν εἶχον περὶ αὐτοῦ, δηλ. τὴν ὑπόληψίν του. qua] δηλ. existimatione (β' ὄρος τῆς συγκρίσεως).

3. quo fiebat ut] ἰδέ, 6,5. Ciceronum] = Marci et Quinti Ciceronis· ἰδέ 5, 3. iudicari] ἀπροσώπως. inentiā — iudicio] ἀφαίρ. fugisse] ὡς ὑποκείμε. ἐνν. e u m (Atticum) .

Κεφάλαιον 16.

1. adolescens] νέος (ὦ ν). 'Ο μὲν Σύλλας ἦτο τότε 55 ἐτῶν, ὁ δὲ Ἄττικὸς 27 ἐτῶν. idem] αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὁμοίως. senex] ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ adolescens = cum senex esset. Εἶχε τότε ὁ Ἄττικὸς ἡλικίαν 66 ἐτῶν καὶ ὁ Βροῦτος 42 ἐτῶν. cui aetati] (δοτ. ἡθικῆ) δηλ. τῶν νέων, τῶν γερόντων, τῶν ὁμηλικῶν. fuerit aptissimus] = προσηρόσθη (συνεφώνησε) τὰ μάλιστα.

2. quamquam] ὁ σύνδεσμος οὗτος ἐν τῇ ἀρχῇ προτάσεως χρησιμεύει ἀπλῶς, ἵνα προσθήσῃ ἐπεξηγηματικὴν ἢ περιοριστικὴν παρατήρησιν εἰς τὰ προηγούμενα = ἐν τούτοις, ἀλλ' ὅμως. eum] τὸν Ἄττικόν. ei] τῷ Μ. Κικέρωνι. ut] = tam praecipue ut... fuerit τόσον... ὥστε.. ὑπῆρξε.

3. ei rei] δηλ. εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Κικέρωνος πρὸς τὸν Ἄττικόν. iudicio] δοτ. σκοποῦ. eos libros] πρόκειται περὶ τῶν δύο βιβλίων τοῦ Κικέρωνος, ἅπερ ἐπιγράφονται de amicitia (= περὶ φιλίας) καὶ de senectute (= περὶ γῆρατος). de eo] = de Attico. sedecim volumina]. 'Η «συναγωγὴ» τῶν πρὸς Ἄττικόν (424 τὸν ἀριθμὸν) ἐπιστολῶν διεσώθη μέχρις ἡμῶν εἰς 16 βιβλία. ab consulatu] ἀπὸ τοῦ 63 π.Χ. Τοῦτο δὲν ἀληθεύει κατὰ πάντα, διότι ἔχομεν ἐπιστολάς τοῦ 68 - 64 καὶ 61 - 54 π.Χ. eius] = Ciceronis. ad extremum tempus] ἐνν. vitae Ciceronis, μέχρι τοῦ 44 π.Χ., ἦτοι ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Κικέρωνος. missarum] πεμφθεισῶν (ἡμεῖς θὰ ἐλέγομεν : γραφεισῶν). quae] δηλ. volumina. qui legat] = si quis ea legat ἐάν τις ἤθελεν ἀναγνώσει. non desideret] δὲν ἤθελεν ἐπιθυμήσει, δὲν ἤθελεν ἀισθανθῆ τὴν ἔλλειψιν συνεχοῦς ἱστορίας τῶν χρόνων τούτων.

4. principum] δηλ. τοῦ Καίσαρος, τοῦ Πομπηίου, τοῦ Ἀντωνίου, τοῦ Ὀκταβίου, vitiiis] = de vitiiis. Τὰ σφάλματα ταῦτα, ἰδίᾳ τὰ πολιτικὰ καὶ στρατηγικὰ, ἔγιναν κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τὸν μεταξὺ Καίσαρος καὶ Πομπηίου. in eis] δηλαδὴ voluminibus. nihil.. non] = πᾶν. appareat — possit] τίθεται ἐνεστώως, διότι ἡ ἐνέργεια

παρίσταται ὡς συμβαίνουσα καὶ καθ'ὄν χρόνον ἔγραφε ταῦτα ὁ Νέπωρ. prudentiam] δηλ. Ciceronis divinationem] τέχνην τοῦ μαντεύειν τὸ μέλλον. vivo se] ἀφαιρ. ἀπόλ. (χρον.) Τὸ se ἀντὶ eo. futura] συμπλ. esse, ὅτι θὰ συμβοῦν. usu] (δοτ. ἢ ἀφαιρ.)· ἰδὲ Ἄνν. 12, 3 καὶ Λεξιλόγιον. cecinit] τὸ βῆμα cano κυριολεκτεῖται ἐπὶ προφητειῶν, ἀς οἱ μάντιες (vates) ἔλεγον ἐν στίχοις.

Κεφάλαιον 17.

1. quid] (= cur) τί, διατί ; plura] σύστοιχ. ἀντικειμ. commemorem] ὑποτακτικὴ ἀπορηματικὴ, cum] αἰτιολ. hoc] (σύστοιχ. ἀντικειμ. τοῦ gloriantem) = τοῦτο ἢ μὲ τοῦτο (δηλ. se numquam... redisse... fuisse). ipsum] = Atticum. redisse] = rediisse. aequallem] ἐνν. sibi. ipse] δηλ. Atticus. gloriantem] μτχ. κατηγορηματικὴ (ἀντὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου gloriari) πρὸς ἔξαρσιν τῆς πράξεως. extulit (ῥ. effero) = sepeliendam curavit. annorum] γεν. τῆς ιδιότητος.

2. hunc] = Atticum. ea indulgentia] ἀφαιρ. ιδιότη. ἐπέχουσα θεσίν κατηγορουμένου = τοιαύτης... in] (= erga) ἐπὶ φιλικῆς ἐννοίας. ut] ἢ σύνταξις : ut duceret nefas irasci eis quos amare deberet... (τίθεται ὑποτακτ. deberet, διότι ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὑποτακτικῆς duceret..., καὶ δηλοῖ τὴν σκέψιν τοῦ Ἄττικου). nefas] ὡς ἐξωπερίκευσις τῆς impietas.

3. neque id] καὶ μάλιστα τοῦτο δέν... naturā — doctrinā] ἀφαιρ. αἰτίου = ἐκ φύσεως, ἐξ ἀγωγῆς. quamquam...] μολονότι (τοῦτο δέν ἔχει μεγάλην σημασίαν, διότι) ὅλοι ὑπακούομεν εἰς αὐτὴν (τὴν φύσιν). ei] δηλ. naturae. iis] (ἀφαιρ.) δηλ. praeceptis. ad ostentationem] δηλ. scientiae = πρὸς ἔπαρσιν, πρὸς ματαίαν ἐπίδειξιν γνώσεων.

Κεφάλαιον 18.

1. moris] ἀντὶ morum. summus] μέγιστος, τὰ μάλιστα, εἰς μέγιστον βαθμόν. antiquitatis] γεν. ἀντικειμ. Ὁ χρόνος, ὃν ὑπέκλεπτεν ὁ Ἄττικὸς ἀπὸ τῶν ἐμπορικῶν ἀσχολιῶν, ἦτο καθ' ὅλοκληρίαν ἀφιερωμένος εἰς τὰ γράμματα, εἰς τὴν ἱστορίαν (ἰδὲ κατωτέρω), εἰς τὴν ἐλληνικὴν φιλολογίαν καὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν (ἰδὲ καὶ 3, 3 3. ἐν τέλει). in volumine] ἰδὲ Ἄνν. 13, 1 : in annali suo. exposuerit] ἐξέθηκε. magistratūs] (αἰτιατικὴ πληθ.) ἐνν. curules τοὺς τῆς περιπορφοῦρου

έσθητος ἀξιωθέντας, τ.έ. τοὺς ὑπάτους, τοὺς στρατηγούς. 'O a n n a l i s τοῦ Ἀττικοῦ ἔφθανεν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ 54 π.Χ.

2. est] ὑπάρχει. quae] = ut ea. in eo] δηλ. volumine, l i b r o. suo tempore] ἐν τῷ χρόνῳ καθ' ὃν συνέβαινε (ἐν χρονολογικῇ τάξει). ex eo] δηλ. v o l u m i n e, l i b r o. possimus] ἰδ ἄνωτ. 16, 4 possit.

3. hoc idem] αὐτὸ τοῦτο, ἐντελῶς, τὸ αὐτό, δηλ. τὴν ἔρευαν περὶ τοῦ γενεαλογικοῦ δένδρου τῶν διακεκριμένων τῆς Ῥώμης οἰκογενειῶν. ut] (οὕτως) ὥστε. M. Bruti] Marci Iunii Bruti. rogātū] ἰδ. Ἀνν. 11,4. Iuniam familiam] εἰς ταύτην ἀνήκεν ὁ Βροῦτος. ad] μέχρι. ordine] ἡ λέξις αὕτη ἀναπτύσσεται διὰ τῶν ἐπομένων = ἐν (χρονολογικῇ) τάξει· ἰδὲ § 1 : ordinavit. quis...] πλαγία ἐρώτησις. Ἐνοεῖ τοὺς ἔχοντας ἀξιώματα. (Ἡ ἀντων. ἀναφέρεται εἰς τὸ ὄνομα = τίς ; πῶς ὀνομάζετο ;). a quo... quibusque] = a quo... et a quibus· ἰδὲ λεξιλόγ. λ. orior. ortus] ἰδὲ Κάτ. 1,1. quibusque temporibus] καὶ κατὰ τίνας χρόνους, καὶ τότε.

4. pari modo] συμπλήρ. ὡς ἐξῆς: pari modo M. Claudii (rogatū hoc idem fecit de) Marcellorum (f a m i l i ā). Scipionis Corn... et F. Max.] (rogatū de) Fabiorum et Aemiliorum (f a m i l i ā). quibus (libris)] β' ὄρ. τῆς συγρ. εἰς τὸ dulcius = iis igitur libris. iis] δοτ. ἡθιγῆ. notitiae virorum] virorum γεν. ἀντικ. = noscendi claros viros.

5. quoque] ὡσαύτως, καί. credimus] ἀντὶ credo ἐγὼ ὁ Κορνήλιος Νέπως (διὰ τοῦτο τὸ ῥῆμα ἐτέθη παρενθετικῶς). eius] δηλ. τῆς ποιητικῆς. ceteros] (ὄλους) τοὺς ἄλλους : Ἡ δοτικὴ συνηθεστέρα. ἰδ. Hn. 1,1. A. 3,3.

6. exposuit] ἐνν. eos ἡ e o r u m v i t a m. singulorum] ἐνάστου sub... imaginibus] αἱ εἰκόνες αὐται, καθὼς καὶ οἱ στίχοι, εὗρισκοντο εἰς τὸ Ἀμάθειον (= τὸ ἱερὸν τῆς Νύμφης Ἀμαθείας) εἰς τὸ τῆς Ἡπέριου κτῆμα αὐτοῦ (ἰδὲ Ἀττ. 14,3). facta magistratūsque] τὰ δημόσια ὑπουργήματα ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ. quaternis quinisque] quinis καὶ -ve) δι' ὅχι περισσότερον τῶν τεσσάρων ἢ πέντε (στίχων). descriperit] (ὑποτ.) περιέγραψε. quod] τὸ ἀναφορικὸν συνάπτει τὴν φράσιν πρὸς τὴν προηγουμένην καὶ προεξαγγέλλει τὸ περιεχόμενον τῆς ἀκολουθούσης συμπληρωματικῆς προτάσεως. credendum sit] (ὑποτακτικὴ δυνητικῆ). tantas res] τοσαύτην (ἢ τόσον) σπουδαίαν ὕλην.

declarari] τὸ ἀπρμφ. εἶναι ἐπεξήγησις τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως quod vix credendum sit (= credible sit) = τοῦτο δὲ μόλις δύναται νὰ γίνῃ πιστευτὸν ὅτι κατέστη σαφές. tam breviter] τὸσον βραχέως, μετὰ τόσης βραχυλογίας. est] ὑπάρχει, ἔχομεν. Ἐδημοσιεύθη τῷ 60 π.Χ. Δὲν πρέπει νὰ συναφθῇ τὸ est μὲ τὸ confectus (= scriptus). liber] βιβλίον, « ὑπόμνημα ».

Κεφάλαιον 19.

1. haec hactenus] ἐνν. dixi (ἀπὸ τοῦ 1ου-19ου κεφ.) vivo] ἀφαιρ. (ιδὲ 16,4). edita sunt] ἡ συμπλήρωσις καὶ ἡ ἐκδοσις τοῦ ὄλου ἔργου ἐγένινεν ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀττικοῦ. nunc] τώρα δηλ. μετὰ τὸν θάνατον (32 π.Χ.) τοῦ Ἀττικοῦ. ei] = Attico. reliqua] τὰ ἀπὸ τοῦ 19ου κεφ. μέχρι τέλους τοῦ 22ου. Ἡ προσθήκη αὐτῆ ἐγράφη μετὰ τοῦ 29 καὶ 27 π.Χ. quantum] τὸ quantum ἐπὶ ἐννοίας περιοριστικῆς συντάσσεται πάντοτε μεθ' ὀριστικῆς. potuerimus] (τετελ. μέλ. Οἱ Λατῖνοι ἦσαν ἀκριβέστεροι περὶ τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος) = κατὰ τὸ δυνατόν, ὅσον δυνάμεθα. docebimus] ἀντὶ docebo. supra] ὁ Νέπωσ ἐν κεφ. 11,6 τοῦ βίου τοῦ Ἀττικοῦ ἐδήλωσεν, ὡς καὶ ἐναυῦθα, ὅτι τὰ ἦθη διαπλάττουν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ (plerumque) τὴν τύχην εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον.

2. equestri] ιδ. ἀνωτ. 6,2. quo] ἀφαιρ. καταγωγῆς. imperatoris] τοῦ Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου, τοῦ πρώτου αὐτοκράτορος τῆς Ῥώμης ἀπὸ τοῦ 29 π.Χ. divi filii] divi Caesaris filii = υἱοῦ τοῦ θεοῦ Καίσαρος. cum... esset consecutus] ἀφοῦ ἐπέτυχε. iam ante] ἤδη πρότερον. quam] ἢ. elegantia] (ἀφαιρ.) μὲ τρόπους εὐγενεῖς καὶ ἐκλεκτοῦς. dignitate pari] ἀφαιρ. ἰδιότ. = οὔτινες ἦσαν ἴσης (μὲν) ἀξίας. fortuna] ἀφαιρ. τοῦ κατὰ τι. humiliores] ἤττον λαμπροὶ (συμπλήρωσον quam Octavianus erat). Οὔτοι ἄρα (Σύλλας, Κικέρων, Καῖσαρ, Βροῦτος, Πομπήιος, Ἀντώνιος) ἦσαν dignitate pari ἀλλὰ non pari fortunā.

3. enim] αἰτιολογεῖ τὸ humiliores. prosperitas] ἡ εὐτυχία τοῦτου ὑπῆρξε παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις παροιμιώδης. Καὶ πράγματι ὁ Αὐγούστος ἔμεινε μόνος κύριος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ ναυμαχίαν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντωνίου. Δικαίως ἄρα ἀπεκαλεῖτο Felix. Caesarem] ὁ Ὀκταβιανός, ἀφοῦ ἔλαβε τὸν τίττον Caesar καὶ εἶτα τὸν τίττον Augustus, ἐκαλεῖτο Caesar Augustus. est con-

secuta] = tantam prosperitatem Caesar consecutus est. nihil... non... quod] πᾶν... ὅπερ, πᾶν... ὅτι. ei] δηλ. Caesari. quod... detulerit] (ἡ ὑποτακτ. καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ tribuerit) = detulit. 'Ομοίως τὸ conciliārit = conciliavit. quivit] ὄριστ. (θὰ ἡδύνατο νὰ τεθῆ non quierit). conciliārit] (= conciliaverit) ἐνν. nihil ei non... quod... quod nemo... consequi. τ.ξ. τὴν μοναρχίαν.

4. Attico] δοτικὴ ἠθικὴ. neptis] ἡ Ἀγριππίνα (κατ' ἄλλους Βεψονία) ἡ μετέπειτα σύζυγος τοῦ Γερμανικοῦ. Ταύτης ἡ ὀμώνυμος θυγάτηρ ὑπῆρξεν ἡ περιφημος μήτηρ τοῦ Νέρωνος. cui] = Agrippae. virginem] παράθεσις εἰς τὸ filiam. Ἡ λέξις virgo δηλοῖ, ὅτι ἡ κόρη τοῦ Ἀττικοῦ ἤρχετο εἰς πρῶτον γάμον. hanc] = neptem. Caesar] = Octavianus. Drusillā nato] = Drusillae filio.

Κεφάλαιον 20.

1. quamquam... misit... intercessit] τὸ quamquam (ἐν τούτοις, ἀλλ' ὅμως) περιορίζει τὴν προηγουμένην ἔννοιαν : quae coniunctio.. frequentiore. Τὸ ὑποκείμεν. γενικῶς εἶναι ὁ Ὀκταβιανός. ante] (ἤδη) πρὸ. cum] (ἰδὲ 2,4) ὁσάκις, ἐάν. ab urbe] ἀπὸ τῆς Ῥώμης. quin] χωρὶς νὰ ἰδέ, 2,2. Attico] δοτ. mitteret] δηλ. litteras. quid ageret... et quamdiu esset moraturus] (πλαγ. ἐρώτ.) τί ἐπραττε (πῶς ἦτο, πῶς εἶχε)... πόσον ἐμελλε νὰ διατρίψῃ.

2. in urbe] ἰδὲ § 1 = Romae. quam vellet] ἡ ὅσον ἤθελε. temere] (προηγουμένης ἀρνήσεως) = facile (= εὐκόλως). Attico] ἀφαιρ. εἰς τὸ fruor. quo (= ut eo die) non scriberet] = quin scriberet χωρὶς νὰ γράφῃ. cum] ὁσάκις. quaestionem poëticam] ζήτημα ἀφορῶν εἰς τὴν ποίησιν (εἶτε τὴν ἑλληνικὴν εἶτε τὴν ῥωμαϊκὴν).

3. ex quo] ἐξ οὗ, κατ' ἀκολουθίαν τούτου. cum (ἐπειδὴ) prolaberetur ut...] ἀναστροφὴ τῶν συνδέσμων. Ἡ σύντ.: accidit ut... curaret. cum prolaberetur, vetustate... incuriā] σύναψον πρὸς τὸ detecta (ἰδ. Λεξιλ. detego).

4. M. Antonio] οὗτος διώκει τότε ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐνῶ ὁ Ὀκταβιανός ἐν τῇ Δύσει. Ὁ Ἀντώνιος ἐπέζησε τοῦ Ἀττικοῦ. minus] σύναψον πρὸς τὸ colebatur. absens] μακρὰν τοῦ Ἀντωνίου, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀπουσίας τοῦ Ἀντωνίου (ἰδὲ 3,2 καὶ Ἀνν. 5,3). Ὁ Ἀττικὸς διέτριβε τότε ἐν Ῥώμῃ, ὁ δὲ Ἀντώνιος ἐν Αἰγύπτῳ. accu-

rate] σύναψον πρὸς τὸ certiozem facere. sibi] πλεονάζον ἐξαίρει ἔτι μᾶλλον τὴν ἔννοιαν. Ἡ σύντ.: adeo ut ille curae (δοτ.) sibi habēret, ex ultimis terris certiozem facere Atticum quid ageret (δ' Ἀντ.)

5. hoc (ὑποκ.) quale (κατηγ.) sit] τοῦτο ὁποίας σπουδαιότητος (σημασίας) εἶναι, τοῦτο τί δηλοῦ, τί ἀξίζει, (τί θέλει νὰ 'πῆ). quantae sit sapientiae] πόσον σοφὸν εἶναι (ιδεῖ 13,4 ἐν τέλει). eorum] γεν. κτητική (τοῦ Αὐγούστου καὶ τοῦ Ἀντωνίου). usum] τὰς φιλικὰς σχέσεις. maximarum rerum...] de maximis rebus inter se aemulabantur et obtrectabant. quantam] δηλ. aemulationem et obtrectationem). fuit necesse] ἐνν. incidere. cum] αἰτιολ. se] ὑποκ. τοῦ esse.

Κεφάλαιον 21.

1. cum complisset] (χρον.) ἀφοῦ συνεπλήρωσεν. Ἡ το συνήθεια ἐν Ῥώμῃ νὰ ἐνθυμῶνται οἱ πλούσιοι κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς διαθήκης των ἀνδρας διακρινομένους διὰ χρηστοθήεϊαν, ἔστω καὶ ἂν οὗτοι εὐρίσκοντο μακρὰν τῆς Ῥώμης. ad] = usque ad. ut... non indignisset] ὥστε... δὲν εἶχε χρεϊασθῆ. medicinā] ἀφαιρ. annis triginta] (ἀφαιρ.) ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν.

2. tenesmon] τεινεσμόν, αἰτ. ἐνικοῦ μετὰ ἑλλην. καταλήξεως (-on = -on). Ἡ ἐπὶ τρίμηνον ἀνυπαρξία πόνων φαίνεται δηλοῦσα ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἐλαφρὰς δυσεντερίας. cui] (δοτική ἠθική μετὰ τῆς ἐννοίας τῆς ἀπαλλαγῆς) = χάριν τοῦ ὁποίου καὶ πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ ὁποίου νοσήματος. facilia] (εὐκόλα), ἀνώδυνα. proponebantur] προετείνοντο (γενικῶς ὑπὸ τῶν ἱατρῶν).

3. in hoc] δηλ. morbo. cum] χρον. quos] eos (dolores) quos. ex] ἰδ. Κάτ. 2,1. tanta vis morbi] = morbus tantā vi. fistulae puris] μετὰ τὴν φλόγωσιν τοῦ ἀπευθυσμένου (τοῦ ὀρθοῦ ἢ εὐθέος ἐντέρου) παρουσιάσθησαν πυῶδη συρίγγια. ut... eruperint] ὥστε ἐξέσπασαν.

4. hoc] (οὐσιαστικῶς), τοῦτο, δηλ. ἡ ἐμφάνισις συριγγίων (= ut per lumbos fistulae puris erumperent). ei] = Attico. priusquam... accideret] πρὶν... συμβῆῃ.

5. ut] (εὐθὺς) ὡς. innixus — inquit] στηριχθεὶς — εἶπεν : ἐστηρίχθη καὶ εἶπε. quantam... adhibuerim] πλαγία ἐρώτησις. Ἐξαρτ. ἐκ τοῦ commemorare. hoc tempore] κατὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον

καιρόν. cum] αἰτιολ. testes] κατηγο. nihil] ἔντονώτερον τοῦ non. quibus] δοτ. καὶ ἐπειδὴ δὲ ὑμῶν (= et quoniam vobis). ut spero] παρενθετικῶς = ὡς ἐλπίζω... satisfēci] ἱκανοποίησα, ἐποίησα, ὥστε νὰ πιστεύσετε (= persuasi). me nihil reliqui fecisse] = me nihil reliquisse, nihil praetermisisse (ὅτι) οὐδὲν ἐγὼ παρέλιπον (παρημέλησα). quod... pertinēret] = tale ut pertineret. ut mihi consulam] περὶ ἑμαυτοῦ νὰ λάβω πρόνοιαν (ἀπαλλασσόμενος δηλ τῶν βασάνων, τὰ ὁποῖα ὑπέστην μέχρι τοῦδε, ἀφίνων νὰ παρατείνεται ὁ βίος μου ἐκ τῆς πρὸς ὑμᾶς ἀγάπης μου). ignorare nolui] λιτότης (δὲν ἠθέλησα νὰ ἀγνοῆτε) = ἐπιθυμῶ νὰ μάθετε. mihi stat desinere] (ἀπροσώπως). alere] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ desinere.

6. his diebus] κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας, τῶρα τελευταίως. quidquid] = si quidquid. cibi] γενικὴ διαιρητικὴ. ita] οὕτω, μόνον ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην. ut auxerim] ὥστε ἠϋξήσα. deinde] ἔπειτα (ἐὰν δηλ. δὲν ἐγκρίνετε τὴν ἀπόφασίν μου). frustrā] σύναψον πρὸς τὸ conemini. dehortando] (ἀφαιρ.) impedire] διὰ τοῦ ἀποτρέπειν (μετὰ τὸ νὰ προσπαθῆτε νὰ μὲ ἀποτρέψετε) νὰ ἐμποδίσετε ἐμὲ ἀπὸ τῆς ἀποφάσεώς μου.

Κεφάλαιον 22.

1. habitā (ἀφαιρ. ἀπόλ.)... depressit] δηλ. Atticus. constantiā] ἀφαιρ. τροπ. vultūs] εἶναι πτώσεως γενικῆς. ut] ὥστε. ex vitā] ἐννόησον πάλιν τὸ migrare (= discedere ἢ excedere ἀποχωρεῖν). Οἱ ἀρχαῖοι τὸν θάνατον ἐθεώρουν ὡς ἀποδημίαν.

2. cum quidem] ἐνῶ μάλιστα, καὶ δὴ ἐνῶ. quod] ἀντικείμεν. τοῦ cogeret. et... reservaret] (συμπλήρ. διὰ τοῦ ut, ὅπερ περιέχεται ἐν τῷ προηγουμένῳ ne = et (= ἀλλὰ) ut... reservaret. tum quoque] ἀκόμη τῶρα, δηλ. εἰς ἣν κατάστασιν ἦτο... superesse] = superstitem (= ἐπιζῶντα) esse. eius] δηλ. Agrippae.. taciturnā suā obstinatione] διὰ τῆς σιωπηρᾶς αὐτοῦ ἰσχυρογνωμοσύνης, διὰ τῆς ἐπιμόνου αὐτοῦ σιωπῆς. depressit] διέκοψε.

3. cum] χρον. = ἀφοῦ. se] πλεονασμός. inierat] ὑπερσ. τοῦ ῥ. in eo. pridie Kal(endas) Apriles] τῇ 31 Μαρτίου τοῦ 32 π.Χ. Ἐγενήθη τῷ 109 π.Χ. consulibus] (ἀφαιρ.) ὑπάτων (ὄντων).

4. in lecticulā] τὸ ἀπέριττον φορεῖον δηλοῖ ὅτι ἔλειπεν ἀπὸ τῆς

ἐκφορᾶς πᾶν τὸ ἐπιδεικτικὸν καὶ πομπῶδες. ut] ὥσπερ. frequentiā] ἀφαιρ. Appiam] οἱ Ῥωμαῖοι ἐθάπτοντο κατὰ μῆκος τῶν γειτονικῶν ὁδῶν τῆς Ῥώμης, ὡς ἡ Ἀππία. lapidem] αἱ ἀποστάσεις ἐπὶ Αὐγούστου ὑπελογίζοντο ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς τῆς Ῥώμης (forum), ἔνθα ὑπῆρχεν ὁ πρῶτος χρυσοῦς μίλιος δείκτης.

ΠΙΝΑΞ ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ

Aegātes, ἴμυ, θηλ. Αἴγουσαι. Ἦσαν τρεῖς νῆσοι πρὸς Δ. τῆς Σικελίας.

Aemilius (L. Aem. Paulus), Λεύκιος Αἰμίλιος Παῦλος. 1) ῥωμαῖος ὑπάτος, ὅστις ἐφονεύθη κατὰ τὴν μάχην παρὰ τὰς Κάννας (τῷ 216 π.Χ., Ην 4,4. — 2) ῥωμαῖος ὑπάτος (τῷ 182 π.Χ.) Ην 13,1.

Aemilii, ὄρυμ, οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν γενεὰν τῶν Αἰμιλίων Α 18, 4.

Afrīca, αε, θηλ., Ἀφρική, ἐπὶ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων ἡ βόρειος παράλιος χώρα, ἡ περιοχὴ τῆς Καρχηδόνος Ημ 2,2.

Africānus, ἐπωνυμία τῶν Σκιπιῶνων· ἰδ. Scipio.

Agrippa (Marcus Vipsanius), Μάρκος Οὐψάνιος (Βιψάνιος) Ἀγρίππας. Διεκρίνετο ὡς ἄριστος στρατηγὸς καὶ πολιτικός. Συνεζεύχθη περὶ τὸ τέλος τοῦ βίου του (27 π.Χ.) τὴν νεαρὰν χήραν Ἰουλιαν, θυγατέρα τοῦ Αὐγούστου.

Alpes. ἴμυ, θηλ., Ἀλπεις, ὄρη τῆς Β. Ἰταλίας.

Aniciā, αε, Ἀνικία, ἑξαδέλφη τοῦ Τίτου Πομπωνίου Ἀττικοῦ· ἰδὲ καὶ Sulpicius.

Antiochus, Ἀντίοχος ὁ Γ', ὁ καλούμενος Μέγας, βασιλεὺς τῆς Συρίας (223 - 187 π.Χ.).

Antonius (Marcus), Μάρκος Ἀντώνιος, εἷς τῶν τριῶν ἀνδρῶν (triumvir) μετὰ τοῦ Λεπίδου καὶ τοῦ Ὀκταβιανοῦ.

Appennīnus, ἰ, ἄ., τὰ Ἀπέννινα ὄρη.

Appia (via), Ἀππία ὁδός. Ἡ μεγάλη μεσημβρινὴ ὁδός, ἧς τὴν κατασκευὴν ἤρξισε (τῷ 312 π.Χ.) ὁ τιμητῆς (censor) Ἀππιος Κλαύδιος Καῖκος. Ἦτο ἡ λαμπροτάτη τῶν ὁδῶν τῆς Ῥώμης καὶ διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο βασίλισσα τῶν ὁδῶν (regina viarum) καὶ ἐφθανε μέχρι τῆς πόλεως Καπύης, βραδύτερον ὁμως ἐπὶ Αὐγούστου προεξετάθη μέχρι τοῦ Βρενθησίου (νῦν Brindisi). Ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ, ἐφ' ἱκανὸν διάστημα ἀπὸ τῆς Ῥώμης, ὑπῆρχον οἰκογενειακοὶ τάφοι, ὧν σφύζονται ἔτι λείψανα.

- Apulīa, ae, θηλ., Ἀπουλία, χώρα ἐπὶ τῆς ΝΑ. πλευρᾶς τῆς Ἰταλίας, ἐπὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους.
- Arrētīnus, Ἀρρητῖνος, τοῦ Ἀρρητίου, παρὰ τὸ Ἀρρητίον, πόλιν τῆς Ἐτρουρίας (νῦν Arrezo).
- Asīa, ae, θηλ., (Ἀσία). 1) ἡ νῦν ἀπὸ τοῦ Δ' μ.Χ. αἰῶνος καλουμένη Μ. Ἀσία (Ἄ ν α τ ο λ ῆ) Hn 8,4 - 2) ἡ ῥωμ. ἐπαρχία (ἀπὸ τοῦ 130 π.Χ.) Ἀσία, Α 6,4.
- Athēnae, ārum, θηλ., Ἀθῆναι.
- Attīcus, (T. Pomponius Atticus), ἰδ. C. 3,5, Hn 13,1 καὶ βίον Ἀττικοῦ
- Aurēlius Cotta (C.), Γάιος Αὐρήλιος Κόττας, ῥωμαῖος ὕπατος μετὰ τοῦ Σολπικίου (200 π.Χ.) Hn 7,1.
- Baebius, Βαίβιος, ὄνομα ῥωμ. οἰκογενείας ἰδ. Tamphilus.
- Balbus (L. Cornelius), Βάλβος (ὕπατος τῷ 40 π.Χ.) ἄλλοτε φίλος τοῦ Καίσαρος καὶ νῦν τοῦ Ὀκταβιανοῦ.
- Barca, ae, ἄ., Βάρκας (λ. Φοινικική, ἰδ. λ. Hamilcar, ἐν τέλει). Προσωπία τοῦ Ἀμίλκα καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ.
- Bithynī, ōrum, ἄ., Βιθυνοί, κάτοικοι τῆς Βιθυνίας.
- Bithynīa, ae, θηλ., Βιθυνία, χώρα ἐπὶ τῆς ΒΔ. παραλίας τῆς Ἀσίας.
- Blitho, ἰδ. Sulpicius.
- Brutus (Marcus Iunius), Μάρκος Ἰούνιος Βροῦτος, υἱὸς τοῦ Μ. Βρούτου καὶ τῆς Σερβιλίας, ἀδελφῆς τοῦ Κάτωνος (τοῦ Uticensis). Οὗτος μετὰ τοῦ Κασσίου ὑπῆρξεν ὁ ἀρχηγὸς τῆς συναμοσίας ἐναντίον τοῦ Καίσαρος.
- Caecilīus (Quintus), πλούσιος ῥωμαῖος ἱππεύς, θεῖος τοῦ Ἀττικοῦ.
- Caesar, āris, Καῖσαρ. C. Iulius Caesar, ἐπιφανέστατος στρατιωτικὸς καὶ πολιτικὸς (ἐγεννήθη τῇ 12 Ἰουλίου τοῦ 100 π.Χ., ἐδόλοφονήθη τῇ 15 Μαρτίου τοῦ 44 π.Χ.). Μετὰ θάνατον ἀπενεμήθη αὐτῷ ὁ τίτλος divus (θεός), ὅστις τίτλος εἰς τοὺς ἔπειτα χρόνους ἐδίδετο εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς αὐτοκράτορας Α 19, 2.—2). Caesar (C. Octavius) : Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 63 π.Χ. καὶ ἀπέθανε τῷ 14 μ.Χ. Ἐλαβε τὸν τίτλον τοῦ imperator τῷ 29 π.Χ. καὶ κατόπιν τὴν προσωπομίαν Augustus. Ἦτο υἱὸς τῆς Ἀτίας, ἀνεψιάς τοῦ Γαίου Ἰουλίου Καίσαρος. Υἱοθετηθεὶς παρ' αὐτοῦ προσέλαβε τὸ ὄνομα Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ Ὀκταβιανός.
- Cannensis, e, τῶν Καννῶν, πολίχνης τῆς Ἀπουλίας. pugna Cannensis, ἡ παρὰ τὰς Κάννας μάχη.

Capitolium, Ἰί, οὐ., Καπιτώλιον, ὁ λόφος τοῦ Καπιτωλίου, A 20,3.
Capua, ae, θηλ., Καπύη πρωτεύουσα τῆς Καμπανίας.

Cato, ōnis. 1) M. Porcius Cato, Μᾶρκος Πόρκιος Κάτων, ὁ πρεσβύτερος ἢ Censorius· ἰδ. βιογρ. Κάτωνος. — 2) M. Porcius Cato ὁ νεώτερος, ὁ ἐπονομασθεὶς ἐκ τῆς πόλεως Ὑτικής Uticensis (Ὑτικαῖος), διότι ἠτύοκτόνησεν ἐκεῖ (τῷ 46 π.Χ.), δισέγγονος τοῦ προηγουμένου A 15,3.

Catulus (C. Lutatius), Λουτάτιος Κάτλος, ῥωμ. ὑπατος (242 π.Χ.).

Centenius (C.), Γάιος Κεντένιος. Ἦτο praetor (legatus pro praetore) τοῦ ὑπάτου Σερβιλίου Hn 4,3.

Cethegus (P. Cornelius), Πόπλιος Κορνήλιος Κέθηγος, ῥωμ. ὑπατος (181 π.Χ.) Hn 13,1.

Cicero, ōnis. 1) Marcus Tullius Cicero, Μᾶρκος Τύλλιος Κικέρων, ὁ γνωστός ῥωμ. πολιτικός, ῥήτωρ, καὶ φιλόσοφος, σύγχρονος καὶ φίλος τοῦ Ἀττικοῦ (ἐγεννήθη τῷ 106 π.Χ., ἐφονεύθη τῇ 7 Δεκεμβρίου τοῦ 43 π.Χ.) A1, 4.5, 4. 16,6,1,3.— 2) Quintus Tullius Cicero, Κόιντος Τύλλιος Κικέρων, ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου, γαμβρὸς (τῷ 68 π.Χ.) τοῦ Ἀττικοῦ A 5, 3. 6, 4. 16, 2.— Πληθ. Cicerones = M. καὶ G. Tullius Cicero A 15, 3.

Cinnanus, Κιννανός, τοῦ Κίννα. Ὁ Λεύκιος Κορνήλιος Κίννας, ἐκβληθεὶς ἐκ Ῥώμης ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Σύλλα καὶ συναθροίσας στρατὸν εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπὶ πέντε ἡμέρας διαρκέσαν σφαγὴν τῶν πολιτῶν.

Clastidium, Ἰί, οὐ., Κλαστιδίον (νῦν Casteggio)· πόλις τῆς ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλατίας πρὸς B. τῆς Γενόας (τῆς νῦν Genova).

Claudius. 1) M. Claudius Marcellus, Μᾶρκος Κλαύδιος Μάρκελλος, ῥωμ. ὑπατος (196 π.Χ.) Hn 7,6.— 2) C. Claudius Nero, Γάιος Κλαύδιος Νέρων (τὸ β' ὑπατος τῷ 207 π.Χ.), νικητὴς τοῦ Ἀσδρούβα παρὰ τὴν Σήνην C 1,2.— 3) Ti(berius) Claudius Nero, Τιβέριος Κλαύδιος Νέρων (υἱὸς τῆς Λιβίας Δρουσίλλης συζευχθεὶς εἰς δεύτερον γάμον μετὰ τοῦ Αὐγούστου), ὁ μετέπειτα (14-37 μ.Χ.) αὐτοκράτωρ Τιβέριος A 19,4.

Cornelius (C.), Γάιος Κορνήλιος, ῥωμ. ὑπατος (193 μ.Χ.) Hn 8, 1· ἰδὲ Cethegus καὶ Scipio.

Cotta (C. Aurelius), Κόττας, ῥωμ. ὑπατος τῷ 65 π.Χ. A 4,5.

- Crēta, ae, θηλ., Κρήτη· Cretenses, ἴμ., ἀ., οἱ κάτοικοι τῆς Κρήτης, οἱ Κρήτες.
- Cyrēnaei, ὄrum, ἀ., κάτοικοι τῆς Κυρήνης (πρωτευούσης τῆς Κυρηναϊκῆς ἐν τῇ Β. Ἀφρικῇ, πρὸς Δ. τῆς Αἰγύπτου), οἱ Κυρηναῖοι.
- Diāna, ae, θ., Ἄρτεμις, θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς. Ἐπιμᾶτο ὡς θεὰ τῆς θήρας. Ταυτίζεται μὲ τὴν Ἄρτεμιν τῶν Ἑλλήνων.
- Domitīus (Cn.=Γναῖος), Δομίτιος, ῥωμ. ὑπατος (32 π.Χ.).
- Drussilia, ae, θ., ἰδ. Claudius ἀρ. 3.
- Ennīus (Q.=Quintus), Κόιντος Ἐννιος, ὁ δημιουργὸς τῆς ῥωμ. λογοτεχνίας. Ἐγεννήθη τὸ 239 π.Χ. ἐν τῇ πόλει Rudiae (νῦν Rugge) τῆς Καλαβρίας, ἔγραψε καὶ ἐπικὸν ποίημα ἐπιγραφόμενον Annales (=Χρονικά), ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπραγματεύθη τὴν ἱστορίαν τῶν ἑαυτοῦ χρόνων.
- Epirotīcus, Ἡπειρωτικός, ἐπὶ τῆς Ἡπείρου κείμενος.
- Eryx, ἔcis, ἀ., Ἐρυξ, πόλις καὶ ὄρος πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Συικελίας (νῦν]Monte] San Giuliano).
- Etrurīa, ae, θ., Ἐτρούρια (νῦν Toscana), χώρα ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Ἰταλίας.
- Eumēnes, is, Εὐμένης, βασιλεὺς τῆς Περγᾶμου (197 - 159 π.Χ.).
- Fabīus. 1) Quintus Fabius Maximus Verrucōsus (ὁ ἐπικληθεὶς Cunctātor =Μελλητής), ὑπατος τῷ 214 π.Χ., ὀνομαστός στρατηγὸς κατὰ τὸν δεῦτερον Καρχηδονιακὸν πόλεμον Hn 5,1 καὶ ἐξῆς. C 1,2. Πληθυντ. Fabīi, ὄrum, ἀ., τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τῶν Φαβίων, A 18, 4.—2) Fabius Labeo, Φάβιος Λαβέων, ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 183 π.Χ.) Hn 13,1.
- Falernus (ager), ὁ Φαλερνὸς ἀγρός, παρὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἰταλίας ἐν τῇ Καμπανίᾳ, ὀνομαστός διὰ τὸν οἶνον.
- Feretīus, Iuppiter Feretrius, Ζεὺς ὁ Φερέτριος, ὁ Ὑπέρμαχος, Ζεὺς ὁ νικητῆς (κυρίως=ὁ θεὸς τῶν σκύλων καὶ τῶν λαφύρων). Ὁ ναὸς τούτου ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίου.
- Flaccus, ἰδ. Valerius.
- Flaminīus (Titus Quintīus), Τίτος Κοῖντιος Φλαμινῖνος, ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 198 π.Χ.), νικητῆς τοῦ Φιλίππου, βασιλέως τῆς Μακεδονίας, παρὰ τὰς Κυνὸς κεφαλᾶς (197 π.Χ.), ἐλευθερωτῆς τῶν Ἑλλήνων.
- Flaminīus (C.), Γάιος Φλαμίνιος, ῥωμαῖος ὑπατος (217 π.Χ.).

- Fregellae, ārum, θ., Φρεγγέλλαι (νῦν C e r r a n o), πόλις τῆς Ἰταλίας ἐν Λατίῳ N A. τῆς Ῥώμης.
- Furius (C.), Γάιος Φούριος, ῥωμαῖος ὑπάτος (196 π.Χ.).
- Galba, ae (Servius Sulpicius), Σέρβιος Σολπίκιος Γάλβας, ῥωμαῖος praetor ἐν Ἰσπανίᾳ (151 π.Χ.).
- Gallia, ae, θ., Γαλατία. Αὕτη ἦτο διηρημένη εἰς δύο μέρη α) εἰς Gallia transalpina (τὴν σημερινὴν Γαλλίαν) Hn 3,4. καὶ β) εἰς Gallia cisalpina (τὴν σημερινὴν βόρειον Ἰταλίαν).
- Gortynii, ōrum, ἀ., Γορτύνιοι, οἱ κάτοικοι τῆς Γόρτυνος (ὄνομαστ. Γόρτυν), πόλεως τῆς Κρήτης.
- Gracchus (Tiberius Sempronius), Τιβέριος Σεμπρόνιος Γράγχος (Γράγχος), ῥωμαῖος ὑπάτος τῶ 215 καὶ 213 π.Χ. Ἐφονεύθη τῶ 212 π.Χ. πολεμῶν κατὰ τοῦ Ἀννίβα.
- Graecus, ἑλληνικός, ἕλλην Hn 13, 2. C 3,2.
- Graius (προφ. Grajus) saltus, « Γραίγια Ἄλπεις » (ἐκ τοῦ Κελτικοῦ Kraig = φαιδὸς βράχος), Γραϊκαὶ Ἄλπεις. Τὸ σημεῖον τῆς διαβάσεως εἶναι ὁ αὐχὴν (ἡ κλεισώρεια) τοῦ μικροῦ Ἀγίου Βερνάρδου (ὑψ. 2188 μ.), κατ' ἄλλους ὁ αὐχὴν τοῦ ὄρους Genèvre (ὑψ. 1860 μ.). "Ὅτι ἐκλήθησαν οὕτω (τ.ἔ. Γραῖαι Ἄλπεις ἐκ τοῦ graius = graecus) ἀπὸ τοῦ ἕλληνος Ἡρακλέους εἶναι μῦθος.
- Hadrumētum, i, οὐ., Ἀδρύμητον, πόλις παράλιος τῆς ἐπαρχίας Ἀφρικῆς ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καρχηδόνος (νῦν S u s a).
- Hamilcar, āris, Ἀμίλκας, ὁ πατὴρ τοῦ Ἀννίβα, στρατηγὸς (ἀπὸ τοῦ 247 — +229 π.Χ.). κατὰ τὸν ἀ' Καρχηδ. πόλεμον. "Ὄνομα πολλῶν ὀνομαστῶν Καρχηδονίων. (Ἡ λέξις εἶναι φοινικικὴ καὶ δηλοῖ τὸν ὑπηρέτην ἢ τὸ δῶρον τοῦ Melqart Μελκάρτ, δηλαδὴ τοῦ Βήλου, πολιούχου θεοῦ τῆς Τύρου, οὗ ἡ λατρεία διεδόθη καὶ εἰς τὴν Καρχηδόναν). Ὁ Ἀμίλκας ἐπεκαλεῖτο (Barag Barak ἢ Barca = ἀστραπή, τὸ ἀστράπτρον ζίφος).
- Hannibal, ālis, Ἀννίβας (περ. 247 - 183 π.Χ.), υἱὸς τοῦ Ἀμίλκα Βάρκα. "Ὄνομα πολλῶν Καρχηδον. στρατηγῶν. (Ἡ λ. εἶναι φοινικικὴ = τὸ δῶρον τοῦ θεοῦ. Περὶ τοῦ Baal (Βάαλ = Βῆλος) ἰδ. Iuppiter.
- Hasdrūbal, ālis, Ἀσδρούβας : 1) γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ Ἀμίλκα καὶ διάδοχος ἐν τῇ ἀρχῇ (229/228 - 221 π.Χ.) Hm 3,2. Hn 3, 1. — 2) νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Ἀννίβα, φονευθεὶς (207 π.Χ.) παρὰ τὴν Σήνην Hn 3,3. C 1,2.

- Helvīus (C.), Γάιος Ἐλβίος, συνάδελφος τοῦ Κάτωνος ἐν τῇ ἀγορανομίᾳ (199 π.Χ.).
- Hercūles, is, Ἡρακλῆς, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀκλμήνης, ὀνομαστὸς ἔθνικὸς ἥρωας τῶν Ἑλλήνων. Hercules Grāius (= Graecus ?) ἡ ἱστορία ἐνταῦθα τοῦ Ἡρακλέους εἶναι καθαρὸς μῦθος.
- Hippo, ōnis, ἄ., Ἴππων (βασιλικὸς), πόλις ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καρχηδόνος (νῦν B o n a, γαλλ. Bône).
- Hispanīa, ae, θηλ. Ἰσπανία (ἡ σημερινὴ Ἰσπανία μετὰ τῆς Πορτογαλίας). Πληθυντ. Hispaniae (C 3,4) αἱ δύο Ἰσπανίαι, τ.ἔ. α) Hispania citerior (Tarracōnensis) νοτιοδυτικὴ Ἰσπανία, ἐκεῖθεν καὶ νοτιοδυτικῶς τοῦ ποταμοῦ Ἰβηρος (νῦν Ebro) καὶ β) Hispania ulterior (Lusitania καὶ Baetica) βορειοανατολικὴ Ἰσπανία, ἐντεῦθεν καὶ βορείως τοῦ Ἰβηρος.
- Hortensīus (Quintus Hortensius Hortālus), Κόιντος Ὀρτή(ν)σιος Ὀρταλος (114 - 50 π.Χ.), ἦτο πρὸ τῆς ἀκμῆς τοῦ Κικέρωνος ὁ μεγαλύτερος ῥήτωρ τῆς Ῥώμης (ἀπὸ τοῦ 89 - 68 π.Χ.).
- Italīa, ae, θηλ., Ἰταλία. Italicus, Ἰταλικός.
- Iuppīter (καὶ Iūpiter), γεν. Iovis (πρόφ. Jovis), υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας, ὁ μέγιστος καὶ ἰσχυρότατος θεὸς τῶν Ῥωμαίων (ταυτίζεται πρὸς τὸν Δία τῶν Ἑλλήνων) A 20,3. — Ἐπίσης κεῖται ἀντὶ τοῦ Baal (= Ἥλιος) τοῦ μεγίστου θεοῦ τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Καρχηδονίων Hn 2,3. ἰδ. Feretrius.
- Karthaginiensis, e, καὶ Carthaginiensis, Καρχηδόνιος Hn 6,2 (οὐσ.) Hn 1,1. Οὐσ. πληθυντ. οἱ Καρχηδόνιοι Hm 1,3. 2,3. Hn 7,1 ἐξ.
- Karthāgo (καὶ Carthāgo), gīnis, θηλ., Καρχηδών. Ὀνομαστὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις τῆς βορείου παραλίας τῆς Ἀφρικῆς, ἀποικία τῆς Τύρου. Ἐκτίσθη περὶ τὸ 888 π.Χ. (σήμερον σφίζονται ἐρείπια παρὰ τὴν M e r s a ἐν Τύνιδι), ἀντίζηλος τῆς Ῥώμης, κατεστράφη τῷ 146 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Ποπλίου Κορνηλίου Σκιπίωνος τοῦ Ἀφρικανοῦ.
- Labēo, ἰδ. Fabius ἀρ. 2.
- Lacedaemonīus, Λακεδαιμόνιος, ἐκ Λακεδαίμονος (Σπάρτης).
- Ligūres, um, ἄ., Λίγυες, Λιγυστίνοι, λαὸς ἐπὶ τῆς ΒΔ. ἀκτῆς τῆς Ἰταλίας πρὸς Ν. τῶν Ἀπεννίνων παρὰ τὴν Γενόαν (νῦν G e n o v a).
- Longus (Tiberīus Sempronīus), Τιβέριος Σεμπρώνιος Λόγγος (ὑπατος τῷ 218 π.Χ. καὶ 194 π.Χ.).
- Lucullus (Lucīus Licinīus), Λεύκιος Λικίνιος Λούκουλλος, ῥωμαῖος

- ὑπατος (74 π.Χ.) καὶ στρατηγὸς τὸν περισσότερον χρόνον ἐν τῷ Μιθριδάτικῳ πολέμῳ (77 - 66 π.Χ.), γνωστὸς διὰ τὰ πλοῦτη καὶ τὴν ἀχαλίνωτον πολυτέλειαν Α 5,1.
- Lusitāni, ὄρουμ, ἀ., οἱ κάτοικοι τῆς Λυσιτανίας (τῆς σημερινῆς Πορτογαλίας), οἱ Λυσιτανοὶ ἰδ. Hispania.
- Lutatius (L. Lutatius Catulus), Γάιος Λουτάκιος Κάτλος, ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 242 π.Χ.) Ην 1,3. 5.
- Mago, ὄνις, Μάγων, ἀδελφὸς τοῦ Ἀννίβα.
- Marcellus, Μάρκελλος (τὸ πλήρες Marcus Claudius Marcellus) 1) ῥωμ. ὑπατος (τῷ 212 π.Χ.), περίφημος στρατηγὸς ἐν τῷ δευτέρῳ Καρχηδονιακῷ πολέμῳ, πορθητὴς τῶν Συρακουσῶν Ην 5,3. C 1,2. — 2) ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 183 π.Χ.) Ην 13,1. — 3) γαμβρὸς τοῦ Ὀκταβιανοῦ, ὑπατος (τῷ 50 π.Χ.). Ἀπέθανεν ὀλίγον πρὸ τοῦ 40 π.Χ. — Πληθ. Marcelli, ὄρουμ, ἀ., ἡ γενεά, ἡ οἰκογένεια τῶν Μαρκέλλων Α 18, 4.
- Marcius (C.), Γάιος Μάριος, ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 82 π.Χ.), υἱὸς τοῦ Γ. Μαρίου (γνωστοῦ ἀντιπάλου τοῦ Σύλλα [ἰδ. Sulla]), νικητοῦ τῶν Κίμβρων (101 π.Χ.) καὶ τῶν Τευτόνων (102 π.Χ.) Α 1, 4. 2,2. 15,3.
- Maximus, ἰδ. Fabius.
- Minucius : 1) Quintus Minucius Thermus, Κόνιντος Μινούκιος Θέρμος, ῥωμαῖος ὑπατος (193 π.Χ.) Ην 8,1. — 2) Marcus Minucius Rufus, Ἰππαρχος ὑπὸ τὸν δικτάτωρα Φάβιον Μάξιμον ἐν τῷ δευτέρῳ Καρχηδονιακῷ πολέμῳ Ην 5,3.
- Nero, ἰδ. Claudius ἀριθ. 2 καὶ 3.
- Nomentanus, Νωμεντανός, τοῦ Νωμέντου (νῦν M e n t a n a), πόλεως τῆς χώρας τῶν Σαβίνων ὀλίγον ΒΔ. τῆς Ῥώμης. — Nomentanum (praedium), κτῆμα ἐν τῇ περιοχῇ τῆς χώρας τῶν Σαβίνων.
- Numidae, ἄρουμ, ἀ., Νομάδες, λαὸς τῆς Β. Ἀφρικῆς.
- Octavius, ἰδ. Caesar 2.
- Padus, ἰ, ἀ., Πάδος, ποταμὸς τῆς Β. Ἰταλίας (νῦν Po), πηγάζων ἐκ τῶν Ἀλπεων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.
- Pamphylium mare, οὐ., Παμφυλία θάλασσα, τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Μεσογείου θαλάσσης.
- Paulus, ἰδ. Aemilius.
- Peducaeus (Sextus), Σέξτος Πεδουκαῖος, παλαιὸς φίλος τοῦ Τίτου Πομπωνίου Ἀττικίου.

- Pergamēnus, Περγαμηνός, τῆς πόλεως Περγάμου (νῦν P e r g a m a),
 ἡ ὁποία ἐγένετο ἡ πρωτεύουσα τοῦ μετέπειτα Περγαμηνοῦ βασι-
 λείου ἐν Μ. Ἀσίᾳ Hn 10,2. 11,5. Pergamēni, ὄrum, ἄ., οἱ κά-
 τοικοὶ τῆς Περγάμου, οἱ Περγαμηνοὶ Hn 11,7.
- Perpenna, ae, (Marcus), Μάρκος Περπένας, ἐπιφανὴς ῥωμαῖος ὑπα-
 τος (τῷ 92 π.Χ.), τιμητῆς (τῷ 86 π.Χ.).
- Phidias, ae, Φειδίας τις (ἰδ. βίον Ἀττικοῦ 3,2).
- Philippus, Φίλιππος ὁ Ε΄, υἱὸς Δημητρίου τοῦ Β΄, βασιλεὺς τῆς Μα-
 κεδονίας ἀπὸ τοῦ 221 - 179 π.Χ., πατὴρ τοῦ Περσέως Hn 2,1.
- Poenus, συνήθως κατὰ πληθ. Poeni, ὄrum, ἄ., Φοίνικες = Καρχηδό-
 νιοὶ (ὡς ἄποικοι ἐκ Φοινίκης) Hm 1,2. 2,3. Hn 1,1. Poenus
 (= Hannibal) Hn 10,1. Poenīcus, a, um, Καρχηδονί(α)κός.
- Pontus, Πόντος, ὁ Εὐξείνιος Πόντος (νῦν Μαύρη Θάλασσα) μετὰ τῶν
 ἐπαρχιῶν τῶν μεσημβρινῶν ἀκτῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς Βιθυνίας, τοῦ βα-
 σιλείου τοῦ Προυσίου.
- Prusīa (καὶ Prusīas), ae, Προυσίας ὁ Α΄, βασιλεὺς τῆς Βιθυνίας,
 γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ Φιλίππου τοῦ Ε΄ (ἀποθανὼν ὀλίγον μετὰ τὸν
 θάνατον τοῦ Ἀντίβα).
- Pyrenaesus saltus, ἄ., τὰ Πυρηναῖα : σειρὰ ὄρεων μετὰ τῆς σημερι-
 νῆς Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας.
- Quirinālis collis, ἄ., ὁ Κυρινάλιος λόφος, ὁ βορειότερος τῶν ἑπτὰ λόφων
 τῆς Ῥώμης (νῦν M o n t e e a v a l l o). Ἐπὶ τοῦτου ἔκειτο ὁ να-
 ὸς τοῦ Κυρίνου (δηλαδὴ τοῦ μετὰ θάνατον ἀποθεωθέντος Ῥωμύλου).
- Rhodānus, i, ἄ., Ῥοδανός, (νῦν R h ὀ n e), ποταμὸς τῆς Γαλατίας
 (Γαλλίας) ἐκβάλλων εἰς τὴν Μεσόγειον.
- Rhodīi, ὄrum, ἄ., οἱ Ῥόδιοι. Οὗτοι ἤσαν σύμμαχοι τῶν Ῥωμαίων.
- Roma, ae, θ., Ῥώμη, πρωτεύουσα τοῦ Λατίου καὶ ὀλοκλήρου τοῦ ῥω-
 μαϊκοῦ βασιλείου.
- Romānus, Ῥωμαῖος οὖς. Romāni, ὄrum, ἄ., οἱ Ῥωμαῖοι.
- Romūlus, Ῥωμύλος, πρῶτος ἰδρυτῆς καὶ βασιλεὺς τῆς Ῥώμης.
- rubrum mare, οὖ., ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα (νῦν Ἀραβικὸς καὶ Περσι-
 κὸς κόλπος).
- Sabīni, ὄrum, ἄ., Σαβῖνοι, λαὸς τῆς Κεντρικῆς Ἰταλίας πρὸς Α. τοῦ
 Λατίου in Sabinis = ἐν τοῖς Σαβίνοις, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Σαβίνων,
 C 1,1
- Saguntum, i, οὖ., Σάγουντον, πόλις τῆς Ἰσπανίας βορειῶς τῆς Va-

- Iencia (νῦν ἐρείπια μόνον παρὰ τὴν Murviedro), κυριευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα (τῷ 219 π.Χ.) Hn 3,2.
- Sardinīa, ae, θ., Σαρδῶ, Σαρδηνία, Σαρδινία, νῆσος πρὸς Δ. τῆς Ἰταλίας. Sardiniensis, e, ἀφορῶν (εἰς) τὴν Σαρδηνίαν.
- Scip̄io, ōnis : 1) P. Cornēlius Scip̄io, Πόπλιος Κορνήλιος Σκιπίων, ὕπατος (τῷ 218 π.Χ.) καὶ ἀντίπαλος τοῦ Ἀννίβα Hn 4,1.—2) P. Cornelius Scip̄io Africānus maior (235 - 184 π.Χ.), υἱὸς τοῦ προηγουμένου, νικητῆς τοῦ Ἀννίβα παρὰ τὴν Ζάμαν (τῷ 202 π.Χ.) Hn 6,1. 3.—3) Scip̄io Cornelius, ὁ ὑπὸ τοῦ Γάτου Μετέλλου Πίου υἰοθετηθεὶς καὶ διὰ τοῦτο φερόμενος ὑπὸ τὸ ὄνομα Q. Caecilius Metellus Pius Scip̄io (ὕπατος τῷ 52 π.Χ.), πενθερὸς τοῦ Πομπηίου A 18,4.
- Sēna, ae, θ. Σήνη, μικρὰ παραθαλάσσιος πόλις τῆς Ὀμβρικῆς ἐπὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους (νῦν Sinigaglia) παρὰ τὸν ποταμὸν Μέταυρον C 1,2.
- Servilius (τὸ πλήρες Cn[aeus] Servilius Geminus), Γναῖος Σεργίλιος Γέμινος, ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 216 π.Χ.).
- Siciliā, ae, θ., Σικελία.
- Silēnus, Σιληνὸς ὁ Καλακτῖνος (= ἐκ τῆς Καλῆς ἀκτῆς τῆς Σικελίας), Ἕλληνας ἱστορικός, ἀκόλουθος τοῦ Ἀννίβα, συγγραφεὺς τῶν Σικελικῶν καὶ τῶν Ἱστορικῶν Hn 13,3.
- Sos̄ius (C.), Γάιος Σόσιος, ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 32 π.Χ.).
- Sos̄ylus, Σωσύλος (καὶ Σώσιλος) ὁ Ἴλιος ἢ κατ' ἄλλους ἐκ τῆς Λακεδαιμόνου (Σπάρτης), Ἕλληνας ἱστορικός, ἀκόλουθος τοῦ Ἀννίβα Hn 13,3.
- Sulla, ae, (C. Cornelius), Γάιος Κορνήλιος Σύλλας, ὁ γνωστὸς ῥωμαῖος δικτάτωρ (τῷ 82 π.Χ.), ἐχθρὸς τοῦ Γ. Μαρίου. Sullānus ὁ τῷ Σύλλᾳ ἀνήκων, τοῦ Σύλλα.
- Sulpicius : 1) Sulpicius Galba, Πόπλιος Σολπίκιος Γάλβας, ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 200 π.Χ.) Hn 7,1.—2) P. Sulpicius Rufus, δῆμαρχος (τῷ 88 π.Χ.) προγραφεὶς καὶ φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Σύλλα. Ὁ ἀδελφὸς τούτου Servius Sulpicius Rufus ἦτο ὀνομαστὸς ῥήτωρ καὶ νομομαθῆς, σύζυγος τῆς Ἀνικίας, διατελέσας ὕπατος (τῷ 51 π.Χ.), A 2,1. 2.—3) Sulpicius Blitho, Σολπίκιος Βλίθων, ῥωμαῖος χρονογράφος Hn 13,1.
- Syr̄ia, ae, θ., Συρία, χώρα τῆς Ἀσίας μεταξὺ τοῦ Εὐφράτου καὶ τῆς Μεσογείου.

- Tamphiliānus, ὁ ἀνήκων τῷ Ταμφίλῳ. Tamphiliāna (domus) θ., οἰκία φέρουσα τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ιδιοκτῆτου αὐτῆς Ταμφίλου, ὅστις ἀνήκεν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν ὁμωνύμων ὑπάτων.
- Tamphīlus, Τάμφιλος, Cn. Baebius καὶ M. Baebius (ῥωμαῖοι ὑπατοὶ τῷ 182 καὶ 181 π.Χ.) Hn 13,1.
- Terentiūus (τὸ πλήρες C. Terentius Varro), Γάιος Τερέντιος Οὐάρων (Βάρρων), ῥωμαῖος ὑπάτος τῷ 216 π.Χ.
- Thermopylae, ārum, θ., Θερμοπύλαι Hn 8,3.
- Tibēris, is (αἰτ. Tiberim, ἀφαιρ. Tiberi), ἄ., Τίβερις (νῦν Tevere). ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῶν Ἀπεννίνων καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Ῥώμης.
- Torquātus: 1) Manlīus Torquatus. Λεύκιος Μάνλιος Τορκουᾶτος. ὀνομαστός ῥωμ. ῥήτωρ, ὑπάτος (τῷ 65 π.Χ.) A 1,4. 4,5.— 2) Aulus Manlius Torquatus Αὔλος Μάνλιος Τορκουᾶτος, ἀδελφὸς τοῦ προηγούμενου, φίλος τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Ἀττικῷ A 15,3.
- Trasumēnnus, i, ἄ., (κατὰ παράλειψιν τῆς λέξεως lacus ἄρσ. = λίμνη), Τρασιμέν(ν)η, λίμνη τῆς Ἐτρουρίας (νῦν I a g o d i P e r u g i a).
- Trebīa, ae, ἄ., Τρεβίας (νῦν T r e b b i a), παραπόταμος τοῦ Πάδου διαρρέων τὴν Πλακεντίαν (νῦν P i a c e n z a).
- Tullīus, Τύλλιος ἰδ. Cicero.
- Tuscūlum, i, οὐ., Τοῦσκλον (νῦν F r a s c a t i), πόλις τοῦ Λατίου, 14 χιλμ. μακρὰν τῆς Ῥώμης.
- Utīca, ae, θ., Ὑτίκη (Οὐτίκη), πόλις τῆς Β. Ἀφρικῆς ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καρχηδόνος, ἀποικία τῶν Τυρίων.
- Valerīus (C. Valerius Flaccus), Γάιος Οὐαλέριος (Βαλέριος) Φλάκκος, συνάδελφος τοῦ Κάτωνος καὶ ἐν τῇ ὑπατείᾳ (τῷ ἔτει 199 π.Χ.) καὶ ἐν τῇ τιμητείᾳ (τῷ 184 π.Χ.) C 1,1. 2,1.
- Venusīa, ae, θ., Οὐενουσία (Βενουσία, νῦν Venosa), πόλις τῆς Ν. Ἰταλίας (Ἀπουλίας), πατρίς τοῦ ῥωμαίου ποιητοῦ Ὀρατίου.
- Vettōnes, um, ἄ., οἱ Οὐέττωνες (Βέττωνες), λαὸς τῆς Λυσιτανίας κατοικῶν τὴν ΒΔ. Ἰσπανίαν (τὴν νῦν Πορτογαλίαν).
- Vipsanīus, ἰδ. Agrippa.
- Volso (γεν. Volsōnis), Cn. Manlius Volso (ἢ Vulso), Γναῖος Μάνλιος Οὐόλσων (Βόλσων), ῥωμαῖος ὑπάτος (τῷ 189 π.Χ.) νικητῆς τῶν Γαλατῶν τῆς Μ. Ἀσίας Hn 13,2.
- Zama, ae, Ζάμα, ἰσχυρὰ πόλις τῆς Νομιδίας πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Καρχηδόνος Hn 6,3.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ*

Α

ā ἢ āb (abs παρὰ τῷ Νέπωτι μόνον ἐν συνθέσει, π.χ. abstineo ἐκ τῆς προθ. abs καὶ teneo), πρόθεσις μετ. ἀφαιρ. 1) τοπικῶς: ἀπό, ἐκ, Hm 2,4. Hn 2,1. 2,2. 6,3. 7,7. A 20,1. Μετὰ τῆς ἐννοίας τῆς ἀμύνης ἀπό τινος (ἡμεῖς λέγομεν: ἐναντίον τινός) Hm 9,4. 10,5. 2) χρονικῶς: ἀπό, ἐκ C 2,4. 3,2. A 5,3. 16,3. 18,3 (a stirpe). 3) πρὸς δῆλωσιν τῆς καταγωγῆς ἢ τοῦ γένους: ἀπό, ἐκ A1,1. 18,3 (a quōque ortus = et a quo ortus). 4) πρὸς δῆλωσιν ἐκπορεύσεως ἐνεργείας: a patriā, a maioribus, a patre accipio παρὰ τῆς πατρίδος, παρὰ τῶν προγόνων, παρὰ τοῦ πατρὸς παραλαμβάνω Hm 1,5. A 1,1. 14,2. 5) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου: = ὑπό, παρὰ (+ γεν.) Hn 2,2.

C 2,4 καὶ. A 13,2. 19,1. 20,4. ab-aliēno, 1. (ἀποξενῶ). 2) ἀφίστημι, ἀποσπῶ ἐγείρων εἰς ἀποστασίαν, καθιστῶ ἐχθρὸν Hm 2,2. oppida abalienāta πόλεις ἐπαναστάσαι, ἀποσιρικτῆσαι Hm 2,4. ab-est, ἰδ. absum. ab - horrēo, ūi, —, 2. (ἀποστρέφομαι). 2) δὲν συμφωνῶ, εὐρίσκομαι εἰς ἀσυμφωνίαν (ἀντίφασιν), διαφέρω. ab-īcīo (πρόφερε ab - jicio ἐκ τῆς ab καὶ iacio), iēcī, iectum, 3. (ἀπορρίπτω). 2) ἀπορρίπτω, (ρίπτω) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὡς πρᾶγμα εὐτελοῦς ἀξίας [ἀποθέτω]). abs-tīnēo (abs καὶ tēnēo), tinūi, —, 2. ἀπέχω. me cibo (ἀφαιρ.) ἀπέχομαι τῆς τροφῆς, ἐγκρατεύομαι, νηστεύω. ab-sens, ἰδ. absum. ab-sum, afūi, abesse, εἶμαι ἀπών, ἀποδημῶ, ἀπουσιάζω A 20,1. ἀπέ-

* Τὰ οὐσιαστικά, ὧν δὲν σημειοῦται τὸ γένος, εἶναι θηλυκά. Τῶν εἰς -us, -a -um ἐπιθέτων ἐσημειώθη μόνον ὁ τύπος τοῦ ἀρσενικοῦ. — Οἱ ἀναγραφόμενοι μεθ' ἑκάστου βῆμα ἀριθμοὶ δηλοῦσι τὰς συζυγίας. — Οἱ ἀρχικοὶ χρόνοι πολλῶν συνθέτων βημάτων ἐσημειώθησαν ἐν τοῖς ἀπλοῖς. Τῶν βῆμ. τῆς 1ης συζυγίας ἐσημειώθη μόνον ὁ ἐνεστώς τῆς ὀριστ. — Ἐκάστης λέξεως ἢ πρώτης σημασίας ἐτέθη ἐντὸς παρενθέσεως, ἐκτὸς ἂν ἢ λέξις ἀπαντᾷ ἐν τῷ κεμένῳ μετὰ τῆς σημασίας ταύτης. Τὰ μακρὰ καὶ βραχέα φωνήεντα δὲν ἐσημειώθησαν πανταχοῦ, ἀλλὰ μόνον ἐνθα ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον ἢ χάριν τοῦ ὀρθοῦ τονισμοῦ.

Hm = Hamilcar, Hn = Hannibal, C = Cato, A = Atticus.

χω, εἶμαι μακρὰν Hn 6,2. absens ἀπὼν Hn 2,1. 8,2. A 3,2. 20,4.—
2) ἀπὼν (ἀνευ συνδρομῆς, συμ-
πράξεως) Hn 5,3.

ac (οὐδέποτε πρὸ φων. καὶ τοῦ h)
ἢ atque (πρὸ φων. καὶ σπανίως
πρὸ συμφ.) καὶ, καὶ δὴ. multo
aliter ac πολὺ ἄλλως ἢ. alia atque
antea ἄλλα (διαφορετικὰ) ἢ πρό-
τερον (ἄλλα καὶ πρότερον). atque
hic tantus vir καὶ μάλιστα ὁ μέγας
οὗτος ἀνὴρ Hn 13,2.

ac-cēdo, 3. προσέρχομαι, ad has-
tam publicam προσέρχομαι εἰς
δημοσίαν πρᾶξιν (εἰς δημοπρα-
σίαν), ἀγοράζω δημόπρατα, λαμ-
βάνω μέρος εἰς δημοπρασίαν (ιδ.
hasta). 2) Africam (= ad A-
fricam) προσορμίζομαι εἰς τὴν
'Αφρικὴν Hn 8,1. 3) παρουσιάζομαι,
ἐμφανίζομαι A 21,4.

ac-celēro, 1. ἐπιτυγχάνω, ἐπισπεύδω.
accēpi, ιδ. accipio.

acceptus, εὐπρόσδεκτος.

accessio, ōnis, (ἐπ)αύξησις.

ac-cido (ad καὶ cado), accidī,—
3. (προσπίπτω). 2) accidit συμ-
βαίνει νά. . . Hn 12,1.

ac-cipio (ad καὶ capio), accēpi,
acceptum, 3. (παρα)λαμβάνω, δέ-
χομαι. 2) λαμβάνω, εἰσπράττω A
2,4 3) λέγω ναί, συγκατανεύω,
παραδέχομαι Hn 2,4. 4) ἀντιλαμ-
βάνομαι, (κατα)νοῶ, μαθάνω A
1,3. 5) dignitatem παραλαμβάνω
τὸ ἀξίωμα. 6) κληρονομῶ A 14,2.

ac-cresco, 3. ἐπανξάνω, -ομαι.

accuratē, ἐπίρρ. ἀκριβῶς, ἐπιμε-
λῶς, λεπτομερῶς.

ac-cūso, 1. γράφομαι, μηνύω τινὰ
(ὡς ἔνοχον δημοσίου ἀδικήματος).
in iudicio publico ἐν δημοσίᾳ
δίκῃ ιδ. suus.

acīēs, ēi (τάξις μάχης), παράταξις,
μάχη Hn 6,4. 2) ναυτική παρά-
ταξις Hn 11,1. 3) in acie «κατὰ
στόμα», κατὰ μέτωπον Hn 5,4.

acquiēvi, ιδ. asquiesco.

ac-quiesco, ēvi, ētum, 3. (ἀνα-
παύομαι). 2) (κατ' εὐφημισμὸν)
ἀποθνήσκω, (ἀναπαύομαι).

acriter, ἐπίρρ. (δξέως). 2) δρα-
στηρίως, ἐντόνως. Συγκρ. ἐπίρρ.
acrius, ὑπερθ. ἐπίρρ. accerrime
(acer, acris, acre δριμύς, δξύς).

acroama, ātis, οὐ. (πληθ. āta,
δοτ. ἀφαιρ. ātis), ἀκρόαμα (ἐκ
τοῦ ἀκροᾶσθαι) = πᾶν τὸ μετὰ
τέρψεως ἀκούμενον (εἴτε τοῦτο
ἀναγινώσκεται, εἴτε ἀπαγγέλλε-
ται, εἴτε κρούεται καὶ ἄδεται), ὡς
π.χ. ἀνάγνωσμα, σκηνική παρά-
στασις, ἀπαγγελία, μέλος, ᾄσμα.
3) ἀντὶ τοῦ προσώπου, ὅπερ ἀνα-
γινώσκει (διηγεῖται ἡδέως, ἀπαγ-
γέλλει κλπ. [μάλιστα ἐν τοῖς δεί-
πνοις]), ὁ ἀναγινώσκων, ὁ ἀπαγ-
γέλλων, ὁ μουσικός, ὁ ἀοιδός.

actor, ōris, ā. (πράκτωρ). 2) ὁ ἐκτε-
λῶν τὸ ἀποφασισθέν, ἐκτελεστής,
ὁ ἔργω ὑποστηρικτής ιδ. auctor.
ad, πρόθ. μετ' αἰτ., πρὸς, εἰς Hn

2,1. 2,4. liber ad Rhodios (ένν. scriptus γεγραμμένον) βιβλίον άπευθυνόμενον πρὸς τοὺς Ῥοδίους, άφιερωμένον τοῖς Ῥοδίοις A 22,4. — 2) χρονικῶς μέχρι A 5,1. 18,3. usque ad μέχρι Hn 2,3. 7,1. C 2,4. — 3) πρὸς δήλωσιν σκοποῦ A 17,3.

addīdi, ιδ. ad-do.

ad-do, addīdi (έκ τοῦ addēdi), additum (έκ τοῦ ad-dātum), 3. προστίθῃμι, προσθέτω.

ad-dūco, 3. ad aram προσάγω, ὀδηγῶ εἰς τὸν βωμόν. in suspicionem καθίστημί τινα εἰς ύποψίαν, καθιστῶ τινα ύποπτον.

1. ad-ēo, adīi, adītum, adīre, προσέρχομαι.

2. adēo, έπίρρ., εἰς τοσοῦτον, εἰς τοῦτο. 2) οὔτω, (τόσον).

ad-hībēo (έκ τοῦ ad-hābeo), būi, hītum, 2. (προσέχω). curam χρῶμαι θεραπεία (κάνω κούρα).

adhuc, έπίρρ. μέχρι τοῦ νῦν.

adīi, ιδὲ ῥήμα ad-ēo.

ad-iungo, nxi, nctum, 3. προστίθῃμι, συνάπτω.

adiunxi, ιδ. adiungo.

ad-ministro, 1. διοικῶ.

admirandum, i, οῦ., τὸ θαυμάσιον (τὸ άξιολύμαστον, τὸ άξιοσημείωτον).

admōdum (έκ τοῦ ad mōdum = μέχρι τοῦ άπαιτουμένου μέτρου) πάνυ, μάλα, λίαν.

admonītus, ūs, ά. (admōnēo παραι-

νῶ) παραίνεις. admonitū (μετὰ γενικῆς) τῇ παραίνεσει (τιός), ad-orpto, 1. υἰοθετῶ.

ad-orior, adortus sum, adorīri, 4. άποθ. προσβάλλω.

ad-sum, affūi (ad-fui), adesse, παραγίγνομαι, παρευρίσκομαι.

adulescens, ntis, ά. (κυρίως μτχ. ένεστ. τοῦ ῥ. adolesco αύξάνομαι), ὁ νέος άνήρ (άπό 17-42 έτών) Hm 3,2. A 16,1.—2) έπιθετικῶς, νέος έν νεανικῇ ήλικίᾳ A 2,2.

adulescentīa, ae, παιδική ήλικία. adulescentūlus, i, ά., μεῦραξ, νεανίας, (νέος άνήρ) A 2,1. 2,4 (ένθα πρόκειται περὶ νέου έχοντος) ήλικίαν 23 περίπου έτών). 2) έπιθ. admodum adulescentūlus πολὺ νεαρός Hm 1,1.

adventus, ūs, ά., άφιξίς.

adversariūs (έπιθ. άντίπαλος). 2) οὔσ. ά. ὁ πολέμιος, ὁ έχθρός.

adversus, πρόθ. (κυρίως τὸ adversus εἶναι μετοχή = έστραμμένος πρὸς τι), άπέναντι, άντικρύ. 2) τοπικῶς έχθρικῶς καὶ μεταφορικῶς εναντίον, παρὰ + αιτ.

aedēs (άρχαίότ. τύπος aedis), is, ναός.

aedificāram = aedificavēram.

aedificātor, ōris, ά., (ὁ οικοδόμος). 2) ὁ φιλοικοδόμος, ὁ άγαπῶν νά οικοδομῇ ὠραίας καὶ μεγαλοπρεπεῖς κατοικίας.

aedificiūm, īi, οῦ., οικοδόμημα Hn 12,3.

aedificō, 1. οἰκοδομῶ, κατασκευάζω
aedīlis, is, ἄ., ὁ ἀγορανόμος. ae-
dilīs plebēi (plebei εἶναι γεν.
[= plebis] ἐξ ὀνομαστικῆς ple-
bes) ὁ δημοτικός ἢ ταπεινότερος
ἀγορανόμος.

aedis, id. aedes.

aemulatio, ōnis, ἀνταγωνισμός, ἄ-
μιλλα (εὐγενής), ἀντίθ. obtrec-
tatio.

āenēus (ἐκ τοῦ aes, aeris οὐ. χαλ-
κός), χαλκοῦς.

aequālis, e, (ὀμῆλιξ). 2) οὐσ. ἄ.,
ὁ ὀμῆλιξ.

aequē, ἐπίρρ., ἐπίσης, ὡσαύτως.

aequus, ὀμαλός, ἴσος. 2) ἀπαθήs.
ἀτάραχος A 1, 3. 3) condicio
παραδεκτός, δίκαιος (λογικός, συμ-
φέρων) ὄρος (ἐπὶ τόκου).

aerarium, īi, οὐ., ταμειῶν, ταμειῶν
(τοῦ κράτους).

aes, aeris, οὐ., χαλκός. 2) χρῆμα.
aes aliēnum τὸ χρέος (κατὰ λέξιν
= χρῆμα ξένον).

aestīmo, 1. (τιμῶ). 2) magni aes-
tīmo μεγάλως ἐκτιμῶ. minoris
aestīmo ὀλιγώτερον ἐκτιμῶ.

aetas, ātis (αἰών). 2) ἡλικία,
ἔτος, βίος. puerīlis aetas παιδική
ἡλικία. extrēma aetas ἐσχάτη
ἡλικία, βῆθ γῆρας. haec aetas
οὗτος ὁ χρόνος, ὁ παρῶν χρόνος
Hm ,25.

affēci, id. afficō.

affecto, 1. (ἐπιχειρῶ). 2) ἐπιδιώκω.

af-fēro (ad-fero), attūli, allātum,

afferre (προσφέρω) 2) testimo-
nium δίδω, (ἀνα)φέρω ἀπόδει-
ξιν (τεκμήριον).

af-ficō (ad καὶ fācio), fēcī,
fectum, 3. οὕτω διατίθημι τινα
2) aliquem poenā τιμωρῶ τινα.
afficior morbo (ἀφαιρ.) περιπί-
πτω νόσῳ, νοσῶ. afficior morbo
oculorum περιπίπτω νόσῳ τῶν
ὀφθαλμῶν, περιπίπτω ὀφθαλμιά.
affinitas, ātis, κηδεστία, συγγέ-
νεια ἐκ γάμου.

affūit, id. adsum.

affluentīa, ae, καὶ affluentīa (ἀ-
φθονία). 2) περίσσεια μετὰ πο-
λυτελείας, περιττή πολυτέλεια.

affluentīus, συγκρ. (τοῦ ἐπιρρήμα-
τος affluenter ἀφθόνως), πολυτε-
λέστερον (με περισσότερο λουῖσσο).

ager, agri, ἄ., ἀγρός, χώρα.

agīto, 1. (ἐλάυνω). 2) mente ἐν τῷ
νῷ κινῶ, κατὰ νοῦν ἔχω, διανοοῦμαι.

ago, ēgi, āctum, 3. (ἄγω). 2) ἐπι-
τελῶ, κατορθῶ. Hn 10,1. 3) πρᾶτ-
τω A 20,1. 20,4. meam rem διεξά-
γω ὑπόθεσίν μου. bellum πόλε-
μον, (τὰ τοῦ πολέμου) διενεργῶ
(ἐπὶ στρατηγῶ), πολεμῶ. gra-
tias χάριτας ὀμολογῶ, εὐχαριστῶ.
ad vitam agendam πρὸς τὸ δια-
γαγεῖν τὸν βίον, πρὸς τὸ πρακτικὸν
μέρος τοῦ βίου. 4) existimatio
agitur ἢ ὑπόληψις διακυβεύεται
(παίζεται) A 15,2.

agricola, ae, ἄ., (ἀγρονόμος, γεω-
πόνος), γεωργός.

- alīas, ἐπίρρ., ἄλλοτε.
 aliēnus, ἀλλότριος, ξένος.
 alīquis, alīqua, alīquod, ἄντων.
 ἄορ. ὡς ἐπίθετ. τις, τι A 2,3. 14,1.
 18,4. Συγκκομμένος τύπος quis,
 qua, quod A 3,2. 3,3. 2) ἄντων.
 ἄορ. τιθεμένη ὡς οὖσ. aliquis,
 aliquid τις, τι Hn 11,2. A 20,2
 Συγκκομμένος τύπος, quis, quid
 Hn 2,6. 9,2.
 alīquos, ἄκλ. πληθυντ. τινές, τινά.
 alīter, ἐπίρρ., ἄλλως. aliter ac ἄλ-
 λως ἤ.
 alīus, alīa, alīud, (γεν. alīus, δοτ.)
 alīi) ἄλλος, διάφορος alīi - alīi
 οἱ μὲν—οἱ δέ.
 alo, alūi, altum, 3. (τρέφω). 2)
 morbum τρέφω, παρατείνω. ὑ-
 ποθάλλω τὴν νόσον.
 alter, altēra, altērum, (ὁ ἕτερος).
 2) ὁ δεύτερος.
 alterūter, ūtra, ūtrum ὁ ἕτερος.
 alterūtra pars τὸ ἐν ἢ τὸ ἄλλο
 κόμμα (μερίς).
 amātor, ōris, ἄ. (ἐραστής). 2)
 φίλος, θαυμαστής, λάτρης, ἐραστής.
 ambītus, ūs, ἄ. (ἐκλογικὴ περιο-
 δεία). 2) παράνομος σπουδαρ-
 χία (ἐκλογικαὶ παραβάσεις).
 amīcē, ἐπίρρ. φιλικῶς.
 amicitīa, ae, φιλία.
 amīcus, ἐπίθ. φίλος.
 amissem, id. amitto.
 a-mitto, 3. (ἀποπέμπω). 2) ἀπόλ-
 λυμι [χάνω], ἀποβάλλω.
 amo, 1. ἀγαπῶ.
 amoenitas, tātis, (χάρις), 2) τερ-
 πνότης (εὐμορφία).
 amphōra, ae, ἀμφορεύς. (εἶδος ὑ-
 δρίας μετὰ στενοῦ λαιμοῦ καὶ δύο
 λαβῶν ἢ ὠτίων).
 amplitūdo, īnis, (εὐρύτης). 2) λαμ-
 πρότης, σπουδαιότης.
 amplīus, ἐπίρρ., πλέον (θετ. amplē
 ἀφθόνως). amplīus centum mi-
 lia ἀντι amplius q u a m centum
 milia πλέον ἢ ἑκατὸν χιλιάδς.
 non amplius novem annos οὐχί
 πλέον ἢ ἐννέα ἔτη.
 amplus, (ἄφθονος). 2) μέγας κα-
 τὰ τὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν ἢ ἀξίαν,
 μεγαλοπρεπής.
 an, μόρ., ἢ (εἰσάγει τὸ β' μέρος
 πλαγίας ἐρωτήσεως).
 anagnostes, ae, (αἰτ. ἐν. anagnos-
 tem καὶ anagnosten), ἄ., ἀνα-
 γνώστης. Πληθ. — ae. Οἱ ἀναγνώ-
 σται ἦσαν πεπαιδευμένοι δοῦλοι,
 "Ἐλλήνες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Ἀ-
 νεγίνωσκον ἐν ὄρα ἀναπαύσεως
 τῶν Ῥωμαίων ἢ διακοῦντος τοῦ
 δεῖπνου. Ἡ ἀντίστοιχος λατ. λέξις
 εἶναι lector (= ἀναγνώστης).
 angustīae, ārum, πληθ. (τὰ στενά).
 angustiae locorum τὰ στενά, τὸ
 στενὸν πέρασμα ἢ στενοχωρία, τὸ
 στενόπορον, ἢ κλεισώρεια.
 anīma, ae, (πνεῦμα, ἀναπνοή).
 2) ψυχή, ζωή.
 animadverto (animum adverto),
 verti, versum, 3. (προσέχω τὸν
 2νοῦν).) (ἐπὶ τῶν τιμητῶν) in

aliquem ἐπιτιμῶ τινι. τιμωρῶ. anīmus, i, ἄ., (ψυχή). 2) νοῦς, φρόνημα, διάθεσις. animo aequo πρῶος (ἄνευ ἀντιδράσεως). animo fidenti atque infesto φρονήματι θαρροῦντι καὶ ἐχθρικῶ (μετ' αὐτοπεποιθήσεως καὶ μίσους). animo. . . ventre πνευματικῶς... διὰ σωματικῶν ἀπολαύσεων ἰδ. bello. annālīs, is, ἄ., (ἐνν. liber καὶ συνηθέστ. κατὰ πληθ.) βίβλος χρονική, τὰ χρονικά, ἡ ἱστορία. annicūlus, ἔτειος, ἐνὸς ἔτους. an-nuo (ad-nuo), nūi,—, 3. (κατάνεύω), ὑπισχνοῦμαι, συγκατανεύω. annus, i, ἄ., ἔτος. multis annis ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν Hm 2,5. anno quarto (nono) postquam τ ρ ί α (ὀ κ τ ῶ) ἔτη ἀφοῦ. . . Hn 8,1. Hm 4,2. annūus, ἐνιαύσιος, ἐπὶ (ἤ δι') ἐν ἔτος. ante, I. πρόθ. μετ' αἰτ. πρὸ A 3,3. 2) χρον. Hn 1,2. A 20,1. ante eum πρὸ αὐτοῦ (πρὸ τῆς ἐποχῆς του) Hn 3,4.—II. ἐπίρρ. χρονικόν, πρότερον A 19,2. 3. antēā, (ante + eā), ἐπίρρ., πρότερον. ante-cēdo, 3. (προβαίνω). 2) προέχω, ὑπερέχω (εἶμαι ἀνώτερος). antiquitas, ātis, ἀρχαιότης, ἀρχαῖοι χρόνοι A 3,3. 2) πᾶν τὸ ἀφορῶν (εἰς) τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν, (ἱστορία τῶν ἀρχαίων χρόνων), ἀρχαιολογία A 18,1. 20,2. antiquitas, ἐπίρρ., ἀρχαιόθεν.

ap-pārēo, ūi, ūtum, 2. ἀναφαίνομαι, ἐμφανίζομαι Hn 12,4. φανερός καθίσταμαι, εἰς φῶς ἔρχομαι A 16,4. ap-pāro (ad-pāro), 1. παρασκευάζω appellasse = appellavisse. appello, 1. καλῶ, ὀνομάζω. ap-prīme (ad-primus), ἐπίρρ., μετ' ἐπιθετ. θετικῶ βαθμοῦ, ἐν πρώτοις, πρώτιστα (ὅλος ἰδιαιτέρως). aptus, ἀρμόδιος, ἐπιτήδειος. apud, πρόθ. μετ' αἰτ., παρά τινα, παρά τι. 2) παρά τινι Hn 10,1. apud exercitum ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ Hn 7,3. ara, ae, θ. βωμός. arbitrium, ūi, οὐ. (διαίτησις). 2) κρίσις, γνώμη Hn 1,3. 3) βούλησις, αὐθαρεσία (ἀπεριόριστος ἰσχύς) Hn 12,5. arbitror, 1. ἀποθ. (ὠτακουστῶ). 2) θεωρῶ ὡς ἀληθές, πιστεύω, φρονῶ A 15,1. arcessi, παθ. ἀπρμφ. ἰδ. arcesso. arcesso, īvi, ītum, 3. μεταπέμπομαι (στέλλω καὶ προσκαλῶ). argentum, i, οὐ. (ἀργυρος). 2) νομίματα ἀργυρᾶ, ἀργύριον, χρήματα = pecunia. arma, ōrum, οὐ. πληθ. (ὄπλα). 2) ὄπλα, ἡ δύναμις τῶν ὄπλων, ἡ πολεμικὴ ἰσχύς Hn, 10,4. αἱ ναυτικαὶ μονάδες, ἐξοπλισμός Hn 11,7. πόλεμος. armo, 1. (ὀπλίζω). 2) παρέχω. ἔνοπλον δύναμιν Hn 10,1. — 2) ὡς

οὖσ. armāti, ὄrum, ἀ., οἱ ἔνοπλοι.
ar-rīpio (ad-rāpio), ripūi, rep-
tum, 3. (ἀναρπαζώ). 2) ali-
quid μετὰ ζήλου ἐπιλαμβάνομαι,
ἀφοσιοῦμαι εἰς τι.

arripūi, ἰδ. arripio.

artifex, artificis, ἀ. (ὁ μετερχόμε-
νος τέχνην τινά), τεχνίτης.

a-scendo (ad καὶ scando), ndi,
nsum, 3. (ἀναβαίνω). 2) navem
ἐπιβαίνω νεώς.

ascitus, ἰδ. ascisco.

a-scisco (ad-scisco), īvi, ītum,
3. (δέχομαι). 1) civitatem δέ-
χομαι (ἄλλην) πολιτείαν (τὸ δι-
καίωμα τοῦ πολίτου ἐν ἄλλῃ πόλει).

asperitas, ātis, (τραχύτης). 2)
τραχύτης, δυστροπία.

assēcla, ae, ἀ., (ἀντὶ assec[ū]la ἐκ
τοῦ assequor), ὁ ἀκολουθῶν τινα,
ὁ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τινος ὄν (ὡς
ἐπὶ τὸ πλεῖστον λέγεται περὶ τοῦ
ἀκολουθοῦ τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ῥω-
μαίου στρατηγοῦ).

assidūus, συνεχής.

at, σύνδ., ἀλλά, δέ.

atque, ἰδ. ac.

at-tingo (ad-tango), tīgi, tactum
3. (ἐφάπτομαι). 2) ἄπτομαι, ἀσχο-
λοῦμαι (ἐρασιτεχνικῶς) περὶ τι.

āctor, ōris, ἀ. (ὁ αἴτιος]ἐπὶ κα-
λοῦ]), ὁ συμβουλή ὑποστηρικτής,
ὁ σύμβουλος ἰδ. actor.

āudeo, āusus sum, 2. (ἡμιαποθετι-
κὸν) τολμῶ. negare ausus non
sum δὲν τολμῶ νὰ εἶπω (τὸ) ὄχι.

āudio, īvi, ītum. 4. ἀκούω. 2) ἐξ
ἀκοῆς ἢ ἐκ φήμης γιγνώσκω A13,7.

āugeō, āuxi, āuctum, 2. αὐξω, αὐ-
ξάνω. augeo officium αὐξάνω τὴν
ἐξυπηρετικότητα, τὴν καλωσύνην.

āurēus, χρυσοῦς.

āurum, i, οὖ., (χρυσός). 2) χρυσᾶ
νομίσματα, χρυσίον.

āusus, ἰδ. āudeo.

aut, σύνδ., ἢ (ἐν A 14,3 = καί).

autem, σύνδ., δέ.

auxīlium, īi, οὖ. (ἐπικουρία). 2)
πληθυντικός : auxilia, ὄrum, οὖ.,
βοήθεια, ἐπικουρικὰ στρατεύματα
Hm 2,3.

avaritia, ae, φιλαργυρία.

avuncūlus, i, ἀ., θεῖος (πρὸς μη-
τρός), μητρᾷδελφος (ἀδελφὸς τῆς
μητρός).

B

bellicōsus, πολεμικός.

bello, 1. πολεμῶ. animo bellare
μετὰ σπουδῆς καὶ ζήλου, μετ' ἐνεργ-
γείας τοῦ πνεύματος πολεμῶ.

bellum, i, οὖ., πόλεμος.

bene, ἐπίρρ. (καλῶς). 2) εὐμα-
ρῶς, μετ' ἀνέσεως (κόμμοδα).

beneficūm, īi, οὖ., (εὐεργεσία).
2) τιμή, γέρας, τιμητικὴ διάκρισις.

benevolentia, ae, εὖνοια, εὐμένεια
usus benevolentiaque αἱ καλὰ
φιλικὰ σχέσεις, ἢ ἐκ τῆς φιλίας
εὖνοια.

bidūum, i, οὖ., (χρόνος δύο ἡμερῶν
his καὶ dies). 2 αἰτ. biduum

ἐπὶ δύο ἡμέρας. Ἐφαίρ. *biduo* μετὰ δύο ἡμέρας ἢ ἐντὸς δύο ἡμερῶν. *bini*, *ae*, α, (ἀριθμ. διανεμητ.). ἀνὰ δύο, δύο.

bonitas, *ātis*, χρηστότης, εὐθύτης. *bonus*, (ἀγαθός, συγκρ. *melior* ἀμείνων, ὑπερθ. *optimus* ἄριστος) καλός, χρηστός, ἐνάρετος. 2) δραστήριος, ἐπιτήδειος A 13,3. Πληθ. *boni*, *ōrum*, ἀ., «οἱ ἀγαθοί, οἱ ἄριστοι» οἱ *optimātes* (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ *vulgus*), ἡ καλὴ κοινωνία, (οἱ κ α θ ὠ ς π ρ έ π ε ι πολῖται [ἀπὸ ἀπόψεως γένους καὶ ἀρχῶν]) A 22,4.— Οὐσ. *bonum*, *i*, οὐ. καὶ πληθ. *bona*, *ōrum*, περιουσία (τὰ καλά).

breviter, ἐπίρρ., βραχέως, διὰ βραχέων.

C

C. συντετηγμένον (ἀντὶ *Caius* ὅπερ προφέρεται *Gāius*) Γάιος.

cādo, *cecīdi*, *cāsum*, 3. (πίπτω). 2) πίπτω ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἀποθνήσκω, φονεύομαι.

caducēus, *i*, ἀ., κηρύκειον. Σύμβολον τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῶν κηρύκειων εἰς ἔνδειξιν προτάσεων καὶ συμβιβασμοῦ. Ἦτο ῥάβδος (ἐλαίας), εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας περιειλίσσοντο δύο ὄφεις (πρβλ. τὴν λ ε υ κ ἦ ν σ η μ α ί α ν τῶν νεωτέρων στρατῶν).

calamitas, *ātis*, φθορά.

callidus, ἔμπειρος, πεπειραμένος Hn

5,2. 9,2.

campus, *i*, ἀ., τὸ πεδίον, πεδιάς (κ α μ π ο ς).

caño, *cecīni*, —, 3. (ἄδω). 2) προφητεύω, προμηντεύω.

cañio, *cēpi*, *captum*, 3. λαμβάνω. *dolores* αἰσθάνομαι πόνους, (ἀλγηδόνως ἕνεκα τῆς θεραπευτικῆς διαίτης). *honores* καθίσταμαι εἰς ἀρχὴν τιμητικὴν, καταλαμβάνω (ἐπιτυγχάνω ἀρχὰς (τιμὰς). 2) συλλαμβάνω, αἰχμαλωτίζω, κατακτῶ, κερδίζω, θέλω, (τ ρ α υ ὦ) A 19,2.

capitulātīm, ἐπίρρ., κεφαλιωδῶς. *dicere* κατὰ κύρια κεφάλαια ἐκθέτω.

captivus, *i*, ἀ., ὁ ἐν πολέμῳ ἀλούς, ὁ αἰχμάλωτος (πολέμου).

carior, συγκρ. τοῦ *carus*.

carus, προσφιλής, ἀγαπητός.

castellum, *i*, οὐ., φρούριον.

castrum, *i*, οὐ. (ὄχυρά θέσις, φρούριον). 2) πληθ. *castra*, *ōrum*, οὐ., στρατόπεδον Hn 5,4. C1,2. *castra nautica* ναυτικὸν στρατόπεδον, ναύσταθμος (χαράκιωμα πρὸς προστασίαν τῶν εἰς τὴν ξηρὰν ἀνειλυσμένων νεῶν) Hn 11,6. 3) πόλεμος, στρατεία Hn 2,4. 13,3.

casus, *ūs*, ἀ., (πτῶσις) 2) σύμπτωμα *casu* (ἀφαίρ.) τύχῃ, κατὰ τύχην.

causa, *ae*, αἰτία, λόγος Hn 11,3. ἀφορμὴ Hn 3,1. *causā* (ἀφαίρ. ἧς προτάσσεται πτῶσις γενικῆ) ἕνεκα. *rei publicae causā* τῆς πολιτείας ἕνεκα, ἐν τῷ συμφέροντι

τῆς πολιτείας.
 cecīdi, ἰδ. cado.
 cecīni, ἰδ. cano.
 cēdo, cessi, cessum, 3. (χωρῶ). 2) ἀναχωρῶ, καταλείπω. hosti ὑποχωρῶ τῷ πολεμίῳ (τ.ἔ. κάμπτομαι πρὸ τῶν ὑπερτέρων δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ). pertinaciae (δοτ.) ὑποχωρῶ εἰς τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην.
 celāris = celavēris, ἰδ. celo.
 celer, celēris, celēre (ταχύς). 2) (ἐπὶ φαρμάκου) ταχέως ἐνεργῶν, φέρων ἀποτέλεσμα ἰδ. facilis.
 celerīter, ἐπίρρ., ταχέως.
 cēlo, 1. (ἀπο)κρύπτω (τινά τι, ἢ τι ἀπό τινος).
 cēno, 1. δειπνῶ. apud aliquem δειπνῶ παρά τινι. cenātum est (ἀπροσώπως) δεῖπνον ἐγένετο, ἐδειπνησαν.
 censor, ōris, ἄ., ὁ τιμητής.
 censorīus, īi, ἄ., ὁ χρηματίσας τιμητής, ὁ διατελέσας τιμητής.
 censūra, ae, τιμητεία.
 centiēns, ἀριθμ. ἐπίρρ., ἑκατοντάκις.
 centum, ἀριθμ. ἄκλ., ἑκατόν. amplius centum milia = amplius quam centum milia πλέον ἢ ἑκατόν χιλ., πλείονες τῶν 100 χιλ.
 certus, (βέβαιος). 2) συγκριτ. certior. certiozem facio aliquem βεβαιότερον καθίστημί τινα, πληροφοροῦν τινα (γραπτῶς ἢ προφορικῶς).

cessi, ἰδ. cedo.
 (cetērus ἕτερος), cetēra, cetērum. (Ἐντὶ τοῦ ceterus λέγεται reliquus). 2) ἐπίθ. : λοιπός Hn 1,1 A 13,3. 3) οὐσ. ceteri, ἄ., οἱ ἄλλοι Hn 9,4. 10,3. Μετὰ γενικῆς διαιρητικῆς A 15,1.
 cibus, i, ἄ., τροφή, τρόφιμα.
 circiter, ἐπίρρ., περί + αἰτ., περίπου.
 circumdēdi, πρκμ. τοῦ circumdo.
 circum - do, 1. περιβάλλω.
 circum-ēo, īi, ītum, circumīre, περιέρχομαι, ἐρευνῶ, περιπολῶ.
 circumīrem, ἰδ. circumeo,
 circum-vēnio, 4. (ἐχθρικῶς περιέρχομαι), κυκλῶ. circumvenior insidiis (ἀφαιρ.) κυκλοῦμαι δι' ἐνεδρῶν, ἐμπίπτω ἐνέδραις.
 citerīor, ἄ., καὶ θ., īus, οὐ. (γεν. -ōris), ὁ ἐπὶ τάδε, ὁ ἐντεῦθεν.
 citerior Hispania ἰδ. Πίν. Ἱστορ.
 civīlis, e, (πολιτικός). 2) τοῦ πολιτικοῦ βίου.
 civis, is, ἄ., πολίτης.
 civitas, ātis, πόλις (ἐν τῷ συνόλω) (κράτος C 3,3. 2) πόλις Hn 3, 2. 3) πολιτεία, πόλις A 3,3. 4) πόλις (δῆμος, κοινότης) A 4,5.
 clam, ἐπίρρ., κρύφα.
 clandenstīnus, (κρυπτός), μυστικός, κρύφιος.
 clārē, ἐπίρρ., λαμπρῶς.
 clārīus, συγκριτ. τοῦ clarus.
 clārus, ἐνδοξος.
 classiarīus (ἀνήκων τῷ στόλῳ). 2)

οὐσ. πληθ. classiarīi, ἄ., οἱ ναυ-
 τικοί στρατιῶται, «οἱ ἐπιβάται».
 classis, is, στόλος. classe κατὰ θά-
 λασσαν.

cláudo, cláusi, cláusum, 3. (πε-
 ρι)κλείω.

cláusus, ἰδ. claudio.

coactus, ἰδ. cogo.

coepi, coepisse, (ῥ. ἐλλειπτικόν),
 ἤρξάμην. morbus levior esse coe-
 pit ἢ νόσος ἤρχισε νὰ εἶναι ἐλα-
 φροτέρα (μᾶλλον ὑποφερτή), ἤρ-
 χισε νὰ ἐνδίδῃ (νὰ δεικνύῃ ση-
 μεῖα ὑποχωρήσεως). conici (πρόφ.
 conjīci) coepta sunt νὰ ῥίπτων-
 ται (νὰ ῥίπτωσιν) ἤρχισαν.

cogito, 1. σκέπτομαι, σκοπῶ. ami-
 ce cogito ἔχω φιλικὰς διαθέσεις.

cognitus, ἰδ. cognosco,

cognōmen, īnis, οὐ., ἐπωνυμία, ἐ-
 'πωνύμιον, ἐπώνυμον.

cognosco, nōvi, nītum, 3. γινώ-
 σκω. 2) γινώσκω ἐξ ἰδίας ἀντι-
 λήψεως, μανθάνω A 13,7. 18,1. 3)
 εὐρίσκω, βλέπω (διὰ π. ι. σ. τ. ὤ-
 νω) Hm 2,1.

cognomīne, ἀφαιρ. τοῦ cognomen.

cognovi, ἰδ. cognosco.

cogo, (ἐκ τοῦ co [ὁ ἐν συνθέσει =
 cum πρόθ.] καὶ ago), cōēgi, cōac-
 tum, 3. (συνάγω). 2) ἀναγκάζω.

cohortatō, ōnis, (παραίνεσις). 2)
 διαταγή, ὁδηγία (= praecepta)
 Hn 11,1.

collēga, ae, ἄ., συνάρχων.

col-līgo (cum καὶ lēgo), lēgi, lec-

tum, 3 (συνδέω). 2) συνάπτω,
 συναθροίζω.

collis, is, ἄ., λόφος.

col-lūco, 1. (con ἀντὶ com [=cum]
 καὶ lūco τίθημι ἐν τόπῳ). 2) καθι-
 στήμι, τοποθετῶ Hn 11,4. 3) δι-
 δω τινὶ γυναῖκα (= in matri-
 monium do) A 19,4.

colloquūm, īi, οὐ., συνδιάλεξις.

colo, colūi, cultum, 3. ἐργάζομαι.
 2) color litteris (ἀφαιρ.) τι-
 μῶμαι δι' ἐπιστολῶν (λαμβάνω
 γραπτῶς τεκμήριον τῆς ἐκτιμή-
 σεως).

comītas, ātis, εὐπρόσηγορία.

comītor, 1. ἀποθ. (συνοδεύω). 2)
 προπέμπω (εἰς τὸν τάφον). comi-
 tantibus omnibus bonis προπεμ-
 πόντων ὅλων τῶν καλῶν, τῇ συνο-
 δεῖα πάσης τῆς καλῆς κοινωνίας.

com-memōro, 1. ἀναμνησκα Hn
 2,3. 2) μνημονεύω, ἀναφέρω, ἐκ-
 θέτω, A 21,5.

com-mitto, 3. συνάπτω. (ἀρχίζω)
 Hn 11,3. 2) me fluctibus civi-
 libus (δοτ.) ἐμπιστεύω (δίδωμι)
 ἑμαυτὸν τῇ πολιτικῇ δίνῃ, (ἀφίνω
 τὸν ἑαυτὸν μου νὰ παρασυρθῇ εἰς
 τὸν κλύδωνα τοῦ πολιτικοῦ βίου).

commūnis, e, κοινός. 2) εὐπροσή-
 γορος, προσηγής, καταδεκτικός.

com-mūto, 1. μεταβάλλω, ἀλλάσσω.

com-pāreō, rūi, —, 2. (κατα)φαί-
 νομαι, (κατα)δεικνύομαι).

com-pāro, 1. παρασχευάζω.

com-pello, pūli, pulsum, 2. συν-

ωθῶ. 2) ὠθῶ, ἄγω, περιάγω.
 com-pēriō, pēri, pertum, 4. μαν-
 θάνω, πληροφοροῦμαι.
 complēō, ēvi, ētum, 2. πληρῶ
 Hn 9,3. 2) διαβιῶ, ζῶ, (συμ-
 πληρῶ ἐν ζωῇ) A 21,1.
 complēssem, ἰδ. compleo.
 complūres, οὐδ. complūra (γεν.
 complurium, πλείονες). 2) ἀρκε-
 τοὶ (ὄχι ὀλίγοι, κάμποσοι).
 compōno, 3. (συντίθημι). bellum
 τὸν πόλεμον καταπαύω (τελειώ-
 νω) Hn 1,5. Hn 6,2. bellum
 εἰρήνην ποιῶμαι Hn 7,1.
 compositūrus, ἰδ. compōno.
 comprehendo, prehendi, prehen-
 sum, 3. συλλαμβάνω.
 com-prōbo, 1. (συναινῶ), ἐγκρίνω
 ἀποδέχομαι. publice campoba-
 tum est δημοσίᾳ (ὑπὸ τοῦ κρά-
 τος) ἀποδεκτὸν ἐγένετο (ἐνεκρί-
 θη).
 compūli, ἰδ. compello.
 conātus, ἰδ. conor.
 con-cīdo (con καὶ caedo), cīdi,
 cīsum, 3. (κατακόπτω). 2) κατα-
 σφάζω, φονεύω.
 conciliātor, ōris, ἄ., ὁ πρωταίτιος
 (γάμου), ὁ μεσίτης, ὁ προξενητής.
 conciliō, 1. 1) συνάπτω διὰ φιλίας,
 (ζητῶ νὰ κερδίσω τὴν φιλίαν, τὴν
 συμμαχίαν) Hn 10,2. 2) pacem
 εἰρήνην ποιῶ (ὡς μεσίτης). nup-
 tias συνάπτω γάμον. fortunam
 δημιουργῶ, παρασκευάζω (θεμε-

λιῶ) τὴν τύχην (τὴν εὐτυχίαν). 3)
 ἐπιδαψιλεύω A 19,3.
 concitasse = concitavisse, ἰδ. con-
 cito.
 concīto, 1. (παρορμῶ). 2) κινῶ,
 διεγείρω, προκαλῶ.
 con-cupisco, pīvi, —, 3. (ἐν α ρ κ τ.
 con- καὶ cupīo) ἐφίεμαι, ἐπιθυμῶ.
 non intemperanter concupiscere
 quod a plurimīs (ἐνν. concu-
 pisci) videas (=videat aliquis)
 τὸ μὴ ἀμέτρως ἐπιθυμεῖν, ὅπερ
 ὑπὸ πλείστων (ὅτι ἐπιθυμεῖται)
 δύνασαι νὰ ἴδῃς (δύναταί τις νὰ
 ἴδῃ).
 con-curro, curri, cursum, 3. (συν-
 θέω). 2) ταχέως φέρομαι, προσ-
 βάλλω, συμπλέκομαι.
 concursus, ūs, ἄ., συμπλοκή, προσ-
 βολή.
 condicīo, ōnis, (κατάστασις). 2)
 ὄρος, ὄροι Hn 6,2. A 2,4. ἰδ. ae-
 quus. 4
 condiscipulātus, ūs, ἄ., συμμαθη-
 τεῖα.
 condiscipūlus, i, ἄ., συμμαθητής.
 confectum, ἰδ. conficio.
 con-fēro, contūli, collātum, con-
 ferre, (συγκομίζω). 2) confero
 me ζητῶ καταφύγιον, καταφεύ-
 γω Hn 9,1. μεταβαίνω A 2,2. 3,2.
 conferrem, ἰδ. confero.
 con-fīcīo (con-fācio), fēci, fec-
 tum, 3. (κατεργάζομαι). 2) τε-
 λῶ Hn 2,4. 3) librum (oratio-
 nes) βιβλίον (λόγους) ἐπεξεργά-

ζομαι (συγγράφω).
 con-flīgo, flixi, flictum, 3. συμ-
 πλέκομαι, συγχρούομαι.
 conflixi, ιδ. confli-go.
 congrēdiōr (con-grādīōr), con-
 gressus sum, congrēdi, 3. ἀποθ.
 (συνέρχομαι). 2) ἔρχομαι εἰς χεῖ-
 ρας, συμπλέκομαι, συγχρούομαι.
 congressus, ιδ. congrēdiōr.
 con-īciō (πρόφερε con-jicio), iēcī,
 iectum, 3. (con-καὶ iāciō), ῥί-
 πτω (ἐντός).
 coniunctē, ἐπίρρ. (συνδεδεμένως).
 2) ἐν φιλικῷ δεσμῷ. Ὑπερθ.
 coniunctissime ἐν φιλικωτάτῳ δε-
 σμῷ.
 coniunctiō, ōnis, (σύνδεσμος), ὁ
 διὰ τοῦ γάμου σύνδεσμος, ἐπιγα-
 μία, συγγένεια.
 conor, 1. ἀποθ. πειρῶμαι. multa
 stulte conor πολλά ἀνοήτως ἐπι-
 χειρῶ, κάμνω πολλές ἀνοήτους ἀ-
 ποπείρας.
 con-scendo (con- καὶ scando),
 scendi, scensum, 3. ναὴν εἰσ-
 βαίνω ναῦν, ἐπιβρίνω νεῶς.
 conscriptus (παθ. μτχ. τοῦ con-
 scribo, ἐγγράφω) = ἐγγεγραμμέ-
 νος. patres conscripti = Senato-
 res (οἱ Συγκλητικοί).
 consecutūrus, ιδ. consequor.
 con-sēquor, 3. ἀποθ. παρακολου-
 θῶ, συνοδεύω A 19,3. 2) προ-
 φθάνω Hn 7,7. 3) (ἐπι)τύγχάνω
 Hn 10,5. A 19,2. 21,1.
 con-sēro, rūi, rtum, 3. (συνείρω).

2) manum συνάπτω μάχην.
 con-servo, 1. διασφάζω, φυλάττω.
 res meas τὰ ἐμυτοῦ πράγματα
 (τὴν ιδιωτικὴν μου περιουσίαν).
 Hn 10,1. odium διατηρῶ τὸ μῆ-
 σος. iusiurandum διατηρῶ (σέ-
 βομαι) τὸν ὄρκον, δὲν παραβαίνω
 τὸν ὄρκον.
 con-sidēro, 1. (μετ' ἀκριβείας πα-
 ρατηρῶ). 2) σκέπτομαι.
 consilium, īi, οὔ., συμβούλιον. con-
 silia interiora τὰ ἐνδότερα συμ-
 βούλια (τὰ ἰδιαιτέρα καὶ ἐμπι-
 στευτικά [μετὰ τοῦ βασιλέως] συμ-
 βούλια). consilia clandestīna μυσ-
 τικά συμβούλια, κρύφια συνεν-
 νοήσεις. 2) πρόθεσις, σκοπὸς Hn
 1,5. 3) ἀπόφασις A 21,6. 22,3.
 4) δόλος, στρατηγικὴ ἐπιδεξιότης,
 (πολεμικὸν) τέχνασμα Hn 11,7.
 consobrīna, ae, θυγάτηρ θείας πρὸς
 μητρός, (πρώτη) ἐξαδέλφη.
 conspexi, ιδ. conspicio.
 con-spīciō (con- καὶ τὸ ἄχρ. spe-
 cio), spexi, spectrum, 3. καθο-
 ρῶ. conspīci in neutram par-
 tem οὔτε εἰς τὸ ἐν μέρος οὔτε εἰς
 τὸ ἄλλο νὰ διακρίνεται (νὰ μὴ κά-
 μνη ἐντύπωσιν ὑπερβολικῆς πολυ-
 τελείας ἢ ὑπερβολικῆς ἀπλότητος).
 constantīa, ae, (εὐστάθεια). constan-
 tiā vocis atque vultūs (γεν.)
 μετ' εὐσταθείας τῆς φωνῆς καὶ
 τοῦ προσώπου, (χωρὶς νὰ ἀλλοιω-
 σῇ τὴν φωνὴν καὶ τὸ πρόσωπον).
 con-stitūo (con- καὶ statūo), tūi,

tūtum, 2. καθίστημι, ἰδρῶ, ἐ-
γεῖρω. 2) οἰκοδομῶ A 13,2.
con-sto, stīti,—, 1. (συνέστηκα).
2) συνίσταμαι, προέρχομαι.
consuēram = consuevērā, ἰδ.
consuesco.
con-suesco, suēvi, suētum, 3. εἴ-
ωθα, συνηθίζω.
consuetūdo, īnis, ἔθος, ἕξις τοῦ
βίου A 14,2. 2) φιλόφρων ὀμιλη-
τικότης, θέλητρον τῆς συνανα-
στροφῆς (ῥαῖοι τρόποι) A 1,4.
consul, ūlis, ἄ., ὑπατος. consule ἢ
consulibus (ἄφαιρ. ἀπόλυτος = γεν
ἀπολύτῳ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης)
ὑπάτου ὄντος ἢ ὑπᾶτων ὄντων,
ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ. . . ἢ τῶν. . .
consulāris, is, ἄ., ὁ διατελέσας ὑ-
πατος, ὁ χρηματίσας ὑπατος.
consulātus, ūs, ἄ., ὑπατεία.
consūlo, lūi, ltum. 3. (βουλεύομαι)
2) mihi consūlo, φροντίζω λαμ-
βάνω πρόνοιαν ὑπὲρ ἐμοῦ, βοηθῶ
ἐμὲ αὐτὸν A 21,5.
consultum, i, οὔ., ἀπόφασις, δό-
γμα. senātūs consultum Συγκλή-
του δόγμα (ἀπόφασις).
consultus, (βεβουλευμένος). 2) iu-
ris consultus, ἄ., ὁ νομομαθής.
con-sūmo, 3. (κατ)αναλίσκω, δαπα-
νῶ. consūmor φθίνω, ἐκτῆγομαι.
con-temno, mpsi, mptum, 3. (κα-
ταφρονῶ). 2) morbum καταφρο-
νῶ τοῦ νοσήματος, δὲν λαμβάνω
τὸ νόσημα ὑπὸ σοβρᾶν ἔποψιν
(δὲν τοῦ δίδω σημασίαν).

contentus, εὐχαριστημένος. con-
tentus sum ἀρκοῦμαι, μένω εὐ-
χαριστημένος.
contextus, (συνεχῆς ὡς τὸ ὕφα-
σμα). 2) συνεχῆς, ὀλόκληρος (ἄνευ
χάσματος), ἔχων ἀλληλουχίαν.
contīnens, ntis, (συνέχων). 2)
συνέχων, συγκρατῶν ἑαυτὸν, με-
μετρημένος, (οἰκονόμος).
continentīa, ae, (ἐγκράτεια), τὸ
μεμετρημένον, οἰκονομία.
con-tīnēo (con- καὶ tenēo), tinūi,
tentum, 2. (συνέχω). 2) περιέχω
περιλαμβάνω.
contrā, ἐπίρρ., ἐναντίον, κατὰ + γεν.
con-trāho, traxi, tractum, 3. (συ-
σπῶ). 2) συναθροίζω.
contrārius, (ἀντίος). 2) e contra-
rio τοῦναντίον.
contūli, ἰδ. confero.
con-vēnio, 4. συνέρχομαι. 2) non
convēnit (ἐνν. inter scrip-
tores) δὲν ὑπάρχει ὁμοφωνία
[μεταξὺ τῶν συγγραφέων], οἱ συγ-
γραφεῖς διαφωνοῦσι, (δὲν γνωρίζο-
μεν ἐπακριβῶς). colloquium con-
vēnit (πρkm.) συνέντευξις συνεφω-
νήθη, συνεφώνησαν (ῥώρισαν) συν-
έντευξιν. condiciones non con-
venērunt (ἐνν. inter eos) οἱ
ῥροι δὲν συνεφωνήθησαν, περὶ τῶν
ῥρων δὲν ἔμειναν σύμφωνοι, δὲν
ἐπῆλθε συμφωνία μεταξὺ των.
convīna, ae, ἄ., (ὁ συμβιβῶν). 2) ὁ
συμπότης, ὁ συνδαιτυμῶν, ὁ σύν-
δειπνος.

- convivium, ii, ού., (ἡ συμβίωσις).
2) ἐστίασις, συμπόσιον.
- con-voco, 1. συγκαλῶ.
- corĭa, ae, (ἀφθονία). 2) corĭae (πληθ.) στρατός, (στρατιωτ. δύναμις).
- corŭla, ae, σύνδεσμος, ἐνωτικὸς κρίκος, δεσμός (φιλίας).
- cornu, ūs, ού., κέρασ, κέρατον (ζῶου) Hn 5,2. 2) κέρασ (πτέρυξ στόλου) Hn 8,4.
- corōna, ae, (κορώνη). 2) στέφανος.
- cor-rumpo (con-καὶ rumpo), rūri, ruptum, 3. (φθείρω). 2) διαφθείρω (χρήμασι), δεκάζω.
- corruptus, id. corrumpo.
- cottidiānus, ὁ καθ' ἡμέραν, καθημερινός, συνήθης.
- credo, dīdi, dītum, 3. ἐμπιστεύω Hn 8,3. 2) πιστεύω, quod vix credendum (=credibile) sit ὅπερ (=καὶ τοῦτο) μόλις ἤθελεν εἶναι πιστευτόν. 3) παρενθετικῶσ: νομίζω, πιθανῶσ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα A 18,5.
- creō, 1. (δημιουργῶ). 2) ἀποδεικνυμι, ἐκλέγω.
- cresco, crēvi, crētum, 3. αὐξάνω. 2) crēvit virtutum laude ἠϋξήσε (ἠϋξήθη, ἐμεγαλύνθη) διὰ τοῦ ἐπαίνου τῶν ἀρετῶν, διὰ τῆς ἀτομικῆς ἀξίας.
- crēvi, id. cresco.
- crimen, ĩnis, ού., (κρῖμα, ἔγκλημα). 2) πληθ. αἱ αἰτιάσεις, αἱ ἐνοχοποιήσεις.
- cubitus, i, ἀ., (καὶ cubitum, i, ού., κύβητον), ἀγκών.
- cūius, γεν τοῦ qui.
- cultus, ūs, ἀ., (περιποίησησ τοῦ σώματος καὶ τῆς ζωῆς). 2) cultus domesticus ἡ τοῦ οἴκου ἐξυπηρέτησις (διότι ὅλα ἐγίνοντο ἐν τῷ οἴκῳ, ἄρτος, εἶδη ἐνδυμασίας καὶ ὑποδήσεωσ). cultus cottidianus ὁ καθημερινός (συνήθης) βίος (ἐν τῷ οἴκῳ), ὁ καθημερινὸς τρόπος τοῦ ζῆν.
- cum, I. πρόθ. μετ' ἀφαιρετικῆς, μετὰ (+γεν.), σύν. Τοπικῶσ: 1) πρὸσ δῆλωσιν τοῦ ὁμοῦ Hm 1,5. 4,2. Hn 8,1 ὅθεν erat cum eo ἦτο μετὰ τούτου (ἀνεστρέφετο αὐτὸν) Hm 3,2. 2) πρὸσ δῆλωσιν ἐχθρικῆς διαθέσεωσ=ἐναντίον Hn 4,1. 3) πρὸσ δῆλωσιν τοῦ δι' οὗ τις εἶναι ἐφωδιασμένος Hn 7,5. 11,1. 12,5.
- cum, II. σύνδ. 1) χρον.: (τότε) ὅτε, ἀφοῦ Hm 2,1. 2) (χρον. καὶ αἰτιολ. ἅμα) A 20,2. 3) (χρον. καὶ ὑποθ. ἅμα) ὅταν, ἐὰν Hn 2,6. 4) μετὰ πρτ. ἢ ὑπερσ. ὑποτακτ. ἐν. ᾧ ἢ ἀφοῦ (+ ἀορ. ὀριστ.=cum historicum). 5) αἰτιολογ. ἐπειδὴ Hn 10,4. 11,6. C 2,2 (cum moraretur). A 2,2. 6,5. 17,1. 20,3. 20,5. 21,2. 6) ἐνδοτικόν, εἰ καί, ἂν καί, καίτοι Hm 2,4. Hn 1,3. 8,4. C 2,2. A 6,2. 13,1. 14,2 cum. quidem εἰ καὶ μάλιστα A 22,2. 7) ἐπὶ ἀορίστου ἐπαναλήψεωσ, ὅσα-

κίς, (ἐάν) A 2,4. 20,1. 2.

cunctus, σύμπας.

cupiditas, ātis, ἐπιθυμία τοῦ πολεμεῖν, τὸ φιλοπόλεμον. cupiditas notitiae clarorum virorum ἡ ἐπιθυμία τῆς γνώσεως τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν (ἡ γεν. notitiae κεῖται ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ noscendi γεν. γερονδίου = τοῦ γνωρίσαι). cupidus, (ἐπιθυμητικός), cupidissimus litterarum fuit ἔνθερμος φίλος τῶν γραμμάτων ὑπῆρξεν (ἡγάπα πολὺ νὰ ἀναγιγνώσκῃ καὶ νὰ μελετᾷ συγγραφεῖς).

cupio, pīvi (ἢ īi), pītum, 3. ἐπιθυμῶ.

cura, ae, φροντίς, πρόνοια Hn 9,4. A 21,5. 2) φροντίς, εὐσυνειδησία A 15,2. ἡ (ἐξ ὑποχρεώσεως) φροντίς A 20,4.

curatio, ōnis, (φροντίς). 2 (ιατρικῇ) θεραπεία (κοῦρα).

curo, 1. φροντίζω, ἐπιμελοῦμαι. curo aedem reficiendam (γερονδῖβον) ἐπιμελοῦμαι (φροντίζω) περὶ τῆς ἐπισκευῆς τοῦ ναοῦ.

custodio, īvi, ītum, 4. φυλάττω.

D

darem, id. do.

datus, id. do.

dē, πρόθ. μετ. ἀφαιρ., ἐκ ἀπό. 1) τοπ. ἐκ, ἀπὸ C 2,2. 2) ἀντὶ γεν. διαιρετικῆς C 3,1. A 14,2 (πολλάκις). 3) περὶ + γεν. Hn 2,2. 2,6. A 6,3. 18,6.

dēbēo (ἐκ τοῦ de-hābeo), būi, bītum, 2. ὀφείλω, καθήκον ἔχω. nemi dubium esse debet οὐδενὶ ἀμφίβολου νὰ εἶναι ὀφείλει (πρέπει). 2) ἀπολύτως: ὀφείλω, χρεωστῶ A 2,4.

debilito, 1. (ἀσθενῶ]=όω] τινα, πηρῶ). 2) ἀναχαιτίζω τινα ἐν τῇ δράσει. debilitor ἐξασθενῶ (=έω). de-cēdo, 3. ἀποχωρῶ, (καταλείπω τὴν ἐπαρχίαν ἅμα τῇ λήξει τοῦ στρατηγικοῦ ἢ τοῦ ὑπατικοῦ ἔτους) C 1,4. 2) ἀναχωρῶ Hn 1,5. 3) ἀποχωρῶ τοῦ βίου, ἀποθνήσκω A 2,1. 22,3. 4) (ἐπὶ ἀψύχων, π.χ. ἐπὶ πυρετοῦ) ἀρχίζω νὰ ὑποχωρῶ, ἐλαττοῦμαι A 22,3.

decem, δέκα.

decēo, decūi,—, 2. Ἀπροσώπως: decet πρέπει, ἀρμόζει, εἶναι πρέπειον.

de-cerno, decrēvi, decrētum, 2. (δοκῆ μοι, ἀποφασίζω). 2) διαλύω διὰ τῶν ὀπλων τὴν διαφορὰν, ἀποφασίζω διὰ τῶν ὀπλων. cum hoc (ἀφαιρετ. ἀρσεν.) discernit πρὸς τοῦτον (ἐναντίον τούτου, τούτῳ) συνάπτει (ἀποφασιστικὴν) μάχην. classe erant decreturi διὰ τοῦ στόλου (διὰ ναυμαχίας) ἔμελλον νὰ ἀποφασίσωσιν, ἔμελλον νὰ ναυμαχήσωσι.

de-clāro, 1. φανερὸν ποιῶ, δηλῶ, ἀποκαλύπτω Hn 11,2. 2) δῆλον καθίστημι, δηλῶ, περιγράφω, καθιστῶ σαφές A 18,6.

- decretūrus, ιδ. decerno.
 dedĕrem, ιδ. dedo.
 dedĕris, ιδ. do.
 dedi, ιδ. do.
 de-do, dedīdi, dedītum, 3. παρα-
 δίδωμι, παραδίδω.
 de-dūco, 3. (κατάγω). 1) συμπα-
 ραλαμβάνω ως συνοδόν C 1,4, 2)
 ἄγω, φέρω Hn 11,1.
 deductus, ιδ. deduco.
 deduxi, ιδ. deduco.
 de-fendo, ndi, nsum, 3. ὑπερα-
 σπίζω.
 de-fensum, (ὑπτίον τοῦ defendo)
 Hn 6,1.
 de-fĕro, 3. (κατάγω). 2) προσφέ-
 ρω, ἀπονέμω Hn 3,1. A 6,4. 19,
 3. 3) (παρα)δίδω A 4,2. 4) γνω-
 στοποιῶ Hn 3,1. 12,2.
 de-hortor, 1. ἀποθ., ἀποτρέπω. de-
 hortando impedio διὰ τῆς ἀ-
 ποτροπῆς (ἀποτρέπων) κωλύω.
 deinde (dein-de), ἐπίρρ., ἔπειτα.
 primum... deinde πρῶτον... ἔ-
 πειτα, (πρῶτον... δεῦτερον).
 delātus, ιδ. defero.
 de-lecto, 1. (ἐφελκύω). 2) delec-
 tor non minus animo quam
 ventre εὐφραίνομαι ὅχι ὀλιγώτε-
 ρον [=καί] διὰ τοῦ πνεύματος ἢ
 [=καί] διὰ τῆς κοιλίας.
 delectus μτχ. παθ. τοῦ delīgo,
 lēgi, lectum, 3. (ἐκλέγω) ἐκλελε-
 γμένος, ἐκλεκτὸς Hn 4,3.
 delĕo, ēvi, ētum, 2. καταστρέφω.
 ἀφαιρίζω.
 de-līgo, 1, ἐπιδέω, προσδένω.
 de-mīgro, 1. μετοικῶ.
 de-pello, depŭli, depulsum, 3.
 ἀποδιώκω.
 de-pōno, 3. (καταθέτω πρὸς ἀσφα-
 λεστέραν φύλαξιν), τοποθετῶ Hn
 9, 3. 2) animam παραδίδω τὸ
 πνεῦμα (καταλείπω τὴν ζωὴν), ἀ-
 ποθηήσκω. ο ium καταθέτω, ἀπο-
 βάλλω (ἀφίνω, δὲν ἔχω πλέον) τὸ
 μῖσος.
 de-porto, 1. (κατακομίζω). 2) tri-
 umphum κατάγω θρίαμβον.
 de-prīmo (de καὶ prĕmo), de-
 pressi, depressum, 3. καταπιέζω.
 2) καταστέλλω, διακόπτω A 22,2.
 descisco, scīvi (καὶ συνηθέστερον
 descīi), scītum, 3. μεθίσταμαι,
 ἀποσκιρτῶ.
 descīvi, ιδ. descisco.
 de-serībo, 3. περιγράφω. versibus
 (ἀφαίρ.) διὰ στίχων (ἐν ποιήσει).
 de-sĕro, serŭi, sertum, 3. ἀπολεί-
 πω, παραιτῶ εἰς τὸ μέσον (ἀφί-
 νω ἔς τὰ κρύα τοῦ λουτροῦ).
 desiderŭm, īi, οῦ., πόθος (λυπηρὰ
 ἀνάμνησις τῆς ἀπουσίας τινός).
 desidĕro, 1. ποθῶ, ἐπιθυμῶ A 16,
 3. 2) ἀπαιτῶ, ἐπιζητῶ A 13,3.
 de-sīno, desīi, desītum, 3. παύω,
 παύομαι.
 desisto, destīti,—, 3. παύω, παύο-
 μαι, ἀφίσταμαι (μτχ. μέλλ. desti-
 tŭrus).
 desperatīo, onis, ἀπελπισμός, ἀ-
 πελπισία, ἀπάγνωσις.

desperātus, (παθητ. μτχ. τοῦ des-
pēro, 1. (ἀπελπίζω), ἀπηλπισμέ-
νος, ἀπελπια. desperatis rebus
(ἀφαιρ.) ἐν ἀπελπιστικῇ καταστά-
σει τῶν πραγμάτων.
de-spīcio (de καὶ τὸ ἄχρηστον
spēcio βλέπω), spexi, spectrum,
3. καταθεῶμαι. 2) καταφρονῶ, δὲν
φροντίζω περί. . . A 6,4.
de-spondēo, spondi, sponsum, 2.
ἐγγυῶ, ὑπισχοῦμαι, ἀρραβωνίζω.
deditērim, id. desisto.
destīti, id. desisto.
de-tēgo, texi, tectum, 2. (ἀποστε-
γάζω, ἀφαιρῶ τὴν στέγην, ἐρει-
πώνω). detectus ἕρειπωμένος.
detrimentum, i, οὐ., βλάβη, ζη-
μία. A 2,3. 2) βλάβη, ἀπώλεια
Hn 5,2. 3) ἀπώλεια, μείωσις
C 2,4.
detūli, id. defero.
devīci, id. devinco
de-vincio, vinxi, vinctum, 4. (δέ-
νω). 2) προσελκύω, «ἐπάγομαι».
de-vinco, 3. κατανικῶ, παραλύω,
ἀποσυντίθημι.
devinxit, id. devincio.
dexter, ěra, ěrum, (ἡ dexter,
dextra, dextrum), δεξιός.
dīco, dixi, dictum, 3. λέγω. 2)
συμφωνῶ, ὀρίζω, προσδιορίζω [χρο-
νικὸν ὄριον ἀποδόσεως] προσδιορι-
ζω τὴν λῆξιν] τοῦ δανείου) A, 24.
dictātor, ōris, ἄ., δικτάτωρ (γεν.
δικτάωτρος), στρατηγὸς αὐτοκρά-
τωρ (τ.ἔ. μὲ ἀπόλυτον ἐξουσίαν).

dictus, id. dīco.
dies, diēi, ἄ., (καὶ ἐνίοτε θ. ἀλλ' ἐν
τῷ πληθ. πάντοτε γένους ἄρσ.), ἡ-
μέρα. paucis diebus (=post pau-
cos dies ἢ paucis diebus post)
μετ' ὀλίγας ἡμέρας. die quinto
postquam. . . τὴν τετάρτην ἡμέ-
ραν ἀφοῦ. . . — in dies ὅσημέραι,
ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν (καθημε-
ρινῶς). idē λ. ita.
diffīcilis, e, δύσκολος, χαλεπός,
difficile est δύσκολον εἶναι. 2)
δυσμεταχειρίστος, παράξενος, ιδιό-
τροπος A 5,1.
dignitas, ātis, (ἡ διὰ τῆς προσω-
πικῆς ἀξίας ἀποκτηθεῖσα) ἐκτίμη-
σις, τιμὴ A 24,1. 2) θέσις, τάξις,
τὸ ἀξίωμα (τοῦ ἱππέως) A 1,1.
6,2. 5. 19,2. pro dignitate ἀνα-
λόγως τοῦ (ἱππικοῦ) ἀξιώματος
(κατὰ τρόπον ἄξιον τῆς κοινωνι-
κῆς θέσεώς του ὡς ἱππέως) A 2,2.
dignitati servire φροντίζω ὑπὲρ.
τῆς ἀξιοπρεπείας τῆς θέσεώς μου
dilectus, ūs, ἄ., στρατολογία.
dilexi, id. diligo.
dilīgens, ntis, (μτχ. τοῦ diligo),
ἐπιμελὴς τῶν συμφερόντων τῆς
περιουσίας (ἐπὶ διαχειρίσεως χρη-
στοῦ οἰκογενειάρχου), οἰκονόμος.
diligenter, ἐπίρρ., (προσεκτικῶς).
2) μετ' ἀκριβείας.
diligentia, ae, προσεκτικὴ (ἐπιμε-
μελημένη) καὶ ἀδιάλειπτος δρα-
στηριότης, (φιλοπονία) Hn 7,5.
C 3,4. A 13,4. 2) οἰκονομία.

- (φειδώ, ὀλιγάρκεια) A 13,5. 3) ἰασις (θεραπεία τοῦ ἀρρώστου) A 21,5.
- di-līgo (dis καὶ lēgo), lexi, lectum, 3. (ἐκλέγω). 2) ἀγαπῶ (ἐξ ἐκτιμῆσεως), ἐκτιμῶ.
- di-mīco, 1. ἀγωνίζομαι, μάχομαι.
- di-mitto, 3. (διαπέμπω). 2) ἀποπέμπω, ἀφίνω τι νὰ ἀπέλθῃ Hn 3,3. 4,1. 3) vitam alieno arbitrio (δοτ.) καταλείπω (ἀφίνω, παραιτῶ) τὴν ζωὴν τῆ ἄλλοτρίᾳ αὐθαίρεσίᾳ Hn 12,5.
- di-rīpō (dis καὶ rāpio), ripūi, reptum, 3. (διαρπάζω). 2) πορθῶ, ἐξολοθρεύω, ἐρημῶ, δηῶ, λαφυραγωγῶ.
- dis-cēdo, 3. ἀποχωρῶ. superior ἀποχωρῶ (ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης) ἀνώτερος τ. ἔ. νικητής.
- disiēcī, ἰδ. disicio.
- dis-īcīo (πρόφερε dis-jicio [ἐκ τοῦ dis καὶ iācio, προφ. jacio] ῥίπτω, βάλλω), disiēcī, disiectum, 3. (διαρρίπτω). 2) domum a fundamentis κατασκάπτω τὸν οἶκον ἀπὸ θεμελίων (κατεδαφίζω).
- dispalātus (μετοχὴ τοῦ ἀχρήστου ἀποθεματικοῦ ῥήμ. dispālor, 1. διασκορπίζω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ), διεσπαρμένος.
- dissensi, ἰδ. dissentio.
- dis-sentio, 4. διαφωνῶ, ἀντιδοξῶ, ζῶ ἐν διχονοίᾳ.
- dis-sīdēo (dis καὶ sēdeo), sēdi, sessum, 2. δίσταμαι, διέστηκα.
- 2) dissidebat ab eo διεφέρετο αὐτῷ (εἶχε διαφορὰς πρὸς αὐτόν), ἦτο πολέμιος αὐτοῦ.
- dis-sociō, 1. (διαζεύγνυμι). 2) φέρω εἰς διχόνοιαν, διαίρω, διασπῶ. dissociatis animis civium (ἀντὶ dissociatis civibus) διχονοησάντων τῶν πολιτῶν, ἐπειδὴ οἱ πολῖται διέστησαν (πολιτικῶς).
- districtus (μτχ. παθ. πρκμ. τοῦ ῥ. distingo, strinxi, strictum, 3. σύρων διαχωρίζω), ἀπὸ πολλῶν πλευρῶν (πολλαπλῶς) ἀπησχολημένος.
- dīti, δοτ. τοῦ dives.
- dīū, ἐπίρρ., πολὺν χρόνον, συγκρ. diūtius πλείονα χρόνον, μακρότερον.
- diuturnitas, ātis, μακροχρονιότης.
- dives, itis, πλούσιος (δοτ. dīti, ἀντὶ τοῦ συνήθους divīti) A 1, 2.
- divinatīo, ōnis, μαντική.
- divīnus, θεῖος. divīna res (θεῖον πρᾶγμα, ἡ θυσία, τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς (= sacrificium)).
- dīvus, ī, (τιμητικὴ προσωνυμία), ὁ ἀποθεωθεὶς, θεός. divi filius = divi C a e s a r i s filius A 19,2.
- do, dēdi, dātum, dāre, 1. δίδωμι, παρέχω, δωρῶ. manūs (ἐνν. v i n c u l i s) δίδω (προτείνω τὰς χεῖρας εἰς δεσμά), ὁμολογῶ ὅτι ἠτήθην filiam δίδω τὴν θυγατέρα ὡς γυναῖκα, ἐκδίδωμι τὴν θυγατέρα. locum nocendi παρέχω εὐνοϊκὸν (χρονικὸν) σημεῖον

(= locum), λαβήν, ευκαιρίαν πρὸς βλάβην. operam ut. . . προσπαθῶ νά... operam honoribus δίδω ἐπιμέλειαν ταῖς τιμαῖς, ἐπιδιώκω (πολιτικά) ἀξιώματα. tempore dato ευκαιρίας (ευνοϊκῆς) δοθείσης (τυχούσης). do verba (φράσεις τῶν κωμικῶν) παρέχω λόγους κενούς, φράσεις κενάς (ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἔργα), ἔξαπατῶ (γ ε λ ἄ ω πρβλ. τὸ ἡμέτερον: αὐτὰ ἔναι λόγια). do vela ventis δίδω τὰ ἱστία τοῖς ἀνέμοις, ἀναπετάννυμι τὰ ἱστία, ἐκπλέω. senatus datur ἡ Σύγκλητος δίδεται (κυρίως: aditus ad senatum = ἡ εἴσοδος εἰς τὴν Σύγκλητον), ἐπιτρέπεται ἑνὶ νά τύχη ἀκροάσεως παρὰ τῆς Συγκλήτου. me do alicui rei, ἰδ. committo 2. doceō, docēi, doctum, 2. 1) διδάσκω. 2) διαφωτίζω. docilitas, ātis, εὐμάθεια. docilitas ingenii ἀντιληπτικὴ ἰκανότης, εὐκολος ἀντίληψις. doctor, ōris, ἄ., διδάσκαλος. doctrīna, ae, (διδασκαλία). 2) παιδεύσεις (γενικῆ), διαπραγματεύσεις μεθοδικῆ C 3,4. 3) γνώσεις A 1,2. 4) μόρφωσις διανοίας, φιλοσοφικὴ παιδεύσις A 3,3. 4,1. 17,3. dodrans, ntis, ἄ., (κατὰ τὴν σημασίαν ἀπὸ τοῦ de-quadrans = 1)4 ἔλαττον, ἤτοι libra ἢ ās libralis μεῖον 1)4, ἤτοι 3)4 τῆς libra. Μία libra = 327,45 γραμμ.) 2)

heres ex dodrante κληρονόμος τῶν τριῶν μερῶν (δηλ. τῶν 3/4 τῆς περιουσίας) A 5,2. dolor, ōris, ἄ., ἀλγηδών, πόνος A 21,3. 4. 2) ἄλγος, λύπη, θλίψις A 4,5. dolus, i, ἄ., δόλος, τέχνασμα, ἀπάτη. domesticus, οἰκιακός, τοῦ οἴκου A 13,4. 13,7. 2) domesticae opes αἱ ἴδιαι (αὐτοῦ) δυνάμεις, αἱ δυνάμεις τοῦ βασιλείου (αὐτοῦ). domi, ἰδ. domus. domicilium, ii, οὔ., (κατοικία). 2) ἔδρα, διαμονή. domus, ūs, (δόμος) οἶκος Hn 7,7. A 22,1. μόνιμος κατοικία A 3,3. οἶκος, οἰκία. Τύποι μετ' ἐπιρρηματ. σημασίας: domi (πτῶσ. τοπικῆς) ἐν τῇ πατρίδι Hn 1,2. A 3,3. ἐν τῷ οἴκῳ Hn 9,3. A 13,4. domum εἰς τὸν οἶκον (οἰκίαν) A 13,6. domo ἐκ τῆς πατρίδος Hn 8,1. donicum, σύνδ. (ἀρχαῖκός τύπος ἀντὶ τοῦ donec), μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν, μέχρις οὔ. dono, 1. δωροῦμαι (δωρῶ). dono aliquem aliquā re δωροῦμαι ἑνὶ πράγματι ἑνὶ, δωροῦμαι ἑνὶ τι. dubito, 1. ἀμφιβάλλω, quod nemo dubitat (ἀντὶ de quare nemo dubitat) περὶ οὗ οὐδεὶς ἀμφιβάλλει. non dubito (μεθ' ὑποτακτικῆς δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι (πιστεύω ὅτι). 2) non dubito μετ' ἀπαρεμφάτου

(χρόνου ἐνεστῶτος) δὲν ὀκνῶ νά...
 δὲν διστάζω νά...
 dubiſus, ἀμφίβολος. sine dubio
 ἄνευ ἀμφιβολίας, ἀναμφιβόλως.
 dūco, duxi, ductum, 3. ἄγω Hn
 3,3. 8,4. 2) ἄγειν μεθ' ἑαυτοῦ,
 Hn 2,4. (κατ' ἔλλειψιν τοῦ me)
 secum ἐμὲ μεθ' ἑαυτοῦ, ἀπάγω
 (παίρνω καὶ φεύγω) Hn 9,4. 3)
 νομίζω, θεωρῶ. continentis de-
 bet duci ἐγκρατοῦς (μεμετρημέ-
 νου ἀνδρὸς γνώρισμα ὀφείλει) πρέ-
 πει νὰ θεωρῆται. nefas ducō μετ'
 ἀπαρεμφ. = θεωρῶ ἀσεβές, θεωρῶ
 (ὡς) ἱεροσυλίαν νά...
 dulcis, e, (ἡδύς). 2) τερπνός.
 dum, σύνδ. μετ' ἐνεστ. ὀριστικῆς·
 ἐνῶ, ἐν ᾧ χρόνῳ Hn 12,1. Μετὰ
 παρατατικῶ ἀντὶ ἐνεστῶτος Hn
 2,3.
 duo, duae, duo, δύο.
 duplex, ἴcis (διπλοῦς). 2) διπλοῦς,
 διάφορος (δύο ἐκδοχῶν).
 dux, ducis, ἀ., (ὀδηγός). 2) ἀρχη-
 γός, ἡγεμών.
 duxi, ἰδ. ducō.

E

ē (οὐδέποτε πρὸ φωνῆεντος ἢ τοῦ
 h) καὶ ex (πρὸ φων. καὶ συμφ.),
 πρῶθ. μετ' ἀφαίρ. 1) τοπικῶς: ἐκ,
 ἀπὸ Hn 6,4. A 21,1. 2) πρὸς δῆ-
 λωσιν τῆς καταγωγῆς ἢ τοῦ γέ-
 νους: ἀπὸ, ἐκ A 19,4. 3) ἀντὶ
 γεν. διαίρ. Hn 3,3. 12,1. 12,3,

A 5,2 (ex hereditate). 3) πρὸς
 δῆλωσιν αἰτίας ἢ ἀποτελέσματος:
 ἔνεκα, ἐκ, διὰ Hn 7,5. C 2,1.
 2,2. A 1,3. 20,3. 21,3. 5) πρὸς
 δῆλωσιν συμφωνίας: συμφώνως
 πρὸς Hm 3,1. Hn 7,3. 7,5. A
 5,2 (ex dodrante). 6,2. (ἰδ. res
 publica). 13,6. 6) πρὸς δῆλωσιν
 ἐπιρρηματικῆς σχέσεως: Hn 1,2.
 (e contrario). ex quo = ὅθεν Hn
 5,4.

eā, ἐπίρρ. (ἐννοεῖται parte ἢ viā)
 ἐκείνη, κατ' ἐκείνην τὴν ὁδόν.

eamque = et eam, ἰδ. is.

eandem, αἰτ. τοῦ eadem, ἰδ. idem.
 ēdictum, i, οὐ., διάγραμμα, διάτα-
 ξις (ἔδικτον, ἡδικτον). Ἀναλαμ-
 βάνοντες τὴν ἀρχὴν οἱ τιμηταὶ
 ἐδημοσίευσαν διάγραμμα εἴτε πα-
 ραλαμβάνοντες τοῦτο τελείως ἀμε-
 τάβλητον παρὰ τῶν προκατόχων
 (edictum tralaticium διάγραμ-
 μα παραδιδόμενον), εἴτε προσθέ-
 τοντες εἰς τοῦτο νέας ἰδίαις δια-
 τάξεις. Ὁ τιμητῆς Κάτων ἀνα-
 λαβὼν τὴν ἀρχὴν προσέθηκε πολ-
 λὰς νέας διατάξεις κυρίως πρὸς
 περιστολὴν τῆς πολυτελείας.

ēdo, edīdi, edītum, 3. ἐκδίδω. in
 vulgum ἐκδίδω εἰς τὸ δημόσιον,
 δημοσιεύω.

ef-ferō (παλαιότερον ee-fero), ex-
 tūli, elātum, efferre, ἐκφέρω.
 2) ἐκφέρω, ἐκκομίζω, κηδεύω A
 17,1. 22,4.

ef-ficio (ex καὶ fācio), fēci, fec-

tum, 3 (ἐξεργάζομαι), 2) κατορθῶ C 2,2. efficio ut ἐνεργῶ νά...
 3) ἀποτελῶ, συναθροίζω (= col-ligo) Hn 10,5.
 ef-fūgĭo, 3. (ἐκφεύγω). 2) διαφεύγω τινὰ (τάς ἐνέδρας τινός).
 effūsus (κυρίως: παθ. μτχ. τοῦ ef-fundo ἐκχέω) = ἔκχυτος. 2) ἄμετρος, ἄνευ μέτρου (εἰς εὐρεῖαν κλίμακα), ὑπερβολικός.
 egi, ἰδ. ago.
 egō, ἐγώ.
 egōmet (ego ἐγὼ καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν - met) ἐγὼ αὐτός.
 e-grēdĭor (ε καὶ grādĭor), egressus sum, egrēdi, 3. ἀποθ. ἐξέρχομαι.
 ei, δοτ. τῆς ἀντων. is, ea, id.
 eius, γεν. τῆς ἀντωνυμίας is.
 eiusdemque = et eiusdem, ἰδ. idem.
 elātus, ἰδ. effero.
 elēgans, ntis, φιλόκαλος, κομψός.
 elegantĭa, ae (κομψότης). 2) elegantia vitae (κομψότης τοῦ βίου), εὐγενής διαγωγή (συμπεριφορά), λεπτοὶ τρόποι (λεπτότης τῶν τρόπων) ἐν ταῖς κοινωνικαῖς σχέσεσιν.
 elephantus, i, ἄ., ἐλέφας.
 elĭcĭo (e καὶ lācio), cūi, cĭtum, 3. (ἐξάγω). 2) verbosiores epistulas (= extorqueo) ἀποσπῶ, προκαλῶ ἐπιστολάς σχοινοτενεστέρας, (διεξοδικωτέρας τοῦ συνήθους) eloquentĭa, ae, εὐγλωττία, δεινό-

της τοῦ λέγειν.
 emax, ācis, (ὠνητικός). 2) ἔχων ἀγορομανίαν, μανιώδης ἀγοραστής ἀντιθ. vendax).
 enim, σύνδ. (μετὰ μίαν ἢ πλείονας λέξεις ἐν ὅλον ἀποτελούσας), διότι (= γάρ).
 e-numĕro, 1. ἀπαριθμῶ, διηγοῦμαι, «καταλέγω».
 1. eō, ἐπίρρ., ἐκεῖσε Hm 3,1. 2) eo-ut εἰς τοιαύτην κατάστασιν (τόσον)—ὥστε Hm 2,3. 2) eo... ut εἰς τοιοῦτον (τοσοῦτον) σημεῖον ὥστε.
 2. εἶ, ἴι (καὶ ἴνι), ἴtum, ἴre, πορεύομαι. 2) ἀνέτως ἰδεύω (ἀντίθ. repo ἔρπω) Hn 3,4. 3) eo in ius de meā re μεταβαίνω εἰς τὸ δικαστήριον περὶ ὑποθέσεώς μου, καταγγέλλω τινὰ ὡς ἔνοχον ἰδιωτικοῦ ἀδικήματος, (καθίστημί τινα εἰς δίκην).
 3. eō, ἀφαιρ. τοῦ is.
 1. eōdem, ἀφαιρ. τοῦ idem.
 2. eōdem, ἐπίρρ., εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, εἰς τὸ αὐτὸ μέρος Hn 11,2. A 2,3.
 eōque = et eō, ἐπίρρ., Hm 3,1.
 ephēmĕris, ἴdis, «ἐφημερίς», τὸ ἡμερολόγιον (ἡμερολογιακὸν βιβλίον τῶν καθ' ἡμέραν οἰκιακῶν ἐξόδων).
 epistūla, ae (κάλλιον τοῦ epistōla), ἐπιστολή, (ἔγγραφον).
 eques, equĭtis, ἄ., (ἵππεύς). 2) ἐν. καὶ πληθ., ὁ ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἵππέων.

equester. tris, tre (ἵππικός), 2) ὁ τῆ ἵππικῆ (ἵππάδι) τάξει ἀνήκων. equitātus, ūs, ἄ., τὸ ἵππικόν, οἱ ἵππεῖς.

equus, i., ἄ., ἵππος.

erga, πρόθεσις μετ' αἰτιατικῆς: (εἰς, πρὸς), 2) ἐναντίον, κατὰ + γεν.

error, ōris, ἄ., πλάνη, ἀπάτη.

erūdīo (ex καὶ rudis, τραχὺς), īvi, ītum, 4 (ἐξημερώνω). 2) ἐκπαιδεύω. erudivit filium ἐδίδαξε (διὰ διδασχάλων) τὸν υἱόν, (ἐπεμελήθη τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ υἱοῦ).

eruditus, (ἐξαισίως) μορφωμένος. e-rumpo, rūpi, ruptum, 3. (ἐκρήγνυμι). 2) (ἐπὶ ἀποστήματος): αἰφνιδίως ἀναφαίνομαι, ἐκσπῶ.

et, σύνδ., καὶ et-et καὶ -καὶ. 2) καί, ἀλλὰ (ὅταν προηγῆται ἄρνησις) A 22,2.

etiām, σύνδ., ἔτι, καί. 2) πρὸς ἐπίρρωσιν τοῦ συγκριτικοῦ: ἔτι A 5,3. 3) ἀκόμη καὶ Hm 2,3. etiamnum, ἐπίρρ., ἔτι καὶ νῦν (καὶ τώρα ἀκόμη).

etsi, σύνδ., εἰ καί, καίτοι.

ex-acūo, cūi, cūtum, 3. (ἀκονῶ). 2) παροξύνω, παρορμῶ.

ex ardesco, exarsi, exarsum, 3. (ἐκκαίομαι). 2) bellum exarsit ὁ πόλεμος ἐξήφθη (ἄναψε).

exarsi, ἰδ. exardesco.

ex-cēdo, 3. (ἐξέρχομαι), ἀποχωρῶ.

excellenter, ἐπίρρ., ἐξαιρέτως.

ex cīo, cīvi (καὶ cīi), —, 4. (ἀνακινῶ). 2) καλῶ ἐσπευσμένως με-

τακαλῶ.

exemplum, i, οὐ., (ἐκ τοῦ eximo. ex em - p - lum = τὸ ἐκλελεγμένον), παράδειγμα. exempla rerum παραδείγματα πραγμάτων, πρακτικὰ παραδείγματα, γεγονότα. ex-ēo, īi, ītum, īre, 4. ἐξέρχομαι, 2) fama exit φήμη διαδίδεται. (θρυλεῖται).

exercitus, ūs, ἄ., στρατὸς. Πληθ. -ūs = milites, copiae Hn 8,1. ex-haurio, hāusi, hāustum, 4. ἐξαντλῶ.

existimatīo, ōnis, (γνώμη). 2) ὑπόληψις, τιμῆ.

exisse, ἰδ. exeo.

existimo, 1. νομίζω Hn 12,2. A 6,1. 2) ἐκτιμῶ. magni aestimo μεγάλως ἐκτιμῶ C 1,2. 3) σχηματίζω γνώμην, σταθμῶ A16,4 20,5. 4).-mor θεωροῦμαι A 6,1. exītus, ūs, ἐξοδος Hn 12,3.

ex-pēdīo (ex καὶ pes πούς, κυρίως τὸν πόδα ἐκ τῆς πέδης ἀπαλλάσσω), īvi, ītum, 4. ἐκποδῶν ποιοῦμαι. 2) expedio me ἐκσφίζω ἐμαυτόν, ἀπαλλάττομαι (ξεμπλέκω, γλυτώνω).

expendo, pendi, pensum, 3. (σταθμῶ, ζυγίζω, [κυρίως χρήματα]) ὅθεν πληρώνω, ἀποτίνω, ἐξοφλῶ. 2) aliquid expensum (μτχ. παθ. πρκμ.) fero sumptui ὡς ἀποτετισμένον (ἐξωφλημένον) φέρω τι εἰς τὰ ἐξόδα, καταχωρίζω τι ἐν τοῖς οἰκιακοῖς ἐξόδοις,

χρεώνω (ἐν τοῖς λογιστικοῖς βιβλίοις) τὴν μερίδα τῶν οἰκιακῶν ἐξόδων, δαπανῶ.

expensum, ἰδ. expendo.

ex-perīor, pertus sum, perīri, 4. ἀποθ. «πειρῶμαι τινος», ἀναμετροῦμαι πρὸς τινα.

ex-pers, pertis (ex καὶ pars), ἄμοιρος. expers periculi ἄμοιρος (ἐλεύθερος, ἀπῆλλαγμένος) κινδύνου.

ex-plōro, 1. ἐξετάζω.

ex-pōno, 3. ἐκτίθημι, καθιστῶ γνωστόν, περιγράφω.

exposcendus, ἰδ. exposco.

ex-posco, poposci, —, 3. (ἐξαιτῶ). 2) αἰτῶ τινα ἔκδοτον, ἐξαιτοῦμαι (πρὸς τιμωρίαν) τὴν παράδοσίν τινος.

exposūi, ἰδ. expono.

ex-pugno, 1. (κερδαίνω μαχόμενος, κυριεύω διὰ πολιορκίας). 2) vi expugno «κατὰ κράτος αἰρῶ», κυριεύω ἐξ ἐφόδου (ἐξ ἐπιδρομῆς).

exque (ex καὶ -que δύο λέξεις) exque eā ἀντὶ ex eāque ἰδ. is.

ex-splendescō, [exsplendūi], —, 3. (ἐκλάμπω) διαλάμπω.

externus, ἐξωτερικός. externum malum (=externum bellum ἐξωτερικὸν κακὸν) ἐξωτερικὸς πόλεμος, ἡ μάστιξ τοῦ ἐξωτερικοῦ πολέμου (ἀντιθ. intestinum bellum).

extra, πρῶθ. μετ. αἰτ., ἐκτός.

extrēmus, ἐπίρρ., τελευταῖον Hm

2,3.

extrēmus (ὑπερθ. τοῦ extērus ὁ ἔξω), τοπικῶς καὶ χρονικῶς: ἔσχατος. Συγκρ. exterior. extūli, ἰδ. efferō.

exul, ūlis, ἀ., ὁ φυγὰς, ὁ ἐξόριστος.

F

facīle, ἐπίρρ., εὐκόλως.

facīlis, e, εὐκόλος Hn 10,3. 2) (ἐπὶ φαρμάκου)· μὴ φέρων πόνους, ἀνώδυνος A 21,2. ἰδ. celer.

facilitas, ātis, (εὐκολία τρόπων), πραότης.

faciō, fēci, factum, 3. ποιῶ. aliquem imperatorem ἀναγορεύω (ἀναδεικνύω) τινὰ στρατηγόν. civem παρέχω τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, πολιτογραφῶ τινα. librum ἐπεξεργάζομαι, συγγράφω βιβλίον. finem facio belli τέρμα τοῦ πολέμου θέτω. mentionem μείαν ποιοῦμαι. iter πορεύομαι (ἐπὶ στρατιωτικῆς πορείας). progressum προοδεύω. cohortationem δίδω διαταγὴν (ὀδηγίας). proelium navale ναυμαχῶ. detrimentum existimationis ὑφίσταμαι ἀπώλειαν (μείωσιν) τῆς ὑπολήψεως. facio pacem εἰρήνην ποιοῦμαι. facio alicui potestatem mei δίδω λαβὴν εἰς τινα εὐκόλου συλλήψεως μου (ἰδ. potestas). nihil reliqui (γεν. διαίρ.) facio οὐδὲν τοῦ λοιποῦ ποιοῦμαι, οὐδὲν παραλείπω, οὐδὲν παραμελῶ, [κάνω

- τὸ πᾶν]. aliquid pulchre θαυμα-
σίως [καλὰ] γνωρίζω τι. versu-
ram διαπραγματεύομαι (συνάπτω)
νέον δάνειον (πρὸς ἐξόφλησιν προ-
γενεστέρου δανείου). Οἱ τοιοῦτόν
τι πράττοντες οἰονεὶ verthebant
(μετέβαλλον) creditorem (= ἤλ-
λασσον δανειστήν). palam ποιῶ
γνωστόν, διαδίδω. 2) ἀνατρέφω,
μορφῶ. domi factus οἴκοι εἰθι-
σμένοις, γεγυμνασμένοις.
- facto, ἰδ. fio. quo facto οὗ (=
τούτου δὲ) γενομένου, μεθ' ὃ γε-
γονός, οὗ ἕνεκα, διὰ τοῦτο.
- factum, ἰ, οὐ., γεγονός, συμβάν,
Hn 6,3. Πληθ. ἔργα, πράξεις A.
18,6.
- facturus, ἰδ. facio.
- factus, ἰδ. facio καὶ fio.
- facultas, ātis, εὐκαιρία Hn 9,1.
2) (ἐνδεχομένη περίπτωσις), ἡ δυ-
νατότης A2,2. 3) Πληθ. τὰ μέσα
πρὸς καταβολὴν τῶν ἐξόδων, πε-
ριουσία, τὰ οἰκονομικά Hn 6,2.
- fāma, ae, (φήμη) 2) διάδοσις,
θρῦλος.
- fames, is, πείνα.
- famīlia, ae, (ἐκ τοῦ famūlus οἰκέ-
της, ὑπηρετής) τὸ σύνολον τῶν
ὑπηρετῶν (δούλων), οἱ ὑπηρεταί,
οἱ οἰκέται A 13,3. 2) οἱ συγγενεῖς,
[τὸ συγγενολόγι] A 18,2. 18,3.
ἰδ. pater familiās.
- familiāris, e, οἰκεῖος, φίλος A 16,
2. res familiāris, τὰ πατρῶα, ἡ
περιουσία A 2,3. 4,3. 6,4. 2) οὐσ.
- πιστός (ἐμπιστος) φίλος A 5,1.
familiaritas, ātis, (σχέσις οἰκο-
γενειακῆ) οικειότης (αἱ καλά
σχέσεις).
- familiariter, ἐπίρρ., οικειῶς, στε-
νῶς, συγκρ. familiarīus.
- familiās (γεν. = familiāe) ἰδ. pa-
ter familiās.
- fastigium, īi, οὐ., (κορυφή) 2)
βαθμὸς (κοινωνικός).
- fanēo, fāvi, fātum, 2. (μετὰ
δοτ.) εὐνοῶ.
- febris, is, πυρετός. 2) ἐν τῷ πληθ.
= πυρετοῦ προσβολαί.
- fecēro, ἰδ. facio.
- feci, ἰδ. facio.
- ferē, ἐπίρρ., σχεδόν, περίπου.
- fēro, tūli, lātum, ferre, ὑποφέ-
ρω, ὑπομένω A 1,3. φέρω Hn 4,3.
calamitates belli (ὑποφέρω) τὰ
δεινὰ (τάς συμφοράς) τοῦ πολέ-
μου. fructum κομίζομαι τὸν καρ-
πὸν (τὴν ἀμοιβήν), ἀμείβομαι
διά... (ἰδ. καὶ fructus). 2) ὑπο-
μένω (ὑποφέρω) τινὰ (τάς ἰδιο-
τροπίας τινός) A 5,1 ἰδ. nobilis
καὶ expendo.
- ferocīa, ae (τὸ ἀτίθασον). 2) ἀγε-
ρωχία, εὐψυχία.
- ferrum, i, οὐ., (σίδηρος). 2) ἡ διὰ
τῶν ὄπλων βία, τὰ ὄπλα.
- fictīlis, e, (πήλινος ἐκ τοῦ fingo
πλάττω). vas fictīle (πληθυντ.
vasa fictilia) σκεῦος, πήλινον,
ἀγγεῖον κεράμειον.
- fīdens, ntis (κυρίως μετχ. τοῦ fī-

- do) θαρρῶν, θαρραλέος. fidens animus ἡ αὐτοπεποίθησις ἰδ. animus.
- fides, εἰ, (πίστις). 2) ἔνορκος διαβεβαίωσις, ὑπόσχεσις Hn 2,3. 4. προστασία Hn 9,3.
- fiduciā, ae, πίστις, ἐμπιστοσύνη. spe fiduciāque (ἀντὶ spe fidentissima) διὰ λίαν σταθερᾶς ἐλπίδος.
- filīus, ἴι, ἄ., υἴος.
- filīa, ae, θυγάτηρ.
- finis, is, ἄ., (ὄριον, ὄροσημον). 2) πληθ. τὰ σύνορα, ἡ περιοχή Hn 8,1. 3) τέλος, τέρμα Hm 1,3.
- fīo, factus sum, fieri (παθ. τοῦ facio) γίγνομαι. 2) συμβαίνω, ἐπέρχομαι A 14,2. domi factus γεγυμνασμένος, μορφωμένος ἐν τῷ οἴκῳ (οἰκοδίδακτος) A 13,4.
- fistūla, ae, σῦριγγξ. 2) συρίγγιον [φίστουλας], συριγγῶδες ἀπόστημα. fistulae puris συρίγγια πύου, συριγγῶδη (πυορροοῦντα) ἀποστήματα.
- flagitīum, ἴι, οὐ., αἰσχύνη, ὄνειδος, ἀτιμία.
- flagro, 1. φλέγομαι.
- flēo, ēvi, ētum, 2. κλαίω. flens atque osculans κλαίων καὶ φιλῶν, (ἐν μέσῳ δακρῶν καὶ φιλημάτων).
- fluctus, ūs, ἄ., κύμα A 6,1. 2) fluctus (πληθ.) civīles ὁ πολιτικός σάλλος, ἡ δίνη (τὰ νέφη) τοῦ πολιτικοῦ βίου, ὁ τῶν στάσεων χειμῶν (καταιγίς) ἰδ. committo.
- foederātus, (σύμμαχος). 2) civitas foederata, πόλις ἔνσπονδος, πόλις σύμμαχος (τοῖς Ῥωμαίοις).
- foedus, foedēris, οὐ., συνθήκη.
- fore, μέλλ. ἀπρμφ. τοῦ sum ἀντὶ futurum esse.
- foret, πρτ. ὑποτακτ. τοῦ sum ἀντὶ esset (forem, -es et, πληθ. -ent).
- foris, is, θύρα, (συνήθως κατὰ πληθυντ. fores, ἴum).
- forma, ae, μορφή, ἐξωτερικὴ ὄψις, τὸ ἐξωτερικόν.
- formōsus, ὠραῖος (καλοκαμωμένος).
- fortē, ἐπίρρ., (κυρίως ἀφαιρ. τοῦ fors τύχη) = διὰ τῆς τύχης. si forte (μεθ' ὑποτακτ.) ἂν τυχόν (ἀντὶ exspectans si forte) Hn 8,1.
- fortis, e (ἰσχυρός). 2) γενναῖος, ἀνδρεῖος. Ὑπερθ. fortissimus.
- fortitūdo, dīnis, ἀνδρεία, θάρρος, τόλμη.
- fortuito, ἐπίρρ., ἀπὸ τύχης, τυχαίως πως.
- fortūna, ae, εἰμαρμένη A 19,1. 2) τύχη, εὐτυχία Hm 4,1. 3) α) τύχη, μοῖρα A 3,3. 19,2. β) (ἰδίᾳ κατὰ πληθυντ.) ἡ περιουσία, τὰ ὑπάρχοντα Hn 9,3. A 2,3. 4,2. 21,1.
- forum, i, οὐ., (ἀγορά). 2) ἡ ἀγορὰ ὡς κέντρον πολιτικῆς καὶ δικαστικῆς δράσεως. in foro esse coepit ἐν τῇ ἀγορᾷ νὰ εἶναι ἤρχισεν, (ἤρχισε τὴν πολιτικὴν δράσιν του).

frater, tris, ἄ., ἀδελφός.
 frequens, ntis, (πυκνός, πολυάριθμος). 2) συχνός.
 frequentia, ae, (πυκνότης). 2) frequentia, (ἀφαιρ.) vulgi μετὰ συρροῆς τοῦ λαοῦ (τοῦ πλήθους).
 fructus, ūs, ἄ., καρπός. 2) fructus rei familiaris αὐξησις τῆς ἀτομικῆς περιουσίας. fructus pietatis καρπός (κέρδος) τῆς εὐσεβείας, (ἀμοιβή διὰ τὴν εὐσέβειαν).
 frumentum, i, οὖ., σῖτος.
 frūor, fructus sum, frūi, 3. ἀποθ. (καρποῦμαι). 2) aliquo εὐχαριστοῦμαι μὲ τὴν συναναστροφὴν (συντροφιά) τινος, συναντῶμαι εὐχαρίστως μὲ τινα.
 frustrā, ἐπίρρ., (ἐκ τοῦ fraus ἀπάτη), μάτην. frustra facio aliquid μάτην ποιῶ τι, ἀποτυγχάνω τοῦ σκοποῦ, ἀστοχῶ.
 frustror (ἐκ τοῦ frustra),—1. ἀποθ. (ματαιῶ). 2) me ipsum ἀπατῶ ἐμὲ τὸν ἴδιον, ἐμαυτὸν ἀδικῶ, βλάπτω.
 fuēram, ἰδ. sum.
 fuērim, ἰδ. sum.
 fuga, ae, φυγή.
 fugāram = fugavēram, ἰδ. fugo.
 fūgio, fūgi, fugitum, 3. φεύγω. 2) rei publicae procurationem ἀπέχομαι τῆς διοικήσεως τῆς πολιτείας, (ἀπέχομαι τῶν κοινῶν).
 fugisse, ἰδ. fugio.
 fūgo, 1. τρέπω εἰς φυγὴν.
 fui, ἰδ. sum.

fundamentum, i, οὖ., θεμέλιον.
 funus, funēris, οὖ., κηδεῖα, ἐκφορά, ταφή.
 futūrus, ἰδ. sum.

G

gener, ěri, ἄ., γαμβρός, (ὁ ἀνὴρ τῆς θυγατρὸς) A 21,4.
 generātus, (πεφυκώς). 2) ab aliquo καταγόμενος ἀπὸ τινος = ortus.
 generōsus, (εὐγενῆς τὴν καταγωγὴν), γενναϊόφρων, μεγαλόψυχος, ἵπποτικὸς A 3,1.
 gens, ntis, (γένος). 2) ἔθνος.
 genus, genēris, οὖ., (γένος). 2) εἶδος.
 gēro, gessi, gestum, 3. (φέρω — φορῶ). 2) me παρέχω ἐμαυτὸν, συμπεριφέρομαι. me splendīde ζῶ μεγαλοπρεπῶς. rem πράττω τι (κατ' ἐξοχὴν τὰ τοῦ πολέμου) δι-οικῶ. res ἐπιχειρήσεις (στρατιωτικὰς) διεξάγω. bellum διεξάγω πόλεμον, πολεμῶ. consulatum (praeturam) ἀσκῶ τὴν ὑπατείαν (τὴν στρατηγίαν). honores διαχειρίζομαι τὰς τιμὰς (τὰς ἀρχάς, τὰ τιμητικὰ ἀξιώματα), περιβάλλομαι ἀρχήν. res genuntur male τὰ πράγματα διεξάγονται (ἔχουσι) κακῶς res gestae (πληθ.) αἱ πράξεις (κατ' ἐξοχὴν αἱ πολεμικαί), τὰ πολεμικὰ ἔργα, τὰ ἐν πολέμῳ ἔργα.
 gestum, ἰδ. gero.
 gloriōr, 1. ἀποθ. hoc (αἰτ.) καυχῶμαι, μέγα φρονῶ ἐπὶ τούτῳ.

graecē, ἐπίρρ., ἑλληνοιστί.

graecus, ἑλληνοικός. res graecae ἡ γραμματεία καὶ ἡ ἱστορία τῆς (ἀρχαίας) Ἑλλάδος.

Grāius, ἰδ. Πίνακα Ἱστορ. καὶ Γεωγραφ. λ. Hercules καὶ Graius saltus.

gratīa, ae, (χάρις). 2) δημοτικότης, εὐνοία (ἐξ ἐκτιμήσεως) A 2,4-6,2, 21,1. 3) καλή (φιλική) συνεννόησις, συμφιλίωσις A 17,1 ἰδ. redeo.

grātus, (ἀρεστός). 2) εὐκτός, ἐπιθυμητός.

gravis, e, βαρύς, δεινός, ὀξύς.

gravitas, ātis, (βαρύτης). 2) ἀξία, σοβαρότης.

H

habēo, ūi, ūtum, 2. ἔχω. aliquem collēgam ἔχω τινά (ὥς) συνάρχοντα. aliquem actorem auctoremque ἔχω τινά ὥς βοηθὸν ἐν τοῖς ἔργοις καὶ ἐν τῇ συμβουλῇ (συνεκτελεστήν καὶ σύμβουλον, χεῖρας καὶ νοῦν). castra στρατοπεδεύω. 2) ἔχω ἐν ἐμοί, δεικνύω A 18,4. 3) ποιῶ. hāc oratione habītā τούτου τοῦ λόγου γενομένου, ταῦτα εἰπών. iudicium nullum habere δὲν ἐγκαλοῦμαι εἰς δίκην, δικαστήριον. 4) παρέχω. honores ἐπιδαφιλεύω τιμάς, τιμῶ. 5) ἔχω εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου Hn 7,2. A 13,4. 6) κρατῶ Hn 12,2. 7) cognitum habeo (ἐγνωσμένον ἔχω), γινώσκω κατὰ βάθος, percip-

tum habeo (ἐντονώτ. τοῦ percipio) νοῶ κατὰ βάθος, [χωνεύω A 17,3. cognitum habeo (ἐντονώτ. τοῦ cognosco) ἔχω τινὸς ἀκριβῆ γνώσιν, γνωρίζω τι κατὰ βάθος A 18,1. 8) satis habeo + ἀπρμφ. = ἀρκοῦμαι νά... 9) habeo (mihi curae [δοτ.] + ἀπρμφ. = φροντίζω (νά...), ἐπιμελοῦμαι. 10) θεωρῶ. habeor νομίζομαι [περνω γιά]. 11) δεικνύω, φανερώω A 13,2. 12) me habeo [=sum] (εἶμαι ἐν τινι καταστάσει), διάκειμαι, ἔχω Hn 2,1. 13) eius (τ.ξ. v e r s ū r a e) condicionem aequam habeo τούτου (τοῦ νέου δανείου) ὄρον παραδεκτὸν (δίκαιον) συνάπτω.

habīto, 1. κατοικῶ. bene habito καλῶς (ἀνέτως, μετ' ἀνέσεως) κατοικῶ (ἔχω ὠραῖο σπίτι).

hāc, ἐπίρρ., ταύτη, διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ.

hactenus, ἐπίρρ., μέχρις ἐνταῦθα.

hasta, ae (δόρυ). 2) hasta publica δημοπρασία (εἰς ὄνομα καὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ Κράτους). Κατὰ παλαιὸν ἔθος, ὅτε ἐπωλοῦντο λάφυρα πολέμου, εἰς ἐνδειξιν ἐπηγνύετο δόρυ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἔθος τοῦτο διετηρήθη καὶ εἰς ἄλλας πωλήσεις, ἤτοι εἰς τοὺς πλειστηριασμοὺς τῆς περιουσίας προγραφομένων πολιτῶν. Οἱ χρηστοὶ πολλῖται ἀπέφευγον κατὰ συνείδησιν νά μετέχωσι τοιούτων δημοπρα-

σιῶν. Ἰδ. accedo.
 hereditas, ātis, κληρονομία.
 hereditum, īi, οὖ., κληρονομία. heredium a patre relictum κληρονόμημα ἀπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθὲν (πατρικόν), μικρὸν πατρικὸν κτῆμα.
 heres, ēdis, ἀ., κληρονόμος.
 hic, haec, hoc, (γεν. huius, δοτ. huic κτλ.) οὗτος, ὅδε.
 hīc, ἐπίρρ., ἐνταῦθα.
 hinc, ἐπίρρ., ἐντεῦθεν.
 his, δοτ. καὶ ἀφαιρ. τοῦ πληθ. τῆς ἀντωνυμ. hic, haec, hoc.
 historīa, ae, (ἱστορία). 2) συστηματικὴ ἱστορία. contexta συνεχῆς ἱστορία, ἱστορικὴ πραγματεία (ἀντίθετον: βιογραφία) A 16,3. 3) historiae (πληθ.), τὰ ἱστορικὰ ἔργα C 3,3.
 hodiē, ἐπίρρ., σήμερον.
 homo, hominis, ἀ., ἄνθρωπος (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ζῶον) Hn 3,4. 2) κατὰ πληθυντ. ἄνθρωποι (κόσμος) A 13,6.
 honos, ōris, ἀ., τιμὴ, ἐκδήλωσις τιμῆς A 6,4. 2) ἡ (ἐκ τῶν ἀξιομάτων) φήμη, ὑπόληψις A 18,5. 3) ἀρχή, πολιτικὸν ἀξίωμα, αἱ τιμαὶ C 1,1. A 6,2.
 hortātū (ἀφαιρ. τοῦ οὐσιαστ. hortatus), μετὰ γεν., τῇ προτροπῇ (τινος).
 hortus, i, ἀ., (κῆπος). 2) πληθ. «παράδεισος», περίβολος (πάρκo).
 hospitium, īi, οὖ., φιλοξενία.

hostīa, ae, ἱερεῖον, σφάγιον, θῦμα.
 hostis, is, ἀ., (ὁ πολέμιος), ὁ ἐχθρὸς (τῆς πατρίδος).
 hūc, ἐπίρρ., εἰς τοῦτον τὸν τόπον, εἰς τοῦτο τὸ μέρος.
 huic, δοτ. ἐνικῆ τοῦ hic, haec, hoc.
 humanitas, ātis, φιλοφροσύνη, «εὐμουσία», εὐγένεια τρόπων ἀπορρέουσα ἐκ τῆς μορφώσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀτόμου (πνευματικὴ καὶ ἡθικὴ ἀγωγή). 2) ἀνωτέρα, (ὑψηλὴ, λεπτή) μόρφωσις A 3,3. 3) λεπτότης τρόπων, κοινωνικότης, εὐγένεια A 16,1.
 humilis, e, (χαμηλός, χλομαλός). 2) ταπεινός.

I

iācīo, (πρόφερε jacīo), iēcī, iactum, 3. ῥίπτω, βάλλω.
 iacto, (θαμιστικὸν τοῦ iacio) (ῥιπτάζω). 2) ῥίπτω (ἐδῶ καὶ ἐκεῖ).
 iam (πρόφ. jam), ἐπίρρ. ἤδη.
 ianua, ae, (πρόφ. janua), θύρα.
 ibi, ἐπίρρ., αὐτοῦ, ἐκεῖ. 2) ibi=in cēna ἐν τῷ δείπνῳ Hn 12,1.
 idem, eādem, idem, ὁ αὐτός (γεν. eiusdem, δοτ. eidem). hic idem αὐτὸς οὗτος.
 idēō, ἐπίρρ. (τοῦτου ἕνεκα). 2) ideo...quod τοῦτου ἕνεκα... (δι)ότι.
 idoneus, ἐπιτήδειος, κατάλληλος.
 igitur, σύνδ., λοιπόν.
 ignōro, 1. ἀγνοῶ, διατελῶ ἐν ἀγνοίᾳ.
 iis, δοτ. καὶ ἀφαιρ. τοῦ πληθ. τῆς ἀντωνυμ. is, ea, id.

ille, illa, illud, (γεν. illīus, δοτ. illī κτλ.) ἐκεῖνος.
 il-lūdo (in καὶ ludo), lūsi, lūsum, 3. ἐμπαίζω.
 illustris, e, (φαινός). 2) ἐπιφανής (τὸ γένος) Hn 3,2. 3) res illustris ἔργον αἰγλήεν (ἐξοχόν) A 18,2.
 illūsus, id. illudo.
 imāgō, gīnis, (εἰκών). 2) πληθ. αἱ κήριναι εἰκόνες τῶν προγόνων.
 imitātor; ōris, ἀ., μιμητής, ζηλωτής.
 immīsi, id. immitto.
 im-mitto, 3. («εἶω τρέχειν», «σεύω»). 2) «ἀνίημι», ἀφίνω ἐλεύθερον νὰ δράμῃ, ἐξαπολύω, ἐξαποστέλλω.
 immōlo, 1. (ἐκ τοῦ in καὶ mola = κριθαὶ χονδροκοπανισμένοι, ἄς μετεχειρίζοντο ἐν ταῖς θυσίαις), θυσιάζω, θύω.
 im-pēdīo (in καὶ pes), īvi, ītum, 4. ἐμ-ποδ-ίζω, κωλύω, ἀποτρέπω.
 imperātor, ōris, ἀ., ἀρχηγός, στρατηγός Hn 5, 2 C 3,1. 2) ὁ αὐτοκράτωρ στρατηγός, δηλ. ὁ νικητής καὶ τροπαιοῦχος στρατηγός A19,1.
 imperīum, īi, οὐ., (διαταγή). 2) ἀρχηγία, στρατηγία Hm 3,3. Hn 7, 3. 3) summa imperii (τὸ ὅλον τῆς ἀρχῆς), ἡ ὑπερτάτη ἐξουσία, ἀρχιστρατηγία. 4) ἐξουσία (τοῦ διατάσσειν), δύναμις Hn 5,3. orbis (γεν. terrārum, ἐξουσία τῆς οἰκουμένης, κοσμοκρατορία. 5) χώρα, βασιλείον, κράτος Hm 2,5.

im-pēro, 1. προστάσσω, διατάσσω. ...alicui ut, προστάσσω τινί, ἴνα, (διατάσσω νά...)
 im-pertīo, īvi, ītum, 4. (ποιῶ τινα κοινωνόν τινος). 3) doctrinis quibus puerilis aetas impertiri debet, eruditur διὰ τῶν γνώσεων, πρὸς ἃς ἡ παιδικὴ ἡλικία γνώριμος νὰ καθίσταται ὀφείλει, ἐξεπαίδευσε, τ.ἔ. δι' ἐκείνων τῶν γνώσεων, αἵτινες εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς διδασκαλίας τῶν παιδῶν.
 impetrārim = impetravērim, id. impetro.
 impētro, 1. (ἐκτελῶ). 2) ἐπιτυχάνω, κατορθώνω τὸ ἐπιζητούμενον.
 impraesentiārum, (δημῶδης ἐκφρασις) ἐν τῷ παρόντι, τ. ἔ. in praesentiā harum (r e r u m).
 imprudenter, ἐπίρρ., ἀφρόνως.
 īmus καὶ (infīmus) ὑπερθ. τοῦ συγκρ. inferior, κατώτατος id. intestinum.
 in, πρόθ. I. 1) (μετ' αἰτιατ.) εἰς. 2) ἐναντίον Hn 2,3. C 2,3. 3) χρον. in singulos menses καθ' ἕκαστον μῆνα, μηνιαίως id. dies 4) (ἀντὶ τοῦ ergā) πρὸς A 17,2 II. (μετ' ἀφαιρ.): 1) ἐπὶ τόπου ἐν Hn 5,1. 2,3. 11,4. C 1,1. 3,5. A 18,1. 2. 3. 20,3. 2) ἐπὶ χρόνου κατὰ+ αἰτ. Hn 4,3. C 1,2. 2,2. A 1,3. 17,1. 21, 5. 3) πρὸς δῆλωσιν ἄλλων σχέσεων: α') πρὸς δῆλωσιν περιστάσεων, ὑφ' ἃς διατελεῖ ἢ συμβαίνει τι :

horum in concursu τούτων ἐν τῇ συμπλοκῇ. in omni procuratione ἐν πάσῃ διοικήσει. in similitate esse διχονοῶ, διαφωνῶ. β') πρὸς δῆλωσιν προσώπων, οἷς ἀνήκει τι. erat in puero ὑπῆρχεν ἐν τῷ παιδί. in adolescentulo...erat ἐν τῷ νεαροῦ (ἐν τῷ νέῳ ἀνδρὶ) ὑπῆρχε. γ') πρὸς δῆλωσιν τοῦ δι' οὗ τις εἶναι ἐφωδιασμένος, ἢ τῆς καταστάσεως, ἐν ἣ τισ εὐρίσκεται: in sestertio ὡς ἄνθρωπος μὲ περιουσίαν... [ιδ. sestertius]. δ') πρὸς δῆλωσιν ἀριθμοῦ: in eis (ἀντὶ in numero eorum) μεταξύ τούτων Hn 2,4. Hn 4,4. 12,2. 13, 2. A 13,3. ε') πρὸς δῆλωσιν πραγμάτων, εἰς ὧν τὴν σχέσιν ἀφορᾷ τι: [pacem conciliavit, in quo = in qua re] εἰρήνην ἐποίησεν, ἐν ᾧ πράγματι, (ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ὁποίαν).

in-cendo (in καὶ cando), endinum, 3. ἀνάπτω Hn 5,2. 2) ἐξάπτω Hn 2,1.

in-cido (in καὶ cado), cīdi,—, 3. (εἰσπίπτω). 1) εἰσχωρῶ.

in-cīpio (in καὶ cāpio), cēpi, cēptum, 3. (ἐπιχειρῶ). 2) ἀρχομαι.

in-cito, 1. (ἐλαύνω τι). 2) προτρέπω, παροτρύνω (εἰς ἀμιλλαν).

incognitus, ἄγνωστος.

incōla, ae, ἄ., κάτοικος.

incredibilis, e, ἀπίστευτος. incredibile dictū (β' ὑπτιον τοῦ ρ. dīco) ἀπίστευτον εἰπεῖν, λόγου

κρεῖττον, πίστεως μεῖζον.

incuria, ae, ἀμέλεια, ἀφροντισία. inde, ἐπίρ., (ἐντεῦθεν). 2) μετὰ ταῦτα indicium, ἴι, οὖ., (ἐνδειξις). 2) τεκμήριον.

indico, 1. δηλῶ, φανερώω, καταδεικνύω, (προδίδω).

in-digēo (indu [= in] καὶ egeo), ἴι,—, 2. ἐνδεῶς ἔχω τινός. alienarum opum ἐνδεῶς ἔχω (λαμβάνω ἀνάγκην) ξένης βοήθειας. medicinā (ἀφαιρ.) κάμνω χρῆσιν (ἔχω χρεῖαν) φαρμάκων.

in-dūco, 3. (εἰσάγω). 2) παρασύρω Hn 5,3.3) προτρέπω Hn 8,1. 4) in errorem εἰς πλάνην εἰσάγω, (παρα)πλανῶ.

inductus, ιδ. induco.

indulgentia, ae, ἐπιείκεια (ὕποχρεωτικοὶ τρόποι).

indulgēo, dulsi, [dultum], 2. (χαρίζομαι). 2) εἶμαι (ὑπεροβολικῶς) ἐπιεικῆς, δὲν πιέζω τοὺς ὀφειλέτας (να καταβάλωσι τὸ χρέος των εἰς τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας).

industria, ae, δραστηριότης, ἐνεργητικότης C 3, 1. 2) φιλοπονία C 3,4. 3) ἐθελοπονία A 13, 4.

in-ēo, ἴι (σπανιῶτ. īvi), ἴtum, īre, (εἰσέρχομαι). 2) rationem σκέπτομαι μέσον, μηχανῶμαι σχέδιον. consilium λαμβάνω ἀπόφασιν.

in-ermis, e, (in καὶ arma), ἄοπλος.

inertia, ae, (ἐκ τοῦ iners [in στεργητ. καὶ ars τέχνη] ἄτεχνος). 2)

ἡ πρὸς φυγοπονίαν ῥοπή, ῥαθυμία, ὀκνηρία.
 in-fēro, intūli, illātum, inferre, (εἰσφέρω). 2) bellum in Italiam μεταφέρω τὸν πόλεμον (τὸ θέατρον τοῦ πολέμου) εἰς τὴν Ἰταλίαν. ἐπιφέρω arma Italiae (δοτ.) πολεμῶ κατὰ τῆς Ἰταλίας.
 infestus, δυσμενής. animo infesto ἐν πνεύματι δυσμενεῖ, ἐχθρικῶς, μετὰ μίσους, μισῶν.
 infīmi, ōrum (ιδ. imus), οὐσ., οἱ ταπεινότετοι (κατὰ τὴν τάξιν).
 infinītus, (ἄπειρος). 2) ὑπέρμετρος.
 in-fitior, 1. ἀποθ. (ἐκ τοῦ in-fitias ire αἰτ. πληθ.), ἀρνοῦμαι.
 ingenium, īi, οὐ., (φυή). 2) φυσικὸν δῶρον, εὐφυΐα, πνεῦμα.
 inīcio [πρόφ. injīcio] (in καὶ iācio), iēci. iectum, 3. ἐμβάλλω, προξενῶ.
 inīi, iniēram, ιδ. in eo.
 inimicitia, ae, ἐχθρα. Συνήθως ἐν τῷ πληθ.: ἐχθρικαὶ διαθέσεις.
 inimicus (in καὶ amicus), ἐχθρικός. inimicissimus, (ἐχθιστος). 2) οὐσ. ὁ θανάσιμος ἐχθρός.
 inīquus (in καὶ aequus) ἄνιστος. 2) ἄδικος.
 inītum, īi, οὐ., ἀρχή. initio (ἀφαιρ.) κατ' ἀρχάς.
 in-nitor, innixus sum, innīti, 3. ἀποθ. στηρίζομαι.
 innixus, ιδ. innitor.
 inopia, ae, ἔνδεια, inopia publica, ἔνδεια δημοσία, οἰκονομικαὶ

τοῦ κράτους δυσχέρεια.
 inprīmīs (in καὶ prīmus), ἐπίρρ., ἐν τοῖς πρώτοις, πρὸ πάντων, κατ' ἐξοχήν, ἰδίᾳ.
 inquam, inquis, inquit, (ἐλλειπτικὸν ῥῆμα), λέγω, —εις, —ει.
 in-scīens, ntis, ἀγνοῶν, ἐν ἀγνοίᾳ. inscientibus iis ἀγνοοῦντων τούτων, (ἐν ἀγνοίᾳ τούτων).
 insidia, arum (πληθ.) ἐνέδρα Hn 4,3. 5,3. 2) δόλος, ἐπιβουλὴ Hn 12,2.
 insidior, 1. ἀποθ. (μετὰ δοτ.), ἐνεδρεύω.
 in-stitūo (in καὶ statūo), tūi, tūtum, 3. (ιδρύω). 2) ἀρχίζω, ἀναλαμβάνω Hn 2,4. C 3,3. A 14,2. 3) ἀποφασίζω Hn 8,3.
 insūla, ae, νῆσος.
 intel-lēgo (inter-lego), exi, ectum, 3. ἐννοῶ (διὰ τῶν αισθησεων ἢ τοῦ νοῦ), διακρίνω. 2) συμπεραίνω Hn 5,4.
 intemperanter, ἐπίρρ., ἀκράτως, ἀμέτρως.
 inter, πρόθ. μετ' αἰτ., μεταξύ.
 inter-cēdo, 3. (παρεμβαίνω). 2) intercedit obtrectatio ἀναφύεται [ὑπάρχει 'ς τὸ μέσον] ἀνταγωνισμὸς (ζηλότυπος). querimonia ἀφορμὴ παραπόνων παρεμπίπτει, ἀναφύεται. 3) παρέρχομαι (περνῶ) A 20,2.
 intercessisse, ιδ. intercedo.
 interdum, ἐπίρρ., ἐνίοτε.
 inter-ēo, īre, διαφθείρομαι, ἀπόλ-

- λυμαι Hn 4,3. Hn 2,4. 2) ἀπο-
 θνήσκω (χάνω τὴν ζωὴν μου) Hn
 13,1.
 interfēci, ἰδ. interficio.
 inter-fīcīo (inter καὶ fīcīo), fēci,
 fectum, 3. (φθείρω). 2) ἀποκτεί-
 νω. interficior ἀποθνήσκω, φο-
 νεύομαι.
 interficiendus (= interficiendus
 ἰδ. interficio), φονευτέος. ad
 hunc interficiendum πρὸς τὸ φο-
 νεῦσαι τοῦτον, διὰ τὸν φόνον τούτου.
 interiērim, ἰδ. intereo.
 interim, ἐπίρρ., ἐν τῷ μεταξύ
 (χρόνῳ).
 interiōr, ἄ. καὶ θ., interiūs, οὐ.,
 (γεν. interiōris), συγκρ. ἐνδότε-
 ρος, ἰδ. consilium.
 interiēm, ἰδ. intereo.
 interiūtis, ūs, ἄ., ἀπώλεια, θάνα-
 τος.
 inter-rōno, 3. (τίθῃμι ἐν τῷ μέ-
 σω). 2) με παρεμβαίνω, ἐπεμ-
 βαίνω, (δανείζω χρήματα).
 interprētor, 1. ἐρμηνεύω, ἐξηγῶ.
 inter-sum, (ἐν τῷ μέσῳ εἰμί, πα-
 ρευρίσκομαι), συμμερίζομαι, συμ-
 μετέχω, λαμβάνω ἐνεργὸν μέρος
 (ἀναμειγνύομαι).
 intestīnum, ī, οὐ., ἔντερον. imum
 intestīnum τὸ ὀρθὸν ἢ ἀπευθυ-
 σμάνον ἔντερον, τ. ἔ. ἡ τελευταία
 μοῖρα τοῦ παχέος ἐντέρου.
 intestīnus (ἐκ τοῦ intus ἐντός
 πρβλ. ἐντόσθια ἐκ τοῦ ἐντοσθεν,
 ἐντοσθι), ἐσωτερικός, ἐμφύλιος,
 (ἀντίθετον: externus ἐξωτερικός).
 intīme, ἐπίρρ., οὐκείατατα.
 intra, πρόθ. μετ' αἰτ. (ἐξ ἔδου). 2)
 ἐν τῇ σφαίρᾳ + γιν. Hn 11,4.
 in-vēnīo, 4. (εὐρίσκω). 2) ἀνακα-
 λύπτω, ἐξευρίσκω.
 inventūrus, ἰδ. invenio.
 in-veterasco (ἐναρκτικὸν τοῦ in-
 vetēro), rāvi,—, . ἐγγηράσκω.
 2) (ἐπὶ χρέους) διαιωνίζω, διαιω-
 νίζομαι, παλαιοῦμαι, χρονίζω A
 2,5.
 invictus (in καὶ vinco), ἀήττητος,
 ἀνίκητος.
 invidīa, ae, φθόνος.
 invīto, 1. καλῶ, προσκαλῶ.
 iocor, 1. ἀποθ. (πρόφερε jocor),
 ἀστειεύομαι. iocans παίζων, χάρ-
 ριν παιδιᾶς.
 Iovi, δοτ. τοῦ Iuppiter.
 ipse, ipsa, ipsum, αὐτός, αὐτὸς
 οὗτος (ὁ ἴδιος). 2) μετὰ σημα-
 σίας ἐπιρρηματικῆς: ἀκριβῶς Hn
 10,5.
 irascor, irātus sum, irasci, 3.
 ἀποθ. ὀργίζομαι.
 irātus, παρωργισμένος ἰδ. irascor.
 ire, ἀπαρμφ. τοῦ ῥήμ. eo.
 ir-rīdēo (in καὶ rideo), rīsi, rīsum,
 2. ἐγγελῶ, μυχτηρίζω, σκώπτω.
 is, ea, id, (γεν. eius, δοτ. ei),
 οὗτος.
 itā, ἐπίρρ., οὕτω, τόσον, non ita
 multis diebus (ἀφαιρ. χρόνου)
 οὐχὶ τόσον πολλὰς ἡμέρας ὕστε-
 ρον, ὀλίγας ἡμέρας ἔπειτα.

itaque, καὶ οὕτω (= et ita) A 15, 1. 2) σύλδ. ὅθεν.

itemque = et item ἐπίρρ.) ὡσαύτως, ὡς καί.

iter (ἐκ τοῦ it[īn]er), γεν. itinēris οὖ., πορεία, πορεία (τοῦ στρατοῦ).

itērum, ἐπίρρ., τὸ δεύτερον Hn 5,3. C 2,2. 2) δεύτερον Hn 6,1.

itinēre, ἀφαιρ. τοῦ iter.

iubēo (πρόφ. jubeo), iussi, iussum 2. κελεύω, διατάσσω, παραγγέλλω.

iūcundus (πρόφ. jucundus), τερπνός, τερψίθυμος A 14,1. 2) εὐχάριστος, προσφιλής A 16, 1.

iudiciūm (πρόφ. iudicium), ἴι, οὖ. κρίσις. 2) δικαστήριον, δίκη A 6,3. ἰδ. habeo. 3) (κρίσις) iudicio (ἀφαιρ.) ἐκ πεποιθήσεως, ἐσκεμμένως A 15,3.

iūdīco (πρόφ. iudico), 1. δικάζω, καταδικάζω. 2) exulem iudico aliquem (κρίνω τινὰ ἐξόριστον), καταδικάζω τινὰ εἰς ἐξορίαν, ἐξορίζω. hostem iudicatum καίπερ κριθέντα (κηρυχθέντα) ἐχθρὸν (τῆς πατρίδος). 3) κρίνω, ἀποφασίζω Hn 13,2 A 13,3. 16,1. 20,5. 4) συνάγω, συμπεραίνω A 15,3.

Iuppīter (πρόφ. Iuppiter), γεν. Iovis, δοτ. Iovi, αἰτ. Iovem, ἀφαιρ. Iove, ἀ., Ζεὺς, Iuppiter optimus maximus Ζεὺς ἄριστος μέγιστος.

iūro (πρόφ. juro), 1. ὀμνύω, ὀρκίζομαι.

iūs (πρόφ. jus), iuris, οὖ. δίκαιον,

δικαιοσύνη. 2) δικαστήριον A 6,3. 3) iuris consultus, ἀ., ὁ νομομαθής, (δεδιός νομικός).

iūs-iurandum, (γεν. iuris iurandi δοτ. iuri iurando, ἀφαιρ. iure iurando), οὖ., ὅρκος (τῶν πολιτῶν). Ὁ ὅρκος τῶν στρατιωτῶν ἐλέγετο sacramentum.

iussi, ἰδ. iubeo.

iuvenus, i, ἀ., (πρόφ. juvenus), νέος ταῦρος, μόσχος.

iūvit, ἰδ. iuvo.

iūvo (πρόφ. juvo), iūvi, iūtum, 1. βοηθῶ, ὑποστηρίζω.

iuxta (πρόφ. juxta), πρόθ. μετ' αἰτ. = παρά + αἰτ., ἐπὶ + δοτ. πλησίον.

K

kalendae, ārum ἐκ τοῦ (calo = καλῶ), καλάνδαι (καλένδαι), τ.ξ. ἡ πρώτη ἡμέρα ἐκάστου μηνός. pridie kal. (= kalendas) Aprīles τῆ προτεραία τῶν καλανδῶν τοῦ Ἀπριλίου (ἦτοι τῆ 31 Μαρτίου).

Y

labor, ōris, ἀ., μόχθος, ταλαιπωρία. laccio, īvi, itum, 3. «καταπειράζω», προκαλῶ.

lacrima, ae, (δάκρυμα), δάκρυ, lapis, īdis, ἀ., (λίθος). 2) «ἄβρος», «στήλη», κατὰ παράλειψιν τοῦ ἐπιθ. miliaris (= ἔχων 1000), ὁ μιλιεδεκάτης λίθος, τὸ μιλιάριον (= 1000 ῥωμαϊκὰ βήματα) ἰδὲ καὶ passus.

- largitio, ōnis, (φιλοδωρία). 2) ἀθεμιτος γενναιοδωρία, δεκασμός, δωροδοκία (κατὰ τὰς ἐκλογάς).
- laus, laudis, ἔπαινος, ἐπαινετική ἀναγνώρισις.
- lautus, (κυρ. μτχ. τοῦ lavo λούω ὅθεν λελουμένος, λ ο υ σ μ ἔ ν ο ς). 2) μεγαλοπρεπής, sum imprimis lautus ζῶ μεγαλοπρεπέστατα (αὐτὴν ἐν πᾶσι λαγώοις), εἶμαι πολὺ γενναιοδωρος (ἐν τῇ ζωῇ).
- lectica, ae, (ἐκ τοῦ lectus [λέκτρον], κλινίδιον, φορητὴ κλίνη, κοινὸν φορεῖον.
- lecticula, ae, (ὑποκοριστ. τοῦ lectica), μικρὸν ἀπέριττον (ἀπλοῦν) φορεῖον.
- lectio, ōnis, ἀνάγνωσις.
- lector, ōris, ἀ., ἀναγνώστης.
- legatus, i, ἀ., πρεσβευτής, ἀπόστολος Hn 7,2. 12,2. 12,4. 2) ὁ μετὰ τὸν Ῥωμαῖον ἐπαρχιακὸν διοικητὴν ὑπάλληλος, ὑπαρχος A 6,4.
- lego, legi, lectum, 3. ἀναγιγνώσκω.
- levis, e (κοῦφος). 2) ὁ μὴ ἔχων βαρῦτητα, ἀσήμαντος, μηδαμινός, ἐλαφρὸς A 13, 6. 3) ἐπὶ νόσου : ἀνεκτὸς A 22,3. 4) κουφὸς (ἐλαφρόμυαλος), ἄστατος A 15,1.
- levo, 1. ἀνακουφίζω.
- lex, legis, νόμος.
- libenter, ἐπίρρ., ἀσμένως.
- liber, bri, ἀ., βιβλίον.
- liberalis, e, (τοῦ ἐλευθέρου). 2) ἐλευθέριος, εὐγενής, ὑποχρεωτικός. liberalitas, ātis, ἐλευθεριότης, γενναιοδωρία.
- liberaliter, ἐπίρρ., φιλοξένως, ἐλευθερίως.
- libraŕius, ŕi, ἀ., (ἀντι)γραφεὺς βιβλίων. Δι' αὐτῶν διεδίδοντο τὰ εἰς ὀλίγους τότε κυκλοφορούμενα χειρόγραφα βιβλία.
- littera, ae, (γράμμα, στοιχεῖον ἀλφαβήτου). 2) πληθ. ἡ ἐπιστολή. 3) Graecae litterae, τὰ ἑλληνικὰ γραπτὰ μνημεῖα, ἡ ἑλλην. γραμματεία. 4) γράμματα, ἐλευθέριοι τέχνη (σπουδαί) C 3,1, A 1,2. 5) ἡ συγγραφικὴ, τὸ συγγράφειν Hn 13,2.
- litteratus (δεδιδραχμένος). 2) κατηρτισμένος ἐν τινι γλώσσῃ, (ἐγγράμματος).
- litus, ōris, οὐ., ἀκτὴ, παραλία.
- locuplĕto, 1. πλουτίζω (τι διὰ τινος).
- locus, i, ἀ., (πληθ. loca, ōrum, οὐ.) τόπος, μέρος Hm 1,2. Hn 11,1. A 20,1. τόπος (διαμονῆς) Hn 12,3. τοποθεσία, ἔδαφος Hm 2,4. Hn 3, 4. εὐνοϊκὸν σημεῖον, εὐκαιρία Hm 1,2.
- longe, ἐπίρρ., (μακράν). 2) πολὺν καιρὸν. Συγκρ. longius (=diutius).
- longus, μακρὸς, σχοινοτενής.
- lumbus, i, ἀ., ἰσχίον (ἐξ οὗ lumbago ἰσχιάς, ὀσφυαλγία).
- luxuria, ae, τρυφή, πολυτέλεια.

M

magis, επίρρ., μᾶλλον.

magister, tri, ἄ., (ἄρχων). 2) magister equitum ἵππαρχος.

magistrātus, ūs, ἄ., ἀρχή. Πληθ. (αἱ ἀρχαί, οἱ ἄρχοντες), οἱ δύο ὑπατοὶ Hm 7,2. 2) ἡ ἀρχὴ τοῦ σωφέτου (ἐν Καρχηδόνι) Hn 7,5. 3) ἡ δημοσία (ἀνωτάτη) ἀρχή, ἄρχων A 18,1. 4) τὸ δημόσιον ὑπόργημα A 18,6.

magnificus, μεγαλοπρεπής, (μεγαλοπρεπῶς ζῶν).

magnitūdo, īnis, (μέγεθος). 2) μέγα ποσὸν A 14,3. magnitudo animi μεγαλοψυχία.

magnus, μέγας, ἐκτεταμένος A. 12,3. 2) πολυάριθμος Hn 3,2. magna pecunia μεγάλη ποσότης χρημάτων, πολλά χρήματα. 3) σημαντικός, σπουδαῖος Hm 4,1. C 1,2. 3,1. A 2,4. 16,1. 20,5. Συγκριτ. maior ἄ. καὶ θ., maius οὐ. (γεν. maiōris) μείζων. maiōres, um, ἄ., οἱ πρόγονοι. Ὑπερθ. maxīmus μέγιστος.

māļē, επίρρ., κακῶς, οὐχὶ ἐπιτυχῶς.

malle, πρτ. ὑποτ. τοῦ ῥ. malo.

malo, malūi, malle (mage [= magis] + volo), μᾶλλον θέλω), προτιμῶ.

mālum, i, οὐ., τὸ κακόν, τὸ δεινόν.

malum externum ὁ (πλήρης δεινῶν) ἔξωτερικὸς πόλεμος Hm 2,1.

Πληθ. mala, ὄrum, οὐ., ἡ δεινὴ θέσις Hm 2,3.

manceps, cīpis, ἄ., (ὁ ἀγοράζων ἐν δημοπρασίᾳ τὰ δημόσια τέλη). 2) nullus rei manceps οὐδενὸς πράγματος (οὐδεμιᾶς ἐπιχειρήσεως) ἐργολήπτης, ἐργολάβος, (μισθωτής, ἐνοικιαστής).

mando (ἐκ τοῦ manus καὶ do), 1. παραγγέλλω, ἐντέλλομαι, ἐμπιστεύομαι εἰς τὴν φροντίδα τινός. mānēō, nsi, nsum, 2. μένω, παραμένω.

mansi, id. maneo.

manus, ūs, χεῖρ id. do. 2) δύναμις, στρατὸς Hm 4,3.

mare, is, οὐ., θάλασσα. et terrā et marī καὶ κατὰ γῆν (κατὰ ξηρὰν) καὶ κατὰ θάλασσαν. 2) mare (=fretum) Hm 4,1.

maritīmus, παραθαλάσσιος. 2) θαλάσσιος A 6,1.

mater, tris, μήτηρ.

matrimonīum, īi, οὐ., γάμος, συνοικέσιον.

matūrē, επίρρ., προώρως.

maxīmus, id. magnus.

medicīna, ae, φάρμακον, ἱατρικόν.

medīcus, i, ἄ., ἱατρός.

medimnus, i, ἄ., μέδιμνος (μέτρον ἄττικόν). Γεν. πληθ. medimnum.

Ὁ ἄττικὸς μέδιμνος ἦτο (=6 modii) περίπου λίτραι 52, 53.

mediocris, e, μέτριος, μέσος A13,3. 2) μτφρ. μέτριος, μικρός, ὀλίγος A 13,4.

medītor, 1. (πρβλ. (μέδ-ομαι), ἀποθ. διανοῦμαι (σχεδιάζω).

mēmōr, ōris, μνήμων.
 memoriā, ae, (μνήμη). 2) φήμη, διήγησις, διάδοσις Hn 8,2. 3) μνήμη, (οἱ ἐπιγιγνώμενοι) Hn 13,3.
 mendaciūm, īi, οὐ., ψεῦδος.
 mens, mentis, νοῦς, διάνοια, φρόνημα.
 mensis, is, ἄ., μῆν. in singulos menses καθ' ἕκαστον μῆνα, μηνιαίως.
 mensūra, ae, μέτρον, τὸ μετρεῖν.
 mentiō, ōnis, μνεία. mentione factā μνείας γενομένης.
 mercennariūs, μισθοφορικός.
 merēo, ūi, ītum, 2. (ἄξιός εἰμι). 2) primum stipendium mereo τοῦ πρώτου (στρατιωτικοῦ) μισθοῦ εἶμαι ἄξιός, τελῶ (κάμνω) τὴν πρώτην στρατείαν.
 meritō, ἐπίρρ. δικαίως.
 -met, μόρ. ἐγκλιτ. γε ἰδ. egomet.
 metior, mensus sum, 4. ἀποθ. μετρῶ.
 meus, ἐμός.
 mihi, δοτ. τοῦ ego.
 migro, 1. (μετοικῶ). 2) ex vitā μετοικῶ ἐκ τοῦ βίου, μεταλλάττω τὸν βίον (ἀποθνήσκω).
 miles, lītis, ἄ., στρατιώτης.
 mille, ἄκλ., χιλιάς, χίλιοι. Πληθουντ. milia passuum trecenta χιλιάδες βημάτων τριακόσια.
 minor, ἄ., καὶ θ., minus οὐ. (γεν. minōris συγκρ. τοῦ parvus), μικρότερος. minor quinque et viginti annis natus (ἰδ. nascor)

ἦσων τῶν πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν γεγονώς, νεώτερος τῶν 25 ἐτῶν, μόλις εἰκοσιπενταετής.
 minus, συγκρ. ἐπίρρ., ἦττον, ὀλιγότερον. minus robustus = non robustus ἔχει τόσον ἰσχυρός, ὀλιγον ἰσχυρός.
 mirror, 1. ἀποθ. θαυμάζω, ἐκπλήττομαι, μετ' ἐκπλήξεως ἀναζητῶ.
 misi, ἰδ. mitto.
 mitto, misi, missum, 3. πέμπω, στέλλω, γράφω ἐπιστολήν, ἐπιστέλλω A 16,3. 20,1.
 moderatio, ōnis, μετριασμός, ἡ (ἐν τῇ βιοτικῇ οἰκονομίᾳ) μετριότης, περιορισμός.
 modicus, μέτριος, (ὅσον πρέπει).
 modius, īi, ἄ., μῶδιος (μέτρον σιτηρῶν, περίπου 8,754 λίτρας = 1/6 τοῦ ἄττικοῦ μεδύμνου). Γεν. πληθ. (ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ) modium.
 modo, ἐπίρρ., μόνον. modo-modo ὅτ' ἐμὲν-ὅτ' ἐδὲ. non modo... sed etiam οὐ μόνον ἀλλὰ καί.
 modus, i, ἄ., τρόπος 2) modus mensurae τὸ μέτρον (τοῦτο) τοῦ μετρεῖν (ἦτοι οἱ 6 μῶδιοι) A 2,6.
 mons, montis, ἄ., ὄρος.
 monumentum, i, οὐ., (μνημεῖον). 2) τάφος (=sepulcrum).
 morbus, i, ἄ., νόσος. morbus oculorum νόσημα, νόσος τῶν ὀφθαλμῶν, ὀφθαλμία.
 morior, mortuus sum, mori, 3. ἀποθ. ἀποθνήσκω.
 moror, 1. ἀποθ., διατρέβω. cum diu

tius morarētur ἐπειδὴ μακρότερον (χρόνον ἢ ὁ σ ο ν ὁ νόμος ἐπέτρεπε) διέτριβε. 2) λαμβάνω, καταλαμβάνω θέσιν) ἐπὶ στρατηγῶν Hn 5,1. 3) διατρέβω (ἐπὶ τόπου) A 20,1.

mors, mortis, θάνατος.

mos, moris, ἄ., ἔθος A 6,2. 2) πληθ. (ἠθικῶς) ὁ χαρακτήρ, τὸ ἦθος C 3,5. A 5,3. 14,2. 19,1. 3) τὰ ἦθη (τοῦ ἔθνους ἢ τῆς χώρας) Hm 3,3. τὰ ἦθη (τῶν προγόνων) A 18,1.

multiplīco, 1. (πολλαπλασιάζω) 2) multiplicandis (ἀφαίρ.) usū-ris διὰ πολλαπλασιασμοῦ (ἐπισωρεύσεως) τόκων, ἐπισωρεύσει τόκων (ὥστε οὔτοι νὰ αὐξάνουν τὸ χρέος).

multitūdo, īnis, πληθὺς, πλῆθος, σμῆνος (κ ο π ἄ δ ι).

multō, ἐπίρρ., πολλῶ, πολύ.

multus, πολὺς Hn 1,2. 5,3. 2) πολὺς, ὑπερβολικὸς A 13,5. 3) οὐσ. multa, ὄρμ, οὐ., πολλὰ Hn 2,3. 4) πολὺς, μέγας C 3,4.

munditia, ae, (καθαριότης). 2) κομψότης, (ἀπλότης μετὰ καλαισθησίας).

municipium, īi, οὐ., ἰστοτελὴς πόλις. Πόλις ἐκτὸς τῆς Ῥώμης κειμένη, ἰδίᾳ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ κατ' ἰδίους νόμους καὶ ὑπὸ ἰδίους ἄρχοντας κυβερνωμένη. Οἱ πολῖται ταύτης εἶχον τὰ δικαιώματα τοῦ Ῥωμαίου πολίτου.

munio, īvi, ītum, 4. (ὄχυρῶ). 2) itinera (τεχνικὸς ὄρος) = κατασκευάζω (ἀνοίγω), χαράττω ὁδοὺς (πρὸς δίοδον τοῦ στρατοῦ).

munus, ĩris, οὐ., λειτουργία, (καθηκόν). 2) δῶρον, δωρεὰ Hn 7,3. 12,3. 3) munus fortunae εὐνοια τύχης, ἀγαθὴ τύχη.

murus, i, ἄ., (τοιχος). 2) muri (πληθ.) τὰ τείχη τῆς πόλ. τείχισμα. mutatio, ōnis, μεταβολή. rei publicae μεταβολὴ τῆς πολιτείας, πολιτικὴ ἀναστάσις (ταραχή). mūto, 1. μεταβάλλω, ἀλλάσσω.

N

nactus, ἰδ. nanciscor.

nam, σύνδ., διότι.

namque, σύνδ., διότι.

nanciscor, nactus sum, nancisci 3. ἀποθ. λαγχάνω. sorte provinciam nactus Hispaniam κλήρω (ὡς) ἐπαρχίαν λαχὼν (ἀφοῦ ἔλαβε) τὴν Ἰσπανίαν. 2) morbum περιπίπτω εἰς νόσον (πρβλ. τὸ ἡμέτερον: τοῦ τὴν πέτυχα τὴν ἀρρώστια).

narro, 1. διηγοῦμαι.

nāscor, nātus sum, nāsci, 2. ἀποθ. ex aliquo γεννώμαι ἐκ τινος. natus Drusillā (ἀφαίρ.= Drusillae filius) ὁ ἐκ τῆς Δρουσίλλης natus γεγονώς. domi natus οἰκογενής.

natīo, ōnis, ἔθνος.

natūra, ae, φύσις A 22,2. 2) χα-
ρακτήρ, φύσις, φυσική κλίσις, τὸ
φυσικὸν A 5,1. 17,3.

natus, ιδ. nascor.

naufragium, ιι, οὖ., ναυάγιον.

nauticus, ναυτικός, castra nau-
tica, τὸ ὀρμητήριον τῶν νεῶν,
νεώριον (σταθμὸς τῶν πλοίων,
ὅστις ἀπετελεῖτο ἀπὸ ὀχυρώσεων
μετὰ φρουρᾶς πρὸς φύλαξιν τῶν
νεωλοκουμενων πλοίων).

navalis, e, ναυτικός proelium na-
vale ναυμαχία.

navis, is, ναῦς.

nē, (ἐπίρρ.). 2) σύνδ., ἵνα μή, ὅ-
πως μή.

-nē, μόρ. ἐγκλιτ., εἰ, ἄν...

nēs ἢ nēque, σύνδ., οὔτε, μήτε, καὶ

οὔ, καὶ μή, καὶ δέν, καὶ νὰ μή.

necesse, ἄκλ., necesse est δεῖ,
ἀνάγκη εἶναι.

necessitudo, īnis, (ἀνάγκη). 2)

σύνδεσμος (ὕπηρεσιακός). C 1,3.

Οἱ ταμίαι ἦσαν συνημμένοι πρὸς
τοὺς ἀρχηγούς, ὅφ' οὐς ὁ κληρὸς
(=sors, τ.ἔ. ἢ τοῦ θείου κρίσις)
εἶχεν αὐτοὺς ὑπηγμένους δι' ἀρ-
ρήκτου ἠθικοῦ δεσμοῦ. Ὁ δεσμὸς
οὗτος οὐδὲν διέφερον ἐκείνου, ὁ
ὁποῖος συνέδεε τὰ τέκνα πρὸς
τοὺς γονεῖς. Διὰ τοῦτο ἡ τοιαύτη
σχέσις, καθὼς ἡ συγγενική, ἐκα-
λεῖτο necessitudo. 3) οἰκειότης,
στενὸς δεσμὸς ἢ σχέσις μεταξὺ
συγγενῶν, δεσμοὶ συγγενείας A
19,4.

nefās (nē καὶ fās), (μόνον κατ' ὀ-
νομ. καὶ αἰτ.) τὸ ἀνόσιον, πᾶν
ὅ,τι ἀπαγορεύει ὁ θεὸς καὶ ὁ φυ-
σικὸς νόμος, ἱεροσυλία ιδ. duco
ἐν τέλει.

nēgo, 1. ἀρνοῦμαι Hn 12,3. λέγω
ὅτι δέν... Hm 1,5.

negōtium, ιι)nec καὶ otium),
ἀσχολία, ἔργον, ὑπόθεσις.

nēmō, γεν. nullius, δοτ. nemini,
αἰτ. neminem, ἀφαιρ. nullo (ἐκ
τοῦ nē καὶ hēmō [=homo]),
οὐδεὶς A 6,3. 2) ἐπιθετικῶς =
nullus A 19,3.

neptis, is, ἐγγόνη.

neque, ιδ. nec. 2) neque multo
post οὐ πολλῶ ὕστερον, μετ' οὐ
πολύ.

neuter(nē-ūter),néutra,néutrum
οὐδέτερος. in néutram partem,
εἰς οὐδέτερον μέρος (δηλ. οὔτε
πάρα πολύ, οὔτε πολὺ ὀλίγον)
ιδ. conspicio.

nihil, (γεν. nullius rei, δοτ. nulli
rei, ἀφαιρ. nullā re), οὐδέν.

nihil, ἐπίρρ., κατ' οὐδέν A 21,5.

nihilō, ἐπίρρ., (κυρ. ἀφαιρ. τοῦ
nihīlum, i, οὖ., οὐδέν). nihilo
setius οὐδέν ἤττον.

ni-si, σύνδ. εἰμή, ἐὰν μή (=si non).

nego nisi (=dico non... nisi) λέ-
γω ὅτι δέν... ἐὰν μή, λέγω ὅτι τό-
τε μόνον... ἐὰν.

nobilis, e, (γνωστός [ἐκ τοῦ no-
sco]). 2) οὐσ. πληθ. nobiles, ἴμ
ἀ., οἱ εὐγενεῖς. Οὕτως ἐκαλοῦντο ἐν

Ῥώμη ἐκεῖνοι, ὧν οἱ πρόγονοι ἤρξαν ἀνωτέρας ἀρχὰς C 2,3. 3) ὀνομαστός. nobilis feror φέρομαι, θεωροῦμαι (ὧν νέος) διακεκριμένος A 3,2.

noeendus, ἰδ. noceo.

noceō, cūi,—, 2. (μετὰ δοτ.) βλάπτω.

noctū, ἐπίρρ., νύκτωρ, (ἐν καιρῶ) νυκτός.

nōlo (ἐκ τοῦ ne-nōlo), nolūi, nolle (ἀνώμ.), δέν θέλω.

nomen, īnis, οὐ., ὄνομα. sine nominibus ἄνευ ὀνομάτων, (ἄνευ δηλώσεως ἐκάστοτε τοῦ ὀνόματος). suo nomine ἰδ. suus.

nomīno, 1. ὀνομάζω.

nōn, οὐ., οὐκ, ὄχι, δέν.

nonaginta, ἀριθμ., ἐνεήκοντα.

nonnihil, ἔστιν ὅτι, τί .nonnihil tempōris τὴ χρονου, χρονον τινά. οὐσ. nonnulli, ὄrum, ἀ., τινές. nōnus, ἑνατος.

notitiā, ae, γνῶσις, γνωριμία.

nōto, 1. σημειῶ, ἀναγράφω C 3,4. A 18,2. ἀναφέρω, μνημονεύω A 18,3. novem, ἑννέα.

novus, νέος.

nox, noctis, νύξ.

nūbo, psi, ptum, 3. (καλύπτω διὰ πέπλου), 2) ἐπὶ γυναικός alicui λαμβάνω τινά σύζυγον (ὕπανδρεύομαι).

nullus, (γεν. nullūs, δοτ. nullī, κλπ) οὐδεις C 2,4. A 6,3. 14.3. 18,2. 2) οὐσ. οὐδεις Hn 5,1.

num, (μόρ. ἐρωτημ.), εἰ, ἄν... numērus, i, ἀ., ἀριθμὸς A 12,4.

2) δύναμις Hn 2,1.

numquam, ἐπίρρ., οὐδέποτε.

nunc, ἐπίρρ., νῦν, τώρα.

nuntīo, 1. (ἀν)αγγέλλω.

nuptiāe, ārum, μόνον κατὰ πληθ. (ἐκ τοῦ nubo), γάμος.

nūpta, μτχ. ἰδ. nubo.

O

ob, πρόθ. μετ' αἰτ. διὰ + αἰτ., ἐνεκα.

ob-dūco, 3. (προσάγω). 2) obductā nocte (ἐνν. e a e l o) ἔξαπλωθείσης τῆς νυκτός (ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ), νυκτός ἐπιγενομένης, ὑπὸ τὸ σκότος τῆς νυκτός, (ἐν νυκτὶ σκοτεινῇ).

obductus, ἰδ. obduco.

obiēci, ἰδ. obicio.

obiēcio (πρόφ. objiecio), ob και jācio), iēcī, iectum, 3. (προβάλλω). 2) με ἀντεπεξέρχομαι, ἀντιτάσσομαι. 3) obicior ἀντιτάσσομαι: quo repentīno visu obiecto οὐ (= τοῦτου δὲ) τοῦ ἀπροσδοκῆτου θεάματος ἀντιταχθέντος, διὰ τῆς ἀντιτάξεως τοῦ αἰφνιδίου τοῦτου φαινομένου.

obītus, ūs, ἀ., (ob+eo), θάνατος.

ob-sēcro (ob και sacro), 1. ἐξορκίζω, ικετεύω ἰδ. oro.

ob-sēquor, 3. ἀποθετ. (ἐπομαι). 2) studiis (δοτ.)=εἶμαι (ψυχῇ και σώματι) ἀφιερωμένος εἰς

τὰς μιλέτας, ἐπιδίδομαι.
 observantiā, ae, (λεπτή εὐλάβεια).
 μετὰ σεβασμοῦ συμπεριφορά, ἐπι-
 φυλακτικότης (ἀποχή ἀπὸ πάσης
 πολιτικῆς καὶ διοικητικῆς θέσεως).
 obses, obsīdis, ἄ., ὄμηρος.
 ob-sidēo (ob καὶ sēdeo), sēdi,
 sessum, 2. πολιορκῶ.
 obstinatiō, ōnis, ἰσχυρογνωμοσύνη
 taciturnā obstinatione διὰ τῆς
 σιωπηρᾶς ἰσχυρογνωμοσύνης, διὰ
 τῆς ἐπιμόνου σιωπῆς.
 obtestatiō, ōnis (ἐπιμαρτυρία).
 obtestationes patris οἱ τοῦ πα-
 τρός ἐξορκισμοί, (αἱ θερμαί) ἰ-
 κেসίαί (παρακλήσεις) τοῦ πατρός.
 obtīgi, ἰδ. obtingo.
 ob-tīnēo (ob καὶ tēnēo), tinūi,
 tentum 2. κατέχω, καταλαμβάνω
 A 6,4. 2) διατηρῶ A 1,1.
 ob-tingo (ob καὶ tango), tīgi, —, 3.
 (ἐφάπτομαι). 3) τυγχάνω τινί,
 κλήρω δίδομαι.
 obtrectatiō, ōnis, (κακοήθης) ἄ-
 μιλλα, κακεντρεχῆς ἀνταγωνισμός.
 obvīam, (ἐπίρρ. εἰς ὑπάνησιν). 2)
 obvīam venio ἀντεπεξέρχομαι, ἀν-
 τιτάσσομαι ἰδ. καὶ venio.
 occasiō, ōnis, εὐκαιρία.
 oc-cīdo (ob καὶ caedo κόπτω), cī-
 di, cīsum, 3. ἀποκτείνω (ἐπὶ τοῦ
 πεδίου τῆς μάχης). Hamilcāre
 occīso τοῦ Ἀμίλκα φονευθέντος,
 μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἀμίλκα.
 occupatiō, onis, ἀσχολία, ἐνασχό-
 λησις.

oc-cūpo (ob-cāpio), 1. κατέχω.
 sum occupatus in apparando
 (ἐνν. bellum ἢ copias) εἶ-
 μαι ἀπησχολημένος περὶ τὸ παρα-
 σκευάζειν (τὸν πόλεμον ἢ τὰς πο-
 λεμικὰς δυνάμεις), περὶ τὴν πολε-
 μικὴν παρασκευήν. occupo saltūs,
 exītūs (αἰτ. πλῆθ.) κατέχω, κα-
 ταλαμβάνω τὴν κλεισώρειαν, τὰς
 ἐξόδους.
 octoginta, ὀγδοήκοντα.
 oculus, i, ἄ., ὀφθαλμός.
 odium, īi, οὐ., μῖσος. odium pa-
 ternum τὸ (παρὰ) τοῦ πατρός
 κληρονομικὸν μῖσος.
 of-fendo, ndi, nsum, 3. προσ-
 κρούω, (πειράζω).
 offensiō, ōnis, σύγκρουσις, δυσ-
 ρέσκεια, δυσσέστησις.
 officiūm, īi, οὐ., 1) (προθυμία εἰς
 τὸ ἐξυπηρετεῖν), ἐξυπηρετικότης,
 καλωσύνη A 2,6. 2) ἔφρεσις τοῦ
 ποιῆσαι τὸ καθήκον, συναίσθησις ἢ
 ἐπίγνωσις τοῦ καθήκοντος, κα-
 θήκον A 6,5.
 o-mitto (ob καὶ mitto), 3. παρα-
 λείπω (ἐν τῇ διηγῆσει).
 omnis, e, πᾶς Hn 2,1. 9,2. 2) ὅλος,
 ὀλόκληρος Hn 3,1. 9,3. A 3,2.
 14,3.
 opēra, ae (ἐργασία, προσπάθεια).
 2) cuius operā (ἀφαιρ.) οὐ τῆ ἐν-
 εργεία (παροτρύνσει, ὑπαιτιότητι)
 Hn 7,3. 3) δρᾶσις, ὑπηρεσία C 1,1.
 operiō, rūi, rtum, 4. καλύπτω,
 σκεπάζω.

opīnor, 1. ἀποθ. νομίζω.
 oppīdum, i, οὖ., πόλις.
 op-plēo, ēni, ētum, 2. πληρῶ.
 (γεμίζω).
 opplētus, id. oppleo.
 op-prīmo (ob καὶ prēmō), pressi,
 pressum, 3 (καταπιέζω). 2) κα-
 ταβάλλω, ἀφανίζω.
 op-pugno (ἐντονώτερον τοῦ obsi-
 dēo), 1. πολιορκῶ.
 ops (ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ μόνον ἐν
 τῇ γεν. opis, αἰτ. opem καὶ ἀφαιρ.
 ope) πληθ. opes (γεν. opum),
 δύναμις, ἰσχὺς Hn 10,2. 2) βοή-
 θεια Hn 1,3. 3) χρηματικὰ μέσα,
 περιουσία A 2,3,4.
 optīmus (ὑπερθετ. τοῦ bonus),
 ἀριστος, ἐξάριστος, ἐξαισιος, ἐπι-
 τηδιότατος, ἐπιδεξιότατος.
 oratīo, ōnis, λόγος, ὁμιλία (σύντο-
 μος) A 22,1. 2) λόγος γραπτὸς
 C 3,3.
 orātor, ōris, ἄ., δῆτωρ.
 orbis, is, ἄ., (κύκλος). 2) orbis
 terrārum ἡ οἰκουμένη.
 ordīno, 1. κατατάσσω κατὰ χρο-
 νολογικὴν σειρὰν (ἀντὶ ordīne
 enumerō) ἐν (χρονολογικῇ) δια-
 δοχῇ καταγράφω.
 ordo, ordīnis, ἄ., τάξις A 18,3. 2)
 τάξις θέσις (ἐν τῇ κοινωνίᾳ) A 13,
 6. ordo equester ἡ ἵππας τάξις, ἡ
 τάξις τῶν ἵππέων, ἡ ἵππικὴ τάξις.
 orīgo, gīnis, (γένεσις). Πληθ. O-
 rigīnes «Ἀρχαί» C 3,3. 3) γένος,
 οἰκογένεια A 1,1. 3) familia-

rum, γενεαλογία, γενεαλογικὸν δέν-
 δρον A 18,2.
 orīor, ortus sum, orīri, 4. ἀποθ.
 (ἀνατέλλω, προκύπτω), 2) orior
 a + ἀφαιρ. (ἢ καὶ ἄνευ τῆς a προ-
 θέσ.) κατάγομαι ἀπό... — notans
 quis a quōque (=et a quo) or-
 tus (ἐνν. e s s e t) quos honores
 (cepisset) quibusque tempori-
 bus cepisset (honores) ἀναφέρων
 τίς [ἦτο] (πῶς ὠνομάζετο) [καὶ]
 ἀπὸ ποίου κατήγετο, ποίας ἀρχῆς
 (τιμητικὰ ἀξιώματα) κατέλαβε καὶ
 κατὰ ποίους χρόνους (πότε) κατέ-
 λαβεν (αὐτὰς) A 18,3.
 oris, id. os.
 ornātus, (κεκοσμημένος). 2) ἐξω-
 πλισμένος, σεσαγμένος (μὲ πυργί-
 σκον), μεθ' ὅλης τῆς σκευῆς του.
 Hn 3,4.
 orno, 1. (κοσμῶ). 2) κλεῖζω, λαμ-
 πρύνω.
 oro, 1. δέομαι, παρακαλῶ. oro at-
 que obsecro θερμῶς ἱκετεύω, (ἐ-
 ξορκίζω) id. obsecro.
 ortus, id. orior.
 ōs, ōris, οὖ., (στόμα). 2) (φωνητι-
 κὸν ὄργανον), προφορά.
 oscūlor, 1. ἀποθ. (κατα)φιλῶ.
 os-tendo, ndi, ntum, 3. (ἐπι)δει-
 κνύω Hn 11,2. 2) δηλῶ Hn 12,5.
 ostentatīo, ōnis, μεγαλαυχία, καύ-
 χησις, ἐπίδειξις (ματᾶια).
 otīum, īi, οὖ., (ἀπραγμοσύνη). 2)
 (ἢ μετὰ τὸν πόλεμον ἐπερχομένη
 ἡσυχία) ἀσφάλεια καὶ γαλήνη»
 εἰς ἡν (ἀντίθ. bellum).

P

paci, δοτ. τοῦ pax.
 paene, ἐπίρρ., σχεδόν.
 palam, ἐπίρρ., (φανερῶς), ἰδ. facio.
 par, paris, ὅμοιος, ὁ αὐτός, ἴσος.
 pari modo καθ' ὅμοιον τρόπον,
 δηλ. (χρονολογικῶς) C 3,4. par
 non sum ἴσος δὲν εἶμαι, (ἀριθμη-
 τικῶς εἶμαι κατώτερος). par prin-
 cipibus (δοτ.) ὅμοιος τοῖς μεγά-
 λοις (τ. ἔ. ἐγὼ ῥιζοῦσα νὰ τηρῆ τὴν
 ἐμπρέπουσαν στάσιν κατὰ τὰς σχέ-
 σεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς μεγάλους).
 par... ae ὅμοιος... ἤ, ὅμοιος...
 καί, ὅμοιός τινι... ..in pari peri-
 culo sum εἶμαι ἐν μέσῳ (ἐν κατα-
 στάσει) ὁμοίου κινδύνου Hn 2,1.
 pārēō, rūi,—, 2. (φαίνομαι). 2)
 ὑπακούω, πείθομαι.
 pārō, 1. bellum παρασκευάζω πό-
 λεμον, παρασκευάζομαι πρὸς πό-
 λεμον.
 pars, partis, μέρος, τμήμα A 2,3.
 2) πλευρὰ Hn 12,3. 3) κόμμα A
 2,2 partes Sullānae (Cinnānae)
 ἡ μερίς, τὸ κόμμα τοῦ Σύλλα (τοῦ
 Κίννα). partes optīmae τὸ ἀρι-
 στοκρατικὸν (τ. ἔ. τὸ Συγκλητι-
 κὸν) κόμμα, ἦτοι οἱ optimātes,
 (γεν.) -ium.
 parum, ἐπίρρ., ὀλίγον. non parum
 ὄχι μικρόν, ἱκανῶς, ἀρκούντως.
 passus, Hn 13,3. A 2,4. ἰδ. patior.
 passus, ūs, ἀ., βῆμα (ῥωμ. βῆμα
 =5 πόδες, δηλ. 1,48 μέτρον. Ἐ-
 πομένως milia (οὐδ. πληθ. τοῦ

mille) passūm decem=χιλιάδες
 βημάτων δέκα (=10 ῥωμ. μίλια),
 δηλ. 14.800 μ., ἦτοι 15 περίπου
 χιλιόμετρα.

patē-fācio, 3. (ἐκ τοῦ pateo καὶ
 facio ἀνεῶχθαι ποιῶ), ἀνοίγω.
 loca τὰ δύσβατα μέρη κάμνω βα-
 τὰ, προσιτά, ἀνοίγω δρόμους, ὀ-
 δοποιῶ τὰ ἄβατα.

patēfēci, ἰδ. patefacio.

patēō, tūi,—, 2. ἀναπέπταμαι. ho-
 nores patent τὰ ἀξιώματα ἀ-
 ναπέπτανται (εἶναι προσιτά), ἡ
 πρὸς τὰς τιμὰς ἄγρουσα εἶναι ἐ-
 λευθέρα (ἀνοικτή).

pater, tris, ἀ., πατήρ. 2) πληθ. ὡς
 τιμητικὴ προσωνυμία τῶν συγ-
 κλητικῶν (οἱ πατέρες τοῦ ἔθνους).
 patres conscripti (=senatores)
 [ἰδ. conscriptus]. pater familias
 (familias εἶναι ἀρχαῖκος τύπος
 τῆς γεν. ἐνικοῦ ἀντὶ familiae), ἀ.,
 ὁ οἰκοδεσπότης, ὁ οἰκογενειάρχης.

paternus, πατρικός, τοῦ πατρός.
 pātior, passus sum, pāti, 3. ἀποθ.
 ὑποφέρω, ἀνέχομαι A 15,1. 2) ἐ-
 πιτρέπω, (παρα)δέχομαι Hn 13,
 3. A 2,4. 5.

patriā, ae, πατρίς.

pāucus, (περβλ. paū-ρος, σχεδὸν
 μόνον κατὰ πληθ. ἀριθ.), ὀλίγοι
 (τὸν ἀριθμόν).

pāulum, ἐπίρρ., μικρόν, ὀλίγον. pau-
 lum modo ὀλίγον μόνον.

pāx, pācis, (εἰρήνη). 2) σύναψις εἰρή-
 νης, συνομολόγησις εἰρήνης A18,2.

- pecuniā, ae, χρήματα, περιουσία.
 pecuniōsus, πολυχρήματος, εύκατάστατος.
 pedester, stris, stre, πεζικός, τῆς ξηφᾶς.
 pedissequus, i, ā., (pes καὶ sequor) ὁ ἀκόλουθος (δοῦλος ἀκολουθῶν ἢ συνοδεύων τὸν κύριον ἐξερχόμενον).
 pello, pepūli, pulsum, 3. ὠθῶ, ἐξωθῶ. 2) τρέπω εἰς φυγὴν, ἀποκρούω, νικῶ.
 pendo, pependi, pensum, 3. (σταθμῶ, ζυγίζω). 2) πληρώνω.
 pepūli, ἰδ. pello.
 per, πρόθ. μετ' αἰτιατ. διὰ (γεν.): α) τοπικῶς Hn 4,2. per lumbos κατὰ τὰ ἰσχία. β) πρὸς δήλωσιν τῆς αἰτίας: per senatum ἕνεκα τῆς συγκλήτου, κωλυούσης (μὴ ἐπιτρεπούσης) τῆς συγκλήτου.
 peraeque, ἐπίρρ., πᾶν ἐξ ἴσου, (πᾶν ὁμοίως), κατὰ κανόνα, κανονικῶς.
 per-āgo, 3. ἐπιτελῶ, φέρω εἰς πέρας. rebus peractis τῶν πραγμάτων εἰς πέρας ἀθρόντων (μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐπιχειρήσεων). propositum φέρω εἰς πέρας τὸν σκοπὸν τὴν (ἀπόφασιν). consulatione peracto τῆς ὑπατείας περατωθείσης (μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ὑπατείας).
 perceptus, ἰδ. habeo.
 per-cipio (per-cipio), cēpi, ceptum, 3. (καταλαμβάνω). 2) γνωρίζω, ἐκμανθάνω.
 per-dūco, 3. (διάγω). 2) ἄγω Hn 4,3.
 peregrinatīo, ōnis, ἀποδημία, διατριβὴ ἐν ξένη χώρᾳ.
 per-ēo, īi, ītum, īre, ἀπόλλυμαι, ἀποθνήσκω.
 per-fūgio, fūgi,—, 3. καταφεύγω.
 perfunctus, ἰδ. perfungor.
 per-fungor, functus sum, 3. ἀποθ. (ἐπιτελῶ). 2) laboribus (ἀφαιρ.) ὑφίσταμαι, ὑπομένω (περνάω) μόχθους.
 pericūlum, i, οὔ., κίνδυνος.
 peritūrus, ἰδ. pereo.
 perītus, ἔμπειρος.
 per-mitto, 3. (ἀφίνω τινὰ νὰ διελθῆ). 2) rem arbitrio (δοτ.) καταλείπω τι εἰς τὴν κρίσιν (τινός), ἔξαρτῶ τι ἀπὸ τινος (προσώπου), perpetuo, ἐπίρρ., διηνεκῶς, ἀδιαλείπτως, καθ' ὅλον τὸν βίον.
 perpetuus, (διηνεκής), ὅλος C 1,3. 2) odium perpetuum μῖσος διαρκές, ἀδιάλειπτον, ἄσβεστον Hm 4,3.
 per-scribo, 3. γράφω, ἱστορῶ (λεπτομερῶς, διεξοδικῶς, ἀκριβῶς).
 persecutus, ἰδ. persēquor.
 per-sēquor, 3. ἀποθ. διώκω ἀκαταπαύστως, ἀγωνίζομαι διηνεκῶς Hm 1,4. 2) (ἐνν. scripturā γραφῆ) ἐκθέτω, ἐγγράφω (κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν) περιγράφω, πραγματεύομαι C 3,4.

per-suādeo, āsi, āsum, 2. πείθω.
 persuasēram, ιδ. persuadeo.
 (pertaedet), pertaesum est, 2.
 ἀπρόσ. (κόρος ὑπάρχει). 2) ne-
 gotii suscepti κόρος, ἀγρία, ἀ-
 νία (βαρεμὸς) ἔλαβέ με τοῦ ἀνα-
 ληφθέντος (ὑπ' ἐμοῦ) ἔργου, ἐγ-
 καταλείπω ἐξ ἀνίας τὸ ἀναληφθὲν
 ἔργον.
 per-terrō, rūi, rītum, 2. κατα-
 πλῆττω.
 perterritus, ιδ. perterreo.
 pertinacia, ae, τὸ ἐπίμονον, ἐπι-
 μονή.
 pertinēo (per-tēneo), tinūi, (ten-
 tum), 2. (διατείνω). 2) συνεισφέ-
 ρω, συντελῶ, ἀφορῶ, ἀποσκοπῶ.
 per-turbō, 1. ταράττω, εἰς ταραχὴν
 φέρω, εἰς ταραχὴν ἐμβάλλω.
 per-venio, 4. ἀφικνοῦμαι, perven-
 io ad desperationem περιέρχο-
 μαι (φθάνω) εἰς ἀπελπισμόν, ἀ-
 ἀπελπίζω (ἀπελπίζομαι).
 per-vertō, 3. (ἀναστρέφω). 2) per-
 verto mores διαστρέφω, δια-
 φθείρω τὰ ἤθη.
 petiērim = petiverim, ιδ. peto.
 pēto, īvi καὶ īi, ītum, 3. (ὄρμῶ,
 πρβλ. πέτομαι), ἐπιφέρομαι 2) pe-
 to ut παρακαλῶ νά... 3) Etruriam
 διευθύνωμαι εἰς Ἑ. Hn 4,2. 4)
 honores θηρεύω τὰ ἀξιώματα sa-
 lutem fugā ζητῶ τὴν σωτηρίαν
 διὰ τῆς φυγῆς. 5) petor καταζη-
 τοῦμαι.
 piētas, ātis, (εὐσέβεια, αἴσθημα
 ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ πρὸς πάν-

τας εἰς οὓς τοῦτο ὀφείλεται, ἤτοι:
 πρὸς θεοῦς, πατρίδα, γονεῖς καὶ
 στενοὺς συγγενεῖς.). 2) σεβασμός,
 εὐσέβεια, ἢ πρὸς τοὺς συγγενεῖς
 ἀγάπη A 5,1. ἢ πρὸς τοὺς γονεῖς
 ἀγάπη A 17,1.
 plebes, ēi, ὁ λαὸς (ὡς τάξις, ἐν
 ἀντιθέσει πρὸς τοὺς πατρικίους
 καὶ τὴν σύγκλητον) ιδ. tribunus-
 plerique, pleraeque, plerāque, οἱ
 πολλοί, ἢ πλειονότης.
 plerumque, ἐπίρρ., ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-
 στον, κατὰ μέγιστον μέρος.
 plumbum, i, οὐ., μόλυβδος.
 plurimus, ὑπερθ. (τοῦ plus) πλεῖ-
 στος.
 plūs, plūris, (συγκρ. τοῦ multus)
 πλείων, πλέον. plures (ἀρσ. ar-
 mati μέγας ἀριθμὸς ὀπλισμένων.
 2) plus ὡς οὐσ. οὐδέτ. (μετὰ
 γεν.): plus salis πλέον κομψότη-
 τος, περισσοτέρα κομψότης. 3) ὡς
 ἐπίρρ., πλέον.
 poena, ae, ποινή.
 Poenus καὶ συνήθ. πληθ. Poeni,
 ōrum, καὶ ἐπίθετον Poenicus,
 (ιδὲ Πίνακα ἱστορ. καὶ γεωγραφ.)
 ἀντι Punicus = Karthaginiensis
 (πρβλ. poena [ποινή] — pūnio,
 moenia—mūnio).
 poēta, ae, ἀ., ποιητής.
 poēticeē, ēs, (αἰτ.-en), (ἐλληνικὴ
 καὶ ῥωμαϊκὴ) ποίησις.
 poēticeus, ποιητικὸς, ἀφορῶν (εἰς..).
 pol-licēor, cītus sum, 2. ἀποθετ.
 ὑπισχοῦμαι, δίδω ὑπόσχεσιν.

pompa, ae, πομπή. pompa funē-
ris πομπή κηδείας, μεγαλοπρεπής
κηδεία (ἀκολουθία ταφῆς).

pōno, posūi, positum 3. (τίθη-
μι). 2) principem (τάττω τινά)
ἀρχηγόν (ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρα-
τοῦ). pono castra στρατοπεδεύω.
pono statuam ιδρύω, ἀνεγείρω
ἀδελφάντα.

populus, i, ἄ., λαός, δῆμος.

porto, 1. κομίζω (κουβαλῶ).

possessio, ōnis, κτήσις (ιδίᾳ κτῆ-
σις ἀκινήτου), κτήμα.

possem, πρτ. ὑποτακτ. τοῦ pos-
sum.

possum, potūi, posse, δύναμαι.
ut omnes honores quos pos-
sent (ἐνν. habēre) haberent
ὥστε νὰ ἐπιδαφιλεύσασιν πάσας
τάς τιμάς, ἃς ἠδύνατο νὰ (ἐπιδα-
φιλεύσασιν).

post, πρόθ. μετ' αἰτ., μετὰ + αἰτ.
2) ἐπίρρ., ἔπειτα. multo post
πολλῶ (πολύ) ὕστερον.

postēa, ἐπίρρ., ὕστερον, μετὰ ταῦτα.

posteaquam, σύνδ. ἀφοῦ = post-
quam.

postērus, ὕστερος, ὕστεραῖος.

postquam, σύνδ. μετὰ πρkm. ὀριστ.
ὡς, ἀφοῦ. 2) μετὰ ὑπερσυντ.
ὀριστ. ὕστερον ἢ, ἐξ οὗ, ἀφ' οὗ.

postulo, 1. ἀπαιτῶ, ζητῶ τι Hn
2,4. 2) ἀπαιτῶ (μετ' αἰτ. καὶ
ἀπρμφ.) Hn 12,3.

posuēro, ιδ. pono.

potens, ntis (δυνάμενος). 2) ὑ-

περθ. potentissimus μέγα δυ-
νάμενος, μεγίστην ἐπιρροὴν ἔχων
(ἀσκῶν).

potentia, ae, ἰσχύς (προσωπικὴ
ἐπιρροή ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν
ἰσχὺν τῶν νόμων), αὐθαιρέσια.

potēram, πρτ. ὀριστ. τοῦ possum

potestas, ātis, δύναμις, ἰσχύς A
4,1. 2) ἐξουσία (τοῦ τιμητοῦ) C

2,3. 3) sum in potestate meā
εἶμαι αὐτεξούσιος, δὲν ἐξαρτῶμαι

ἀπὸ ἄλλου. alicui potestatem
sui facere παρέχω λαβὴν τοῦ ἑαυ-

τοῦ μου πρὸς τινά, ἀφίνω τὸν ἑαυ-

τόν μου ἐκτεθειμένον, ὥστε νὰ σὺλ-

ληφθῆ ὑπό τινος (ὡς αἰχμάλωτος).

potius, ἐπίρρ. συγκρ. μᾶλλον ὑπερθ.

potissimum μάλιστα, κατὰ προ-

τίμησιν, κατὰ πρῶτον Hn 11,6.

ἀκριβῶς, κατ' ἐξοχὴν A 3,3.

potuēro, ιδ. possum.

potuisse, πρkm. ἀπρμφ. τοῦ ῥ.

possum.

praeleō (prae καὶ habeo), būi,

būtum, 2. (παρέχω). 2) me eā-

dem diligentia (ἀφαιρ.) δικινύω

ὁμοίαν περισκεψιν (κατὰ λέξιν :

παρέχω ἑμαυτὸν ὁμοίως περισκέ-

ψεως).

praeceptum, i, οὔ., διδασκαλία.

δόγμα A 17,3. 2) διαταγή, ἐτο-

λή. praecepto (ἀφαιρ.) μετὰ γ... :

κατὰ διαταγὴν (τινος) Hn 11,4.

prae-cipio (prae καὶ cāpio) προ-

λαμβάνω. 2) ut διατάσσω... νά.

praecipue, ἐπίρρ., ὅπως ἰδιαιτέρως,

- ἐξαιρέτως.
- prae-dīco, 3. προλέγω A 16,4.
- prae-dīco, 1. ἀναφέρω, μνημονεύω A 13,7.
- praedīum, īi, οὐ., κτήμα, γαιοκτησία.
- praesesse, ἰδ. praesum.
- praefectūra, ae, ἀξίωμα ἐν τῷ στρατῷ προερχόμενον ἐν τῇ διοικήσει ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας ὑπὸ ἀνθυπάτου ἢ στρατηγοῦ εἰς ῥωμ. ἰππεῖς, διοικήσεις, ὑπαρχία.
- praefectus, i, ἄ., ἐπιτηρητής, ἐπόπτῃς (ἐν Καρχηδόνι). Ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν censor ἐν Ῥώμῃ.
- praefūi, ἰδ. praesum.
- praemīum, īi, οὐ., βραβεῖον, ἀνταμοιβή.
- praes, praedis, ἄ., (ἡ ὑπὲρ ἐργολήπτου τινὸς παρὰ τρίτου διδομένη εἰς τὸ δημόσιον ἐγγύησις). 2) ὁ (ἀξιόχρεως) ἐγγυητής.
- prae-scribo, 3. (προγράφω). 2) ἐκ τῶν προτέρων παραγγέλλω, προδιαγράφω, διατάσσω.
- praesens, ntis, παρῶν ἰδ. praesum.
- praesidīum, īi, οὐ., (φρουρά, στρατός). 2) πληθ.= castra náutīca.
- praestitisse, ἰδ. praesto.
- prae-sto, stīti, stītum, 1. ὑπερβάλλω, ὑπερτερῶ, ὑπερβαίνω Hn 1,2. A 3,3. 18,5. 2) ἐκτελῶ, πραγματοποιῶ, ἐκπληρῶ A 15,1.
- prae-sum, fūi, esse (προτίσταμαι). 2) ἀναλαμβάνω διοίκησιν, διοικῶ praesse coepit (praefuit ἤρξε). 3) potestati προτίσταμαι ἐξουσίας. διευθύνω (διοικῶ) ἀρχήν, ἀξίωμα. praeter, πρόθ. μετ' αἰτ., πλήν, ἐκτός Hn 3,4. A 14,3. 2) παρὰ+αἰτ. Hn 12,5. 3) κατ' ἐξαιρέσειν, ἐκτός A 1,3. 2,4.
- praeter-ēā, ἐπίρρ., ἐκτός τούτων, πρὸς τούτοις, πλήν τούτου.
- praeter-ēo, īi, ītum, īre, παρέρχομαι. 2) ἀφίνω ἀμνημόνευτον. praeterībo, ἰδ. praetereo.
- praeterquam, ἐπίρρ., ἐκτός, πλήν. praeterquam quod ἐκτός ὅτι.
- praetor, ōris, ἄ., (πραίτωρ), στρατηγός (τὸ ὕπατον πολιτικὸν ἀξίωμα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ).
- praetūra, ae, στρατηγία.
- prēces, γεν. precum (κατὰ πληθ.) δέησις, παρακλήσις.
- prēmo, pressi, pressum, 3. (πιέζω), καταδιώκω (πεισματωδῶς), πρόσκειμαι. 2) premor valetudīne κατατρύχομαι ὑπὸ τῆς ἀσθενείας, (παλευῶ με τὴν ἀρρώστια)-
- pretīum, īi, οὐ., (τιμή). 2) ἀργύριον, χρήματα.
- (prex), ἰδ. preces.
- prīdīe, ἐπίρρ., τῇ προτεραίᾳ. pri-die Kal(endas) Aprīles τῇ προτεραίᾳ τῶν καλανδῶν τοῦ Ἀπριλίου (τῇ 31ῃ Μαρτίου).
- prīmo, ἐπίρρ., πρῶτον, κατ' ἀρχάς.
- prīmum = primo, ὁ ἰδῆ.
- prīmus, πρῶτος.
- prīnceps, cīpis, ἄ., (ἀρχων), πρῶ-

τος Hm 3,3. 2) ἀρχηγός, ἐπὶ κεφαλῆς Hn 2,6. ἡγεμῶν A 20,5. 3) μέγας, σπουδαῖος, διακεκριμένος A 17,3.) πληθ. principes οἱ πρόκριτοι (πολιῖται), οἱ μεγάλοι Hn 9,3. A 3,1. 4) principes οἱ πρωτεύοντες, οἱ μεγάλοι πολιτικοὶ ἄνδρες A 16,4. 19,2.

principātūs, ūs, ἄ., ἡ πρώτη τάξις, τὰ πρωτεῖα A 5,4. (κυρίως ἐν τῷ δημοσίῳ βίῳ) C 2,2.

prior, ἄ., καὶ θ., prius, οὐ. (γεν. priōris) συγκρ. πρότερος. pristīnus, πρότερος.

prius, ἐπίρρ. συγκρ., πρότερον. priusquam, σύνδ., πρὶν ἢ, πρὶν. privātus, i, ἄ., ὁ ἰδιώτης (ἄνευ δημοσίου ὑπουργήματος).

privignus, i, ἄ., ὁ πρόγονος, (ὁ προγόνος).

pro, πρόθ. μετ' ἀφαιρ.: κατὰ + αἰτιατ. πρὸς + αἰτιατ. ἐν σχέσει πρὸς. . .

probabilis, e, (εὐλογος, πιθανός). 2) δόκιμος.

probo, 1. (δοκιμάζω). 2) ἐπιδοκιμάζω, ἐγκρίνω.

procuratio, ōnis, (ἐπιμέλεια). 2) διοικήσεις, δημοσία ὑπηρεσία.

pro-cūro, 1. negotia φροντίζω περὶ τῶν ὑποθέσεων.

proditus, id. prodo.

pro-do, didi, dītum, 3. (προσφέρω) 2. memoriae (δοτ.) παραδίδω τι τῇ μνήμῃ (τῇ ἱστορίᾳ, τοῖς ἐπιγιγνομένοις). memoria pro-

dita est εἰδησις διεδόθη. pro-dūco, 3. (προάγω). 2) dolo (ἀφαιρ.) in proelium προάγω διὰ δόλου, δελεάζω πρὸς μάχην. 3) vitam μηκύνω (παρατείνω) τὴν ζώην.

productus, id. prodūco. proelium, īi, οὐ., (συμπλοκή). 2) μάχη. navale proelium (ναυτική μάχη), ναυμαχία.

profectus, id. proficiscor.

professus, id. profiteor. proficiscens (ἀντὶ profectūrus = μέλλων νὰ πορευθῆ) Hn 2,3. id. proficiscor.

pro-ficiscor, fectus sum, proficisci, 3. ἀποθ. πορεύομαι. Hn 2,3. βαδίζω ἐναντίον 5,1. 8,1.

in castra eis τὸ στρατόπεδον (eis τὸν πόλεμον), ἐκστρατεύω.

profitēor (pro-fāteor), fessus sum. 2. ἀποθ. ὁμολογῶ, λέγω. pro-flīgo, 1. καταβάλλω, κατανακῶ.

pro-fūgīo, 3. (προφεύγω). 2) domo φεύγω ἐκ τῆς πατρίδος. 3) καταφεύγω Hn 7,6.

progressus, ūs, ἄ., πρόοδος, προκοπή.

pro-hībēo (pro-hābeo), būi, hītum, 2. ἀπείργω. transitū (ἀφαιρ.) ἀπείργω (ἀπὸ) τῆς διαβάσεως, ἐμποδίζω τὴν διάβασιν.

pro-lābor, lapsus sum, lābi, 3. ἀποθ. (πρὸσω ὀλισθαίνω). 2) ἐπὶ κτηρίου: εἶμαι ἔτοιμος νὰ καταρρεύσω, (ἀπειλῶ κατάρρυσιν).

pro-mitto, 3. (καθήμι). 2) ὑπισχυνοῦμαι, δίδω ὑπόσχεσιν.
 pro-nuntio, 1. ἀνακηρύττω. 2) ἀπαγγέλλω, ἀπομνημονεύω.
 1. propāgo, 1. διαδίδω, (μεταφυτεύω). 2) fines imperii ἐπεκτείνω τὰ ὅρια τοῦ βασιλείου.
 2. prapāgo, g'nis, (βλάστημα ἀμπέλου). 2) πληθ. γενεαλογία (οἰκογενείας), γενεαλογικὸν δένδρον, (στέμμα οἰκογενειακόν),
 propatulum, i, οὐ. (κυρ. μέρος ἐκτειθέμενον εἰς τὰ ὄμματα πάντων), προαύλιον, αὐλή.
 propēgē, ἐπίρρ., ταχέως, ἐν σπουδῇ.
 propinquus, ὁ ἐγγύς, πλησιόχωρος.
 propius, ἐπίρρ. (συγκρ. τοῦ prope ἐγγύς) κατ' αἰτ., ἐγγύτερον.
 pro-rōno, 3. (προτίθημι). 2) quaestionem προβάλλω, (προτείνω) ζήτημα. remedia προτείνω (ὀρίζω) φάρμακα.
 propositum, i, οὐ, (τὸ προκειμένον), σκοπός.
 propter, πρόθ. (μετ. αἰτ.) ἕνεκα, διὰ + αἰτ.
 pro-rumpo, rūpi, ruptum, 3. (ἐξορμῶ). 2) tanta vis morbi prorūpit τοσαύτη ὄρμη τῆς νήσου ἐπέπεσε, μετὰ τοσαύτης ὄρμῆς ἐνέπεσαν (ἐξεδηλώθη) ἡ νόσος.
 pre-sēquor, 3. ἀποθ. προπέμπω.
 prosperitas, ātis, εὐτυχία A 19,3.
 prosperitas valetudinis ἀκμὴ εὐρωστίας, καλὴ (ἄκρα) ὑγεία.

pro-spēcio (pro-spēcio), spexi, spectum, 3. (προορῶ). 2) βλέπω μακρὰν, παρατηρῶ.
 pro-ut, ἐπίρρ., «καθ' ὅ», ὡς, καθάπερ.
 pronidēo, 2. (προνοῶ). 2) λαμβάνω πρόνοιαν, (προφυλακτικὰ μέτρα), ἐπινοῶ πανουργίαν.
 provincia, ae, ἐπαρχία.
 proximus, ὑπερθ. (τοῦ propior), ἐγγύτατος, πλησιέστατος Hn 11,4. 2) προσεχῆς Hn 3,2.
 prudentia, ae, εὐφυΐα, πρόνοια, περίσκεψις, ψυχραιμία. 2) τέχνασμα Hn 11,7.
 publico, 1. (δημοσιῶ). 2) bona δημεύω τὴν περιουσίαν.
 publicē, ἐπίρρ., (δημοσίᾳ). 2) ἐν ὀνόματι τῆς πολιτείας A 3,1. δημοσίᾳ ἀποφάσει, ἐπισήμως Hn 3,1. 3) διὰ λογαριασμόν τοῦ δημοσίου. A 2,4. 3,1.
 publicus, δημόσιος, τοῦ κράτους.
 puer, eri, ā., παῖς, νεανίας. 2) δοῦλος (ἀσχέτως ἡλικίας, πρβλ. «παῖς», γκαρσόν) Hn 12,4. 12,5. A 13,5.
 puerilis, e, παιδικός.
 pueritia, ae, παιδικὴ ἡλικία.
 puerulus, i, ā., μικρὸν παιδίον.
 pugna, ae, μάχη, πόλεμος.
 pugno, 1. πολεμῶ. pugno pugnam πολεμῶ πόλεμον. hāc pugnā pugnatā ταύτης τῆς μάχης πολεμηθείσης, ταύτης τῆς μάχης γενομένης, (μετὰ τὴν μάχην ταύτην).
 pulchrē, ἐπίρρ., καλῶς, ἐπιδειξίως.

pullūlo, 1. (βλαστάνω] φ ο υ ν τ ὶ ω) ἐπὶ τῶν βλαστῶν τῶν δένδρων καὶ ἐπὶ τῶν νεοσσῶν). 2) διαδίδομαι.

pulsus, ἰδ. pello.

puppis, is, πρύμνα.

puris, γεν. τοῦ pus.

pus, puris, οὖ., πύον.

puto, 1. νομίζω.

Q

quā, ἐπίρρ., (ἐννοεῖται v i ā ἢ p a r t e δι' ἧς ὁδοῦ, δι' οὗ μέρους), ὅπου.

quācumque, ἐπίρρ., ὅπουδήποτε.

quaero, sīvī, sītum, 3. ζητῶ, θέλω.

Hn 11,2. 2) quaero ab aliquo ἐρωτῶ τινα, ζητῶ νὰ μάθω παρά τινος.

quaesīvi, ἰδ. quaero.

qualis, e, ὁποῖος. hoc quale sit τοῦτο ὁποῖον (ὁποίας σπουδαιότητος ἢ σημασίας) εἶναι. . .

quaestio, ōnis, ζήτημα.

quaestor, ōris, ἀ., ταμίης.

quam, ἐπίρρ., ἢ (μετὰ τὰ συγκριτικὰ καὶ τὸ alius) clarius quam possent λαμπρότερον ἢ ὅσον θὰ ἠδύναντο A 1,3. 2) aliud acroāma quam (ἀντὶ τοῦ praeter=ἐκτός) anagnosten ἄλλο ἀκρόαμα ἐκτός τοῦ ἀναγνώστου). 3) μετὰ ὑπερθετικῶν: quam plurimas. . . serpentes ὡς πλείστους. . . ὄφεις, ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρους Hn 10,4.

quandīu, ἐπίρρ., ἐφ' ὅσον (χρόνον) Hn 5,4. 13,3. A 3,2. 2) (ὁ) πόσον χρόνον A 20,1.

quamquam, σύνδ., εἰ καὶ. 2) ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις, ἄλλως τε A 16,2. 20,1.

quam-vis, σύνδ. (ὅσον θέλεις). 2) καὶ ἕαν.

quanto, ὅσῳ. tanto-quanto τοσούτῳ—ὅσῳ, τοσοῦτον—ὅσον.

quantum, οὖσ., οὖ. καὶ (αἰτ. ἐνικοῦ) ὡς ἐπίρρημα, ὅσον A 19,1.

quantus, πόσος A 20,5. 2) (ἡλικος) πόσον μέγας Hn 5,4.

quā-re, ἐπίρρ., δι' ὃ, ἕνεκα, ὅθεν. Ἄλλ' ἐν βίῳ Κάτωνος (2,3) κενωρισμένως, διότι εἶναι δύο λέξεις quā re=ut eā re ἵνα διὰ τούτου τοῦ πράγματος.

quartus, τέταρτος.

quaterni, nae, na (γεν. quaternum), ἀνὰ τέσσαρας, τέσσαρες. -que, ἐγκλιτ. τε, καί. 2) ἀλλὰ Hm 1,2.

quemlibet, αἰτ., τοῦ quilibet, ὃ ἰδέ. quēo, quīvi, —, (quīre), (μετ' ἀρνήσεως καὶ ἀπρμφ.) δύναμι. querimōia, ae, παράπονον (μεμψιμοιρία), ἀφορμὴ παραπόνων.

quī, quae, quod, ἀντων. ἀναφ. ὅς, ἢ, ὃ Hm 1,5. Hn 3,1. 5,4. 7,3. 8,4. 11,3. C 3,4. A 1,4. 2,5. 3,1. 5,4. 6,5. 14,3. 15,3. 16,3. 17,2. 18,3. 18,5. 20,3. 2) ἀντὶ συνδ. quī = et is ἢ sed is ἢ is autem ἢ is enim ἢ is

igitur, cuius=huius enim διότι τούτου A 2,2. quā=et eā A 15,2. quibus=iis igitur A 18,4.— Μεθ' ὑποτ. α) πρὸς δήλωσιν τοῦ ἀποτελέσματος: qui=ut is ὥστε οὗτος Hn 5,4. 11,3. A 5,1. 5,4. 14,2. 18,2. β) πρὸς δήλωσιν σκοποῦ: qui=ut is ἵνα οὗτος Hn 7,2. 7,5. 7,7. 12,2. C 2,3. γ) πρὸς δήλωσιν αἰτίας: qui=cum is ἐπειδὴ οὗτος Hn 1,3. 12,2. A 6,4.

quicquam, ἰδ. quisquam.

quidem, ἐπίρρ., γε, τῇ ἀληθείᾳ, μάλιστα. 2) τοῦλάχιστον A 14,1.

quilibet, quaelibet, quodlibet (ἐπιθετικῶς ἢ quidlibet οὐσιαστικῶς) ὅστις θέλει (κατὰ λέξιν: ὅστις ἀρέσκει), ὅστισδήποτε, πᾶς τις, ὁ τυχών. quemlibet amplissimum triumphum πάντα τινὰ μεγαλοπρεπέστατον θρίαμβον.

quin, σύνδ. ὅστις δέν, ὥστε δέν, ὅστις (ὥστε) νὰ μὴ... 2) χωρὶς νὰ A 2,2. 20,1.

quini, ae, a, (γεν. quinum), ἀνὰ πέντε, πέντε.

quinque, πέντε.

quinquiens, πεντάκις.

quintus, πέμπτος.

quis, quid τίς; τί; Hn 12,5. A 17,1. 18,3.

quisquam, quidquam (ἢ quicquam), γεν. cuiusquam, δοτ. cuiquam, τίς, τί.

quisque, quaeque, quidque (οὐ-

σιαστικῶς καὶ quodque ἐπιθετικῶς), ἕκαστος, πᾶς (τις).

quisquis, quidquid, (ἢ quicquid) (πᾶς) ὅστις, ὅστισδήποτε.

quīni, ἰδ. quēo.

quō ἐπίρρ., ὅπου, εἰς ὁποῖον μέρος Hn 9,1. 2) πρὸς ἐπίτασιν τοῦ συγκριτικοῦ: quo magis Hn 10,2.

quod, σύνδ., ἕως, ἐφ' ὅσον (χρόνον).

quod, ὅτι, διότι 2) quod nisi ἐὰν δὲ μὴ.

quodam - modo ἐπίρρ., τρόπον τινά.

quoniam, σύνδ., ἐπειδὴ (βεβαίως), ἐπειδὴ (τώρα πλέον), ἐπειδὴ (λοιπόν).

quodque, ἐπίρρ., ὡσαύτως, καί, ἔτι, προσέτι. 2) tum quoque ἀκόμη τώρα (τῇ στιγμῇ αὐτῇ).

quotannis, (κυρ. ἀφαιρ. τοῦ quot anni=ὅσα ἔτη εἶναι), ἐπίρρ., κατ' ἔτος.

quotienscumque, ἐπίρρ., ὡσάκις καὶ ὅποσάκις καὶ ὅποτεδήποτε.

R

ratio, ὄνις (λογαριασμός) 2). σχέδιον, ὁδός, μέσον Hn 10,3. 3) (λογικὸς καὶ φρόνιμος) ὑπόλογισμός, μεμετρημένη καὶ λογικὴ χρῆσις τοῦ χρήματος A 14,3.

ratus, ἰδ. reor.

recēpi, ἰδ. recipio.

re-cīpio (re καὶ cīpio), cēpi,

- ceptum, 3. (ἀναλαμβάνω). 2) me ἐπανερχομαι Hn 11,2. 3) ὑποχωρῶ Hn 11,4.
- re-cūso (re καὶ causa = δὲν δέχομαι, ἀρνοῦμαι), 1. illud recusavit ne postularent ἡρνήθη (δὲν ἠθέλησε) νὰ ἀπαιτήσωσιν, ἀπέκρουσε τὴν ἀπαίτησίν των ἐκείνην ὅπως..., τὸ μόνον ὅπερ παρεκάλεσεν ἦτο νὰ μή... .
- reddīdi, ἰδ. reddo.
- red-do, dīdi, dītum, 3. ἀποδίδω Hn 7,2. 2) ἀποκαθιστῶ Hm 2,5. 3) καθιστῶ, ποιῶ Hn 2,1. A 19,4.
- red-ĕo, īi, ĭtum, ĩre, ἐπιστρέφω. 2) numquam in gratiam redeo οὐδέποτε εἰς καλὴν φιλικὴν συνενόησιν (συμφιλίωσιν) ἐπανερχομαι, οὐδέποτε συμφιλιούμαι (τ. ἔ. οὐδέποτε ἤρισα).
- redīi, ἰδ. redeo.
- redītus, ūs, ἄ., (ἐπάνοδος). 2) πρόσσδος, ἔσοδος, εἰσόδημα.
- re-ĭĕro, rettūli, relātum, referre. me ἀποσύρομαι, ἐπαναπλέω.
- re-ĭcĭo (re καὶ faciō), fĕci, fec-tum, 3. (πάλιν ποιῶ). 2) res re-ficiuntur τὰ πράγματα (αἱ συνθῆκαι) βελτιοῦνται (καλυτερεύουν), ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων βελτιοῦται. 3) ἐπισκευάζω A 20,3.
- regnum, i, οὐ., βασιλείον.
- relictum, ἰδ. relinquo.
- religiōse, ἐπίρρ., (μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας), μετὰ συνειδητῆς
- περισκέψεως (σταθμήσεως),
- relinquo, līqui, lictum, 3. καταλείπω scriptum (οὐδ. μτχ.) γραπτῶς καταλείπω, ἀναγράφω, ἱστορῶ (=memoriae prodo [ἰδ. prodo]). 2) arma καταθέτω τὰ ὅπλα.
- reĭqui, ōrum, ἄ., οἱ λοιποί, τὰ λείψανα Hn 6,4. reĭqua τὰ λοιπὰ A 19,1. 3) nihil reĭqui facio, ἰδ. facio.
- reĭquus, λοιπός, ὑπόλοιπος. 2) οὐσ. ἰδ. facio A 21,5.
- remediūm, īi, οὐ., φάρμακον, (γιατρικό).
- re-mĭgro, 1. ἐπανερχομαι.
- re-mitto, 3. (ἀποπέμπω). 2) ἀποδίδω, ἀπολύω.
- remōtus, ἰδ. removeo.
- re-mōvĕo, mōvi, mōtum, 2. ἀπομακρύνω Hn 2,4. 2) ἀποκρούω, ἀπωθῶ Hm 2,4. 3) ἐκποδῶν ποιούμαι (παραμερίζω) Hn 10,3.
- re-nōvo, 1. ἀνανεῶ.
- re-nuntĭo, 1. ἀναγγέλλω.
- reor, rātus sum, rĕri, 2. ἀποθ. νομίζω. ratus (μτχ. πρkm. μετασημασ. ἐνεστῶτος), νομίζων, ἐν ᾧ ἐνόμιζεν, ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ὅτι.
- repentĕ, ἐπίρρ., ἐξαίφνης, ἄπροσδοκῆτως.
- repentinus, αἰφνίδιος, ἀπροσδόκητος.
- re-pĕrio, reppĕri, repertum, 4. ἀνεύρισκω Hn 11,3. 2) εὐρίσκω C 3,2. causam bellandi εὐρίσκω

αίτιαν τοῦ πολεμεῖν (πολέμου).
 repo, psi, ptum, 3. (ἔρπω). 2)
 βαδίζω ἔρπων (ἀντίθετον εο).
 re-rōno, 3. καταθέτω (ὡς περίσ-
 σευμα).
 reppēri, id. reperio.
 re-prīmo, pressi, pressum, 3. ἐπέ-
 χω, (σταματῶ τι).
 requīro (re-quaero), quisīvi, qui-
 sītum, 3. ζητῶ πληροφορίας (πε-
 ρὶ τινος πράγματος).
 rēs, rēi, I. πράγμα. in omnibus re-
 bus ἐν πᾶσι τοῖς πράγμασιν, ἐν
 παντί. Συχνάκις πρὸς περιγραφὴν
 προσηγουμένης ἐννοίας ἢ προτά-
 σεως C 2,3. Hn 1,3. 7,7. A 16,3.
 2) πράγματα, συνθήκαι, σχέσεις
 Hn 1,4. 3) αἰτία, ἀφορμὴ, μέσον
 C 2,2. 3,3. A 21,1. 4) ἐπιχειρήσεις
 (ἐργολαβία) A 6,5. 5) πληθ. res
 τὰ χρήματα, ἢ περιουσία Hn 10,1.
 res familiaris, id. familiaris. 6)
 τὰ ἄριστα (πράγματα) A 13,1. id.
 utor. 7) res domestīcae οἰκιακαὶ
 ὑποθέσεις. 8) res mandata τὸ ζη-
 τηθέν, ὑπόθεσις δ' ἣν παρακαλεῖ-
 ται τις. II. πράξις, ἔργον Hn 11,6.
 C 3,4. A 18,2. 17,1. Κυρίως πολε-
 μικά ἔργα C 3,3 res gestae πρά-
 ξεις, συμβάντα, κατορθώματα, res
 maximae κυριαρχικὴ ἐξουσία, ὑ-
 ψίστη δύναμις. III. res Graecae,
 res Italicae ἑλληνικὴ, ῥωμαϊκὴ
 ἢ τῶν ἰταλικῶν πόλεων ἱστορία.
 res-publica (γεν. dot. rei publi-
 cae, αἰτ. rem publicam, ἀφαιρ.

re publicā), τὸ κοινόν, ἢ πολι-
 τεία, τὸ κράτος C 2,2. 2,4. A
 3,2. 6,2. e re publica (συμφώ-
 νως) πρὸς τὸ συμφέρον (ἐν τῷ
 συμφέροντι) τῆς πολιτείας A 6,2.
 2) ἢ πολιτικὴ, ὁ πολιτικὸς βίος A
 6,1. id. versor.

res-scisco, scīvi ἢ scīi, scītum, 3.
 πληροφοροῦμαι, μαθάνω.

re-servo, 1. me (διατηρῶ, διαφυ-
 λάττω) ἑμαυτὸν (ἐν ζωῇ).

re-sisto, stīti, (stītum), 3. ἀνθί-
 σταμαι Hn 3,1. 5,4. 2) ne (μεθ'
 ὑποτακτ.) ἀντιτείνω νὰ μὴ...

re-spondēo, spondi, sponsum, 2.
 ἀνταποκρίνομαι. mihi responde-
 tur εἰς ἐμὲ ἀπόκρισις δίδεται (ἀ-
 ποκρίνονται), λαμβάνω τὴν ἀπάν-
 τησιν.

responsum, i, οὖ., ἀπόκρισις, ἀ-
 πάντησις.

restīti, id. resisto.

re-stītuo (re-stātuo), tūi, tūtum,
 3. (πάλιν ἀνορθῶ). 2) ἀνακτῶμαι
 (καρδίζω ἐκ νέου).

re-tīnēo, tinūi, tentum, 2. (οὐκ
 ἐῶ ἀπελθεῖν). 2) παρατείνω. sen-
 sit... neque sibi diutius vi-
 tam esse retinendam ἐνόησεν
 (ἀντελήφθη)... ὅτι δὲν ἔπρεπε (δὲν
 ὄφειλεν) ἐπὶ μικρότερον χρόνον
 τὸν βίον ἐαυτῷ νὰ παρατείνῃ.
 3) (γνωρίζω νὰ) διατηρῶ A 20,5.

rettūli, id. refero.

revertor, reversus sum καὶ (re-
 verti), reverti, 3. ἀποθ. ἐπι-

στρέφω.
 revōco, 1. ἀνακαλῶ. patriam de-
 fensum (ἀ' ὑπτιον) revocatus
 τὴν πατρίδα ἵνα ὑπερασπίσῃ ἀνα-
 κληθεῖς.
 rex, regis, ἄ., βασιλεύς. 2) reges
 (βασιλεῖς) (ὑπατον ἀξίωμα τῶν
 δύο ἐν Καρχηδόνι ἀνωτάτων ἀρ-
 χόντων), σωφέται (καρχηδονιστὶ
 schofet).
 rīsus, ūs, ἄ., γέλως, καγχασμός.
 robustus (δρύνιος). 2) oribus (ἀ-
 φαιρ.) minus esse robustum (ἐ-
 βλεπεν ὅτι ἤτο) ὄχι τόσον ἰσχυρὸς
 κατὰ τὰς δυνάμεις (ἐβλεπεν ὅτι
 δὲν εἶχεν ἀρκούσας δυνάμεις).
 rogātū, (ἀφ. τοῦ rogātus αἰτησις)
 μετὰ γεν. = τῆ παρακλήσει (τινὸς)
 rogo, 1. (ἐρωτῶ). 2) παρακαλῶ,
 παρακλητικῶς ζητῶ (πρβλ. τὸ τοῦ
 Εὐαγγελίου «ἐρωτῶ» = παρακα-
 λῶ) Hn 7,3. παθ. quidquid ro-
 gabatur ὅ,τι παρεκάλει τις αὐτὸν
 A 15,1.
 ruber, bra, brum, ἐρυθρός.
 rustīcus, ἀγροτικός.

S

sacrīfīco, 1. θύω, θυσιάζω.
 saepē, ἐπίρρ., πολλάκις.
 sāl, sālis, ἄ., (ἄλας). 1) καλαισθη-
 σία (γ ο ὕ σ τ ο), κομψότης.
 saltus, ūs, ἄ., ὄρος δασῶδες, δρυ-
 μὸς Hn 3,3. 3,4. Πληθ. ὑψώμα-
 τα σχηματίζοντα στενόν, κλεισώ-
 ρεια, στενὸν πέρασμα), πέρασμα,

στεναὶ διαβάσεις Hn 4,3.
 salus, ūtis, σωτηρία, 2) ἀνάρρω-
 σις (ἐξ ἀσθενείας) A A 21,6.
 salutāris, e, σωτήριος.
 sancīo, nxi, nctum, 4. (κυρῶ π.χ.
 νόμον). 2) necessitudinem (κα-
 θιερω) συνδέω, συνάπτω (ἐτι στε-
 νώτερον) τοὺς δεσμοὺς τῆς συγ-
 γενείας.
 sanctus, ιερὸς, ὑπερθ. sanctissi-
 mus λίαν ἱερὸς θεωρούμενος.
 sano, 1. θεραπεύω.
 sapientīa, ae, φρόνησις, σύνεσις.
 sarmentum, i, οὔ., (κλών, βλα-
 στός), πληθ. φρυγάνων, δέσμη,
 φρύγανα.
 satis, ἐπίρρ., ὡς ἐπίθ. ἢ οὐσ. 1) ἐξαρ-
 κῶν, ἱκανός. hoc unum satis erit
 dictum (hoc unum dictum erit
 satis) τοῦτο μόνον λεχθὲν θὰ εἶ-
 ναι ἱκανόν. 2) ἄλις, ἀρκετόν, satis
 habeo μετ' ἐνεστώτος ἀπρμφ. =
 ἀρκοῦμαι (εἶμαι εὐχαριστημένος)
 νά...
 satis-fācīo, 3. (ἱκανὸν ποιῶ τινα).
 2) μετ' αἰτιατ. καὶ ἀπρμφ. = πεί-
 θω τινα ὅτι..., δίδω ἐπαρκῆ ἐξήγη-
 σιν ὅτι...
 sāucīus, τετραμμένος, τραυματισθείς.
 scapha, ae, σκάφη, μικρὰ λέμβος.
 scilīcet, ἐπίρρ. (ἐκ τοῦ scil[re]llicet
 εἰδέναι ἐξεστὶ), δηλονότι, δηλαδῆ.
 scīo, scīvi καὶ scīi, scītum, 4. γί-
 γνώσκω, γνωρίζω.
 scrībo, psi, ptum, 3. γράφω. ali-
 quid de pace scriptum est περι

τῆς εἰρήνης ἐγράφη τι (τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου ἀφεώρα εἰς τὴν σύναψιν τῆς εἰρήνης). scribo alicui ἢ ad aliquem γράφω τινί, ἢ πρὸς τινά.

scriptum, ἰδ. scribo καὶ relinquo. sē ἢ sēsē, ἑαυτόν, ἑαυτήν, ἑαυτούς, ἑαυτάς κ.λ.π.

secum = cum se, μεθ' ἑαυτοῦ, μεθ' ἑαυτῶν κλπ.

secundus (ἐκ τοῦ sequor ἔπομαι), δεύτερος. 2) εὖνους. secunda fortūnā ἀγαθῆ τύχη, ὑπὸ εὐτυχεῖς συνθήκας, εὐτυχῶς.

secūtus, ἰδ. sequor.

sed, σύνδ., ἀλλά.

se-dēcim, δέκα καὶ ἕξ, δέκα ἕξ.

se—grēgo, 1. (ἀπαγελάζω). 2) ἀποκλείω.

se-iungo (πρόφ. sejungo), nxi, nctum, 3. διαχωρίζω, ὀρίζω.

semel, ἐπίρρ., ἀριθμ., ἅπαξ (μὶ ἀφ' ὀρά).

semper, ἐπίρρ., αἰί, πάντοτε.

senātus, ūs, ἀ., σύγκλητος. 2) ἡ ἐν τῇ συγκλήτῳ ἀκρόασις Hn 7,6. senatus populusque Romanus ἡ ῥωμαϊκὴ κυβέρνησις, τὸ ῥωμαϊκὸν κράτος (ἡ βουλευτικὴ καὶ νομοθετικὴ ἐξουσία τῆς Ῥώμης)

senectus, ūtis, γῆρας. extrema ἢ summa senectus βαθύτατον γῆρας.

senex, senis (ἐκ τοῦ sen[ic]is), γέρον, πρεσβύτης, ἐν βαθεῖ γήρατι

C 3,3. A 16,1. 2) συγκρ. senior γέρον πως C 3,2.

sēni, δοτ. ἐνικοῦ τοῦ senex A 16,1. sēni, sēnae, sēna, ἀνά ἕξ, ἕξ A 2,6. sensi, ἰδ. sentio.

sententiā, ae, γνώμη. 2) ex sententiā κατὰ γνώμην (κατ' εὐχὴν, ἐπιτυχῶς).

sentīo, sensi, sensum, 4. αἰσθάνομαι A 21,4. 2) ἀντιλαμβάνομαι, ἐννοῶ Hn 2,2.

separātim; ἐπίρρ., ἰδίᾳ (χωριστά).

sepēlīo, pelīvi, pultum, 4. θάπτω, ἐνταφιάζω.

septem, ἐπτά.

septuagesīmus, ἑβδομηκοστός.

septuaginta, ἑβδομήκοντα A 21,1.

sepultus, ἰδ. sepelio.

sēque (se καὶ -que = et se) Hn 11,7.

sēquor, secūtus sum, sēqui, 3. ἀποθ. ἀκολουθῶ. castra alicuius ἀκολουθῶ τὸ στρατόπεδόν τινος, συνεχστρατεύω μετὰ τινος. aliquem in provinciam (ὡς βοήθης) συνοδεύω τινὰ μέλλοντα νὰ ἀναλάβῃ τὴν διοίκησιν ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας.

sermo, ōnis, ἀ., (ὀμιλία, λόγος). 2) γλῶσσα. Graeco sermone ἑλληνικῶ λόγῳ, ἑλληνιστί.

serpens, ntis (ἐνν. bestia), ὄφις, (γεν. πληθ. serpentium).

servīo, īvi, itum, 4. (εἶμαι ἢ ὑπηρετῶ ὡς δοῦλος). 2) paci ὑπηρετῶ τῇ εἰρήνῃ, (στρέφω πᾶσαν

τὴν προσοχὴν μου εἰς... ἐργάζομαι ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, τίθεμαι ὄλος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς εἰρήνης). 3) ἐπιμελοῦμαι, φροντίζω, προνοῶ ὑπέρ... A 6,5.

serviundum, ἀντὶ serviendum, ἰδ. servio.

servulus, ἰ, ἄ., (τὸ ὑποκοριστικὸν περιφρονητικῶς), δοῦλος.

sestertius, ἴι, ἄ., (ἐκ τοῦ semis [= semi-as ἡμισσάριον] καὶ tertius ἔνν. n u m m u s τρίτον ἡμισσάριον, δύο καὶ τὸ τρίτον ἡμισυ=τρίτον ἡμισσάριον, πέντε ἡμισσάρια, τ.ἔ. τρία ἡμίσεος δέοντα=21)2 ἄσσάρια). Σηστέριος, ῥωμαϊκὸν ἀργυροῦν νόμισμα ἔχον βραδύτερον 4 ἄσσάριων ἄξιαν περίπου 0,25 τῆς προπολεμικῆς δραχμῆς. 2) sestertium, ἴι, οὐ, (κυρίως γεν. πληθ. τοῦ sestertius ἀντὶ centēna milia sestertium (=sestertiorum) μετὰ ἀριθμ., πολλαπλασιαστικοῦ ἐπιρρήματος = 100.000 σηστέριοι, περίπου 25.000 δρχ.). Κατὰ ταῦτα in sestertio centiens (=ἀφοῦ sestertium =10.000.000 σηστέριοι) 2.500.000 περίπου δρχ. In sestertio vicens =περίπου 500.000 δρχ. Ἰδὲ in.

setius (καὶ secius συγκρ. τοῦ secus = ἄλλως ἢ ὅσον πρέπει), ἐπίρρ., ἤττον. neque eo setius οὐδὲν ἤττον ὅμως.

sveērē, ἐπίρρ., αὐστηρῶς.

severitas, ātis, αὐστηρότης, σοβαρότης.

sex, ἕξ.

sexaginta, ἐξήκοντα.

si, σύνδ., εἰ, ἐάν. ἄν.

sic, ἐπίρρ., οὕτως, οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ὧδε. 2) οὕτω, τόσον A 1,4. 3) τόσον μόνον, ἐπὶ τῷ ὄρω... A 6,4.

significo, 1. δηλῶ.

signum, ἰ, οὐ., σημεῖον, τεκμήριον, ἀπόδειξις. 2) signum pugnae τὸ σημεῖον (τῆς ἐνάρξεως) τῆς μάχης.

silva, ae, (ὕλη, δάσος). 2) κῆπος σύνδενδρος, (πάροχο).

similitudo, dīnis, ὁμοιότης.

simul, ἐπίρρ., ὁμοῦ Hn 6,4. 2) συγκρότως Hn 2,4. 7,2. 9,5. 13,3.

simulo, 1. (ἀπεικάζω). 2) προσποιῶμαι, [καμώνομαι].

simultas, ātis, (ἄμιλλα). 2) ἔλλειψις ὁμοιοῦς, διχόνοια, διαφωνία, παρεξήγησις,

sine, πρόθ. μετ' ἀφαιρ. ἄνευ.

singularis, e, (μόνος). 2) ἐξαίρετος, διαφέρων πάντων.

singuli, ae, a, ἕκαστος, in singulos menses καθ' ἕκαστον μῆνα, μηνιαίως. singulis (δοτ.) ἐκάστω, κατὰ κεφαλὴν.

socer, ἔρι, ἄ., πενθερός.

societas, ātis, (κοινωνία). 2) συμμαχία.

solēo, solitus sum, 2. (ῥῆμα ἡμι-αποθετικόν), εἴωθα, συνηθίζω.

solitus, ἰδ. soleo.

soll-ers, rtis, (sollus [= totus]

καὶ ars), ἔμπειρος, ἐπιδέξιος.
 solum, ἐπίρρ., μόνον.
 solvo, lvi, lūtum, 3. λύω. naves
 τὰς ναῦς, (τὰ πρυμνήσια τῶν
 νεῶν), ἀπαίρω. 2) epistulam λύω
 (ἀν οἶ γ ω) τὴν ἐπιστολήν.
 soror, ōris, ἀδελφή.
 sors, sortis, κλήρος C 2,1. non
 pro sortis necessitudine οὐχὶ
 συμφώνως πρὸς τὸν στενὸν δε-
 σμὸν (τὴν ὑπηρεσιακὴν σχέσιν),
 τὸν ὁποῖον ὁ κλήρος εἶχεν ὀρίσει
 (μεταξύ των).
 sortē, ἀφαιρ. τοῦ sors.
 specimen, mīnis, οὐ., (δεῖγμα).
 2) ἀπόδειξις, τεκμήριον.
 sperārat = speravērat, ἰδ. spero.
 spēro, 1. (ἐκ τοῦ spes,), ἐλπίζω.
 spēs, spēi, ἐλπίς. 2) ἰδιοτελεῖς
 σκοποὶ A 6,5.
 splendīdē, ἐπίρρ., λαμπρῶς.
 splendīdus, λαμπρός, ἀξιοπρεπῶς
 ζῶν, ἀξιοπρεπῆ παράστασιν ἔχων.
 sponsālia, īum, οὐ., πληθ. μνηστεία,
 ὑπόσχσεις γάμου, ἀρραβῶνες.
 statim, ἐπίρρ., εὐθύς.
 statūa, ae, ἀνδριάς.
 statūo, ūi, ūtum, 3. (ἴστημι). 2)
 ἀποφασίζω.
 stipendīum, īi, οὐ., (φόρος) ἐκ τοῦ
 stips [τὸ εἰσφερόμενον κέρμα, ἔ-
 ρανος] καὶ pendo] = τίνω, πληρώ-
 νω]. 3) (ἡμερῆσιος) στρατ. μισθός.
 stirps, pis, (στελέχος). 2) ἡ πρώ-
 τη γενεαλογικὴ καταγωγὴ, γέ-
 νος, γενεά.

sto, stēti, stātum, 1. ἔστηκα. pa-
 ri fastigio (ἀφαιρ.) ἴσταμαι ἐπὶ
 τοῦ αὐτοῦ (ἐπὶ τοῦ ὁμοίου) κοινω-
 νικοῦ ἐπιπέδου (βαθμοῦ). 2) mihi
 stat + ἀπρμφ. = ἔχω στερερὰν ἀπό-
 φασιν νά... (εἶμαι ἀποφασισμένος).
 studēo, dūi, —, 2. (σπουδάζω). 2)
 προθυμοποιοῦμαι, ἐπιθυμῶ, προσ-
 παθῶ (κοιτάζω νά...).
 studiōsus, (ἐπιμελής). 2) studio-
 sus litterārum σπουδάζων περὶ
 τὰ γράμματα, φίλος τῶν γραμμά-
 των, φίλος τῶν ἐπιστημῶν.
 studiūm, īi, οὐ., σπουδῆ, ζῆλος A
 1,4. 2) studia principum αἱ τά-
 σεις (αἱ προσπάθειαι, κομματικοὶ
 ἀνταγωνισμοί), τὰ πολιτικὰ πάθη
 τῶν μεγάλων ἀνδρῶν A 16,4. 3)
 (πληθ.) ἡ μετὰ μεγάλης θελήσεως
 διαρκῆς πρὸς τι ἐνασχόλησις τοῦ
 νοῦ. studia litterārum ἡ περὶ
 τὰ γράμματα (τὰς ἐπιστήμας)
 σπουδῆ. 4) αἱ σπουδαί, αἱ κλίσεις
 (ἀτόμου τινός) A 2,2.
 stultē, ἐπίρρ., μωρῶς, ἀνοήτως.
 suavitas, ātis (ἡδύτης). 2) sua-
 vitas oris atque vocis χάρις
 γλώσσης καὶ φωνῆς (μεστὸν χά-
 ριτος λεκτικὸν καὶ τόνος φωνῆς
 εὐχάριστος) πρβλ. τὸ γαλλ. dic-
 tion.
 sub, πρόθ. μετ' ἀφαιρ., ὑπὸ + αἰτ.
 subēgi, ἰδ. subigo.
 sub-īgo (sub καὶ āgo), ēgi, ac-
 tum, 3. ὑποτάσσω.
 subītō, ἐπίρρ., αἴφνης, ἀπροσδοκῆτως

sub-lēno, 1. (ἀνακουφίζω). 2) καθιστῶ δυνατόν, διευκολύνω.

sub-scribo, 3. (υπογράφω). 2) υπογράφω ὡς συγκατήγορος τῆν καταγγελίαν τοῦ κυρίου κατηγοροῦ, « κλητῆρ ἐπιγράφομαι ».

sub-texo, xūi, xtum, 3. (συνυφαίνω). 2) παρενείρω, παρεμβάλλω.

sub-urbānus, προάστειος, πλησίον τῆς πόλεως (Ῥώμης) κείμενος.

suc-cēdo (sub και cedo), 3. (ὑπέρχομαι) 2) alicui διαδέχομαι (τινα) ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ.

suc-cumbo, cubūi, cubītum, 3. (κατακλίνομαι). 2) ὑπέικω, ἐνδίδω, ὑποκύπτω, succumbente patriā = si succumbēret patria ἐάν ἡ πατρις ἤθελεν ἐνδώσει (ἤθελεν ὑποκύψει).

suffectus (μτχ. τοῦ sufficior), ἐπικατασταθῆς, ἐπικατάστατος στρατηγός, ὁ εἰς ἀντικατάστασιν ἄλλου (ἀποθανόντος) ἐκλεγείας.

sui, sibi, se ἢ sese, ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς, ἑαυτῶν κλπ.

sum, fui, esse, εἶμι. sum alicui aptissimus προσαρμόζομαι τινι, (προσκολλῶμαι τινι). sum alicui iucundissimus (εἶμαι τινι εὐχρηστότατος), εἰς ἄκρον (καθ' ὑπερβολὴν) ὑπὸ τινος ἀγαπῶμαι. sum in pari periculo (εἶμαι ἐν μέσῳ [ἐν καταστάσει] ὁμοίου κινδύνου), ὁμοίως κινδυνεύω. numerus erat

viginti milium ὁ ἀριθμὸς ἦτο εἴκοσι χιλιάδων, (ἀνήρχετο, συνεποσοῦτο εἰς...), sum adversus aliquem εἶμαι ἐκείνῳ (ἢ ἀντίπαλός) τινος. sum in amicitia cum aliquo εἶμαι ἐν φιλίᾳ (φιλικῶς διαβιῶ) πρὸς τινα. sum eādem mente εἶμαι (ἐμφοροῦμαι) τῶν αὐτῶν διαθέσεων, ἔχω τὰς αὐτὰς διαθέσεις. sunt in suā potestate εἶναι ἐν τῇ ἑαυτῶν ἐξουσίᾳ (εἶναι αὐτεξούσιοι). sum optimarum partium εἶμαι τοῦ ἀριστοκρατικοῦ κόμματος. continentis est εἶναι (ἴδιον) οἰκονόμου. est signum continentiae εἶναι σημεῖον οἰκονομίας (προδίδει οἰκονομίαν). est signum diligentiae εἶναι σημεῖον ἐπιμεμελημένης φιλοπονίας. aliquid est indicio (δοτ.) εἶναι τι τεκμήριον (χρησιμεύει πρὸς ἀπόδειξιν). reliquum est ut... ὑπόλοιπον εἶναι (ὑπολείπεται) νά... .

summa -ae, (τὸ ὅλον). 2. summa imperii ἀρχιστρατηγία Hn 3,1. 3) κοσμοκρατορία, ἡγεμονία Hn 8,3. summus και supremus (ὑπερθ.), ἀνώτατος, ὑπάτος. summas (amphoras) opērit καλύπτει τὴν ἐπιφάνειαν (τὸ ἄνω μέρος) τῶν ἀμφορέων.

sūmo, mpsi, mptum, 3. λαμβάνω. sumpsit, id. sumo.

sumptuosus, δαπανηρός, φιλοδᾶπανος, πολυέξοδος, σπάταλος A 13, 5. πολυδάπανος, πολυτελής A 14,3.

sumptus, ūs, ἄ., δαπάνη, ἔξοδα. 2) δαπάνη εἰς (πολυτελεῖς κατασκευαῖς) A 13,2.

supellex, supellectilis, οἰκοσκευὴ (ἔπιπλα κλπ.).

superārat = superavērat.

superārim = superavērim.

superesse, ἰδ. supersum.

superior, ἄ. καὶ θ., ἴus οὐ. (γεν. iōris συγκρ. τοῦ supērus) πρότερος, παρελθὼν C 1,4. Hn 4,4. 2) ἰσχυρότερος, κραταιότερος Hn 8,4. 3) ὑπέρτερος, νικητῆς Hm 1,2. Hn 1,2.

supēro, 1. (εἶμαι ὑπεράνω). 2) ὑπερτερῶ, ὑπερβάλλω Hn 1,1. 3) νικῶ, καταβάλλω, classe «ναυσικρατῶ», ναυμαχία νικῶ Hn 11,7. 4) superior ὑπερτεροῦμαι, εἶμαι (ἀριθμητικῶς) ἀσθενέστερος.

superstes, stītis, ἐπιζῶν. sum superstes alicui ἐπιβιῶ, ἐπιζῶ τινι, ζῶ μετὰ τὸν θάνατόν τινος.

super-sum, περισσεύω, ὑπολείπομαι. 2) temporibus (δοτ.) ἐπιβιῶ, ζῶ μετὰ τὴν πάροδον τῆς κρίσεως (τῆς νόσου).

suprā (ἐκ τοῦ superā parte), ἐπίρρ., ἄνωτέρω.

suprēmus = summus.

sus-cīpio (sub[su(b)s] καὶ cāpio), cēpi, ceptum, 3. (ὑποστηρίζω). 2) negotium ἀναλαμβάνω, ἀναδέχομαι ἔργον. inimicitias ἐπισύρω ἔχθρας. bellum ἐπιχειρῶ

(ἀποδύομαι εἰς) πόλεμον.

suspicio, ōnis, ὑποψία.

sus-tineo (sub] = su(b)s] καὶ tenēo), tinūi, tentum, 2. (βαστάζω). 2) vim hostium ὑπομένω (ἀποκρούω) τὴν ὄρμην τῶν πολεμίων.

sustūli, ἰδ. tollo.

suus, ἑαυτοῦ. 2) suae res ἡ ἰδία αὐτοῦ περιουσία. suo nomine accusare ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι κατηγορεῖν (εἶμαι ὁ μόνος, ὁ κύριος κατήγορος εἰς ποινικὴν δίκην). 3) οὐς., sui, ōrum ἄ., οἱ οἰκεῖοι, οἱ συγγενεῖς A 17,2. 20,1.

T

tabellarīus, īi, ἄ., κήρυξ γραμματοφόρος, ὁ κομιστής.

taciturnus, σιωπηρὸς, σιωπηλός. talis, e, τοιοῦτος. 2) οὕτω μέγας A 5,4.

tam, ἐπίρρ., οὕτω, τόσον πολὺ. tam... quam τόσον... ὅσον.

tamen, ὅμως.

tamquam, ἐπίρρ., (ὥσπερ, ὥσει). 2) ἀντὶ τοῦ tamquam si Hn 2,2. (μὲ ὑποτακτ.).

tanto (ἀφαιρ. τοῦ tantus μετὰ τοῦ antecēdo), τοσοῦτω, τοσοῦτον.

tantum, ἐπίρρ., (τόσον πολὺ). 2) τόσον μόνον, ἀπλῶς Hn 10,5.

tantus, τοσοῦτος Hn 13,2. C 3,2. A 15,2. 18,6. 2) τόσος, οὕτω πολὺς, οὕτω μέγας A 14,2. hic tantus vir οὗτος ὁ μέγας ἀνὴρ.

tectum, i, ού., (στέγη). 2) οἶκος, οἰκημα.

temēřē, ἐπίρρ., (τυχόντως, ἀλογίστως), nullus dies... temere οὐδεμία σχεδὸν ἡμέρα εὐκόλως... A 20,2. (ιδ. intercedo).

templum, i, ού., ναός.

temporibus, ιδ. tempus.

tempus, ōris, ού., χρόνος. tempore reliquo ἐν τῷ μέλλοντι χρόνω. suo tempore ἐν τῷ οἰκείῳ χρόνω, ἐν χρονολογικῇ τάξει A 28,2. 2) εὐκαιρία Hn 2,3. 3) πληθ. οἱ χαλεποὶ καιροί, ἡ κρίσις τῆς ἀσθενείας A 22,2.

tenēō, nūi, ntum, 2. (κρατῶ). 2) aram ἐπιθέτω τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ (ὡς οἱ χριστιανοὶ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου). 3) κατέχω Hn 1,5. 4) principatum eloquentiae κρατῶ τὰ πρωτεῖα (τὰ σκῆπτρα) τῆς εὐγλωττίας, εἶμαι ὁ πρῶτος ῥήτωρ. me uno loco διαμένω ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. 5) ἐμμένω, πραγματοποιῶ, ἐκτελῶ A 1,2. tenesmos (ἀντὶ tenesmus), i ἄ., κωλικὴ νόσος μετὰ τάσεως πρὸς ἀφόδευσιν, «τεινεσμός».

tento, 1. (ψηλαφῶ). 2) δοκιμάζω, ἀποπειρῶμαι A 1,2. 3) κλητεύω, ἐνάγω C 2,4.

terni, ae, a, ἀνὰ τρεῖς, τρεῖς. ternaria milia ἐνν. (sestertium) = 3.000 σηστέρτιοι.

terra, ae, γῆ, ἡπειρος, ξηρά.

terror, ōris, ἄ., τρόμος.

tertiō, ἐπίρρ. τὸ τρίτον (τρίτην φοράν).

tertius, τρίτος

testamentum, i, ού., διαθήκη.

testimonium, ii, ού., τεκμήριον, ἀπόδειξις.

testis, is, ἄ., μάρτυς.

timor, ōris, ἄ., φόβος.

tollo, sustūli, sublātum, 3. (αἴρω). 2) ἀπάγω, ἀποκομίζω Hn 9,4. 3) ἀφαιρῶ ἐκ τοῦ μέσου, ἀναίρῶ, ἐξολοθρεύω Hn 5,3.

totus (γεν. totius, δοτ. toti), ὅλος, ὀλόκληρος, πᾶς. totā Africā ἀνὰ τὴν Ἀφρικὴν ὅλην.

trādo (trans-do), dīdi, dītum, 3. παραδίδω. non suae esse virtutis arma adversariis tradere (εἶπεν ὅτι) δὲν εἶναι ἴδιον τῆς ἑαυτοῦ ἀρετῆς (τῆς ἑαυτοῦ ἀξιοπρεπειᾶς) τοῖς πολεμίοις τὰ ὅπλα νὰ παραδώσῃ. 2) (ἐπὶ διδασκάλου) διδάσκω, παραδίδω (προφορικῶς) A 1,3.

trādūco (trans-duco), 3. διαβιβάζω traduxi, ιδ. traduco.

traicēci, ιδ. traicio.

trā-īcio (πρόφερε trajicio), icēci, iectum, 3. διαβιβάζω.

tranquillitas, ātis, ψυχικὴ γαλήνη, ψυχικὴ ἡρεμία.

tranquillo, 1. καθησυχάζω, γαλήνω. tranquillatis rebus ἀφοῦ τὰ πράγματα (τὰ πολιτικὰ μίση) καθησύχασαν (ἡρέμησαν, κατηνύχασθησαν), ἀφοῦ ἐγένεν ἡσυχία.

trans-ἔο, īre, διαβαίνω, διαπερῶ.
 transīi, īd. transeo.
 transītus, ūs, ἄ., δίοδος.
 trecenti, ae, a, τριακόσιοι.
 tribūnus, i, ἄ., (φύλαρχος). tri-
 bunus militum χιλιάρχος. Ἐκά-
 στη λεγεῶν εἶχεν 6 ἐκ περιτρο-
 πῆς διοικοῦντας χιλιάρχους. tri-
 bunus plebēi (γεν. τοῦ plebes)
 δήμαρχος.
 tribūo, būi, būtum, 3. (νέμω). 2)
 litteris (δοτ.) nonnihl temporis
 ἀφιερῶ χάριν τῶν γραμμάτων χρό-
 νον τινὰ (μέρος τι τοῦ χρόνου).
 3) παρέχω, χορηγῶ A 19,3. 4)
 cum tribūi (ἀπαρμφ. τοῦ tri-
 buor) vidērent ἐπειδὴ ἔβλεπον
 ὅτι ἀπεδίδοτο, (ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀ-
 ποδοθῆ), ὅτι ὠφείλετο, ὅτι προ-
 ἤρχετο ἐκ... A 6,5.
 triđūm, i, οὐ., τριήμερον.
 triennīum, īi, οὐ., τριετία.
 triginta, τριάκοντα.
 tritīcum, i, οὐ., σῖτος.
 triumphus, i, ἄ., θρίαμβος. Ὁ θρί-
 αμβος ἦτο ἡ μεγίστη τῶν ἀμοιβῶν
 τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας. Ἐψηφί-
 ζετο ὑπὸ τῆς Συγκλήτου τῶ ἐπι-
 στρέφοντι νικητῆ καὶ τροπαιοῦχο
 στρατηγῶ, ὅστις ἐπὶ κεφαλῆς τῶν
 λεγεῶνων εἰσῆρχετο ἐν πομπῇ εἰς
 τὴν Ῥώμην καὶ ἀνῆρχετο εἰς τὸν
 ναὸν τοῦ Καπιτωλίου Διός.
 tuēor, tuītus ἢ tūtus sum, 2.
 ἀποθ. (προβλέπω). 2) φυλάττω.
 valetudinem φυλάττω τὴν υγείαν

μου (προσπαθῶ νὰ ἀναρρώσω).
 tuli, īd. fero.
 tum, ἐπίρρ., τότε tum quoque καὶ
 τότε (ἀκόμη).
 tumultus, ūs, ἄ., (ταραχῆ). 2) (αι-
 φνιδία) στάσις, (ἐπανάστασις).

U

ubi, ἐπίρρ., ὅπου, ἔνθα Hm 1,2.
 Hn 12,3. 2) ubi, σύνδ. χρον.,
 ὡς, εὐθὺς ὡς Hn 8,2. 11,2.
 ullus, (γεν. ullīus, δοτ. ullī), (προ-
 ηγουμένης ἀρνήσεως) τίς, οὐδεὶς.
 ultīmus (ὑπερθ. τοῦ ἀρχέστου
 ulter, ultra, ultrum), ἔσχατος
 A 20,4. 2) ἀρχαιότατος, ὁ πλεόν
 ἀπομεμακρυσμένος A 1,1.
 umquam, (προηγουμένης ἀρνήσεως)
 ποτέ, οὐδέποτε.
 undē, ἐπίρρ., ὅθεν, ὀπόθεν.
 undīque, ἐπίρρ., πανταχόθεν.
 universus (ἐκ τοῦ unus+μτχ.
 versus), ὁμοῦ, πᾶς. 2) πληθ.
 πάντες, σύμπαντες.
 unus (γεν. unīus, δοτ. unī), εἷς
 Hn 12,1. 2) εἷς, μόνος Hn 1,2
 (ἀντίθετον multi), 3,4. 3) ὁ εἷς,
 ὁ μὲν Hn 3,3. 4) εἷς καὶ ὁ αὐτὸς
 Hn 12,3. 5) ὑπὲρ πάντα ἄλλον.
 urbānus, ἀστικός (τῆς Ῥώμης).
 urbs, urbis, πόλις. 2) = Ῥώμη Hn
 5,1. C 2,2. A 20,1. (πρβλ. ἄστν
 = Ἀθῆναι. Πόλις = Κων)νοῦπο-
 λις. Πόντος = Εὐξείνιος πόντος).
 usque, ἐπίρρ., (διηγεκῶς). 2) μετ'

ἄλλης προθ. (τοπικῶς) usque a rubro mari ἀπὸ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης. 3) χρον. usque ad μέχρι Hn 2,5. 7,1. C 2,4. 3,4. A 16,3. usūra, ae, (χρῆσις). 2) (ὠφέλεια ἀπὸ δεδανεισμένου κεφαλαίου)-τόκος. usūs, ūs, ἄ., χρῆσις, χρησιμοποίησις (τοῦ χρήματος) A 14,3. 2) usus benivolentiaque (ιδ. benevolentia) A 20,5. 3) ūsū (ἀφαιρ.) vēnit διὰ τῆς χρήσεως (διὰ τῆς συνήθους τῶν πραγμάτων φορᾶς) πράγματι συμβαίνει, ἢ (ἐὰν τὸ usū ληφθῆ ὡς δοτ. πτώσεως=usui) ἔρχεται εἰς χρῆσιν, πράγματι συμβαίνει, ἐπακολουθεῖ=fieri solet (εἶωθε γίγνεσθαι, λαμβάνει χώραν) Hn 12,3. quae nunc usū veniunt (ὅσα νῦν συμβαίνουν) τὰ σημερινὰ γεγονότα A 16,4. usus (sum), ιδ. utor.

ūt, I. ἐπίρρ., ὡς, ὥσπερ. 1) ἐν παρενεθικαῖς προτάσεσι πρὸς σαφεστέρην ἀνάπτυξιν C 1,1: ut tum erant tempora καθὼς τότε ἦσαν οἱ χρόνοι, ὅσον διὰ τὴν ἐποχὴν του (διότι ἐπὶ Νέπωτος τὸ χρῆμα δὲν ἦτο ἄφθονον), παραδείγματος χάριν A 18,3. 21,5. 22,4. 2) ut—sic καθὼς—ὁμοίως Hn 7,4. 3) ἐπὶ χρόνου: ὡς, εὐθύς ὡς (συνήθ. μετὰ πρkm. ὀριστ.) Hn 2,1. Hn 7,4. C 1,2. A 21,5.—II. σύνδ. μεθ' ὑποτακτ. 1) πρὸς δῆλωσιν ἐνεργείας, ἀκολουθίας κλπ. ἢ προηγ. δεικτικῶν = ὥστε (νά)...

Hn 1,4. 1,5. 2,1. Hn 2,2,4,3. 10,5. 12,1. A 1,3. 2,6. 15,1. 18,1. 2. 20,3. 21,1. 21,2. 21,3. 5. 2) πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ = ἵνα Hn 2,1.

ūter, utra, utrum, πότερος (γεν. utrius).

uterque, utraq̄ue, utrumque (έν. γεν. utriusque, δοτ. utriūque) ἐκάτερος, ἀμφοτέροι. Καθ' ἐνικὸν ἀριθμόν: Hn 4,4. A 14,2. 20,5. 2) οὐδ. έν. ὡς οὐσιαστικόν quod utrumque ὕπερ ἐκάτερον (τούτων δὲ τῶν δύο ἕκαστον). Πληθ. utriūque (ὅταν ἐκατέρωθεν εὐρίσκονται οἱ ἀντίπαλοι) Hn 11,1. (ἀλλὰ καὶ ἐπὶ δύο μόνον) Hn 4,2.

ūti, ἀπρμφ. τοῦ utor.

utilitas, ātis, χρησιμότης, ὠφέλεια.

ūtor, ūsus sum, ūti, 2. ἀποθ. χρῶμαι. aliquo doctōre χρῶμαι τινι διδασκάλῳ, ἔχω τινὰ (ὡς) διδάσκαλον. beneficio (ἀφαιρ.) δέχομαι (λαμβάνω) τὴν τιμὴν. omnibus optimis rebus (ἀφαιρ.) ἀπολαύω τῶν εὐγενεστάτων ἀπολαύσεων τοῦ βίου. prosperitate valetudinis ἀπολαύω ἄκρας (ἐξαιρέτου) ὑγείας. patre usus est diligenti patēra ἔσχεν οἰκονόμον. 2) τηρῶ A 14,2.

utpōte. (ὡς δυνατόν [ἐστίν]). 2) ἄτε+μετοχῆ.

utrius, ιδ. uter.

utrobique, ἐπίρρ., ἐκατέρωθι, ἀμφοτέρωθι (καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ).

utrum (εισάγει τὸ πρῶτον. μέλος πλαγίας ἐρωτήσεως), πότερον. utrum—an πότερον (ποῖον ἐκ τῶν δύο)— ἤ.

V

valens, ntis, (ῥωμαλέος). 2) ἰσχυρὸς (ἐπὶ προσώπων) Hn 6,2. (ἐπὶ πόλεων) Hn 2,4.

vālĕo, lūi,—, 2. (ὕγιαίνω). 2) εἶμαι δυνατός, ἰσχυρὸς Hn 10,2.

3) ἔχω δύναμιν (ἐπιρροήν) A 5,3.

valetūdo, dīnis, κατὰστασις ὑγείας, (εὐρωστία), ὑγεία A 2,1. 5. 2) νόσος τῶν (ὀφθαλμῶν), ὀφθαλμία Hn 4,3.

vallum, i, οὐ., (περι)χαράκωμα, πρόχωμα.

variūs, ποικίλος.

vas, vasis, οὐ., (ἀρχαίωτ. vasum, ὄθεν), ὁ πληθ. μόνον κατὰ τὴν β' κλίση. vasa, ōrum, σκεῦος, ἀγγεῖον.

vates, tis, ἄ., μάντις, προφήτης. -ve, ἐγγλ. (ἐν τέλει λέξεως) ἤ, A 18,6.

vectīgal, ālis, οὐ., πρόσδοδος, nova vestigalia νέαι πρόσδοδοι Hn 7,5.

vehor, vectus sum, 3. ὀχοῦμαι. 2) in nave ὀχοῦμαι ἐπὶ νεώς, πλέω.

vĕl (κυρίως προστακτ. τοῦ volo = λαβὲ κατὰ προτίμησιν) σύνδ., ἤ.

vel—vel ἤ—ἤ, εἴτε—εἴτε.

vellem, παρατ. ὑποτακτ. τοῦ volo.

vellemne (εἶναι δύο λέξεις : vellem προτ. ὑποτ. τοῦ volo καὶ -ne).

velum, i, οὐ., ἱστίον (τῶν πλοίων).

velut, ἐπίρρ., ὡς, ὥσπερ, καθάπερ.

venenātus, δηλητηριώδης, ἰοβόλος.

venĕnum, i, οὐ., δηλητήριον, ἰός.

venĭo, vĕni, ventum, 4. ἐρχομαι,

ἀφικνοῦμαι. 2) venio obviam

alicuius ἐρχομαι εἰς ὑπάντησιν

τινος, ἀντιτάσσομαί τινι (ἐχθρικῶς).

3) venit usu, ἰδ. usus.

venter, tris, ἄ., γαστήρ, κοιλία

(κοιλίας ἀπολαύσεις, καλοφαγία).

ventus, i, ἄ., ἄνεμος.

verbōsus, πολυλόγος, διεξοδικός.

verbum, i, οὐ., λόγος, λέξις. plu-

ribus verbis (ἀφ.) διὰ πλειόνων

λέξεων, ἐν ἐκτάσει. 2) λόγος (ἐν

ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἔργον) A 5,2.

verĕ, ἐπίρρ., ἀληθῶς, δικαίως.

verĕor, verĭtus sum, 2. ἀποθ.

(αἰδοῦμαι). 2) vereor ne φοβοῦ-

μαι μὴ, δὲν θέλω νά... Hn 2,1.

3) asperitatem alicuius «αἰδοῦ-

μαι», εὐλαβοῦμαι, σέβομαι (μετὰ

σεβασμοῦ ἢ εὐλαβείας) φέρομαι

πρὸς τὴν τραχύτητά τινος. 4) ali-

quem σέβομαί τινα A 15,1.

verō, σύνδ., δέ, ἀλλά.

versor, 1. ἀποθ. (στρέφομαι), διά-

γω, διατρέβω, in Sabīnis ἐν τοῖς

Σαβίνοις, τ. ἔ. ἐν τῇ χώρᾳ τῶν

Σαβίνων. in re publicā πολιτεύο-

μαι, λαμβάνω ἐνεργὸν μέρος ἐν

τῇ πολιτείᾳ (ἐν τῇ πολιτικῇ), δρῶ

ὡς πολιτικὸν πρόσωπον.

versūra, ae, (στροφή). 2) δάνειον.

versuram facere νέον δάνειον

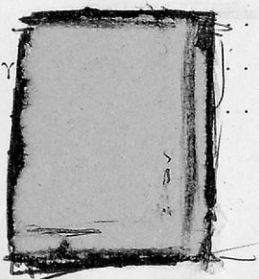
δανείζομαι ἰδ. καὶ facio.
 versus, ūs, ἄ., (αὐλαξ). 2) στίχος, ποίησις.
 verito, rti, rsum, 3. στρέφω, verito puppes ἀνακρούω πρύμναν, στρέφω τὰς πρύμνας πρὸς τὸ μέρος τῶν πολεμίων, ἵνα φύγω, τρέπομαι εἰς φυγὴν, ὑποχωρῶ.
 verus, ἀληθής. si verum est ut, ἐὰν ἀληθὲς εἶναι ὅτι..., ἐὰν ἀληθὴς ὅτι..., ἐὰν εἶναι γεγονός ἐστι...
 veto, tūi, tītum, 1. (κωλύω). 2) vetor + ἀπρμφ. = καλύομαι νά..., ἀπαγορεύεται εἰς ἐμὲ νά...
 vetustas, ātis, παλαιότης, πολυετία, πολυκαιρία, πολυχρονιότης.
 vetustus, παλαιός, ἀρχαῖος.
 vīa, ae, ὁδός.
 vicesīmus, εἰκοστός.
 vicīens, ἐπίρρ., εἰκοσάκις.
 vicissem, ἰδ. vinco.
 victus, ἰδ. vinco.
 vidēo, vīdi, vīsum, 2. βλέπω, παρατηρῶ, ἀντιλαμβάνομαι A 13, 5. 2) μετ' ἀρνήσεως = δὲν γνωρίζω Hn 11,6. Παθ. 1) φαίνομαι. videtur potuisse φαίνεται ὅτι ἤθελε δυνηθῆ, φαίνεται ὅτι θὰ ἠδύνατο Hn 1,2. 2) θεωροῦμαι, (περὶ νῶ γι ἄ...) Hm 1,2. 2,5. C 3,4. A 3,1. 15,2.
 viginti, εἴκοσι.
 villa, ae, ἐξοχικὴ οἰκία, ἔπαυλις.
 vinco, vīci, victum, 3. νικῶ.
 vir, viri, ἄ., ἀνήρ. 2) πληθ. στρατιῶται, ἄνδρες.

virgo, gīnis, παρθένος, virgo filia νεαρά παρθένος.
 virtus, ūtis (ὅτι ἀπαιτεῖται παρ' ἀνδρὸς καὶ περιποιεῖ τιμὴν καὶ εὐγένειαν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ). 2) virtus bellica ἀρετὴ πολεμικὴ, ἀνδρεία Hm 1,4. Hn 1,1. 3) δραστηριότης, ἰκανότης Hn 1,2. 4) ἀρετὴ, χαρακτήρ, ἀξιοπρέπεια Hm 1,5.— Πληθ. 1) αἱ ἐκάστοτε γενναῖαι πράξεις, τὰ ἡρωικὰ ἔργα, τὸ ἐνδοξον παρελθόν Hn 12,5. 2) ἀτομικὴ ἀξία C 2,4.
 vis, αἰτ. vim, ἀφ. vi. Πληθ. vires viriūm, virībus, κλπ. (βία). 2) ὁρμὴ Hn 11,4. 3) φορὰ, σφοδρότης A 21,3. 4) ἐφοδος, προσβολὴ Hn 3,2.
 visum īri, μέλλ. παθ. ἀπρμφ. (ἰδ. videor).
 visus, ūs, ἄ., θέαμα.
 vīta, ae, (ἀντὶ τοῦ vivita, βιο-τῆ) βίος, ζωή.
 vītiūm, īi, οὔ., (κακία). 2) σφάλμα, λάθος, ἀμάρτημα.
 vīto, 1. (ἀπο)φεύγω.
 vīvo, vixi, victum, 3. ζῶ. vivo affluentius διάγω (ζῶ) πολυτελέστερον (εὐμαρέστερον, ἐν ἀφθονοῖς). vivo cum aliquo ζῶ μετὰ τινος. σχετίζομαι πρὸς τινα.
 vivus, ζωός, ζωντανός. 2) = vivens. Hannibale vivo = Hannibale vivente τοῦ Ἀννίβα ζῶντος. ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀννίβα.

- vix, *ἐπίρρ.*, *μόγις*, *μόλις*. quod vix credendum sit ὅπερ (=καὶ τοῦτο) *μόλις* δύναται νὰ εἶναι πιστευτόν, ὅπερ μετὰ δυσκολίας ἤθελέ τις πιστεύσει.
- vixi, *ιδ.* vivo.
- voco, 1. (*καλῶ*). 2) *καλῶ*, προσκαλῶ (*εἰς δεῖπνον*).
- volo (*ἐκ ῥίζ.* *Φελ.*—*ἔθεν* *ἐλδομαι*), vol-ūi, velle (*ἀνώμ.*), θέλω, ἐπιθυμῶ. 2) *καθορίζω* A 19,1.
- volūmen, mīnis, οὐ., (*ἐλιγμός*). 2) βιβλίον, σύγγραμμα C 3,5. A 18,1. 3) *τόμος*, βιβλίον (*ὡς τμήμα ὅλου*) A 16,3.
- voluntas, ātis, (*βούλησις*), «προαίρεσις», *πρόθεσις*, *σκοπός*.
- vox, vocis (*λέξις*, *φωνή*), *τόνος* τῆς *φωνῆς*.
- vulgus, i, οὐ., (*ὄχλος*). 2) *πλήθος* τὸ *κοινόν*, (*ὁ κόσμος*) *ιδ.* edo.
- vultus, ūs, ἄ., (*σχῆμα προσώπου*). 2) *πρόσωπον*, *ἐκφρασις* *προσώπου*.

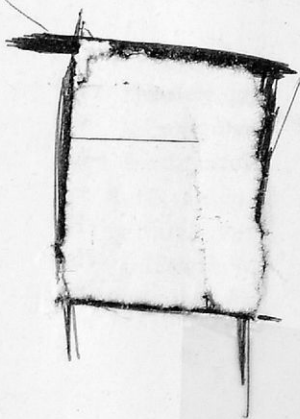
Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

1. Είσαγωγή	Σελ.	5
2. Κείμενον	»	9 - 26
α) Hamilcar	»	9 - 10
β) Hannibal	»	11 - 17
γ) Cato	»	18 - 19
δ) Atticus	»	19 - 26
3. Έρμηνευτικά σημειώσεις	»	27 - 60
α) Άμίλκας	»	27 - 30
β) Άνίβας	»	30 - 42
γ) Κάτων	»	42 - 45
δ) Άττικός	»	46 - 59
4. Πίναξ ιστορικός και γεωγ	»	61 - 70
5. Λεξιλόγιον	»	71-134

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσήμον, εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἄντίτυπον, στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου, θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιῶν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΕ' 1967 (XI) - ΑΝΤ. 8 0.000 - ΣΥΜΒ. 1.628/14-11-67
Ἐκτυπ.: Ἐν. Τσιγκογράφων Ἀθηνῶν ΣΥΝ. Π.Ε. Βιβλιοδ. Κ.Α. Στάμου Ἀθήναι.

